

43

45

2

Φ. Κόντογλας

BACANTA

Φ. Κόντογλας

~~45~~

45 M. B. A. P. 42
197

ΒΑΣΑΝΤΑ

47

~~401 M. B. No. 42~~

BIBLIA ΤΟΥ "ΒΕΓΑ,"

197

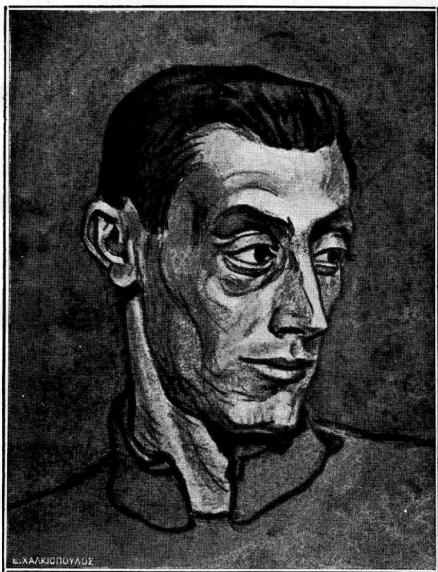
Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΒΑΣΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΧΡ.
ΓΑΝΙΑΡΗΣ ***

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟ
ΣΤΡΑΤΗ ΔΟΥΚΑ.***

ΣΤΡΑΤΗΣ ΔΟΥΚΑΣ

ολλές φορές καταπιάστηκα πράματα που χρήζουν έναν τεχνίτη πολύ πιο έπιτήδειον από μένα· και πάντα στάθηκα φρόνιμος, φτάνοντας γλίγγορα στη συναίσθηση της αδυναμίας μου. Τό να τραβηχτώ από τέτοια παρό-

μοια έπιχειρήματα, που είναι όξω απ' τις δυνάμεις μου, έμεινε τό άδοξο και λυπηρό αποτέλεσμα.

Αυτή ή αδυναμία δέ μ' έξωσε ποτέ τόσο σκληρά σε άλλα ξεπετάγματα της καρδιάς, όσο κάθε φορά που με πήρε ή έπιθυμία να βάνω σε λόγια τή φλογερή αγάπη που τή δουρκώνει για Σένα.

Πάντα άφηνα για άργότερα τήν έλπίδα να φτάξω στο ποθούμενο της καρδιάς μου, μ' όλο που τά χρόνια βλέπω πώς μου δίνουν άλλες σοφίες λογίων λογίων, με όχι και

κείνη που προσδοκούσα, γιατί, έπως φαίνεται, τούτη δέν είναι θυγατέρα του καιρού.

Δέν είναι μιὰ φορά είτε δυό, που ή φαντασία μου με ξεγέλασε πώς σιμώνω νά έβρω τὰ λίγα δυσεύρετα λόγια που μου χρειάζονται για νά ξαλαφρώσω· και κάθε τόσο πνίγεται τὸ τραγοῦδι που σκεδιάζω, μέσα στον άπατον ώκεανὸ τῆς σιωπῆς. Μιὰ τέτοια απόφαση, στὸ τέλος δάμασε τὰ αναπηδήματά της, μὰ αὐτὸ τὸ παγωμένο σάβανο τῆς σιωπῆς ἄχνιζε ἀπ' τὴν καρδιά που φλογιζότανε τυλιμένη μέσα του.

Δέν πέρασε ἀπὸ πάνω μου είτε χαρά, είτε θλίψη, είτε ἐλπίδα ἀνάπαψης κι' ἀπὸ τὰ δυὸ αὐτὰ θάσανα, δίχως νά αίστανθῶ, στὸ κάθετι ἀπ' αὐτά, νά σταλάζει μέσα μου ἀπ' τὴ γλυκειά θύμησή σου ἓνα ἄρωμα εὐτυχίας τοῦ παραδείσου· και δέν είναι κανένα πράμμα μέσα στὴν ἁρμονική μουσική του Παντός, που νά με κάνει νά ἀγαπῶ τὸν ἀγαθὸ θεό, ὅσο ἢ εὐγνωμοσύνη μου γιατί Σ' ἔστειλε σέ μένα. Μιὰ μυρουδιά ἀπὸ ἄγρια δροσερά λουλούδια με φραίνει ἀδιάκοπα· ὁ κάθε καιρὸς που θά φυσήσει μου τὴ φέρνει ἀπάνω στὰ φτερά του — νά, τί εἶσαι Ἐσὺ για μένα.

Τὴ νύχτα κίθουμαι στὸ παραθυράκι μου και βλέπω τὰ ἄστρα που ἀγρυπνοῦν· μιὰ οὐράνια δροσιὰ στάζει μέσα μου. Ὁ νοῦς μου ξεκουράζεται ἀκουμπώντας σέ Σένα. Ἄκούγω τὸ γλυκὸ χτύπο τῆς καρδιάς Σου ἀπὸ χιλιάδες μίλλια· μου φκίνεται πὼς κρατᾶ τὸ ρυθμὸ τοῦ Σύμπαντος.

Ὅξω ἀπὸ Σένα, δέ μουγινε ἀνάγκη ἢ φροντίδα κανενὸς ἀνθρώπου. Αὐτὸ δείχνει πὼς εἶμαι μιὰ δυνατὴ ψυχὴ, μιὰ ψυχὴ που δέ φοβάται νά πλανιέται ὀλομόναχη και δίχως παρηγοριὰ μέσα σ' ἓνα ἔρημο χάος, τέτοιο που εἶναι αὐτὸς

ὁ κόσμος. Μὰ νά, πού ἡ ἀγάπη αὐτὴ κατάντησε ἡ θροφή τῆς ψυχῆς μου.

Μέσα στὴν παλιανθρωπιὰ πού μᾶς ζώνει ἀπὸ στεριά κι' ἀπὸ θάλασσα, στέκεσαι Ἐσὺ σὰ γιὰ νὰ μοῦ δείχνεις πῶς δὲ χάθηκε ὀλότελα ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο ἡ εὐγένεια. Ἕνας ἄνθρωπος, ἕνας ἄνθρωπος μονάχα, μπορεῖ νὰ δείξει πῶς ἡ φύση μας εἶναι θεϊκὴ μέσα σὲ μιὰ πρόστυχη ἀνθρωπότητα. Ὁ Χριστὸς γιομίζει τὴν ἀπελπιστικὴ ἔρημιὰ ὀλοκλήρου αἰώνων. Ἀκούγω τὴ γλυκειὰ λαλιά του καὶ δοξάζω τὸ θεὸ γιὰτὶ εἶμαι ἄνθρωπος, γιὰτὶ μπορῶ νὰ τὴν ἀκούω σὲ στιγμὴ, πού ὅλα τὰ πάντα γύρω μου μοῦ κράζουν νὰ βλαστημήσω τὸν κόσμο τοῦτον.

Συμμαζώνουμαι στὴν ἔρημιά μου σὰν ἕνα λιοντάρι πού ξαπλώνει παράμερα ἀπὸ τὰ ζούζουλα. Ἐκεῖ Σὲ συλλογιέμαι.

"Ἁγιον Ὄρος; Κεψοκλήδεια, μπρὸς
 στὸ πέλαγο, καθισμένο; κάτω ἀπ' τ'
 ἀγάπημένο θεντράκι τοῦ ἀλησμόνη-
 του Ἰσιθωρου. 2 Ἰουνίου 1923.

ΠΩΣ ΠΕΘΑΝΕ
Ο ΛΗΣΤΗΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΦΟΒΟΣ

(ΣΥΦΩΝΑ Μ' ΕΝΑ ΤΕΦΤΕΡΙΓΡΑΜΜΕΝΟ ΤΟ 1838)

° ἄλλα λόγια πῶς τόν σκοτώσανε· — Βέβαια τοὺς ληστές τοὺς σκοτώνουν. Ἄλλά, νυστασμένη μου ἀναγνώστη, λάβε σὲ παρακαλῶ λίγη ὑπομονή· δὲν εἶμαι ὅσο κουτός φαντάζεσαι, πού νά

κουράζω ἄδικα τὰ δικά μου μάτια ὡς καὶ τῆς ἀφεντιάς

σου, ιστορώντας σου ένα πρᾶμμα πού μπορείς κι' ἐσύ ἀτός σου νά εἶδες ἕνα ὅμοιο μὲ τὰ μάτια σου.

Ὁ Φόβος δὲ σκοτώθηκε ὅπως ὅλοι οἱ ληστές· ἐξ ἄλλου εἶμαστε πολὺ λίγοι παρὸν στὸ τουφέκισμα, κι' ἀπὸ μιὰ ἀλλή μεριά εἶναι ἔτσι νόστιμη ἡ ἱστορία μου πού, μᾶλο πού τὸ στόμα μου εἶναι δίχως χάρες, δὲ θὰ στεναχωρεθῆς, γιατί ὁ Θεὸς πιπέρωσε τὰ συντέλεια τοῦ μκακρίτη Ἰγνάτιου, μὲ τρόπο πού θὰ σοῦ φανῆ τὸ ἱστορημά μου σὰ στρεῖδι τοῦ Πόρτο. Μπορεῖ ἀκόμα νά σοῦ ἔρτη σὰ μιὰ σπιρτόζα μπρέζα ταμπάκος, καὶ νά πιάσης νά φτερνίζεσαι ἀπὸ τὰ γέλοια ὡς πού νά σβύσης τὰ ψηφιά μου μὲ τὰ σάλια σου. Ὁ Θεὸς νά τὸ δώσῃ. . . . Τὸ κάτω κάτω, ὁ θανατωμένος εἶταν ἕνα πρόστυχο πούλουδο— ἕνας κακὸς λύκος, πού κουρέλιασε τὸ κορμί του μέσα στὰ δουνά, μέχρι πού ὁ διάλογος κατάφερε στὸ τέλος νά χάψῃ τὴν ψυχὴ του. . . Ἄμ' γι' αὐτὴ τὴν αἰτία καταπιάνουμαι κι' ἐγὼ, ἕνας ταπεινὸς λεβίτης, νά γείνω ὁ ἱστορικός του, — τέτοιο μοῦτρο τέτοιο ξουράφι. Τὸ νά ἱστορήσῃ κανένας τὴ θανὴ τοῦ Μεγ' Ἀλέξανδρου, εἴτε τὸ πῶς στερήθηκε ὁ κόσμος κανένα ἀκριθὸ ὑποκείμενο σάν τὸν Σουλτάνο τῆς Μαδαγασκάρης, ἢ σάν τὸ Σέχη τῆς ξακουστῆς Φουμαρόλλας, εἴτε σάν τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Καλμούκ πού λοξέψανε τὰ μάτια τους νά τὸν μοιρολογᾶνε εἰς σωρὸ μιλιοῦνια μυζάρηδες, ἕνα τέτοιο πρᾶμμα θέλει κεφάλι γερὸ σὰ σιδερόπετρα. Μὰ γιὰ κεῖνον τὸ λωποδύτη ἐγὼ φτάνω καὶ περσέδω. Ναῖσνε, τοῦ πέφτω πολὺς.— Ἴσως ἴσως ἀπορέσῃς κιόλας μὲ τὸ πῶς νοιάζομαι γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ Φόβου· γιατί στ' ἀλήθεια κανένας ἱστορικός, καθόσο ξέρω, δὲ νοιάζεται τοὺς ἀνθρώπου, του, μιὰ φορὰ πού τοῦε.

ἔβαλε στὸ λάκκο: κ' ἔτσι ἀρμόζει γιὰ τὰ σπουδαῖα κείνα
προσώπατα. Μὰ ἐδῶ, ὁ συφοριασμένος ὁ Φόβος ἦτανε μιὰ
φυχή σακατεμένη— μιὰ νυχτερίδα, — ἕνας τυφλοπόντι-
κας, ποὺ σκάδει τώρα τὸ μαῦρο χῶμα τῆς κόλασης καὶ σφυ-
ρίζει ξεχασμένος ἀπ' τῆ σπλαχνιά τοῦ Θεοῦ.

Κι' αὐτὸς ὁ κουρελιάρης νὰ συλλογιέσαι πὼς πέρασε τῆ
ζωή του μέσα στ' ἀσῆμι— θέλω νὰ πῶ πὼς δούλεψε κάμ-
ποσα χρόνια στὶς μίνες ποὺ θγάζουν ἀσῆμι, σιμὰ στὴν Κο-
ζάλα. Ὁ διάολος νὰ μὲ πάρῃ ἂν κατάλαβε ποτές τι σκάλιζε,
ἀσῆμι ἢ κοπριά. Ὁ διάολος νὰ μὲ πάρῃ, καλὰ λέω, μιὰ
φορὰ ποὺ αὐτὸς ὁ φουκαρὰς τὸν πῆρε ὁ διάολος δίχως νᾶχη
μισὸ ριάλι στὴν τσέπη. Τί νὰ πῆς; Ἕνα τέτοιο χαμένο
κορμί δὲν ἤθελε στρέξῃ νὰ τὸ βάλῃ σπῆτι του οὔτε κ'
ἕνας ἄνθρωπος ἀκόμα, δίχως μισὸ ριάλι στὴν τσέπη, πολὺ
περσότερο ὁ διάολος! Οἱ μίνες ἦτανε χτήμα τοῦ Κουδέρ-
νου, κ' εἶναι ν' ἀπορέσης μὲ τὰ παλιόσπιτα καὶ μὲ τὸ κου-
ρελαριὸ τῆς Κοζάλας

Τὸν σκοτώσανε στὰ 1834. Ἐτυχε νὰ βρεθῶ ἐκεῖ περα-
στικός, καὶ πῆγα νὰ δῶ, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, τὸν ληστή, ποὺ
τὸν εἶχανε πιάσει λίγες μέρες πρὶν. Ὁ μπιρμπάντης! Ἐβα-
ζες στοίχημα πὼς πᾶς νὰ προσκυνήσης τὸ Χριστό. Τὰ γενά-
κεια του ἔστριβαν μπουκλες μπουκλες, λὲς κ' εἶτανε ὁ ἴδιος
ὁ Χριστὸς— λὲς κ' ἦτανε ἕνας ζωντανὸς Χριστὸς. Χαμογέλα-
γε, ὅπως κάπνιζε μὲ τὴν ἡσυχία του ἕνα μακρὸ τσιγάρο, μὰ
τὰ μάτια του, ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ χάσω τὰ δικά μου, ἂν δὲν
ἦτανε τὰ μάτια ἐνοῦς λαφιοῦ . . . Ὅχι πὼς δὲν ἔδλεπε τὸν
κίσμο ποὺ δούλιζε γύρω του, μὰ λὲς καὶ δὲν ἔδινε ἕνα
κάρτο τοῦ ριαλιοῦ γιὰ ἕλα τὰ ζούπαστρα τῆς Δημιουργίας.

Ὁ δικαστὴς ποὺ ἤθελε τὸν κρίνῃ ἦτανε παλιὸς μου σχετικὸς. Αὐτὸς ἦτανε ὅλος ὅλος ὁ Juez de letras^(*) στὴν Κοζάλα. Ἀπὸ κείνον ἔμαθα πὼς θὰ τὸν δικάζεε αὔριο κατὰ τὸ μεσημέρι.

Ἴσως ἴσως τὸ μεσημέρι αὐτὸ ἦρτε γληγορώτερα γιὰ τὸ Φόβο παρὰ γιὰ μένα. Κείνος ἦτανε κιόλας μέσα, σὰν ἔφατσα.

Ἄν βλέπατε τὸ δικαστήριον, δὲ θὰ κρατιόσαστε· θὰ φωνάζατε : Ζήτω ἡ Μέξικα ! Ὡστόσο ἐγὼ ἄνοιξα μονάχ' αὐτὸ στόμα μου καὶ κοίταξα τὰ καθέκαστα. Τὰ ἐπιπλα ἦτανε ἓνα κρεβάτι, ποὺ κρεμότανε ἀπὸ δυὸ δοκάρια τῆς σκεπῆς, δυὸ σκαμνιά ἀπὸ καλάμι τῆς Ἰνδίας, κ' ἓνα τραπέζι κουτσό.

Πίσω ἀπ' τὸ τραπέζι καθότανε ἓνα γεροντάκι στραγγισμένο σὰν τσίρος, μ' ἓνα μούτρο ὅλο ζάρες, λὲς κ' ἦτανε τσαλακωμένο χαρτί. Ἀκούμπαγε τὸ πηγούνι στὸ δεξιὸν τοῦ χέρι, καὶ, μ' ὅλο ποὺ τὰ ρούχα του ἦτανε τριμμένα καὶ μπαλωμένα, μέσ' τοὺς ρέστους κουρελιάρηδες φάνταζε σὰν κάτι. Αὐτὸς ἦτανε ὁ Juez de letras ! Ἀπάνου στὸ τραπέζι βρισκότανε ἓνα κουτὶ σπύρτα πλάγι σ' ἓνα μάτσο τσιγάρα ποὺ τὰ περισσότερα ἦτανε ξεκοιλιασμένα, κ' ἓνα καλαμάρι σκονισμένο, μ' ἓνα λυγδιασμένον κοντυλοφόρο. Ὁ Ἰγνάτιος καθότανε σ' ἓνα σκαμνί, καὶ στὰ ὀπίσθια του, ἀπάνου στὴ ψάθα, εἶτανε ξαπλωμένοι οἱ δυὸ χωροφύλακες ποὺ τὸν φυλάγανε, στρίφτοντας ἀπ' ἓνα τσιγάρο. Ὁ κόσμος οὔρλιαζε ἓνα γύρω — οἱ βρισιῆς σφεντονιζότανε ἀπὸ παντοῦ σὰ ρουκέττες, — οἱ γροθιῆς κατεβαίνανε ἀπάνω στὰ κεφάλια,

(*) Δικαστὴς τῆς Μέξικας μὲ κάθε ἐξουσία.

κάτι γροθιές σὰν ἐγγλέζικες πατάτες. Τὸ γεροντάκι, ὄχι καὶ μὲ πολλή ἐπισημότητα, γύρισε κατὰ τὸ Φόβο.

— Αἶ, λοιπόν, παλληκαρά μου, τώρα θὰ σὲ κρίνουμε, αἶ;

— Μὲ συμπάθειο, ἀφεντικό! εἶπε ὁ Ἰγνάτιος καὶ δὶχως νὰ δώσῃ ἀπόκριση σίμωσε στὸ τράπέζι καὶ πῆρε τὰ σπέρτα γιὰ ν' ἀνάψῃ τὸ τσιγάρο του.

— ὦ! ἔννοια σου παιδί μου, μὴ σὲ μέλλει εἶναι φυσικὴ ἀνάγκη νὰ φουμάρῃ κανένας, μ' ἔλο πού ὁ καπνός μας εἶνε κακορριζικός ἀπ' τὴ μέρα πού ἔβαλε φόρους τὸ Κουβέρνο...

— Ὡστόσο βρίσκονται ἀκόμα τίμιοι Χριστιανοί, πού φουμάρουνε φίνα τσιγάρα, καὶ πλερώνουν μὲ μπάλλες τοὺς τελῶνες. Νά, πάρε τοῦτα δῶ, ἂν θέλῃς νὰ βεβαιωθῆς.

— Μετὰ χαρᾶς! μετὰ χαρᾶς! — Ὁ γέρος τράδηξε ἓνα τσιγάρο ἀπ' τὸ μάτσο κι' ἀναψε.

— Περίφημο! Ἔχεις δίκιο, βρὲ παιδί, τοῦτο εἶναι ἔξοχο! Ἄμ' τώρα πειὰ μονάχα ἔσεῖς οἱ παλληκαράδες καπνίζετε φίνα τσιγάρα... Ἄκου, παιδάκι μου, πὲς δυὸ λόγια γιὰ μένα, στ' ὄνομα τῆς φιλίας μας, στὸν κύριο λαθρέμπορα πού σοῦ τὰ προμήθεψε... Ἐξ ἄλλου δὲ θὰ τὸ μετανοιώσῃ, γιατί, ἐξὸν πού θὰ ὠφεληθεῖ ἀπ' τὰ τσιγάρα του, ἴσως καμμιά φορὰ λάβει χρεῖα τῆς προστασίας μου. Μὰ ἄς τελειώνουμε μὲ τούτῃ τὴν ἀνάκριση... Μωρέ, τί διάλογος σοῦ μπῆκε καὶ σκότωσε καίτινον τὸν Ἀντώνιο;

— Ἄμ κ' ἐγὼ δὲν τὸ καλοσυλλογίστηκα ποτές, γιατί τάχα τὸν ἐσκότωσα, εἶπε, μὴ δίνοντας σημασία στὰ λόγια

του. Μοῦ φαίνεται πὼς κείνη τὴ μέρα εἶτανε μουδιασμένα τὰ νεῦρά μου, καὶ θὰ τῶκνα γιὰ νὰ ξεμουδιάσω.

— Τὸ δικαιολόγημά σου εἶναι καλὸ, εἶμαι σύμφωνος, ὁμοῦ δὲν εἶναι γερό. — Ἀλήθεια, πόσο πουλᾶ τὸ κουτί τὰ τσιγάρα ὁ φίλος σου ὁ λαθρέμπορας;

— Δώδεκα ριάλια· κάθε κουτί ἔχει 32 μάτσα.

— Καὶ τὸ Κουβέρνο μᾶς τὰ πουλᾶ 14, ἔγρουξε φτύνοντας ὁ Juez de letras. Αὐτὸ πειὰ εἶναι κλεισιὰ πρόστυχη, φανερὴ . . . Μὰ τί τὰ θές, μὴ μοῦ κουβεντιάζεις γιὰ τὰ κουβέρνα; πάρε τὸνα χτύπα τ' ἄλλο· εἶναι ὅλα παστρικά.

— Δίχως ἄλλο! εἶπε χαμογελῶντας ὁ Φόβος. Μονάχα ποῦ δὲν τὰ τουφεκίζουνε.

— Καλὰ ποῦ μοῦ τὸ θύμησες, λίγο ἔλειψε νὰ τὸ ξεχάσω. Σὲ ἄκουσα—τώρα θὰ συντάξω τὴν ἀπόφασή. Καὶ λέγοντας αὐτά, τράβαγε τὴν πέννα ποῦ ἦτανε κολλημένη μέσα στὸ καλαμάρι. Ὡ διάολε! φώναξε, νὰ δῆς ποῦ λησιμόνησα νὰ πάρω καὶ χαρτόσημο . . . τί νὰ κάνω τώρα; Ἄξαφνα τοῦ ἦρθε ἰδέα καὶ γύρισε στὸ ἀκροατήριον.

— Ἀκοῦστε παιδιὰ, ἐν ἔλλειψει χαρτοσήμου γιὰ νὰ γράψω τὴν ἀπόφασή, σᾶς παίρνω μάρτυρες πὼς καταδικάζω τὸν Ἰγνάτιο Κλόκα, τὸ φονιά τοῦ Ἀντώνιο, νὰ τουφεκιστῆ σὲ 24 ὥρες, στὸ ἴδιο μέρος ποῦ ἔπραξε τὸ κακούργημα. Σῦρτε τον στὸ φρέσκο.

Τὴν ὥρα ποῦ διασκέλιζε ὁ κατάδικος τὸ κατώφλι, ὁ Juez de letras ἔτρεξε, τοῦ πήρε τὸ χέρι καὶ τοῦ λέγει.

— Ἰγνατίέ μου, ἐλπίζω πὼς αὐτὸ τὸ καθέκαστο ποῦ εἶναι δουλειά μου νὰ τὸ πράξω, δὲ θὰ σὲ μπόδιση νὰ με συστήσης στὸ φίλο σου, πῶχει κείνα τὰ ὠραῖα τσιγάρα.

ἔ δυὸ μέρες θγάζανε πάλι ἀπ' τῆ φυλακῆ τὸ συφοριασμένο τὸ Φόβο γιὰ νὰ τὸν σκοτώσουν.

Κεῖνος εἶχε μεγάλη πρεμοῦρα, καὶ τράβαγε σὰ φρεγάδα μ' ἀνοιχτὲς κουρτελάτσες. Μὰ τὸν σταμάτησαν, γιατί κελνή τῆ στιγμῆ θυμήθηκε ὁ Φρούραρχος πὼς τοῦ χρειάζοντανε οἱ ἔξι χωροφύ-

λακες, μ' ἄλλα λόγια ὅλη ἡ φρουρά τῆς πολιτείας, γιὰ νὰ συνοδέψουνε τὰ μουλάρια ποὺ θὰ κουβάλαζαν τ' ἀσημι τῆς μίνας. Ὁ Ἰγνάτιος ὅμως ἔπρεπε ἔτσι ἢ ἄλλιως νὰ τουφεκιτῆ. Στὸ τέλος λάβανε ἀπόφαση ν' ἀλλάξουν τοὺς χωροφύλακες, νοικιάζοντας τρεῖς ἀντρες μὲ τουφέκια. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦτανε εὐκόλο, καὶ πέρασανε τρεῖς ὥρες ὡς νὰ τοὺς κοινομήσουν, ὄχι γιατί ἔλειπε ἡ καλὴ θέληση ἀπὸ μέρος τῶν κουρελήδων, μὰ γιατί δὲν εἶχανε ἀρματα, ἐπειδὴς ὅποιος εἶχε τὴν τύχη νὰ ἔρτη στὰ χέρια του ἓνα τέτοιο δῶρο τοῦ Θεοῦ, δὲ χασομέραγε νὰ γίνῃ ληστής. Ὅπως καὶ νᾶναι, ὡς στῆ στιγμῆ μονάχα δυὸ ἀπ' τοὺς τρεῖς ἀρματωμένους εἶχανε δεχτῆ τῆ συμφωνία. Ὁ τρίτος, ἓνας μπακιρόμουτρος Ἰνδιάνος, σὰ βῶδι, παζάρειε ἀκόμα.

— Μόλο ποῦναι λίγα 4 ριάλια γιὰ νὰ σκοτώσης ἓναν ἄθρωπο, πάλι θὰ δεχόμουνε ἂν ἦτανε γιὰ κανέναν ἄλλον.

Μὰ ὁ Ἰγνάτιος εἶναι φίλος μου, καὶ μάλιστα φίλος μου γκαρδιακὸς καὶ τίμιος, καὶ δὲ θὰ τὸν τουφεκίσω ποτέ· γιὰ λιγώτερο ἀπὸ ὅ ριάλια. Τοῦτος εἶναι ὁ τελευταῖος λόγος μου.

Ὁ δεσμοφύλακας, δίχως νὰ δώσῃ σημασία σ' αὐτὲς τὶς φασαρίες, ὀρδινάρισε νὰ ξεκινήσουν. Σὲ λίγο φάνηκε κ' ἓνας παπᾶς καὶ κόλλησε δίπλα στὸν Ἰγνάτιο, γιὰ νὰ τὸν ξαγορέψῃ στὶς τελευταῖες στιγμὲς του. Κράταγε ἓνα χρυσὸ σταυρὸ κ' ἔλεγε, ἔλεγε:— Τέκνον μου, εἶσαι εὐτυχισμένος ἄνθρωπος, ἐπειδὴ, χάρη στή συχώρεση ποὺ θὰ σοῦ δώσω, εἶναι σίγουρο πὼς θὰ δειπνήσῃς μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἄβραάμ.

— Εὐχαριστῶ γέροντα, τοῦ εἶπε γλυκὰ γλυκὰ ὁ Ἰγνάτιος. Ἐγὼ ὅμως δὲν εἶμαι ἐγωϊστῆς, καὶ ἐπειδὴ μαθητὲς εἶσαι ἔτσι σίγουρος γιὰ τὴν καλὴ τύχη ποὺ μὲ προσμένει, πάρε τὴ θέση μου. . . Καὶ νὰ σοῦ πῶ κιόλας; μὴ μὲ φχαριστᾶς... σοῦ τὴ δίνω μὲ τὴν καρδιά μου.

— Μὰ αὐτὸ δὲ γίνεται παιδί μου· μάχαιραν ἔδωσες μάχαιραν θὰ λάβῃς· ἔτσι λέει τὸ Βαγγέλιο καὶ αὐτὸ ζητάει ἡ κοινωνία.

— Ἡ κοινωνία δὲν ξέρει τί τῆς γίνεται, εἶναι κουτὴ.

— Εἶναι δίκαια.

— Εἶναι γιὰ τὸ διάλο.

— Κάνει σωστά.

— Εἶναι παλαβὴ, σοῦ λέω.

— Δίνει τὸ καλὸ παράδειγμα.

— Δὲν ξέρει τί Θεὸ λατρεύει, φώναξε θυμωμένος ὁ Ἰγνά-

τιος. Ἐπειδὴ, ἀποκρίσου μου, παρακαλῶ. Ἐνας ἄνθρωπος κλέβει ἓνα ἄλογο· τί εἶναι;

— Κλέφτης.

— Καλά! ἔρχεται ἓνας ἄλλος καὶ τὸ κλέβει κι' αὐτοῦ· τί εἶναι αὐτὸς ὁ ἄλλος;

— Κλέφτης κι' αὐτός.

— Περὶφημα, παπούλη μου. Σύμφωνος. Τώρα λοιπὸν, πῶς τὸν λέτε κείνον ποῦ ἀκότῳσε;

— Φονιά.

— Ἀκόμα πιὸ λαμπρά! Καὶ κείνους, ποῦ σκοτώνουν αὐτὸν τὸν φονιά, πῶς τοὺς λέτε, αἱ, παπαδάκι μου;

Ὁ παπᾶς κοκκάλωσε. Ἐκανε πῶς ἔπεσε σὲ βαθειὰ συλλογῇ, κ' εἶπε:

— Στ' ἀλήθεια, δὲν ξέρω τί μοῦ ἤρθε καὶ χάνω τὸν καιρὸ μου μαζὶ σου. Καταδικάστηκες δίκια. Αὐτὸ φτάνει. Εἶμαι βέβαιος πῶς εἶναι μὲ τῇ γνώμῃ μου κ' ὁ Ἅγιος Αὐγουστίνος ποῦχω στὴ βιβλιοθήκῃ μου.

— Τί ἔχει νὰ κάνῃ; κι' ὁ Ἅγιος Αὐγουστίνος ἀτὸς του, ἤθελε χάσῃ τὰ λόγια του, ἂν μοῦλεγε πῶς εἶναι δίκιο νὰ μὲ σκοτώσουνε.

Στὸ μεταξὺ σίμωσαν στὸ μέρος ποῦ ἔπρεπε. Ὁ παπᾶς κι' ὁ ληστής περπάταγαν δίχως μιλιὰ. Ἀξαφνα ὁ Ἰγνάτιος ἔστρεψε κ' εἶπε τοῦ παπᾶ.

— Σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συμπάθῃσης, γέροντα, γιὰ τὶς ἀνοησίες μου. Φαίνεται πῶς εἶχα ἄδικο . . . Εἶμαι ἓνας ἀγράμματος σκύλος— ἓνα σκουπίδι . . .

Ἐνα ποταμάκι κυλοῦσε τὸ δροσερὸ νερὸ του ἀνάμεσα

στά δέντρα. Ὁ Ἰγνάτιος ζήτησε νὰ πιῇ. Τοῦ τῶσπρεξαν καὶ γονάτισε μὲ τὰ χέρια δεμένα στὶς πλάτες.

Λίγο παρέκει εἶδαμε ἕναν σταυρὸ, ψηλὸν ἢ ποδάρια, μπηγμένο στὸ χῶμα. Δυὸ τρεῖς πιθαμὲς ἀπάνου ἀπ' τὴ γῆ, εἶχε ἕνα εἶδος σκαμνί, γιὰ νὰ καθίζῃ ὁ κατάδικος. Σὲ πολ- λὲς μεριὲς ἦτανε τρυπημένος ἀπὸ ἕνα σωρὸ μπάλλες.

Ὁ Ἰγνάτιος πῆγε ἴσια καὶ κάθησε γελώντας στὸ θρόνι του. Στὴ στιγμή τὸν δέσανε μὲ λουριᾶ, τὰ χέρια κρεμασμένα στά δυὸ φτερά κεινοῦ τοῦ σταυροῦ. Τὸ ξαναλέω, εἴτανε ἀπαράλλαχτος ὁ Ἰησοῦς Χριστός. . . .

Ἀκόμα δὲν τὸν εἶχανε καλοδέσει καὶ ἄρχισε νὰ λέγῃ ἕνα σωρὸ προσευκὲς.

Στὴ Μέξικα κρατᾶ συνήθειο, φτάνοντας ὁ κατεργάρις στὸ μισὸ Πιστεύω, ὁ παπᾶς τοῦ δίνει μὲ μιὰ μεγάλη φωνὴ τὴ συχώρεση, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς τραβᾶ τὸ σπαθί καὶ προ- στάζει : Πῦρ. Μὰ τούτῃ τὴ φορὰ ὁ Ἰγνάτιος εἶπε τὸ Πι- στεύω, καὶ ἔξ' ἀπ' τὸ Πιστεύω ἕνα σωρὸ ἄλλες προσευκὲς· γιατί ὁ Ἰνδιάνος δὲν ἔστρεγε μὲ τέσσερα ριάλια.— Σᾶς εἶπα καὶ σᾶς ξαναλέω, ἔσκουζε, δὲν τουφεκίζω ἐγὼ ποτὲς ἕναν κολλίγα γιὰ λιγότερο ἀπὸ ἢ ριάλια.

Ὁ δεσμοφύλακας ὅμως δὲν παραδεχότανε τίποτα.

Στὸ μεταξύ εἶχαν ἀφήσει μονάχο τὸ σταυρωμένο νὰ λέγῃ τίς προσευκὲς του. . . Ἔτσι πέρασε κάμποση ὥρα, ὡς ποῦ στὸ τέλος ὁ Juez de letras ἔστειλε νὰ τοῦ φέρουν τὴν καραμπίνα τοῦ Ἰγνατίου, λέγοντας ὅμως πῶς ἔπρεπε νὰ τοῦ τὴ γυρίσουν ὕστερ' ἀπ' τὴν ἐχτέλεση, γιατί κείνη εἴτανε τὸ π ε ι σ τ ῆ ρ ι ο ν. Ὅταν λοιπὸν ἔφταξε αὐτὸ τὸ π ε ι-

σ ἤ ρ ι ο ν, τὸ πήρε στὰ χέρια του ὁ Juez de letras, κι' ἀφοῦ τὸ γιόμισε, ρώτηξε.

— Ποιὸς ἀγαπᾶ νὰ κερδίσῃ 4 ριάλια;

Ἐνα σωρὸ λαζαρόνοι χύμηξαν· ὁ δικαστὴς διάλεξε ἕναν παλιὸ ληστή, γνῶριμό του, καὶ τοῦδωσε τὴν καραμπίνα καὶ τὰ 4 ριάλια. Ὁ δεσμοφύλακας τότες γύρισε καὶ λέει τοῦ Ἰνδιάνου.

— Αἶ, σκουριασμένο μούτρο, βλέπεις πὼς μποροῦμε νὰ περάσουμε καὶ δίχως ἐσένα.

— Ναί! ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ. Μὰ κατὰ τὴν πληρωμὴ κ' ἡ δουλειά. Τώρα βλέπουμε.

Στὸ μεταξὺ οἱ τρεῖς λέπεροι (*) στάθηκαν σὲ τέσσερα βήματα ἀπ' τὸν Ἰγνάτιο, σημάδεψαν καὶ περιμένανε τὴν προσταγή. Ὁ ἀξιωματικὸς τράδῃξε τὸ σπαθί, μὰ μοναχὰ ἕνα μπὰμ ἀκούστηκε. Ὁ Ἰγνάτιος ἔδγαλε μίαν ἄγρια φωνή, ἀπ' τὴν τρομαρα τοῦ ὄμως: γιατί ἡ μπάλλα μόνο ποὺ ἄρπαξε τὸ τσαρούχι τοῦ ποὺ κρεμότανε στὸ σταυρό, κι' ἔπεσε στὸ ποτάμι: ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς δυὸ ποὺ δὲν τράδῃξαν εἶχε ξεχάσῃ νὰ σηκώσῃ τὸν κόκορα· ὁ ἄλλος πάλι, εἶδε κείνη τὴ στιγμή πὼς τὸ τσακμάκι τοῦ ἦτανε κομμένο ἄσκημα καὶ βάρθηκε νὰ τὸ πελεκήσῃ γιὰ τὴ δεύτερη μπαταριά. Μὰ ξανά, στὴ διαταγή, σφύριξε ἕνα μονάχα βόλι, γιατί τούτῃ τὴ φορὰ ὁ λέπερος ποὺ τράδῃξε, ἔκοψε στὴ μέση τοὺς δυὸ ἄλλους κ' ἔτρεξε νὰ δῇ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἀπάνω-στὸ σταυρό. Καὶ στ' ἀλήθεια, ἡ σφαῖρα τοῦ τρύπησε τὸ

(*) Λέπερος τῆς Ἰσπανίας.

ξυλό ξξη δάχτυλα άπάνω άπ' τὸ συφοριασμένο κεφάλι τοῦ Φόβου.

— Παρά τρίχα! φώναξε καὶ γύρισε στὴ θέση του.

— Λοιπόν, κύριε δεσμοφύλακα, πετάχτηκε ὁ Ἰνδιάνος, βλέπεις πῶς τραβοῦν κείνοι πούναι ἑνὸς ριαλιοῦ; Καλύτερα θάκανες νὰ μοῦ δώσης τὰ 6 ριάλια άπ' ἀρχῆς. Χμ! ἔγώ δὲν κρατῶ ἔχτρα. Δός μου τα καὶ τώρα, νὰ σοῦ τελειώσω τὴ δουλειά στο μινουτο.

— Ἰωτέ, εἶπε μὲ σοβαράδα ὁ δεσμοφύλακας, τὸ Κουβέρνο δὲν παίξει· δὲ δέχουμαι, κι' ἂν ἀκόμα βραδιαστοῦμε δῶ χάμου.

Τότες ἄρχισε μιάν ἐλεεινὴ σκηνή—μιὰ σκηνὴ νὰ κλαῖς. Περισσότερο ἀπὸ μισὴ ὥρα οἱ τρεῖς λέπεροι γιόμιζαν τὰ ὅπλα τους, δίχως νὰ βιαστοῦν στο παραμικρό, καὶ τᾶδειαζαν στὰ μούτρα τοῦ Φόβου, ἄλλος μπρός, ἄλλος πίσω, δίχως νὰ μποροῦν νὰ τὸν τελειώσουν. Στὸ τέλος, ὁ ἄμοιρος, εἶδε πῶς ἔπρεπε νὰ νοιαστῇ ὁ ἴδιος γιὰ τὸν σκοτωμὸ του.

— Ἐδῶ εἶσαι Ἰωσέ; εἶπε μὲ θλιμμένη φωνή.

— Ἐδῶ, εἶπε ὁ Ἰνδιάνος σιμώνοντάς τον.

— Σκότωσέ με, amigo.

— Αὐτὸ γυρέβω κι' ἐγώ. Μὰ ὁ δεσμοφύλακας δὲ θέλει νὰ μοῦ δώση ξξη ριάλια γιὰ τὸν κόπο μου.

— Αὐτὸ εἶναι; . . . Ὡ ὦ! μὴ σὲ μέλλει· σκόρπισέ μου πρῶτα τὰ μυαλά κ' ἔπειτα πάρε ὅσα βρεῖς άπάνω μου.

— Εἶναι ξξη ριάλια;

— Ἐφτά . . . μὲ κάνε γλήγορα, γιὰτὶ τραβῶ ὅλα τὰ θάσανα τῆς κόλασης . . .

— Ὁ φουκαράς ὁ Ἰγνάτιος, μουρμούριζε ὁ Ἰνδιάνος,

σημαδέδοντάς τον—ὁ καυμένος ὁ κολλίγας μου, πῶχει ἐφτά ριάλια, καὶ κάθεται καὶ τὸν τυραγνᾶνε σὰν τὸν Χριστὸ οἱ Ὀδραῖται. . .

Μίλαγε ἀκόμα, ποῦ πῆρε φωτιά ἢ καρμπίνα. Τὸ βόλι βρῆκε τὸν Ἰγνάτιο ἀνάμεσα στὰ μάτια καὶ τοῦ βούλιαξε ὀλάκερο τὸ πρόσωπο.

Ὁ Ἰωσὲ χύθηκε ἀπάνου στὸ φίλο του, κι' ἔχωσε τὰ χέρια στὶς τσέπες του. Βρῆκε μονάχα δυὸ ριάλια καὶ δυὸ πακέττα τσιγάρα.

—Ἰγνάτιο ! εἶπε κακιωμένα, στάθηκες ἄπιστος amigo. Καὶ λέγοντας τοῦτα, τράδηξε ἀπάνου στὸ σταυρὸ ἓνα σπῆρτο, γιὰ νὰ ἀνάψῃ ἓνα τσιγάρο. . . .

ΑΥΤΟΣ ΗΉΤΑΝ Ο ΙΟΥΔ
DE LETTRAS

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

Ἄ χά ! Στὸ διάβολο ! Στέλνω καὶ με
στέλνουν κάθε τόσο σ' αὐτὸν τὸν κύ-
ριο διάβολο !

Ὁ καθένας ἔχει τὴν ἰδέα του. Ὁ
ἓνας τὸ παίρνει γιὰ ἀστεῖο—ὁ ἄλ-
λος θυμῶνει—ὁ ἄλλος σταυροκοπιέ-
ται καὶ ξορκίζεται . . . Ἐγὼ ἔμωφ.

ἦρτε μιά μέρα, πού τὸ πῆρα στὰ σοβαρά ! Μοῦ μπῆκε στὸ

κεφάλι νά μάθω ποῦ εἶν' αὐτὸ τὸ μέρος, αὐτὸ τὸ μακρυνὸ καὶ μυστικὸ μέρος ποῦ ζῆ ὁ κύριος διάολος!

Μὲ βασάνισε κάμποσα χρόνια, — κάθε τόσο μοῦ ξαναρχότανε στὸ κεφάλι αὐτὴ ἡ σκέψη καὶ ἡ ἐπιθυμία νά τὸν ἀνακαλύψω. Ὅπου, ὕστερα ἀπὸ χρόνια, σ' ἓνα ταξεῖδι μου κατὰ τὸ 18 ... Ἰσα Ἰσα σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ διόλου δὲν εἶχα κατὰ νοῦ πειὰ αὐτὴ τὴν ὑπόθεση, μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία, ἔτσι τυχαῖα, νά πατήσω σὲ κεῖνα τὰ μέρη.

Αὐτὸ τὸ νησί ἦτανε ὀλότελα ἔρημο. Οἱ μόνοι κάτοικοι του φαίνεται πὼς ἦτανε κάτι ποντίκια, — ὅμως σὲ τόσο πληθος, ποῦ σκόρπαγαν κοπάδια κοπάδια μπρὸς ἀπὸ μένα, ὅπως περπατοῦσα. Εἶχανε τὶς φωλιές τους στὶς ἀκρογιαλιές. Στὸ μέσα μέρος τοῦ νησιοῦ μπορούσε νά δῆ κανένας μονάχα ποῦ καὶ ποῦ ἓνα δυὸ, πλανημένα ὅπως φαίνεται. Ἐκεῖ, στὴν ἀκρογιαλιά, ἀλέθανε ὅ,τι θρῖσκανε καὶ γι' αὐτὸ, ὅπου ἔστριβα, ἔδλεπα μαῦρες κουδάρες ἀπὸ ψιλώτατο ροκανίδι. Ἰσα Ἰσα στὴ μέση τοῦ νησιοῦ, βρισκότανε ἓνα βουνό· αὐτὸ τὸ βουνὸ ἦτανε ὄλο ὄλο. Ἀνέβηκα λοιπὸν στὴν κορφὴ του γιὰ νά βιγλίσω ἀπὸ κεῖ πάνω, ἐπειδὴς δὲν μπορούσα νά καταλάβω τί τρέχει. Μὰ εἶδα ἓνα πρᾶμμα ποῦ μὲ σάστισε περισσότερο.

Κεῖνο τὸ σύννεφο στεκότανε ἀπάνου ἀπ' τὸ νησί, ἴσιο, λές καὶ τὸ κράταγαν τεζαρισμένο τέσσερις διαόλοι ἀπ' τὶς τέσσερις μεριές τοῦ οὐρανοῦ. Ἰσκιωνε ὀλάκερο τὸ νησί· τὸ σκέπαζε μ' ἓναν θεοσκότεινον ἴσκιον, λές κ' ἦτανε νύχτα. Μὰ πέρα, στὸ πέλαγο, ὁ ὠκεανὸς λαμποκοποῦσε μ' ἓνα

δροσερό και χρυσό πράσινο χρώμα. Τό πιό παράξενο ἦτανε πῶς αὐτό τό σύννεφο εἶχε ἀπαράλλαχτα τό σχέδιο τοῦ νησιοῦ, μ' ὅλες τίς κόψεις τῆς ἀκρογυαλιᾶς του· μονάχα πῶς ἦτανε φαρδύτερο ἀπ' τῆ στεριά, — ἔφτανε ὡς μισό μίλι ἀνοιχτά στό πέλαγο ἀπό κάθε μεριά, μέ τέτοιον τρόπο, πού, ὅπως οἱ ἀχτίδες τοῦ ἥλιου πέφτανε κατακέφαλα ἀπό πάνω του, ξεφεύγανε ἀπ' τίς ἄκρες του, κ' ἡ μελανή σκιά του σκεδίαζε ὅλα τὰ καθέκαστα τῆς ἀκρογυαλιᾶς, μισό μίλλι ἀνοιχτά στό πέλαγο, ὅπως εἶπα παραπάνω. Βάλε τὰ δυνατά σου νά τό φέρῃς στή φαντασία σου! Ἔδλεπα κατὰ τόν μπουνέντη. Οἱ ἀχτίδες τοῦ ἥλιου κατεδαίνανε, σάν νᾶτανε μιὰ μπόρα, ἴσιες και πυκνές, ἀπ' τὰ χεῖλια ἐκείνου τοῦ σύννεφου, κ' ἔτσι ξεχώριζε ἡ λιασμένη θάλασσα πίσω ἀπό μιὰ γιγάντια κουρτίνα, πού σ' ἔπιανε φόβος νά τήν κοιτᾶς. Τό σύννεφο δέ σάλεβε πιθαμή ἀπ' τῆ θέση του, — αὐτό τό ἐσπούδασα καλά ἀπό κεῖ πάνω, ἀπ' τήν κορυφή πού καθόμουν. Κ' ἐπειδή δέ σάλευε μήτε κι' ὁ ἴσκιος του, συμπέρανα πῶς ὁ ἥλιος δέ μετατοπιζότανε οὔτε πόντο ἀπάνου στό γῦρο τ' οὐρανοῦ. Κι' ἀκόμα, ὅπως οἱ ἀχτίδες του πέφτανε κατακόρυφα ἀπάνω στό νερό, εἶπα μέσα μου πῶς τό νησί ἔπρεπε νά βρῖσκαται πάνω στό γῦρο τοῦ Ἰσημερινοῦ.

Καθόμουν και κοίταζα αὐτό τό θαυμαστό ὄραμα, κι' ἔλεγα πῶς ναιρεύουμαι. Μά οὔτε στ' ὄνειρο δέ θά μποροῦσα νά δω ἕνα τέτοιο θάμμα, δυό νησιά ἀπαράλλαχτα, τ' ὄνα τ' οὐρανοῦ και και τᾶλλο τῆς θάλασσας.

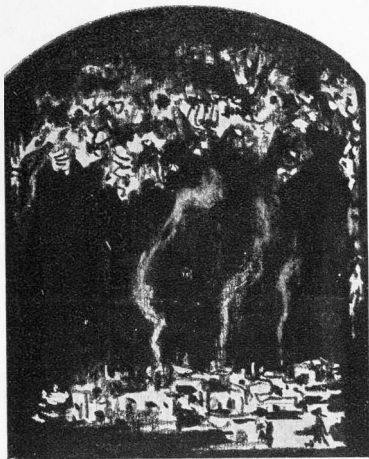
Μέσα στό μέρος τῆς θάλασσας πού τό ἴσκιωνε κείνο τό τελώνιο τ' οὐρανοῦ, ξεχωρίζανε μεριές μεριές κάτω βοῦ-

λες τοῦ βυθοῦ κατάμαυρες σὰν πίσσα, κι' ἄλλοῦ χρυσάφι-
ζαν οἱ ἀμμουδερὲς μεριές του μ' ἓνα θολὸ καὶ ἄγριο χρω-
μα, σὰ νάτανε φρέσκο ἀτσάλι.

Ἀπὸ δὴ πάνου τὸ σύννεφο ἦτανε πολὺ σιμά μου, σκε-
δὸν ἄγγιζε στὸ κεφάλι μου. Γύρισα ἀνάσκελα καὶ συγκρυά-
στηκα, φοβήθηκα, τόσο σιμά μου ἦτανε. Μάλιστα, μοῦ φά-
νηκε ἓνα δυὸ φορές πὼς ἄκουσα καὶ κάτι μούρμουρα, καὶ τι
μυστηριώδεις κραξιές. Μόλα ταῦτα, δὲν μπόρεσα νὰ ξεχω-
ρίσω τίποτα μέσα στὴν πηχτὴ μάζα του, μ' ὅλο πού τὸ κοί-
ταξα προσεχτικὰ πολλή ὥρα.

Κάτου, δὲν ἀκουγότανε πνοή! Κ' ἐδῶ ἀπάνου δὲ φύ-
σαγε κἄν μιὰν ἀνάσα ἀγεριοῦ, νὰ σουσουρίσουν τὰ ψηλά
ξεροχόρταρα.

Μὰ σὰν ἔδαλα ἓνα δυὸ φωνές, ὁ ἀντίλαλος κατακύλησε
ὡς πέρα, ὅμοιος μὲ μιὰ βροντή, λὲς καὶ γκρέμισε τὸ βουνό.
Ὅλος ἐκεῖνος ὁ ἦσυχος ἀγέρας γιόμισε ἀπὸ ἀναρίθμητες
φωνές λογῶν λογιῶν θάλεγες πὼς πετάχτηκαν ἀπ' τὴ φω-
νὴ μου ἑκατομμύρια ζωντόβολα, καὶ μὲ φοβέριζαν ἀπὸ κάθε
μεριά, — κ' ἐρχόντανε καταπάνω μου

Ο ΚΑΠΝΟΣ ΕΚΛΩΘΕ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ
ΟΓΡΕΣ ΚΟΥΦΑΛΕΣ ΤΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ

ὲ βλέπω τίποτα! Μολοντοῦτο καταλαβαίνω πὼς πετᾶ στὸν ἀγέρα ἓνα φῶς πολὺ ἀνάριο, πὺ δὲ δρῖσκει τίποτα νὰ πέσῃ ἀπάνου.

Τὰ πόδια μου πατάνε γερὰ ἀπάνου στὸ σκοτεινὸ καὶ ὄγρὸ χῶμα. Μὰ τὸ κεφάλι μου θολώνει ὀλοένα . . . Μέσα στὸ καύκαλό μου

ἔχῃ ἓνα κομμάτι πάγο, πὺ κουδουνίζει ὅπως περπατῶ . . .

Σὰ νὰ πιάνει τὸ αὐτί μου κατιτίς πὺ ἔρχεται ἀπὸ ψηλὰ πᾶνου ἀπ' τὸ κεφάλι μου· σὰ νὰ σπᾶνε ἐκεῖ ἀπάνου τὰ κύμαα τῶ ἀγέρα. . . Μιὰ ὄροσιχ χτυπᾶ στὸ πρόσωπό μου— νοιώθῃ ἓναν θόλο ἀπάνου ἀπ' τὸ κεφάλι μου. . .

Ἄξαφνα ξεχωρίζῃ ἓναν ἄνθρωπο. Μὲ σιμώνει, ὄχι σὰν ἓνας ἄνθρωπος πὺ περπατᾶ, μὰ σὰν ἓνας ἄνθρωπος πὺ κολιμπᾶ, καὶ μοὺ λέει : « Ἀχουένα ! ». Σὰ νὰ κατᾶλαδα τό-

τες τί ἤθελε νὰ πῆ, καί τὸν ἀκλούθησα κουνώντας τὰ πόδια μου χωρὶς νὰ βλέπω . . .

Ἵστερ' ἀπὸ λίγο ἀρχίζω νὰ ξεχωρίζω πλάγι στὸ δεξιὸ χέρι μου ἕναν ἀνεδωμένον τοῖχο, ἕναν βράχινο τοῖχο ποὺ κλείνει ἀποπάνω μας σὰ θόλος. Αὐτὸς ὁ θόλος στέκεται περισσότερο ἀπὸ ἑκατὸ μέτρα ἀποπάνω μου· πῶς μπορούσα νὰ μὴ συγκραστώ ; . . .

Τὸ μάτι μου ὄλο καὶ ξεκαθαρίζει τὸνα καὶ τάλλα μέσα στὸ σκοτάδι. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς σιγὰ σιγὰ δρίσκουμε περισσότερο φῶς. . . Στὸ τέλος, μέσα σὲ λίγα λεπτά, βλέπουμε ἕνα χωριό· ἕνα ἀληθινὸ χωριὸ ποὺ θάναί γιομάτο τυφλοπόντικους . . . Ὡστόσο, πιστέψτε πῶς ἐκεῖ μέσα ζοῦσαν ἄνθρωποι. Οἱ πῖο πολλοὶ κοιμόντανε—μὰ εἶδα ἄντρες καὶ γυναῖκες νὰ περπατοῦν, νὰ μιλοῦνε καὶ νὰ γελοῦν σὰ μαϊμούδες. . . .

Μιά φωνή σὰ φωνή πουλιοῦ ἀκουγότανε κάθε τόσο σιμά μας. Ἀπὸ μακρὰ βλέπαμε τίς καμινάδες τοῦ χωριοῦ ποὺ καπνίζανε, κι' ὁ καπνὸς ἔκλωθε μέσα στὶς ὄγρες κουφάλες ποὺ κρέμουνταν σ' ἕνα φοβερὸ ὕψος μέσα στὸ σκοτάδι . . .

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ μιλάγανε ἔσπανιόλικά. Ἐδῶ καὶ κεῖ, μέσα στὶς γουβες τῆς σπηλιάς, εἶδα κάτι μεγάλες ρόδες κ' ἕνα σωρὸ καννάβι καὶ λινάρι, ἀπ' ὅπου ὑπόθεσα πῶς τὸ ἐργόχειρό τους ἦτανε νὰ κάνουνε σκοινιά. . . Μιλοῦσανε, ὅπως εἶπα, ἔσπανιόλικά, καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦνοὺς φοράγανε ἕνα εἶδος σομπρέρος, (κεῖνα τὰ πλατειὰ καπέλλα τῆς Μέξικας), σὰ νὰ τοὺς ἔψηνε ὁ ἥλιος.

Ἀπόρεσα γιὰ ὅλα τοῦτα· γιατί, ὁ θεὸς ξέρει πῶς ἤξε-

ρα πειά πώς βρίσκουμαι στὸ μέρος τῆς Γιαπωνίας ποὺ λέγεται Χιλὸ—οὐ, μέσα στὴ ξακουστὴ σπηλιὰ τοῦ Λόγκα—φί φί

Τὸ σκοτάδι ἄρχισε νὰ γίνεται πὶὸ πηχτὸ σὰν περάσαμε τὸ χωριό. Ὁ σύντροφός μου χτύπησε μιὰ μικρὴ πόρτα. Σὲ λίγο ἔδγαλε τὸ κεφάλι της μιὰ γριὰ, μιὰ στρίγγλα ποὺ δάγκωνε τὴ μύτη της, κι' ἀφοῦ εἶπανε δυὸ λόγια, ξαναβγήκε κρατώντας δυὸ δαδιὰ ἀναμμένα. Πήραμε ἀπ' ὅνα καὶ κινήσαμε.

Μὰ τὴν Ἄγια Ρόκκα, κολυμπούσαμε μέσα στὸ σκοτάδι, ὅπως τὸ ψάρι μέσα στὸ νερό. Περπατούσαμε διπλωμένοι σὲ δυὸ, γιὰ νὰ μὴ σπάσουμε τὰ κεφάλια μας. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο περάσαμε κάμποσο διάστημα, κ' ἔβλεπα τὴ λόχη τοῦ δαδιοῦ μου νὰ γλύφει τὸ βράχο, σὰ νὰ τὸν ἔδαφα μὲ μιὰ βουρτσα.

Ἄξαφνα, στὴν ἄκρη τῆς γαλερίας βουίξανε τὰ πατήματα τοῦ ὑποκείμενου ποὺ πήγαινε μπρός. Ἡ σπηλιὰ φάρδαινε μὲ μιὰς. Σηκώσαμε τὰ δαδιὰ μας, μὰ ὁ θόλος φαίνεται πὼς θρυσκότανε πολὺ ψηλά. Βρῆκα ψηλαφώντας μιὰ μικρὴ πέτρα καὶ τὴν ἔρριξα ὅσο ψηλά μπορούσα. Μὰ δὲ χτύπησε πουθενά. Ἄκουσα μονάχα ἓνα μπλούμ, σὰ ν᾿ἄπесе μέσα σὲ νερό. Ἀνατριχιασμένος, σίμωσα τὸν κολλίγα μού, καὶ τότες εἶδα μιὰ λίμνη ποὺ ἄπλωνε μπρός στὰ πόδια μου. Σὰ νὰ πέρναγε ἓνα ἀλαφρὸ καὶ κρῦο φύσημα ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ κοιμισμένο νερό, κ' ἔσπρωχνε κάτι μελανὰ κοματάκια στὸ λιγδιασμένο χῶμα.

Γύρω μας, θαθειὰ ἡσυχία! Ἐνα κὰν ποντίκι δὲ σφύριξε . . .

Περάσαμε, τσαλαδουτώντας μέσα στο ρηχό νερό, περισσότερο από ένα κάρτο της ώρας, ως πού βρεθήκαμε μπρός σ'ε μιὰ στενή τρύπα. Γιὰ νὰ τὴν περάσω διπλώθηκα ὡς πού βούτηξε τὸ στήθος μου μέσα στὸ νερό. Μὰ εὐτὺς βρεθήκαμε ξανὰ κάτω ἀπ' ὄναν θόλο πού ἦτανε ψηλὸς σὰ μιὰ μητρόπολη.

Τὸ νερὸ εἶχε τελειώσει. Μὰ ὁ δρόμος ἦτανε γλυστερὸς ἀπ' τὴ λάσπη. Σὲ μιὰ στιγμή, μοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλὸ ἡ σκέψη: ἂν τυχὸν σβύγανε τὰ δαδιά μας; καὶ μοῦ πιάστηκε ἡ καρδιά. . . . Θὰ θαδόμεστε ἐδῶ μέσα! . . . Ξεχώριζα πού καὶ πού, δεξιὰ κι' ἀριστερά, ἕνα σωρὸ καμάρες πού ἀνοίγανε ἄλλες σπηλιές, γιομαῖτες ὑγρασία καὶ θάνατο. . . .

Κεῖνο τὸ παράξενο ὑποκείμενο εἶναι ἀκούραστο. Τραβᾷ σὰ νὰ γυρεύει κάτι. . . .

Σὲ λίγο μοῦ λέγει νὰ δώσω προσοχὴ στὸ κεφάλι μου, κι' ἀρχίζουμε νὰ περπατᾷμε πάλι χεροπόδαρα. "Ἐτσι μπήκαμε σὲ μιὰ ἄλλη σπηλιά, πού ἀντιλάλησε ὅπως περπατούσαμε, σὰ νὰ κυλούσανε βράχια ἀπὸ ψηλά. . . .

"Ακλούθησα τὸ σύντροφό μου, καὶ πιάσαμε νὰ σκαλώνουμε ἀπάνου σ' ἕνα ὄρθιο βουνό. Κάθε τόσο κατρακυλούσα: μὰ κεῖνος μ' ἔστερνε ἀπ' τὸ χέρι. "Ἐτσι φτάσαμε στὴν κορφή. Τότες εἶδα: Ὁ θόλος κρεμότανε λίγα μέτρα ἀπάνου ἀπ' τὰ κεφάλια μας. Κάτου, δὲν ξεχώριζα τίποτα. Τὸ κεφάλι μου γύριζε. "Ἐνα πηχτὸ σκοτάδι σκέπαζε τὴ λίμνη ἐκεῖ κάτω. . . .

"Ἀξαφγα κεῖνος ὁ μυστηριώδης πιλότος μου κατηφόρησε μὲ μιᾶς, κι' ὡς πού γὰ συνέρτω κατρακύλισε μέσα στὸ χάος καὶ χάθηκε. . . .

Ύστερα από μιὰ στιγμή είδα τὸ ἀναμμένο δαδί του, κίτου, χαμηλά, μέσα σὲ κείνη τὴν ἄδυσο, σὰ μιὰ μικρὴ σπιθα, μονάχη, ποὺ πηγαινοερχότανε . . . Ἐστησα τ' αὐτί μου.

Μὰ δὲν ἀκουγότανε τίποτα! . . . Τίποτα! . . .

Κ Α Ψ Δ

Ἡ ἐκπληξή— τί ἀναπάντεχο κα-
τιτίς μπορεῖ νὰ περιμένῃ κανέ-
νας, βάζοντας τὸ πόδι του ἀπα-
νου στὸ μουράγιο μιᾶς πόλης σὰν
τῆ Μυτιλήνης; Ὅλα εἶναι προε-
ξοφλημένα! Λές: δὲν εἶναι ἀνάγ-
κη νὰ δουλεύουν τὰ αἰσθητήριά
μου. Πέρτεϊς ψόφιος ἀπάνου σὲ

μιὰ καρτέκλα, σὰ νὰ μὴν ἤθελες σηκωθῆ ἴποτες, κοιτώντας
ὅ,τι γίνεται μπροστά σου, σὰν ἕνας γέρος ἀπόμαχος, κουρα-
σμένος ἀπ' τὶς παράτες. Κὰν ἡ σκέψη πὼς ἕνας λωποδύτης
σοῦ φερμάρει τὴν τζέπη δὲ σὲ δροσίξει μὲ τὴ φχάριστη
ἀνησυχία της. Τίποτα ἀπ' ἀφτά τὰ κίντυνα δὲ θέλει νάρτη
σὲ βοήθειά σου—νὰ σοῦ διώξῃ τὴ νύστα,—νὰ σὲ γλυτώσῃ
ἀπ' τὸ μούδιασμα· ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀσφά-
λεια . . .

Ὁ ἥλιος εἶναι ἡ μόνη θέλητη πὸν λυώνει κάθε ἄλλη,
ἀναδρύζοντας ἕναν καταρράχτη ἀπὸ φλόγες. Ἀπορεῖς βλέ-
ποντας γύρω σου τὸ κάθε τι, σπίτια, καράδια, μαγαζιά,
ἐμπόρια, ὑποθέσεις, πὸν μαρτυροῦν πὼς μιὰ φορὰ εἴχαμε
θέληση. Τώρα πάει! Τὸ χέρι μου μοιάζει πὼς δὲν εἶναι σὲ
θέση, νὰ μετατοπιστῇ γιὰ νὰ διώξῃ τίς μυῖγες πὸν μοῦ βί-

σκουν τὸ μούτρο. Ποιὸς νὰ ἔχη φτιάσει ὅλα αὐτὰ τὰ βαρειὰ πράγματα πού μοῦ ψήνουν τὸ μυαλό νὰ τὰ κοιτάζω!
 Ἐπὶ τὸ ἀντικρινὸ μουράγιο, κάτι μεγάλα γράμματα ἀπάνω στοὺς τοίχους μοῦ φωνάζουν τὴ χ α μ έ ν η έ ν έ ρ γ ε ι α τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ κάκου! Στὸ παραλυμένο μυαλό μου χειρονομοῦν σὰν κωφάλαλα καὶ δίχως ἔννοια. . . Οἱ ἄνθρωποι μιλοῦν σὰν ἀφιονισμένοι καὶ βαριοῦνται νὰ διορθώσουν ὅ,τι βγαίνει στραβὸ ἀπ' τὸ στόμα τους. Ἡ φωνή τους μοιάζει σὰ νὰναι τυλιμένη μέσα σὲ μπαμπάκι. Κανένας δὲ δίνει προσοχή σὲ ὅ,τι λέει ἀτός του εἴτε σὲ ὅ,τι ἀκούγει. Σοῦ μοιάζει πὼς πάει νὰ παραλύσει κάθε δέσιμο πού κρατᾶ σφιγμένα τὰ πάντα συναμεταξύ τους μ' ἓνα κλειδί ἀπὸ θέληση.

Δὲν πιστεύεις σὲ ὅ,τι πίστεψες ἄλλη φορὰ παίρνοντας μέτρο τὴ θέλησή σου.

....Ἡ Ἱστορία εἶναι πειὰ ἓνας μῦθος, γεμάτος ἀπὸ σκιές σὰν ἀπὸ φεγγαρίσιο φῶς τῆς αὐγῆς... Τὰ βαρειὰ βιβλία, πού κλείνουν μέσα τὸ ἀλογάριαστο ποσὸ τῆς χαμένης ἐνέργειας τῶν ὁμοίων μας, εἶναι λὲς τὰ ταμεῖα τῆς ψευτιάς... Ἡ πίστη πεθαίνει....

ἜΟλα πᾶν....σβύνουν....Ἡ χάψα μοῦ μουδιάζει τὸ καύκαλο.... Ὁ ὕπνος μὲ τραβάει μέσα στὰ ἄπατα μιᾶς λίμνης ἀπὸ πηχτὸ δηλητήριο....

ΚΑΤΑΜΕΣΗΜΕΡΟ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ

Οι δῶλοι τῆς γῆς ἀχνίζουν φωτιά. Ὡς πέρα στο ἀντικρινὸ βουνὸ τρέμουν ὅσα εἶναι στὴ γραμμὴ τοῦ ματιοῦ, λὲς καὶ τὰ δλέπεις μέσα ἀπὸ ἓνα τζάμι θολὸ πὺ τρέμει κι' ἀχνίζει. Τὰ σφερδοῦκλια χορέβουν σὰν εὐθυμα σκελετά. Πέρα, μακρυά! Χαίρεσαι γιατί εἶναι μακρυά. Μέρα μεσημέρι καταλαβαίνεις ἓνα φόβο μεσονυχτιοῦ.

Ἡ ἀμμουδιά εἶναι γεμάτη ἀπὸ τοῦφες τοῦφες γκρίζα ἀγκάθια, ποῦναι ὅμοια μὲ χελῶνες. Κάθε τι πὺ ἔχει μητέρα τὴ θάλασσα ἔχει ἀπάνω του κάποια ἀγριάδα ἀλλόκοτη. Αὐτὰ τ' ἀγκάθια μοιάζουν σὰ ζωόφουτα τοῦ βυθοῦ. Αραδιασμένα ἀπάνω στὴ μαλακὴ θαλασσόπετρα ἀνασαίνουν τὴ βουή τῆς θάλασσας μὲ μιὰ ἀγριάδα σιωπηλὴ. Λὲς μέσα σου : ἀπὸ ποῦ ἀρκουδίσανε σιγὰ σιγὰ ὡς νὰ φτάξουν στὰ ἀρμυρὰ κατώφλια τῆς;

Πέρα, ἓνα μίλλι κατὰ τὸ βοριᾶ, ξεχωρίζει μιὰ μικρὴ γλῶσσα στεριά, ἓνας μικρὸς κάβος ὁλόϊσος, χρισμένος μὲ ἀλάτι. Στὸ παραλυμένο μυαλό μου φαντάζει σὰ μιὰ ὀλκερη ἔρημο. Κεῖνο τὸ φλογισμένο ἀλάτι, πλουμισμένο μὲ λίγες στρογγυλὲς πέτρες τοῦ πελάγου! . . .

Ἐνα βουνὸ στέκει ἀπὸ πάνω μου κι' ἀχνίζει. Ἐνα κα-

τ' ἰμαυρο βουνό. Ἐκατομμύρια πεῦκα ! Ἐκατομμύρια νεκρὰ δέντρα ! . . .

Μοῦ φαίνεται πὼς ἀκούγω μέσα στὰ φλογισμένα ρουμάνια, κᾶπου κᾶπου, νὰ σκᾶ κανένα ψημμένο κλαδί : Κράκ, Κράκ . . .

Χαμηλὰ, στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ, τὰ χῶματα κατακυλοῦν κατὰ τὴ θάλασσα. Χωρίζουνε πάξες πάξες, λὲς κ' εἶναι κακοψημένο ψωμί. Τὸ χῶμα εἶναι σάν καμίνι. Καταλαβαίνεις πὼς ἐκεῖ μέσα σκᾶνε σιωπηλὰ ἕνα σωρὸ σπέρματα. Θὰ γεννήσουνε κάθε ζωὴ, καὶ ἢ κάθε ζωὴ, ἡδονή. Τὰ χῶματα, τὰ ἀσπροχῶματα, κυλοῦν κατὰ τὴ θάλασσα. Φωτιὰ κι' ἀσθέστης· σοῦ καίγουν τὸ μυαλὸ νὰ τὰ κοιτᾶς. Τ' ἀκούς, γκούπ, γκούπ, νὰ χωνεύουνε σκεδιάζοντας εἰδῶν εἰδῶν κάρτες ποὺ στέκουν ἀπάνω στὸ γλυστερὸ βράχο τῆς ἀκρογιαλιᾶς

Καταλαβαίνω ὄχι μονάχα τὴν ἐρημιὰ καὶ τὴ σιωπὴ τούτης τῆς στιγμῆς, μὰ τὴν αἰώνια σιωπὴ, λὲς κι' ἀπὸ τοὺς αἰῶνες ἔτσι καθουρντίζεται αὐτὴ ἢ γῆς ἀπ' ἕναν ἥλιο ποὺ ὀλοένα κρέμεται μέσα σ' ἕναν οὐρανὸ γιομάτον πηχτὴ φλόγα, καὶ ἰδέα πὼς ἢ νύχτα τὴν ἔσθησε εἴτε ἔρχεται νὰ τὴ σβήσει. διόλου δὲ σοῦ δροτίζει τὸ νοῦ

Γκούπ . . . Γκούπ Θάβασαι κάτω ἀπὸ τὰ χῶματα, πνίγασαι, μηδενίξασαι, βουδὰ, δίχως μιλιὰ. Ὅλα λυώνουν. Τρίβουνται σὲ σκόνη. Τὰ πετραδάκια τοῦ γυαλοῦ εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ μιὰ ψιλὴ σκόνη, ἀπὸ μιὰ ψιλότατη πᾶσπαλη. Τὰ βότσαλα, λογιῶν λογιῶν ξύλα καὶ ξεδράσματα τῆς θάλασσας, καὶ κείνα τρίβουνται σιγὰ σιγὰ, πέφτουνε σὲ σκόνη Μυρίζει καὶ τὸ ζωντανὸ κρέας ἀπὸ

τῆ λαύρα Κ' ἐγὼ ἀτὸς μου τρίβουμαι, πέφτει σκόνη
ἀπὸ πάνω μου, ἢ ὕπαρξη μου σκορπᾷ λίγη λίγη, χάνεται...
Τρίβουσαι, λιώνεις, πέφτεις σὰ σκόνη, σὰν ἀλυσάχνη. Πε-
θαίνεις, κι' ἡ ψυχὴ σου κοιμᾶται μέσα σ' ἓναν πύργο ποῦ
οἱ τοῖχοί του εἶναι ἀπὸ πυρωμένο σίδηρο, μέσα σ' ἓνα κου-
βούκλι γεμάτο ἀτμοὺς ποῦ κλώθουν. Ἐσύ, ναί μὰ τὸ Θεὸ,
πεθαίνεις—κι' ἡ ψυχὴ σου δὲν ξυπνᾷ, δὲν ἀνοίγει τὰ μάτια
της γιὰ νὰ πεθάνει Μόλις ἀκοῦς πιά τὰ μικρὰ κυμα-
τάκια ὅπου τὰ σηκώνει κάποια χαμένη πνοὴ ποῦ πλανιέται
ἐκφνικὰ ἀνοιχτά, στὸ πέλαγο, γιὰ μιὰ στιγμὴ, καὶ ξεψυχᾷ
μεμιάς.

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΜΟΥΝ

ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΖΩΓΡΑΦΟ Σ. ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ

ν παραμερίσεις κανένα απ' τὰ
διψασμένα χαμόδενδρα πουῖναι
ἕνα γύρω, θὰ σ' ἀρπάξει απ' τὸ
μοῦτρο μιὰ λόχη πού θὰ πηδή-
ξει ἀπό κάτω, ἀνακατεμμένη
μέ τή σκόνη.

Εἶναι πρωΐ ἀκόμα, — ὁ ἥλιος δὲν ἀνέβηκε καλά καλά δυὸ
ὄργιες ἀπάνου απ' τή μελανή φαλάκρα τοῦ Χωρήβ, — μὰ
τὰ μολυβοχώματα ἄρχισαν κιόλας νὰ ἀχνίζουν. Κοιτάζεις

στή ρίζα του χαμόδεντρου και βλέπεις ένα σωρό ροκανίδια, κάτι τι σαν άλεσμένο σκούρο πίτυρο· είναι οί τριμμένες ρίζες κ' ένα σωρό θηκάκια από φόφια μαμούδια, άπαράλλαχτα με τσόφλια κανενός σπόρου, κανενός μικρού καρπού. Ἐνάμεσα σ' αὐτὰ βρίσκονται κι' οί τριξαλίδες πού άφουγκραζότανε τίς νύχτες στήν πρόσευχή του τὸ κοφτερό αὐτὸ τοῦ άδδά. Αὐτὲς οί τριξαλίδες, αὐτὰ τὰ ζούζουλα, θάν άναστηθοῦν στήν Ἐνάσταση τῶν νεκρῶν—κοίταξέ τα, κ' ύστερα άσε τὸ σκονισμένο πρινάρι νά πλαγιαίση ξανά άπάνω τους. . . .

Ὁδοιπόρε μου — έδῶ δὲ μπορεῖ νά σέφερε καμμιά δίψα χρυσαφιου, εἴτε έμπόριο, εἴτε έλπίδα νά λάδης εἰδήσεις γιά χαμένους φίλους. Ὅσο γιά έρωτα γυναίκας — ά! αὐτὸς άγαπᾷ τὰ μαλακά κρεβάτια καὶ τὰ πράσινα δέντρα, άνάμεσα στὰ όποια τρέχουν ήμερα καὶ δροσερὰ νερά. . . . Ἐδῶ όμως, κοίταξε! Αὐτὰ τὰ καθυρνητισμένα χώματα, τοῦτες οί πέτρες πού κοίτουνται άπάνου στὰ βουνά σαν άγρια σίδερα, κάνουν τή σάρκα σου νά φοβάται. Τὸ μυαλό σου καπνίζει σαν τὸ ξερό καμίνι πού φαίνεται πέρα, άπάνου στὰ χαμηλοβούνια τοῦ Ἐχάν.

Ἐδῶ εἶναι μέρες, πού ὁ λύκος παραπατᾷ ζαλισμένος με διπλωμένα πισινά, — άκουμπᾷ άπάνου στή ζεματιστή πέτρα καὶ τὰ σάλια του τρέχουν κάνοντας κόρδα άπ' τή δίψα ή άναταμί του τὸν κουνάει σύσσωμο. Τή νύχτα δὲ μόρεσε ν' άρπάξη πρόβατο, γιατί ή μασέλα του εἶναι κλειδωμένη· σαλτάριζε ώρες ολάκερες μέσα στὸ κοπάδι, τὸ εκλωσε σαν σιφούνι, μὰ τὸ στόμα του τὸ κλειδωσε ὁ Θεός. . . . Αὐτὸ συλλογιέται—κι' άκουμπᾷ αὐτὴ τή στιγμή άπάνου στὸ

λιθάρι πίσω απ' τὸ μαντρί, κ' εἶναι ἡ καρδιά του γιομάτη παράπονο. . . . Ἀποκοιμιέται ἐκεῖ, ξεχνώντας τὰ μικρὰ λυκούδια του, — πῶς μπορεῖς λοιπὸν ἐσὺ νὰ συλλογιστῆς τὸν ἔρωτα;

Τὸ βουνὸ εἶναι μιὰ μολυβένια πυρωμένη μάζα. Μυριάδες βράχια καὶ πέτρες κείτονται ἀπάνω του. . . . Νά! Τὸ ὄρνιο κρέμαται ἀπὸ πάνω μου μὲ σφιγμένα νύχια. . . .

Ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου ἀπλώνει ὡς πέρα στὸν ὄριζοντα. . . .

Κάθουμαι ἀπάνου στὸν τάφο τοῦ Ἄββᾶ Ἀμούν, στὴ μέση αὐτηνῆς τῆς ἐρημιᾶς. Ἡ πλάκα τρίβεται στὶς γωνιές καὶ βγάζει μιὰ τέτοια λαύρα, ποὺ θὰ μοῦκαιγε τὰ ροῦχα ἂν δὲν κρέμαζε ἀπὸ πάνω τὰ δυὸ ψόφια κλωνιά του ἕνα ψωροδέντρο, μιὰ χουρμαδιά ὀχτακόσω χρονῶ. Ὁ ἴσκιος τῆς τρέχει ἀπάνου στὸ χῶμα, ἕνας ἴσκιος μαθύς, σὰν νᾶναι κανένα δροσερὸ ρέμμα ποὺ ἀναβρῦζει ἀπ' τὴ ρίζα τῆς.

Φωνάζω δυὸ-τρεῖς φορές τὸνομα τοῦ Ἄββᾶ. Καμμιά ἀπόκριση. . . . Περνᾶ λίγο καὶ ξαναφωνάζω. . . . Ἀκούγω νὰ χαρχαλεύει κάτι μέσα στὸ μνήμα. Βάζω τὸ μάτι μου σὲ μιὰ τρύπα καὶ κοιτάζω μέσα στὸ σκοτάδι. . . . Τίποτα!

Στὶς τριάντα ἢ σαράντα φορές ποὺ τὸν ἐκραξα, τ' αὐτὶ μου ἔπιασε αὐτὰ τὰ λόγια:

Ἐμὲν ἐλελίμ σούκουφ ἄρακ χάς.

Ἡ χαρὰ μου στάθηκε μεγάλη. Ἡ ψυχὴ μου ξεδίψασε, καὶ ἐξάπλωσα στὸ χῶμα, βάζοντας τὸ κορμί μου στὸ μάκρος

μέσα στο στενὸν ἴσκιο τοῦ ἐνοῦς ἀπ' τὰ δυὸ κλαδιὰ τῆς χουρμαδιάς

Τέσσερα πέντε μικρὰ κατάμαυρα δέντρα στέκονται στὴ σειρά ἀπάνου σ' ἓνα βουνό. Στὸν ἴσκιο ἐνοῦς ἀπ' αὐτὰ τὰ δέντρα εἶναι ξαπλωμένος ἓνας ἄνθρωπος. Ἄν σιμώσεις θὰ δῆς πὼς κοιμᾶται μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο ἀπάνου σ' ἓνα μεγάλο κατάσπρο σαρίκι, καὶ πὼς ρουχαλίζει μ' ἀνοιχτὸ στόμα . . .

Γύρω, ὡς πέρα στὸν μπάσσο ὀρίζοντα δὲ σαλεύει τίποτα. Πνοή. Μιά τρομαχτικὴ νέκρα πλακώνει τὸ κάθε τι· χόματα, πέτρες, δέντρα, ζωντόβουλα, ὅλα εἶναι πνιμένα μέσα σ' ἓνα θολὸν ὕπνο.

Ὡς πού φτάνει τὸ μάτι, δὲ βλέπει κανέναν ἄλλο ἀπὸ χαμηλὰ βουνὰ πού κοίτουνται τὸνα πίσ' ἀπ' τᾶλλο, φουσκωμένα σὰν νᾶναι θόλοι πού σκεπάζουσε ὑπόγειες κατοικίες. Τίποτ' ἄλλο. . . .

Ἀπὸ πάνω ὁ οὐρανὸς στέκει ἔρημος, κατάξερρος— ὅμοιος μὲ πετὰ τεζαρισμένο ἀπάνου σὲ τούμπανο. Μονάχα σ' ἓνα σημάδι ἀνεβαίνει ἓνα φιλόφυτίλι καπνός. Τίποτ' ἄλλο. Οὔτε ζωῦφι, οὔτε μυῖγα. Πουθενά! Πουθενά! Τὸ μάτι, καὶ μαζὶ κ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, μάταια ψάχνει νὰ βρεῖ κάτι γιὰ νὰ μερέψει. Ἄργοσαλεύει ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὡς πού πάει καὶ πέφτει ἀφιονισμένο κάτω ἀπὸ μιὰ συκιά, πούναι κατάσπρη ἀπ' τὴ σκόνη, ἣ τρυπώνει φοβισμένο σ' ἓνα χουνί, στὴν καρδιά μιᾶς ἀραποσυκιάς, πού φωλιάζει μιὰ φουχτα ἴσκιος Ἐκεῖ τρυπώνει, κ' ἓνα γύρω βουίζει λὲς ἡ φλόγα ἀχνίζοντας ἀπ' τὴ γῆ.—θολώνει τὸν οὐρανὸ μιὰ κα-

τάξερη στάχτη πού πέφτει καὶ στουπώνει τὰ ρουθούνια . . .
 Ἡ ψυχὴ παραπατᾷ καὶ πάει καὶ κουρνιάζει ἐκεῖ μέσα . . .

Μιά διαπεραστικὴ μυρουδιά ἀπὸ καμμένα ἀγκάθια—
 μιὰ ὄρωμα ἀπὸ τριμμένη μπαρουτόπετρα . . .

Ὁ οὐρανὸς εἶναι γιομάτος λόχες πού κλώθουν. Χαμηλά,
 στὶς ρίζες τῶν βουνῶν, φαίνονται γκρεμισμένα χώματα.
 Μέσα στὶς χαράδρες μαυρίζουν πού καὶ πού μικρὲς γουδες
 γιομάτες ἴσκιο. Ἐκεῖ μέσα, ἓνα σωρὸ θυμωμένες τσουνίδες
 χύνουν μιὰν ἀνυπόφορη σπιρτάδα—δαγκώνονται συναμε-
 ταξῷ τους σὰν διψασμένες ὄχεντρες. Ἐδῶ καὶ κεῖ στέ-
 κονται σωροὶ σωροὶ τὰ λιθάρια τοῦ ξεροπόταμου. Καὶ σὲ
 μιὰ κρυμμένη μεριά κείτονται τὰ κόκκαλα κ' ἡ κομμα-
 τιασμένη προβιά κανενὸς γαϊδάρου ἢ καμμιᾶς καμήλας, κ'
 ἡ βρωμα ὥρες ὥρες ἔρχεται ὡς ἐδῶ πού κάθουμαι.

Σιωπὴ!

Μονάχα δυὸ χελῶνες σαλεύουν μυστηριωδῶς, καβαλλι-
 κεύονται, — σύρριζα σὲ μιὰν ἀγάθι· τὰ κατάξερα καβούκια
 τους τσουγκρίζουν σὰν καύκαλα . . .

Περνοῦν δυὸ ὥρες ἀπάνου - κάτω . . . Ἡ ἴδια ἀκινή-
 σία! Νέκρα! νέκρα! νέκρα! . . . Πᾶς νὰ τρελλαθεῖς . . .

* Ἀξαφνα φανερώνεται μεμιᾶς ἀπάνου ἀπ' τὴν ἀποκοι-
 μισμένη κορφὴ τοῦ Μαλέκ ἓνα στρογγυλό, ἓνα ἄσπρο
 σύννεφο . . . Δὲ σηκώθηκε σιγά-σιγά πίσω ἀπ' τὰ βουνά,
 παρὰ φάνηκε μονομιᾶς στὴ θέση πού τῶδα, ψηλά μέσα
 στὸν οὐρανὸ· σιμώνοντας πρὸς τὸ μέρος πού κάθουμαι
 ἔσκισε τὴ θολοῦρα τοῦ ἀγέρα ἐκεῖ κάτω, καὶ μπήκε μέσα

στο γύρο του ματιού μου. Γι' αυτό, στην αρχή είναι άχνό, και στιγμή με στιγμή όλο και ξεκαθαρίζει, — όλο και φρουσκώνει, σαν ένα πελώριο τόπι μπαμπάκι Στο μεταξύ ξεφυτρώνουν πίσω του άλλα συννεφάκια, μικρά μικρά σαν φούσκες

Μεμιάς, μιὰ χαρούμενη πνοή πέφτει μέσα σ' αυτή την κοιλάδα του θανάτου. Πίσω από κείνη τή γωνιά του ούρα-νου βρίσκεται λές μιὰ μυστηριώδης φλέβα, απ' τήν οποία χύνεται απαλά ένα ρέμμα ζωής και χαράς, — απλώνει άπά-νου στο κάθε τι και τὸ δροσίζει. Τὸ άφιόνι σκορπά. Τὸ κάθε πράγμα βγαίνει σιγά σιγά απ' τή λιποθυμιά του . . .

Μὰ ἡ λάυρα δὲν ἔσθησε ὀλότελα τήν ἄψη της· μονάχα μιὰ ἐλπίδα ἀνάστατης σαλεύει μέσα στα πλάσματα

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Θά σε ζαλίσω κατιτίς περισσότερο, ἀδερφέ 'Αντρέα. Κάθουμαι μέσα στό σπίτι, καί πιάνω νά θυμᾶμαι τή φυλακή τοῦ Παρισιοῦ. Ἔτσι, τὸ ρίχνω στό διάβασμα καί στό γράψιμο. Σέ συλλογίζομαι, καί μοῦ εἶναι μιὰ γλυκειὰ δουλειὰ νά σοῦ φτιάξω ἓνα γράμμα.

Ἡ ζωὴ μου εἶναι ἡσυχὴ σάν ἓνα ποταμάκι: ποῦ τρέχει ἀνάμεσα στίς λυγαριές. Τὰ δυὸ χειμωνιάτικα θεργιακλίκια, ὁ καπνὸς καί τὸ διάβασμα, μοῦ παραστέκουν ὅπως οἱ δυὸ ληστές. Τὶ νά σοῦ πῶ, ἂν μοῦ ἔλειπαν τὰ βιβλία, ὁ κόσμος θᾶτανε γιὰ μένα ἄδειος, (σήμερα, ποῦμαι ἀλυσσομένος νά κάθουμαι μέσα στήν πολιτεία). Ἄν ζῆ κανένας, ζῆ μὲ τὰ βιβλία, σάν δὲν ζῆ μέσα στή φύση. Μὰ μὲς στή φύση, ὅπως ρεῖς, δὲ μπορῶ νά ζήσω τώρα. Τ' ἄλλα τὰ σκατά: κοινωνία, πολιτικὴ καί τὰ τέτοια εἶναι τόσο θρωμερὰ, ποῦ θᾶρχεται ἡ μυρουδιά τους στά ρουθούνια σου.

Ὅπως καί νᾶναι, δὲν ἔχουνε δίκαιο νά λένε πὼς εἶμαι μισάνθρωπος. Ὁχtreύομαι τὴν ἄσκημη μάκενα ποῦ τῆ λένε Κοινωνία, καί καμαρώνουνε . . . Ὁχ ἀδερφέ . . .

Ἔστειλα κάποιον νά μοῦ πάρῃ λίγα κατσικία, γιὰ νά πασκίσω νά κάνω ξανά ἔ,τι ἔκανε τὸ σόϊ μου, ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια: ζωντανά! Ὁ θεὸς νά βοηθήσῃ . . .

Κεῖνο ποῦ μοῦ στέκει στό στήθος, εἶναι ποῦ εἶμαι κλει-

σμένους μέσα στα σπίτια στα χελώνα. Ποῦναι ἐμένα ἢ φωλιά μου, ἢ ἀπόμερη, ἢ ζεστή φωλιά μου! . . Δέντρα, μαμουδία, καθούρια, φουρτουνες, ἀγέρας ἀγριος κ' ἔρμη μαυροδραχιά!.. Ὕρνια, γίδια, τυροκόμισμα, σωρός ἢ κοπριά με τὸ ἀψὺ σπέρτο τῆς, ποῦ μοῦ θυμίζει τὸ γέρο Εὐμαιο καὶ τὸν Ἄργο, τὸ πιστὸ σκυλὶ τοῦ Ὀδυσσεά, ποῦ περίμενε νὰ ξεφυχήσῃ σὰ θᾶδλεπε νὰ γυρίσῃ σπίτι του ὁ ξενιτεμένος ἀφεντικός του! . . Ξωκκλήσι, λιθάνι, χερουδικό! θεϊκὴ γαλήνη! Ἄγια Κόχη με Ἄντιμήνσιο καὶ Ἄρτοφόριο!.. «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία, καὶ μηδὲν γήινον ἑαυτῇ λογιζέσθω» . . . Τὸ κοινωνικὸ στή μνήμη κάθε ἀγίου εἶναι: «Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος». (Ἄν μπορούσαμε νὰ κάνουμε ἕνα ποίημα με τέτοιο αἶσθημα, ἐμεῖς, ποῦ δὲν ξέρω πῶς διάολο, πήραμε στραθὰ τὸ πρᾶμμα, θαρρώντας πῶς ποιητῆς καὶ ρήτορας εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτό!).

«Ἄλλ' ἡμεῖς ὡς αἱ νεάνιδες τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται . . .

Στενοχωριέμαι ποῦ δὲν μπορῶ νὰ κάνω κάτι ζευξεκιές ποῦ μοῦ κατεδαίνουν οὐρανόθεν. Τὸ μέρος εἶναι μικρό, καὶ σὲ παραφυλᾶνε σὰ λαγό. Τίς προάλλες εἶχα ἀποφασίσει πειὰ ν' ἀψίτω μικρὲς φαβορίτες ἀλὰ Σατωμπριάν. Μὰ ποῦ, γιὰ ὄνομα τοῦ θεοῦ! Τὶ διάολο, νὰ μὴ μπορῇ κανένας νὰ κἀνῃ τὸν ἑαυτό του ὅ,τι θέλει, ἐνῶ εἶναι λεύτερος νὰ εἶναι ψέφτης, κλέφτης, μπερμπάντης, φιλόπατρις, θεατρῖνος, μασκαράς, ἀντάρτης, ρουφιάνος, καὶ μάλιστα ἐνθαρρύνεται! . .

Σὲ λυπᾶμαι, ἀγαπητέ μου Ἀντρέα, γιατί ἔχεις τόση πολλή ἀνάγκη ἀπὸ γυναίκα. Δὲν ἀρνιέμαι πὼς ἔχει πολλὰ λιμπρὰ προτερήματα, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ πάθῃ κανέννας κι' ἀγιάτρεφτα πράγματα ἐξ αἰτίας της. Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἐρημοπούλι, κ' ἴσως ἔχω ἄδικο. Μιά φορά, αὐτὴ ἢ κρυβέντα μοῦ φέρνει στὸ νοῦ μιὰ νόστιμη ἱστορία ποὺ διάδασα πρὸ χρόνια, καὶ θὰ σοῦ τὴν πῶ :

« Ἐνας θεοπάλαθος φραντσέζος, ἓνας κάποιος Λεγκά, μαζί μὲ ἄλλους ἑφτά, βαριεστισμένοι ἀπ' τὴ ζωὴ τῆς πολιτείας καὶ τίς φροντίδες της, πήρανε τὰ μάτια τους καὶ μπήκανε σ' ἓνα καράβι ποὺ πήγαινε στὰ νησιά τῆς Ἀφρικής. Ἡ παλαδάδα τους τοὺς σφύριξε νὰ ζητήσουν ἀπ' τὸν καπετάνιο νὰ τοὺς βγάλῃ ἀπάνου σ' ἓνα ἐρημονήσι μὲ ὁμορφα δέντρα κι' ὁμορφο κλίμα. Κουβαλούσανε κάμποσα μπαγκάζια, θροφές καὶ σπόρο γιὰ νὰ σπείρουν.

Αὐτὰ ἐλάβαιναν χώραν κατὰ τὸ 1869, τότες δηλαδή ποὺ τὸ Αἰθιόπη εἶχε τρία σπίτια, καὶ δῶ ποὺ γράφω ἦτανε ἑξαπλωμένη μιὰ γαῖδοῦρα ποὺ γεννοῦσε . . .

Αὐτοὶ οἱ χρυσοὶ ἄνθρωποι λοιπὸν τὰ πόρευαν ἔτσι. Μὰ ὕστερα ἀπὸ ἓναν χρόνο, τοῦτοι οἱ γάσκοι τεμπέληδες βαρεθῆκανε νὰ ρουχαλιζοῦνε καὶ νὰ παίζοῦνε ντάμα κάτου ἀπ' τίς χουρμαδιές . . . Βαρεθῆκανε. Ξέχασαν τίς πεῖνες τῆς πολιτείας . . . Γιατί τοὺς εἶχε πιάσῃ ἡ ἐπιθυμία τοῦ θηλυκοῦ. Σκαρώσανε μιὰ δάρκα καὶ τὴ ρίζανε στὴ θάλασσα. Ὅπως φαίνεται ὅμως τὰ κάνανε θάλασσα, τὴν πετάξανε ἀπάνου στὰ βράγια, καὶ, μὲ λίγα λόγια, εἶδανε καὶ πάθανε νὰ γλυτώσουν. Ὡστόσο, ἓνας τους, ὁ φουκαρᾶς

Ἰσαάκ Μπόγερ, ρωλογαῖς θαρρῶ ἀπ' τὴν Ἀμβέρσα, τὰ χάλασε τὰ πιάνα ἀπ' τὴν κούραση, καὶ πέθανε. Τὸν θάψανε μὲ θρήνος, κι' ὁ Λεγκά, ἀρχιτέμπελος, ἔγραψε τὸν ἐπιτάφιό του. Νάτος:

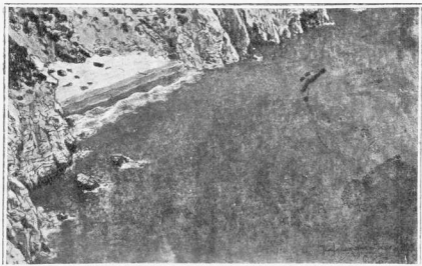
«Στὸν ἴσκιό τῶν ἀθανάτων φοινίκων, εἰς τὸν κόλπον, τὸν πιστὸν κόλπον μιᾶς γῆς παρθένου, εὐλαδῶς ἀπετέθησαν τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἰσαάκ Μπόγερ, Ποῦ ὑπήρξε ἀγαθὸς Γασκῶνος καταγόμενος ἐξ Ἀδάμ, Ἀπὸ αἷμα εὐγενέστερον κάθε ἄλλου ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους ἀδελφούς του, Οἱ ὅποιοι ὅλοι ἔχουν νὰ λογαριάσουν σίγουρα μεταξὺ τῶν προγόνων των Δεσποτάδες καὶ μυλωνάδες, Ἐάν ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ἐζοῦσαν ὅπως ἔχει ζήσει, Ὁ χορός, οἱ νταντέλλες, οἱ χωροφύλακες, οἱ κλειδαριές, Ἐὰ κανόνια, οἱ φυλακές, οἱ εἰσπράχτορες, οἱ βασιλιάδες, θάτανε πράγματα ἀδιὰφόρετα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Πιὸ φιλόσοφος ἀπ' τοὺς φιλοσόφους, ἦτανε γνωστικός. Πιὸ θεολόγος ἀπ' τοὺς θεολόγους, ἦτανε χριστιανός. Πιὸ διαδασμένος ἀπ' τοὺς δοκτόρους, ἤξερε πῶς δὲν ἤξερε τίποτα. Πιὸ ἀνεξάρτητος ἀπ' τοὺς πασάδες, δὲν εἶχε μῆτε πανοῦκλα τῶν κολάκων μῆτε μεθύσι δόξας, Καὶ πιὸ πλούσιος ἀπ' τοὺς πλουσίους, δὲν τοῦλειπε τίποτα, ἐκτὸς ἀπὸ Μιὰ γυναικᾶ. Ἀναγκάστηκε νὰ ἀποχωριστῇ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα καὶ τὸ πᾶν μαζί της, γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τοὺς λυσσασμένους Ἰπουργούς της. Σκίζει, φεύγοντας, βουνὰ καὶ θάλασσεσ, καὶ πέφτοντας ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ νησί, Βρῆκε τὸν ἀληθινὸ λιμένα τῆς σωτηρίας. Αὐτὸς κ' ἐφτὰ σύντροφοι τῆς ἰδίας μοίρας, εἶτανε αὐτουνοῦ τοῦ νησιοῦ ἐπὶ δύο ὀλάκερα χρόνια, Λαὸς μαζί καὶ κυρίαρχοι. Θὰ χαιρότανε πιὸ πολὺ τῇ γλύκα αὐτουνοῦ τοῦ νέου

κόσμου, Ἄν ὁ κρυφὸς πόθος τῆς καρδιάς του γιὰ τὸ φύλον τὸ ἄ γ α ν ἄ γ α π η τ ὲ ν δὲν τὸν βίαζε νὰ κἀνῃ μιὰν ἀπόφαση ποῦ τοῦ ἔδωσε τὸν θάνατο. Παρέσχε τὴν τιμὴν στὸ νησί Ροδρίγ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν Ἰψιστον ἓνα ἀναστημένον δίκαιον στὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως. Ἡ ψυχὴ του μετέβη ἐνδόξως καὶ ἐν θριάμβῳ εἰς τὰ Ἄνακτορα τῆς Ἀθανασίας».

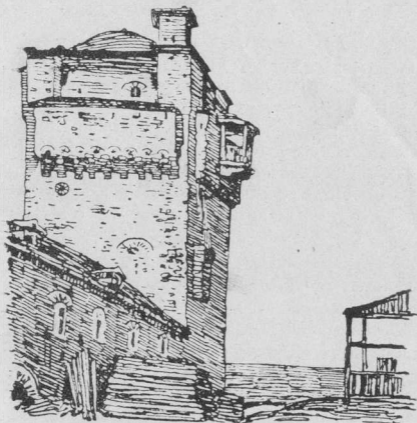
Αὐτὸ τὸ ἠθικὸ διήγημα σίγουρα δὲ μπορεῖ, παρὰ νὰ σὲ ὠφελήσῃ, καὶ νὰ σὲ τραθήξῃ ἀπ' τὴν παραλυσία. Δόσε τὰ χαιρετίσματά μου στὸν Σ. Ὁ δὲ ἄλλος Ἀἰθαλιώτης ποῦ σοῦ σύστησα εἶναι τρελλὸς μὲ παρελθόν, παρὸν καὶ προ πάντων μέλλον. Ἄν λάβῃς τὴν εὐτυχία νὰ τὸν γνωρίσῃς, θὰ δῆς πὼς ἔδῳ εἶναι ἡ Ἀκαδημία τῆς ζευζεκίας. Ὡστόσο, πῆ μιὰ μύρα στὴν υἰειά μου, καὶ σπάσε ἓνα δυὸ κολοκύθια στὸ κεφάλι τοῦ Ξουρή.

Φ.

Ἀἰθλή 4 Ἰανουαρίου 1921

ΓΚΡΕΜΝΟΣ ΚΙ' ΑΜΜΟΥΔΙΑ
ΣΤΑ ΚΛΑΦΟΚΑΛΥΒΙΑ (ΑΓ. ΟΡΟΣ)

ΣΤ' ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΙΣΙΔΩΡΟ
ΚΑΦΟΚΑΛΥΒΙΤΗ, ΤΟΝ ΠΝΕΥ-
ΜΑΤΙΚΟ ΑΔΕΡΦΟ ΜΟΥ.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

κχιρός είνε χειμωνιάτικος. Συν-
νεφιά, καί φυσά χιονιά από πέ-
ρα, άπ' τά σδησμένα θουνά της
Μικεδονίας. Άπό δώ πάνω, το
πέλαγο φαίνεται έρημο. Ποδ
καί ποδ είναι θουρκωμένο από
τούς άγριους καί μελανούς ίσκι-

ους που ρίχνουν τὰ σύννεφα. Μπορεῖ νὰ ξεχωρίσει κανένας τούς ἀφρούς που ἀσπρίζουνε ἀπάνου στὰ βράχια, καί πιό πολὺ στίς μύτες τῆς μακρυνῆς ἀερογυλιᾶς.

Ἄνοιχτά, τὸ πέλαγο εἶναι θολὸ καί τρικυμισμένο. Παντοῦ φαίνονται μικρὰ ἀσπράδια που ἔρχονται κατὰ τὴ στεριά σὰν νὰ κάνουνε γιουρούσι. Μὰ σὲ μιὰ μεριά βλέπεις ἀξερφνα καί πετιέται ἓνα ζωηρὸ ἄσπρο σημάδι· γιὰ μιὰ στιγμή σδῆνει, καί πάλι φαίνεται, ὡς που τὸ ξεχωρίζεις· πειὰ καλὰ πὼς εἶναι ἓνα φοβερὸ κύμα

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ.

Κάθουμαι στὸ παραθύρι τοῦ κελλιοῦ μου. Καιρὸ εἶχα νὰ εἰρηγέψω. Τὸ μάτι μου κατηφορίζει κατὰ τὴ θάλασσα, που δὲν εἶναι μακρύτερα ἀπὸ μιὰ τουφεκιά. Ἀνάμεσα σὲ δυὸ βαθύσκιωτες καί καταπράσινες ράχες βλέπω τὰ κύματα που σκᾶνε μὲ κάτασπρους ἀφρούς καί μὲ βαρὺ δουητό, στήν ἄκρη τῆς χαράδρας.

Πιὸ δεξιά, ἓνα φουντωτὸ βουνάλακι μου κρύδει ὡς στὴ μέση τὸν πύργο τοῦ ἀρσανᾶ. Φαίνεται τὸ πάνου μέρος του, καί τὰ μπιντένια του μὲ κάνουνε νὰ στοχαζομαι πὼς βρίσκουμαι σὲ χρόνια παλιά Βάλε μὲ τὴ φαντασία σου νὰ ξεμουτίζει πίσω ἀπὸ ἀγριόδετρα ἓνας πύργος μ' ἓνα μικρὸ καστράκι πλάγι του, μαυρισμένα, ροκανισμένα ἀπ' τὰ χρόνια. Ἀπὸ δὴ κιόλας που κάθουμαι, βλέπω τὴν ταρατσα του, ἀνάμεσα ἀπ' τὰ μπιντένια. Ὁ πύργος ὀρθώνεται ἔτσι μπρὸς στὸ πέλαγο· κ' ἓνα μεγάλο κύμα ἔρχεται καταπάνω του, τυλίγεται καί ξεδιπλώνεται σὰ δράκοντας μπρὸς στὸ ἔρημο κάστρο. Ὅλο αὐτὸ μαζὶ φαντάζει ἀπὸ μακρὰ σὰν καί κεῖνα τὰ σκουτάρια τῶν παλιῶν ἀφεντάδων, που

παράσταιναν έναν πύργο με τὰ μπιντένια του φαλιδισμένα
sur un fond d' azur.

ἽΩρες ὥρες μοῦ φαίνεται πὼς θὰ δῶ νὰ ξεμπροβέλνουνε
οἱ Σαρακηνοὶ μὲς' ἀπ' τὴ ρεμματιά, καὶ νὰ χυμίζουνε κατὰ
τὸ μοναστήρι . . . Φιλοσοφῶ . . . :

Τὰ τρεχαντήρια τους κόβανε βόλτες μπρὸς σὲ τοῦτα τὰ
ἄγρια κατάγυαλα. Μέσα στὴ θεοσκότεινῃ νύχτα, ὁ φουρ-
τουνιασμένος ἀγέρας τοὺς ἔσπρωχε, τοὺς ἀνεμοσοῦριζε . . .
Φουντάριζαν, μὰ οἱ ἄγκουρές τους κρεπάρανε . . . ,—σὲ
μιὰ στιγμὴ, κάτου ἀπ' τὸν πύργο, ἀκουγόντανε μέσα στὴ
φριχτὴ βουὴ τῆς θάλασσας, οὐρλιάσματα, ἄγριες φωνές
ἀπὸ στόματα, ποῦ, ἐνῶ παλαίθανε μὲ τὸ νερό, δάγκωναν
τὰ μαχαίρια.

ἽΑπ' ἀνάμεσα, μέσα στὴν ἀνεμοζάλη, ξεχώριζε ὁ βου-
δὸς γκουπος ποῦκταναν τὰ καράβια τρακάροντας συναμεταξύ
τους,—κι' ἄξαφνα μὲς' ἀπὸ τὴν ἄδυσο σηκωνόντανε τὰ
οὐρλιάτὰ πιὸ βροντερὰ, ἀπὸ καράβι ποῦχε βουλιάξει ἢ
μπάντα του, εἴτε πετάχτηχε ὄξω, ἀπάνου στὰ χαλίγια....

ἽΑπ' ἀνοιχτὰ φτάνανε ἀκόμα στ' ἀπτὶ σθημένα χουγια-
χτὰ ἀπ' ἓνα δυὸ τρεχαντήρια ποῦχανε ἀργοπορέσει, εἴτε
πασκίζανε νὰ σταθοῦνε ἀλακάπα, μὴν κοτώντας νὰ ζυγώ-
σουνε στὴ θανατερὴ ἀγριοβραχιά. ἽΑπ' τὸ πέλαγο ἐρχό-
τανε ὁ βρόντος ποῦ κάνανε τ' ἄρμενα ὅπως τὰ μαϊνάριζαν,
χτυπώντας μανιασμένα ἀπάνου στ' ἄλμπουρα

Κ' ὕστερα κροταλοῦσαν καδένες , φωνές ,—
μιὰ κουδέρτα γιομάτῃ δαιμόνια περνοῦσε σύριζα κάτου ἀπὸ
τὸ κάστρο, (σὲ δυὸ ὀργιές ἀπ' τὰ θεμέλια του), κ' ἔπεφτε

μέ τήν πλώρη, ἀπάνου στά μαζωμένα καράδια. Κεῖνα, στριμωμένα, ἀναστενάζανε ἀνεβοκατεβαίνοτας μέ μπερδεμένα ἄλμπουρα καί μέ κομματιασμένα ξάρτια, σκορπώντας κατά τὸ μέρος τοῦ πελάγου μιὰ γραμμὴ ἀφρούς, ποὺ ξεχύνουνταν ἀπ' τὶς ἀραδιασμένες πλώρες τους, κι' ἀσπρίζανε μέσα στὴ νύχτα, ἐνῶ οἱ σκουριασμένες καδένες τριζοκοπούσανε μέσα στά ὅκια

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

Περνῶ εὐτυχισμένες μέρες. Γαλήνη. Εἰρήνη.

Καταμόναχος. Τὰ παραθύρια μέρα νύχτα ἀνοιχτά. Δρασιά καί φῶς. Ἐ' ἀρχονταρίκι εἶναι δικό μου ὀλάκερο. Ἐνας ἀπλόχωρος καί χαμηλοτάβανος βυζαντινὸς ὄντας, μέ δυὸ παμπάλαιες τεσσαράγκωνες κολῶνες, καί μ' ἓνα ταβάνι πλουμισμένο μέ παλιὲς ζουγραφιῆς ποὺ παρασταίνουνε πουλιά, ἄνθια καί φρούτα. Παλιά, παμπάλαια. Αὐτὸ τὸ ἀνώγειο εἶναι ἀπαράλλαχτο σὰν καί κεῖνα τὰ ἀγερικὰ κι' ἀνοιχτὰ οἰκήματα ποὺ βλέπουμε συχνὰ στὶς βυζαντινὲς ζουγραφιῆς, προπάντων στὸν Εὐαγγελισμό.

Ἐδῶ μέσα εἰρηνεύω. Πότε ζουγραφίζω, πότε γράφω, πότε συλλογιέμαι. Εἶμαι στὴν ἡσυχία μου. Δόξα σοι ὁ Θεός! Βλέπω τὴ θάλασσα καί τὸν λόγγο. Κάτου ἀπ' τὰ παραθύρια οἱ πατέρες σηκώνουνε τὸ χορτάρι μέ τὰ δίκρανα στά χέρια καί φορώντας κάτι πλατειὰ μαῦρα καπέλλα μέ τὴν καλογερικὴ σκούφια ἀποπάνου

Τὴ νύχτα τὰ ἀηδόνια τραγουδᾶνε μέ πάθος. Κι' ὡς ἐδῶ λοιπὸν ἔχει ἔρτει ὁ ἔρωτας !

Τὴ μέρα, ἤσυχία γύρω τριγύρω. Ἡ θάλασσα εἶναι σὰ
 γυαλί. Ἄνοιχτά, φαίνεται κανένα πανί, δυὸ καὶ τρεῖς μέρες
 στὴ σειρά, καρφωμένο στὸ ἴδιο μέρος. Βραδυάζεται καὶ
 ξημερώνεται ἐκεῖ πέρα, — κ' ἕνα πρωτὶ. Ξυπᾶς, βγαίνεις
 στὸ παραθύρι καὶ δὲν τὸ βλέπεις πειὰ

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΣΚΗΤΗ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ.

Ἄγριάδα κ' ἐρημιά. Μαῦρα σιδερόδραχα ἀπάνου σὲ
 γυμνὰ ριζοδούνια. Ἐδῶ εἶναι πειὰ ἡ ἄκρη τοῦ Ἄθωνα. Πί-
 σω ἀπὸ τοῦτα τὰ χελωνωτὰ μικροβούνια ποὺ καμπουριάζ-
 ζουνε κατὰ τὴ θάλασσα, εἶναι ὁ Κάβος τῆς Σμέρνας κι' ὁ
 Κάβο Φονιάς. Μ' ἄλλα λόγια δυὸ μπόγγηδες

Παίρνω ἕνα μονοπάτι ποὺ τραβᾷ κατὰ κεῖ. Ὁ ἥλιος καί-
 γει. Ὅπως περπατῶ ἀπάνου στὶς μελανὲς σιδερόπετρες
 σκιάζομαι μὲ τὸν ἑαυτό μου. Κάτι χρυσομπαμποῦλοι, χον-
 τροὶ σὰν καρύδια, βουϊζοῦνε καὶ πᾶν καὶ κάθονται ἀπάνου
 στὰ σπερδούκλια

Σὲ λίγο ἔφταξα στὰ χεῖλια ἐνὸς γκρεμοῦ. Μὰ ὅπως
 ἔσκυψα ἀπάνου ἀπὸ κεῖνο τὸ χάος, μὲ χτύπησε ζάλη καὶ
 τραδῆχτηχα πίσω

Τιτάεια βράχια κατοκυλᾶνε κατακέφαλα, ὡς κάτω
 στὴ θάλασσα, ποὺ θὰ βρῖσκεται ὡς ἑκατὸ πενήντα μπόγια
 πειὸ κάτω ἀπὸ δῶ ποὺ στέκομαι.

Εἶμαι σὰν πιωμένος. Ὁ ἀγέρας καὶ τὸ φῶς μπαίνουνε
 καὶ τὰ δυὸ, λές, μέσα στὰ πνεμόνια μου. Ζαλίζομαι κοι-
 τώντας κεῖνα τὰ θεόρατα βράχια ὅπως εἶναι περιχυμένα
 μὲ σκουριές, ποῦναι ἄλλου κοκκινωπὲς κι' ἄλλου πάλι γαλα-

ζοφέρνουνε σάν άτσάλι. Ποῦ καί ποῦ, άπάνου άπ' τήν
 άδυσσο, ξεμυτίζει κανένα κλωνί άγριόδεντρου, καί σά νά
 σαλεθεί άπό κάποιο άλαφρῦ άγεράκι ποῦ βουίζει χαμηλά,
 άπάνου άπ' τή θάλασσα, καί φέρνει ὡς ἐδῶ μιάν ἰδέα
 ἄρμης.

Ἐπό δῶ πάνου λές καί πετᾶς. Σοῦρχεται ἡ μανία νά
 κουτροβαλήσης ὡς κάτω, χαμηλά, χαμηλά, ἐκεῖ κάτω
 ποῦ δλέπεις τή θάλασσα στή ρίζα τοῦ βραχου, φρέσκια
 καί ὀροσερή, δίχως πάτο, μαδιά σά ζαφεῖρι

Ἐνα γεράκι κόβει βόλτες πάνου άπ' τὸ κεφάλι μου· κα-
 τεδαίνει άπό ψηλά, άπ' τὰ θεούρανα, κατηφορίζει άπ' τίς
 θεόρατες κορφές τοῦ Ἄθωνα, ποῦ συγκρούεσαι νά τίς
 κοιτάξεις. Βλέπω τήν ἄσπρη κοιλιά του. Κι' ἄξαφνα, κεῖ
 ποῦναι πάνου άπ' τὸ κεφάλι μου, χυμίζει κατὰ τή θάλασσα,
 καί σέ μιὰ στιγμή βλέπω τή ράχη του ὅπως γκρεμνίζεται
 φτερουγίζοντας κατου, κι' ἄκόμα παρακατου

Κατὰ τὸ λεβάντη μου φράζει τή ματιὰ ἕνας ἄλλος θεό-
 χτιστος κάβος. Εἶναι κατάμαυρος σάν ἄράπης. Τὸ φρύδι
 του κατεβαίνει κοφτὰ άπάνου στὰ νερά, κι' ἐπειδὴ ὁ ἥλιος
 εἶναι ἄκόμα άπό πέρα μεριά, τούτη ποῦναι πρὸς τὸ μέρος
 μου εἶναι βουτηγμένη μέσα σέ σκιά θανάτου. Τὰ βαθεῖα νερά
 εἶναι σάν πίσσα κάτω άπ' τὰ δράχια, ἐνῶ κατάκαθα μερμι-
 δάνε, ὅπως γλύφουνε τὸ μουστάκι τοῦ βουνοῦ, ξεσπιθίζοντας
 ἔτσι δυνατά, ποῦ τὸ μάτι μου θαμπώνει.

Στὰ ζερβά μου στέκεται ἕνας ἄλλος άγριοκάβος, κατα-
 κόκκινος σά νάναι περεχυμένος μὲ αἷματα. Αὐτὸς εἶναι ὁ
 Κάβο Φονιάς, κι' ὁ πρῶτος εἶναι ὁ Κάβος τῆς Σμέρνας.

Καλή παρέα!

Πέρα, τὸ πέλαγο εἶναι δροσερὸ, καὶ μεριῆς μεριῆς μερμιδᾶνε οἱ σπίθες τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὸν ὄριζοντα, σὰ νὰ βγάξουν τὰ νερὰ ἓνα ζεστὸν ἀχνό.

Ἐνα λόδερ βολτατζάρει δίχως νὰ σαλεύει σκεδὸν ἀπ' τῆ θέση του, ἀνοιχτὰ ἀπ' τὸν Κάβο τῆς Σμέρνας. Λές κ' εἶναι καμμιά μυίγα γιὰ κανένας καντυλοσδήστης ποῦ πετὰ δίπλα σ' ἓνα βουνό

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ.

Ὁ ἥλιος πάει νὰ βουτήξῃ. Αὐτὴ τῆ στιγμή στέκεται ἀκόμα ἀπάνου ἀπ' τὸν κάβο τῆς Παλλήνης, μιὰ δυὸ ὀργιῆς φυλλά, σὰν κανένα γεράκι ποῦ ζυγιέται, λογαριάζοντας νὰ χυμίξῃ κατὰ τῆ γῆς

Ἐχω στὰ χέρια μου ἓνα παλιὸ βιβλίο καὶ διαβάζω τὴν ἱστορία τοῦ Μοναστηριοῦ. Ὁ νοῦς μου πάει σὲ χρόνια παλιά. Ἐμ ν ἡ σ θ η ν ἡ μ ε ρ ῶ ν ἀ ρ χ α ἰ ῶ ν

«Ὁ Σουλτᾶνος Σελήμ πρῶτος, στὸ Χάττι Σερίφ, ποῦ ἔδωσε στὸ Ξηροπόταμο, στὸ 9ο ἄρθρο, λέγει: «..... ἡ βασιλεία μου προστάζει ὅτι ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς νὰ μὴ τολμήσῃ τινὰς Μουσουλμάνος νὰ κληρονομήσῃ τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Ἀγίου Ὀρους, μήτε πατήρ ἢ μήτηρ τοῦ τεθνεώτος ἀγιορίτου Μοναχοῦ ἢ καὶ ἄλλος του συγγενῆς, πάρεξ τὸ Μοναστήρι ὅπου τὸν εἶχε, νὰ κληρονομή καὶ ὄλην του τὴν περιουσίαν. Ἐπειδὴ ἀτός του ἰδίῳ στόματι ἔτξι ἔταξεν ἔμπροσθεν εἰς τὸν Θεόν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φυλάγῃ τινὰς ἐκεῖνα ὅπου ἐδγαίνουν ἀπὸ τὸ στόμα του».

Τὸ φερμάνι γράφηκε ἀπ' τὸ Μισίρι, μιᾶ γιὰ τὴν κατὰχτησή του, καὶ λέει πὼς ὁ Σουλτᾶν Σελήμ, τὸν καιρὸ

πού εΐτανε στὴν Αἴγυπτο, «εἶδε σαράντα παλληκάρια * μεγαλόσομα, μὲ ἄρματα ὀλύχρουσα, ὡσάν ἀγγέλους εἰς ἀέρα τρέχοντας, καὶ ἔλεγον ὅτι, ἔμεις εἴμεθα, ὦ Βασιλεῦ, βοηθοὶ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ συνεργοὶ τῆς νίκης κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ θὰ μᾶς ἀνταμείψῃς εἰς τὸ καλὸν ὅπου σᾶς ἔκαμα-
μεν· κατὰ τὴν αὖριον θέλουν ἔλθει κάποιοι ἐρημίται Ρουχμπάνηδες (πνευματικοί) νὰ ζητήσουν θέλημα ἀπὸ τὴν βασιλείαν σου εἰς τὸ νὰ ἀνακαινίσουν τὸ σπίτι μας, ὅπου εὐρίσκονται μέσα τὰ λείψανα μας. Καὶ λοιπὸν ἂν ἀγαπᾷς νὰ μᾶς ἔχῃς φίλους καὶ εἰς ἄλλους καιροὺς, πρέπει ὄχι μοναχὰ νὰ τοὺς δώσῃς θέλημα νὰ χτίσουν τὸ σπίτι μας, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς φιλοδωρήσῃς μὲ βασιλικὰς φιλοδωρίας».

* Ἐκραξε τότες ὁ Σουλτάνος τὸν Σεΐχοῦλ Ἰσλάμη καὶ τὸν Βεζύρη Μουσταφᾶ Πασᾶ, γιὰ νὰ τοὺς συμβουλευτῇ, ὅπου εἶπανε πῶς κι' αὐτοὶ εἶδανε τὸ ὄραμα. Τότες παρουσιάσθησαν κ' οἱ ἐρημίτες μὲ ἔγγραφα πού διελάβαιναν πῶς ἐπυρπολήθηκε τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἐηροποτάμου. Τότες ὁ Μουφτής ἐξέδωσε τὸν παρακατοῦ φετῶ: «Ὁ τόπος ὅπου ἀναγινώσκεται τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅταν συμβῇ νὰ καῆ ἢ νὰ χαλάσῃ, πάλιν νὰ ἀνακαινίζεται». Κι' ὁ Σουλτανὸς ἔδωκε τὴν παρακατοῦ ἀπόφαση: «Τοιγαροῦν κ' ἡ Βασιλεῖα μου δουλομένη νὰ πληρώσῃ τὴν εὐχαριστίαν εἰς τοὺς βοηθοὺς καὶ εὐεργέτας αὐτῆς ὅπου δικαίως ταύτην τὴν χάριν ἐζήτηξαν, διὰ τὴν πολλὴν βοήθειαν ὅπου εἶδε πολλάκις

* Τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἐηροποτάμου ἔχει ἐκκλησίαι σὲ τιμὴ τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων.

τὸ γένος ἡμῶν ἀπὸ τοῦς ρηθέντας Τεσσαράκοντα Μάρτυρας,
προστάζει νὰ διορίζεται εἰς ἕλον της τὸ ὑπήκοον ταῦτα:
(ἀκλουθοῦν δέκα ἄρθρα)

Τὸ 19ον λέει: Τὸ παρὸν Χάτι Σερὶφ νὰ φυλάγεται ἐν
τῇ Μονῇ, μόνον δὲ τὸ Σουρὲτ (ἀντίγραφον) νὰ ἐξαχεται ὑπὸ
τῶν πατέρων διὰ τινὰ χρεῖαν αὐτῶν εἰς τὰ δικαστήρια.

ΣΑΣΤΙΣΜΕΝΑ ΛΟΓΙΑ

Τ' ΑΦΙΕΡΩΝΩ ΣΤΟ ΘΩΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΠΟΥ Η ΣΩΗ ΤΟΥ ΜΟΥΔΩΣΕ ΑΙΤΙΑ ΝΑ ΠΛΑΣΩ ΤΟΝ ΓΚΡΟΥΜΕ.

Είμαι καλά εδώ άπανου στην καρέκλα μου. Είμαι λιγάκι στενόχωρα και γι' αυτό είμαι καλύτερα. Έτσι δείχνει λιγώτερο ή φτώχεια μου.

Άπ' τὸ φεγγίτη δὲ φαίνε -

ται τίποτα για να καταλάβω κανέναν πώς βρίσκεται τόσο ψηλά, μ' άλλα λόγια στο έχτο πάτωμα. Μάλιστα. Βρίσκουμαι από πάνω απ' ένα σωρό λογίων λογίων ανθρώπους. Έγώ ο ίδιος τόχω ξεχάσει κάθε άλλη ώρα, έξω από τούτη που το λέω. Μοναχά, πότε πότε τη νύχτα, μέσα απ' το κρεβάτι μου, συλλογίζομαι πώς κοιμάμαι τόσο άψηλά μέσα στον άγέρα, άπάνου απ' τον μεγάλο δρόμο . . .

Άραγε πόσοι είναι καίνοι οί άνθρωποι, που περνούν απ' το κεφάλι τους τέτοιες παράξενες άνοησίες! . . . Τότες βέβαια ό νους μου δεν είναι σε μιá καλή κατάσταση. Όπως κι' αν είναι, έγώ δεν άκουσα κανέναν να μου μιλήσει για τέτοια πράματα. Έμένα όμως, ό Θεός ξέρει γιατί, μέσα απ' το κρεβάτι μου το μυαλό μου κατεβαίνει και ψάχνει, όπως το σκαντάλι μέσα στο νερό. Μου φαίνεται πως περνάει απ' τις πέτρες του τοίχου, όπως είναι στοιδαγμένες ή μιá άπάνου στην άλλη, ίσαμε κάτω στα θεμέλια. Τις φχαριστώ με σφιγμένη καρδιά γιατί σηκώνουν τόσο βάρος και με κρατάν έδω άπάνου. Όλάκερη ή μικρή μου φυλακή φχαριστά, λές, αυτές τις καλές πέτρες, τά ξύλα και τά σίδερα, τά θεμέλια που ζαλίζονται όλη τή μέρα απ' τή βουή του κόσμου που περνά μέσα στο δρόμο. Συλλογίζομαι με δάκρυα ευγνωμοσύνης τ' μαγαζάκι κάτω, πλάι στην πόρτα, που κάθεται μέσα ένα γεροντάκι με μακρυνά γένεια, τριγυρισμένο από παλιά πράματα που τά μαύρισε ό καιρός σε μακρινές χώρες, κ' έφταξαν ως έδω μ' έναν τρόπο μυστηριώδη.

Ό Θεός με νοιάζεται, όπως έγώ νοιάζομαι ένα μικρό

πουλί, ένα ασκημοπουλί, που έχω αγοράσει μαζί με το κλουδί του. Μέσα στη φωλιά μου ο πλούσιος Θεός οίκονόμησε και για τουτό το αδύνατο πλάσμα του Είναι τόσο άχαμνό! Τα πόδια του είναι, λές, δυο μαύρες κλωστές, κι' άπάνου στη μαδημένη κοιλιά του μπορείς να δής τὸ τικ τὰκ που κάνει ή μικρή καρδιά του, ὅπως πασκίζει να τὸ ζεστάνη. Ἡ σγάρα του είναι κ' ἐκείνη μαδημένη, και μέσα ἀπὸ τὸ φιλό πεταί της ξεχωρίζουνε τὰ σπυριά ἔτσι καθαρά, που φοδᾶμαι μήν τή σκίσουν

Γυρίζω και βλέπω γύρω μου και τρίβω τὰ χέρια μου. Στὸ στόμα μου κρέμεται μιὰ πίπα και μπροστά μου ἔχω μιὰ μικρή γλάστρα Οἱ ἄνθρωποι μου πειράζουνε τὰ νεύρα Τί ἔγινε λοιπόν; . . . Τίποτα, λέω γώ Συλλογίζουμαι : Πόσες χειραψίες ἔχουνε σδήσει μόλις τραβήχτηκε τὸ ξένο χέρι ἀπ' τὸ δικό μου! . . .

Ἐπ' τὸ φεγγίτη φαίνουονται δυὸ ἄστρα. Τὸ καρφί, που κρατᾶ τὸ κλουδί στὸν τοίχο, παίρνει στὰ μάτια μου μιὰ μεγάλη ἔννοια· είναι ὁ αἰώνιος Θεός που νοιάζεται για τή σκαπουνόφουσκα πουνάι κει μέσα. Ὁ Τρίπ-Τσίπ κοιμάται με τὸ κεφάλι χωμένο μέσα στὰ φτερά του. Ἡ πόρτα του είναι σφαλιχτή και τὸ κουπάκι του είναι γεμάτο ὡς στὰ χεῖλια ἀπὸ καθαρό νερό.

Στὸν ἀέρα πετοῦν ἕνα σωρὸ πράματα! Ἀκούγεται ή βραθειὰ βουή τοῦ ἀτελείωτου κόσμου Στήσε τὸ αὐτί σου! . . . Τί μυστική γλῶσσα ἔχει ή ψυχή! . . . Περπατῶ

μὲ τις μύτες τῶν ποδιῶν μου,—τὸ δάχτυλό μου εἶναι ἀπά-
νου στὸ στόμα μου . . . Εἰδῶν εἰδῶν μυρουδιές κλώθουνται
σὲ χρωματιστὰ ρέματα, ποῦναι ὅμοια μὲ τὸξα τ' οὐρανοῦ. . .
Ἄπανου στὸ πάτωμα στοιδιάζονται—φροῦ φροῦ—μαλακὰ
πούπουλα, πού στρίφουν στὸν ἀγέρα καὶ πέφτουν ἀμέτρητα,
σκεδιάζοντας χίλια χάδια ἀγάπης—χίλια χάδια ἀγάπης.....

Οἱ ἄδειες καμάρες τοῦρανοῦ γιομίζουσι ἀπὸ μιὰ κρυφὴ
μουσική . . . Μέσα στὸ ἄπατο χάος κυλᾶνε ἀργὰ καὶ βου-
θὰ ἑκατομμύρια χαμένοι αἰῶνες . . . Ἡ Πούλια ἀφουγκρά-
ζεται μὲ σιωπὴ τῆ σκέψη τοῦ Θεοῦ . . . Ἄπανου στίς στε-
ρεμένες θάλασσες τοῦ Βέγα ἀρχίζει νὰ φυσᾷ ἓνα ἐρημικὸ
ἀγέρι.

Φτωχή μου φωλιά! Ἐδῶ μέσα οἱ ἄγγελοι χορεύουν
μὲ τις αἰῶνια παιδικὲς φτέρνες τους κάθε βράδυ . . . Ὁσαν-
νά! Ὁσαννά! . . . Ἡ γῆς ἀγιάστηκε!

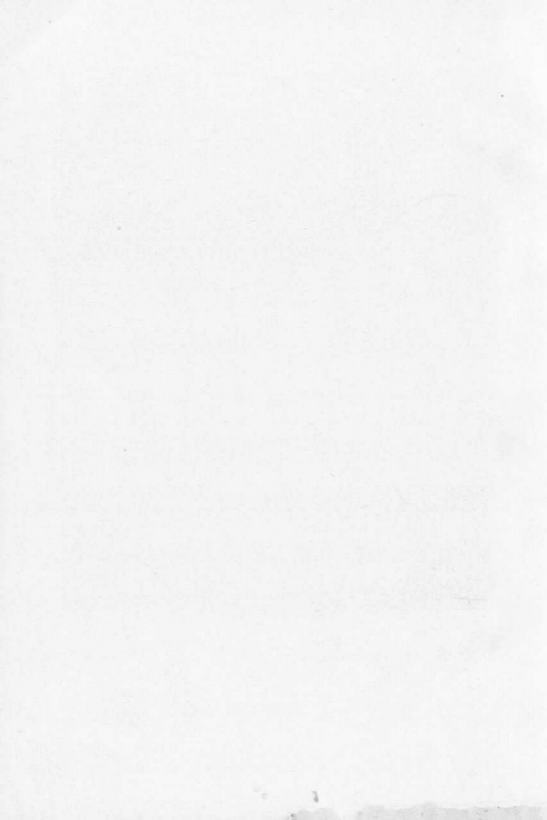
(Ὅπως καὶ νᾶναι, ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέα πὼς δὲν πάει διό-
λου νὰ μπαίνουν στὸ χαρτί πράγματα ὅπως αὐτὰ τὰ σαστι-
σμένα λόγια τοῦ Γκρούμε. Τὰ βρήκα γραμμένα στὰ λου-
λούδια τῆς ταπετσαρίας του καὶ τὰ ξεσήκωσα. Αὐτὸς εἶτανε
ἓνας μονόχρωτος ἄνθρωπος, πού ποτέ δὲν βγήκε ἀπ' τὴν
τρύπα του νὰ δῆ τῆ δόξα τοῦ Θεοῦ. Χειμῶνα καλοκαίρι
φόραγε ἓνα βαρὺ ρούχο, νὰ πεθάνης στὰ γέλοια. Τὰ λόγια
του ὅμως εἶτανε πάντα σαστισμένα· ἀλλὰ πάλι μίλαγε πολὺ
λίγο, χ' ἔκλινε περισσότερο νὰ τὸν λυπηθῆς, παρὰ νὰ τὸν

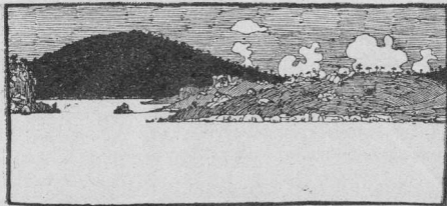
βαρεθής. Τότες πού τόν ἤξερα εἶτανε κιόλας γέρος, κι' ἔπως ὑπόφερνε ἀπ' τὸ στομάχι του κι' ἀπ' τὴ μιζέρια, (τώρα πρέπει ν'ἄχῃ παιθάνει).

Φ. Κ.

ΩΣΑΝΝΑ !

ΩΣΑΝΝΑΙ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ)

I

ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΜΟΥ. ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟ
Β. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ.

ὁ μυαλό μου εἶναι πανταχοῦ παρόν. Λογιῶν λογιῶν ἰδέες. Μέρα καὶ νύχτα. Εἶναι ἰδέες ποὺ περνοῦν ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ ἀνθρώπου κάθε ἑκατὸ χρόνια — ἄλλες κάθε διακόσια κι' ἄλλες κάθε χίλια χρόνια. Εἶναι κι' ἄλλες ποὺ περνοῦν γιὰ πρώτη καὶ τελευταία φορά. Μάλιστα! Γιὰ πρώτη καὶ γιὰ τε-

λευταία! Τότες καταλαβαίνει κανένας πὼς ἀνοίγουνε οἱ

ραφές του κεφαλιού του και πώς πηδά ένα πράσινο παγωμένο φως από μέσα . . .

Μιά μονάχη κ' αν μέρα δὲν περνᾷ δίχως νὰ μού φέρῃ καινούργια εὐτυχία. Ἄν ἀγαπῶ τὴ ζωὴ, βρίσκω πῶς δὲν ἔχω ἄδικο, γιατί περιμένω μὲ νέα πάντα λαχτάρα τὸ νυμφίο ποὺ ἔρχεται. Θαυμάζω, πῶς γίνεται νᾶναι πάντα καινούργιος ὁ κόσμος μπροστά μου. Ὅστοςο ὁλοένα περιμένω καινούργιες στιγμές, καὶ εἶναι ν' ἀπορέσει κανένας ποῦ βρίσκεται ἡ αἰώνια, ἡ ἀξόδευτη ἀγάπη μου γιὰ τόσα πράματα, κ' ἡ ἄσπαστη εὐτυχία ποὺ μού δίνουν . . . Περνοῦν μέρες ὁλόκληρες, ἑκατομμύρια καινούργιες στιγμές, ποὺ εἶναι μιὰ ἀκοφτη σειρά ἀπὸ μυστήρια ποὺ πανηγυρίζουν γύρω μου μὲ κινέζικα φαναράκια. Εἶμαι μέσα σὲ λουλούδια φερμένα ἀπὸ τόσο μακριά, ποὺ ξέρω πῶς θὰ πέθαινε ἡ ψυχὴ μου ὡς νὰ φτάξει σὲ κείνο τὸ χαμένο ἄστρο. Μολαταῦτα μού μιλοῦν, καὶ καταλαβαίνω στὴν ἐντέλεια τὰ λόγια τους, σὰ νᾶσκυφα καὶ νὰ τὰ εἶδα ἀπ' τὸ παραθύρι μου . . .

Αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία στιγμὴ στὴν περασμένη ζωὴ μου, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ μου περνᾷ τὴν τελευταία στιγμὴ ὅλου τοῦ κόσμου. Κάθε μινοῦτο καταλαβαίνω πῶς περνᾷ μέσα μου, σὰ δοξαριὰ, ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τῆς Γῆς, ἀπ' τὸν Ἅγιον Πνεῦμα ὡς τὰ τώρα. Μιά φλέβα ἀναδρῦζει μέσα μου σὰ συντριβάνι, . . . οἱ σκέψεις μου εἶναι κατακάθαρες—λὲς καὶ δὲν εἶναι γυρίσματα τοῦ μυαλοῦ, παρὰ νότες· εἶναι νότες· εἶναι λόγια νέτα ποὺ τ' ἀκούγω μὲ τ' ἄφτιά μου! . . .

Ἔχω τὴν συνήθεια νὰ κάνω τὴν προσευχὴ μου πρὶν πλαγιάσω : τίς περισσότερες νύχτες γυρίζω καὶ λέω μέσα μου : Μὴν καὶ κάνεις τίποτα ἄλλο μέρα νύχτα παρὰ νὰ

προσεύκεσαι; Ἀλήθεια! Ἐνας ἀδιάκοπος ὕμνος βγαίνει ἀπὸ τ' ἄθωο καὶ πρωτομίλητο στοματάκι τῆς κάθε μου στιγμῆς. . . . Ἡ ζωὴ μου περνᾷ μέσα σὲ μιὰ βαθειὰ ἡσυχία ποῦ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἁρμονίαν, γεμάτη ἀπὸ ἕναν ἀκριβὸν ἀθέρα ἁρμονίας. Μυριάδες πράγματα, ἀμέτρητα πράγματα· χρώματα ποῦ δὲ μπορεῖ νὰ τὰ ξεχωρίσῃ τὸ μάτι, μούρμουρα ποῦ δὲ μπορεῖ νὰ τὰ πιάσει τὸ ἄφτί, μυρουδιές ἀπὸ λουλούδια ξωτικά καὶ ἄγνωστα, χύνουν τὴν ἀκατανόητη καὶ μακάρια τούτη ἁρμονία! . . . Μυριάδες πράγματα, πράγματα μυστηριώδη! . . . Τὸ στόμα τους, ὅπως τὸ δικό μου, εἶναι σφαιλιστό—τὸ μάτι τους καλυμμένο. . . Προσοχή! Μιὰ ἀναπνοή μπορεῖ νὰ τὰ σκορπίσει. . . Μολοντοῦτο ἔχουνε γιομίσει τὸν κόσμον χαρὰ καὶ ἐλπίδα.

Πόσες φορές χαμογέλασα, ἀκούγοντας νὰ λέν πῶς ἡ εὐτυχία περνᾷ γλήγορα! . . . Ἡ εὐτυχία τοῦ ἐνοῦς καὶ τ' ἄλλουνοῦ! ἔμένα ὅμως ἡ εὐτυχία μου εἶναι ἕνα φρέσκο, ἕνα παντοτινὸ κηρίτσι· ἕνα ἀμάραντο λουλούδι ποῦ τὸ δροσίζει κάθε στιγμὴ τὸ χέρι τοῦ Κυρίου. Ἡ χάρη του κάνει νὰ δλασταίνη ἡ κάθε μου ὥρα σὰν τὸ ξακουστὸ ραβδί τοῦ Ἀαρών.

Ἄς ἴδωμεν . . . Ὁ κόσμος εἶναι πάντα καινούργιος μπροστά μου. . . . Στήνω τ' ἄφτί μου σὲ τοῦτο τὸ γενναῖο καὶ γλυκὸ χόχλασμα. Ἡ ψυχὴ μου θρέφεται ἀπ' τὴν ἀδιάφορη καὶ αὐστηρὴ αὐτὴ νότα ποῦ σιγολαλεῖ κατάντικρυ στὰ τιποτένια καὶ ἀνόητα ἀνθρώπινα καθέκαστα. Ἡ ξεστῆ πνοὴ τῆς πλάσης μου δίνει ἐλπίδα, κάθε φορά ποῦ θὰ χάσω τὴν ἐχτίμηση στὸν ἑαυτὸ μου, χάγοντάς τιν γιὰ τοὺς ὁμοίους μου. Ναί, ναί

γιατρέβουμαι πάντα, καὶ κάθε φορά καταλαβαίνω πὺς ποτές, ποτές πειὰ, δὲ θὰ χάσω τὸ δρόμο πὺ πάει στοὺς Ἐμμαοὺς καὶ πὺ μου κρατᾶ συντροφιά ὁ Θεός . . .

Τὸ κύμα στοιδιάζει τὰ φύκια κουδάρες στὴν ἀγρογαλιά. Στὸν πάτο ξεχωρίζει ἓνα μαγευτικὸ περιβόλι, μὲ μονοπάτια πὺναι στρωμένα μὲ σιντέφια. Ἐκεῖ ἀνθίζουν παράξενα φυτὰ, καὶ μέσα στὸ καθένα εἶναι κλεισμένη μιὰ ἀκατανόητη καὶ ξυπνητὴ ψυχὴ, πὺ βλέπει ὀλοένα γύρω της μὲ χιλιάδες μάτια. Κάτου ἀπ' τὰ σκοτεινὰ φυλλώματα οἱ ἴσκιοι εἶναι σὰν κομμάτια μαῦρο θελοῦδο. Ἀπάνου πάλι στὸν καθαρὸν αἴμιμο σαλέβουν κάτ' ἀπ' τὸ νερὸ μυστηριώδη πράγματα . . . Κοίταξε· γλήγοροι ἴσκιοι γλυστράνε ἀπάνου στὸν ἥλιο πὺναι ἀπλωμένος κάτου ἀπ' τὴ γάζα τοῦ νεροῦ. . . Αὐτὰ τὰ βλέπω μπροστά μου, μὰ πιὸ πέρα, σὲ δυὸ, τρεῖς ὀργιές νερό, ὁ Θεὸς πειὰ μονάχα μπορεῖ νὰ ξαίρη τί γίνεται. Ὅλα θαμπώνουν μέσα στὰ θαθειά, — ἐκεῖ γίνονται πράγματα μυστικά, — μυστικά κι' ἀλλόκοτα. . . Τσιμουδιά! . . . Ἐδῶ ἢ σιωπὴ μακραίνει τίς ὥρες· μονάχα τὸ μάτι μελετᾶ τὴν ἀγνωστὴ γλῶσσα πὺ δὲν τὴν ἀγροικᾷ τὸ ἀφτί κανενὸς ἀπ' ὅσα πλάσματα ζοῦν στὴ στεριά, καὶ προσέχει τοὺς σπάρους πὺ ἀνοίγοκλείνουν τὰ στόματά τους, τραγουδώντας μυστηριώδη πράγματα . . . Ὁ Γέρο Νηρέας κοιμᾶται δίχως νὰ σαλέψη, γιατί τ' ἀφτιά του εἶναι μουδιασμένα . . . Ὅσ-τόσο καταλαβαίνεις ἓνα σωρὸ χαρούμενα γέλοια, πὺναι πνιμένα μέσα στὸ βούϊσμα τῆς σιωπῆς. Ὅποιος δὲν ἔχει μάτια δὲ ζεῖ ἐδῶ κάτου! Τὸ μεσημέρι ἐδῶ εἶναι ἴδιο μὲ τὰ μεσάνυχτα, ἤσυχο καὶ σοδαρό! Σὰν νᾶναι μακρὰ πικέττα,

ἔτσι μπερδεύουνε οἱ ξιφιῆς τίς μύτες τους δίχως ν' ἀκουστῆ τίποτ'— τὸ ἴδιο κ' οἱ ἀστακοὶ δίχως θρόντο ταραζοῦν τὴν πάνοπλη δόξα τους. Ἡ χαρὰ τῆς ἵπποκάμπης εἶναι δουρόη, ὅπως βουκά ἀνάμεσα στὰ ἀκίνητα ριπίδια τῆς ἀνεμώνης . . . Παντοῦ παραφυλᾶνε ἀκοίμητα μάτια . . . Ὁπως κρασόχρωμη πέτρα ἀπάνου σὲ δαχτυλίδι, ἔτσι μοιάζουν τὰ μάτια τῆς πέρδικας ἀπάνου στ' ἀσημένια λέπια.

Τσιμουδιά! Κ' ἕνα φιλί μας θὰν ἔκοβε τὸν ὕπνο τοῦ καρχαρία. Γιὰ δὲς τον: Πλαγιάζει πάντα θυμωμένος ἀνάμεσα στὶς κόκκινες χειρονομίες τοῦ κοραλιοῦ, τριγυρισμένος ἀπὸ περιεργὰ μάτια ποὺ τὰ γουρλώνουν χίλια δυὸ λουλούδια, ἐνῶ τὸ φεγγάρι ἀπὸ κεῖ ψηλά ἀπλώνει τὴ χλωμὴ σκέψη του ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ Βασίλειο τῆς Σιωπῆς . . . Ἐσὺ ποὺ τὸ διαδάζεις μὴν τὸ μουρμουρίζῃς, συλλογίσου το μοναχὰ δίχως νὰ παίξουν τὰ χεῖλια σου: σ' αὐτὸ τὸ Βασίλειο τῆς Σιωπῆς!

Τώρα εἴμαστε χωμένοι βαθειὰ—κάτου—μέσα στ' ἄπατα νερὰ τῆς Γιαπωνίας, Ὁ ἀγέρας μπορεῖ νὰ θρηγῆ σὰ σκυλι μέσα στὰ ξάρτια τοῦ καραβιοῦ,—ὅπως τὸ ἴδιο, ὁ ἥλιος μπορεῖ νὰ ραίνη τὴ χαρὰ του ἀπάνου στὶς μακρυὲς καταπράσινες δεντροστοιχίες στὸ Φουκοσίμα, εἴτε στὸ Ναγκάνο . . . Αὐτὰ ὅλα μπορεῖ νὰ γίνονται στ' ἀλήθεια, μὰ ἐδῶ κάτου ἐμεῖς εἴμαστε στραβοὶ καὶ κουφοὶ! Τὰ μάτια μας εἶναι γιομάτα ἀπ' ἕνα σκοτάδι, ποὺ λὲς καὶ τὰ σπρώχνει νὰ τὰ χῶσῃ πιὸ μέσα στὶς ματότρυπές τους. Θεὲ παντοδύναμε! Ἐνα σκοτάδι ποὺ μᾶς πνίγει σὰν ἕνας πιηχτὸς καπνὸς, αἰώνιος κι' ἀτελείωτος . . . Μοναχὰ τὰ χέρια μας

φάχνουν μέσα σὲ μιὰ λάσπη, πού λές εἶναι μυστηριώδες πρᾶμμα, ἓνα παμπάλαιο πρᾶμμα, πού βρίσκεται ἐκεῖ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, δίχως νὰ τὸ ταραῖξῃ ἓνα κἄν μαμουδι ... Τὰ χέρια φάχνουν, κι' ἂν τὰ δάχτυλα τοῦ ἐνοῦς τύχει νὰ γίξουν ἀπάνω στ' ἄλλο σὰ φοιχτὰ σκουλήκια, ἀνατριχιάζεις . . . "Ὅλο λάσπη—νεκρὴ λάσπη— στραβή, βουδή, κουφή λάσπη! . . . Για' ξανασυλλογίσου το: τὸ Βασίλειο τῆς Σιωπῆς . . . Ὡστόσο! "Ἄν μπορεῖς ἀκόμα νὰ θυμηθεῖς πῶς εἶσουν ἄνθρωπος πού ἔδλεπε καὶ ἄκουγε, μπορεῖς νὰ σκεφτεῖς πῶς σὲ κάποια μεριά μέσα σὲ τοῦτο τὸ ἔρεθος, πού κι' ὁ Θεὸς δὲν ξέρει τὴ χιμμένη αὐτὴ μεριά, κείτουνται, ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἓνα σωρὸ κιδένες κι' ἀνθρώπινα κόκκαλα. Μπορεῖς νὰ τὸ φανταστεῖς: Κείτουνται κει πέρα, χωμένα μέσα στη νεκρὴ λάσπη. "Ἄν εἶχες τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ, ἤθελες δεῖ ν' ἀσπρίζουν ὄξ' ἀπ' τὴ λάσπη μόνο τὰ παλιὰ καύκαλα, καὶ τὴν εἰρήνη νὰ τὰ χαϊδεύει ἀργὰ ἀργὰ μὲ τ' ἀχαμνὸ χέρι της.

II

ΤΩΡΑ ΓΥΡΝΩ, ΕΡΗΜΟΣ, ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

. . . . Τόσες μέρες τώρα, τόσοι μῆνες, ποιὸς νὰ πάρῃ εἶδηση τί γίνεται μέσα μου; Σπολάτη Θεέ μου, δὲ μοῦ μίλησε κανεὶς· δὲν κατέβηκε σὲ κανενὸς τὸ κεφάλι νὰ ταραῖξῃ τὴν εὐτυχία μου. Ὁ φόβος ὅμως αὐτὸς κάνει νὰ τρέμῃ ὀλόννα ἢ καρδιά μου. Ἡ ψυχὴ μου φοβισμένη σφηνώνεται λές ὄλο καὶ περισσότερο μέσα στὸ κορμί μου. Ὡρες ὥρες, μοιάζει σὰν μιὰ καρabiδα μέσα στὸ θολάμι της, σὰν μιὰ γουρλομμάτα καρabiδα πού κοιτάζει ὄξω, ἔτοιμη νὰ χωθῇ.

περιμένοντας καλύτερη ώρα για να χαρή τον ωραίο αυτόν κόσμο . . . Animula blandula, pallidula, rigida . . .

Γυρνῶ κ' ἐγὼ μέσα στους δρόμους μαζί μ' ἕνα σωρὸ ἀνθρώπους. Σπάνια τυχαίνει νὰ ξέρω ποῦ πάω. Ἡ καρδιά μου εἶναι μαύρη ἀνάμεσα σὲ τούτα τὰ μαύρα σπίτια· εἶμαι μέσα σὲ φυλακὴ . . . Οἱ ἄνθρωποι ζουλέψανε τὴν εὐτυχία μου· πατήσανε τὸ λημέρι μου· σφάξανε τὰ βώδια μου· κάψανε τὰ βουνά μου. Μοῦ ξεντύσανε τὰ ροῦχά μου· με διώξανε—, κ' ἤρτα στὴν πολιτεία, γιατί ἤμουνα γυμνός, καὶ γιατί τὰ βουνά καὶ τὰ νησιά ἔχουνε ἀνθρώπους σὰν καὶ τούτους τῆς πολιτείας. Μὲ στείλανε ἐδῶ νὰ βλέπω τὴν κατάντια τους, ν' ἀκούγω τίς μικράδες τους. Μὰ ἐγὼ ποτέσ δὲ σὲ ξεχάνω ἔρμη μου μαυροβραχιά, ποῦσαι χαμένη μέσα στοῦ πέλαγο. Ἰσα ἴσα, τὸ ὅ,τι βλέπω ἕνα γύρω μου μὲ κάνει νὰ σὲ θρηνῶ κάθε μέρα ὅλο καὶ μὲ πιὸ καυτερά δάκρυα.

Δὲ θρηνῶ γιὰ τὴ φτώχεια μου, μὰ γιατί βρίσκουμαι ἀνάμεσα σὲ φτωχοὺς καὶ μικρόλογους. Ἡ ζωὴ τους περνᾷ σὰν τοῦ ποντικιοῦ, ποῦ δὲ βλέπει πρόσωπο Θεοῦ. Μὰ ἐγὼ Τὸ εἶδα καὶ δὲν Τὸ ξεχνῶ ποτέσ, καὶ γιαυτὸ εἶμαι γιομάτος πάντοτε ἀπὸ ὅλα τὰ πλούτη τῆς γῆς. Θεέ μου, ἐλέησέ τους· ἐλέησε αὐτούνοὺς περισσότερο ἀπὸ μένα· γιατί ἐγὼ Σὲ εἶδα μιὰ φορά· ἀπ' τὰ μικρά μου χρόνια σὲ γνώρισα γιὰ πατέρα μου, μὰ τούτοι γεννιοῦνται καὶ πεθαίνουν μακριὰ ἀπ' τὰ ἔργα σου κι' ἀπ' τὰ θάμματά Σου. Δὲν καταλάβανε πῶς ἡ φτώχεια δὲν εἶναι ἡ ἐνόχληση τοῦ στομαχιοῦ, τὸ σκληρὸ κρεβάτι καὶ τὰ παλιὰ ροῦχα, παρὰ φυσικὴ μιζέρια τῆς ψυχῆς.

Κ' ἐδῶ ἀκόμα, μέσα στὰ μουχλιασμένα τουῦτα σπίτια, ὅ,τι βλέπω εἶναι εὐτυχία μου. Μιά γάτα περνᾷ ἕνα χαντάκι, καὶ σαλτάρει ἀπάνου στοῦ πεζοδρόμιου τινάζοντας τὸ πόδι της πού ἄγγιξε στοῦ νερό. Αὐτὸ τὸ πρᾶμμα ξέρω πῶς δὲν τῶδε κανένας ἄλλος ὄξω ἀπὸ μένα· γιὰ κανέναν δὲν ἔχρουνε μιὰ τέτοια σημασία ὅλα τὰ τιποτένια καθέκαστα τοῦ κόσμου

Ἡ χαρά! Ἡ χαρά! Ἡ καρδιά μου ἀρχίζει νὰ κελαιδῆ μ' ἕνα ἀπερίγραφτο κέρι, σὰν πουλί ὕστερα ἀπὸ κακοκαιριᾶ. "Ὅλο δροσιὰ! Ὅλο πρασινάδα! Κἄτι ἀναπτερουγιάζει μέσα μου· μιὰ γλυκεῖα φωνή, ὁλόδροση, μιὰ κρουσταλλένια φωνή, πού λές κ' εἶναι πίφερό. "Αχ ναί! Ὁ κόσμος εἶναι ξεχειλισμένος ἀπὸ εὐτυχία, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ εὐτυχία . . . Θεέ μου! Θεέ μου! Μὰ ἐγώ, θεέ μου, τώρα εἶμαι ἀητὸς— ἐγώ, τὸ φτωχὸ πλάσμα πού μέτραγε πρὶν ἀπὸ λίγο τὰ φανάρια καὶ κουραζότανε τὸ μυαλό του, πού εἶτανε ἔτσι περιφρονημένο, πού οἱ ὑπηρετρίες τινάζανε ἀπὸ πάνω του τὰ ρουχὰ τους σὰν περνοῦσε κάτ' ἀπ' τὰ παραθύρια... Τώρα μπορῶ νὰ συλλογιστῶ ὅ,τι συλλογίζεται κι' ὁ Θεός. Τώρα μπορῶ νὰ δανείσω εὐτυχία σ' ὅποιον μὲ πίκρανε. Μπορῶ ἀκόμα νὰ ρωτήξω τί εἶναι τάχα ὁ κόσμος!

"Ὅ,τι περάσῃ ἀπ' τὸ κεφάλι μου εἶναι ἕνα θάμμα. Μπορεῖτε νὰ φανταστῆτε ἕνα κατάκόκκινο πουλί πού πετᾷ σπαθωτὰ μέσα σὲ μιὰ θαθεῖα λίμνη; Τὸ νερὸ τῆς λίμνης εἶναι ἕνα νερὸ ἀπὸ χαρά, καὶ τὸ πουλί εἶμαι γώ. Τί κι' ἂν εἶμαι ὄρφανός, ἀφοῦ μπορεῖ ν' ἀκούσῃ ὁ καθένας πού περνᾷ πλάγι μου, πῶς μέσα μου εἶναι ἕνα ὀρμητικὸ ἀνάδρυσμα ἄρμ-

νίας και χαράς ; "Όλοι οί άνθρωποι, ένα σωρό μιλιούνια άνθρωποι, δέν υπάρχουν για μένα, είναι τὸ ἴδιο σάν νά μὴν υπάρχουν. Τί είναι τάχα πῶς γι' αὐτουνοὺς δέν υπάρχω ἐγώ ; . . Θὰ μπορούσαν νά με κάνουν νά νοιώσω πῶς υπάρχουν, μονάχα ἂν μπορούσαν νά μοῦ δώσουν τὴν εὐτυχία μου, ἢ νά τὴν σκοτώσουν. Ἐμένα ὅμως τὴν εὐτυχία μου μονάχα ὁ Θεὸς μπορεί νά μοῦ τὴ στείλῃ, ἢ μονάχα Ἐκεῖνος μπορεί νά ξεγυμνώσῃ τὴν ψυχὴ μου ἀπ' τὴ στολή της. Ὅσ-τόσο, καὶ τότες ἀκόμα θὰ σιωπάσω, περιμένοντας μὲ στερεὴ ἐλπίδα κείνο ποῦ δέν είναι δικό μου, παρὰ Ἐκεινοῦ . .

III

ΠΙΛΙ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ, ΣΑΝ ΑΣΩΤΟΣ ΓΥΙΟΣ

Εἶμαι πάλι ἀπάνου στὴν ἀμμουδιά. Τὰ πόδια μου λοιπὸν μὲ φέρνουνε πάντα σὲ σένα ; Μητέρα μου ! Ὅστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια, ἀφοῦ ξεμάκρυνα ἀπὸ κοντά σου, κ' ἔπεσα σὲ χίλια κίντυλι, καὶ πέρασα ἀπ' ἓνα σωρὸ μικράδες ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, ὅστερ' ἀπὸ τόσα, ἔρχουμαι πάλι σιμά σου. Ἡ καρδιά μου εἶναι πεινασμένη ἀπὸ ἀντρέια καὶ λευτεριά, κ' ἔρχουμαι νά σὲ δῶ, σάν ἓνας γιὸς ξενιτεμένος ποῦ πάει νά δῇ τὴ μάνα του. Μὰ ὅλα αὐτὰ ποῦ λέω εἶναι μάταια λόγια, — κ' ἴσως ἢ γλώσσα κι' ὁ νοῦς μου μωρολογᾶνε ἀπὸ τὰ δάκρυα. Ἀμάν ! Νά, τί εἶναι : ἔρχουμαι κουρασμένος καὶ γιρασιμένος, καὶ σὲ δρίσκω πάλι φρέσκια, σὲ δρίσκω πάλι δροσερή, καὶ πιὸ δυνατὴ ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, λές καὶ τούτη τὴ στιγμή βγῆκες ἀπ' τὴν ἀβυσσο τοῦ Παντός' μπροστά σὲ σένα, ποῦσαι ἢ αἰώνια νειότη κ' ἢ παντοτεινὴ δύναμη, στέκουμαι σάν ἓνα παλιὸ πράμμα, σάν κατιτίς κουρασμένο

καὶ ποὺ μυρίζεαι θάνατο. Ὅσο ἐγὼ παλιώνω καὶ τρίβουμαι, τόσο ἡ δύναμή σου πέφτει ἀπάνου μου καὶ μὲ κάνει ἕνα τίποτα Μοῦ φαίνεται πῶς εἶμαι ἕνας βασιλιάς πῶχασε τὴν κορῶνα του, καὶ περνᾷ μέσα στὸ σκοτάδι, τυλιμένος σὲ παλιὰ ρούχα, γιὰ νὰ δῆ κρυφὰ κείνον ποὺ βασιλεύει στὴ θέσση του δίχως νὰ φοβᾶται κανέναν ἀντίμαχο. Χαζεύω μπρὸς στὴ βουή σου, ποὺ μέσα της λὲς καὶ μιλοῦνε ὅλα τὰ ἀμέτρητα ζωντανὰ ποὺ δόσκουν μέσα στὰ νερά σου

Καὶ ὅμως, ξέρουμε τὰ λόγια μας, ἀγαπημένη μου μανούλα. Ἡ ψυχὴ μου, γιατί εἶναι μεγάλη, εἴτε γιατί ἡ μικράδα τοῦ κόσμου τὴν ἀηδίασε, σ' ἐσένα θρῖσκει αἰώνια ξαλάφρωση. Ἐσὺ τὴν παρηγορᾷς στοὺς κρυφοὺς καύμούς της. Ἄχ! ἐσὺ τὴ θρέφεις, κι' ὁλόένα ἐσένα ζητᾷ, γιατί κάθε φορὰ ποὺ θὰ τὴν καταδεχτῆ ἡ θαθεῖα φωνὴ σου, ὅλο καὶ πιὸ ἀγρια θρέφεις τὴν περιφρόνηση μέσα της γιὰ ὅ,τι εἶναι ἀνάξιο της φροντίδας της.

Αἰώνια σπλάχνα! Ἀπὸ μέσα σας γεννιέται χωρὶς τέλος ὅ,τι ἡ χαμένη μας λαλιὰ δὲν μπορεῖ νὰ προσδιορίσῃ. Τί εἶμαι γὼ τάχα; Τελώνιο; ἢ κάτιτις ὅπου μιὰ φορὰ ἦτανε δικό σας, ὁμοῖό σας;

Ξέρω πῶς ἔχω ζήσει ἑκατομμύρια αἰῶνες! Μὴν τάχα ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνας ξαναμωραμένος Θεός; Καὶ ὅμως, τίποτα δὲν μπορῶ νὰ θρῶ ἀναμεταξύ μας, — ἀνάμεσα σὲ μένα καὶ στοὺς ἀνθρώπους. Οἱ σκέψεις τους δὲν ἀξίζουν περσότερο ἀπ' τὴν περιφρόνηση, καὶ δὲ θέλω νὰ ξέρω τίποτα ἀπ' ὅσα εἶναι δικά τους. Κοίτα πῶς κάθονται νυσταγμένοι

σιμά στο μυστήριό σου, ἔπως ἡ γάτα πού κοιμάται ἀπάνω
στήν Ἁγία Τράπεζα.

Αἰώνιο ἄπειρο! Ἀτελείωτο χάος! Ἄν δὲν περιμένω πά-
ρεξ νὰ σδῆσω, διψασμένος ἀπὸ μιὰ σκληρὴ δίψα νὰ μάθω
τις σφαῖρες ἐκεῖνες, πού μὲ μάγια ἄλλης λάμπης γυρνοῦν
ἐκατομμύρια ἐκατομμυρίων ἄπειρα μακριὰ ἀπὸ τὸ τίποτά
μου, γιατί τότε νὰ μπορῶ νὰ σὲ νοιώσω ;

ΤΑΣΙΤΣΑ

Ἡ ἀδερφή μου. Ὅπως εἶχα νὰ λάβω μαντάτα τῆς χρόνια ἀλά-
κερα μέσα στό μεγάλο πόλεμο, ζήτας σέ μακρινά μέρη καί ἐξ αἰτίας
τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, — ἔχοντας κιόλας στό νοῦ τό πόσο
λεπτά εἶτανε πλοσμένη, κατάντησα πιά νὰ τή λογαριάζω μέ τοὺς
νεκρούς. Τό παρακάτου ποίημα γράφηκε μέσα σέ τέτοια δυστυχία
πού ἔδερνε τὴν καρδιά μου: πῶς ποτὲς πιά δὲ θὰ ξανάδλεπα τὸ ἀγα-
πημένο πρόσωπό τῆς. Τὰ τελευταία χνάρια τῆς μορφῆς τῆς σβήνουν
μέτα μου καί πάν. Ὁ αἰώνιος ἀφάνισμός . . . Ἀνόλπιστα, γυρίζοντας
στό σπίτι μου, τὴ δρῆκα στὴ ζωῇ. Ὁ Θεὸς με σπλαχνίστη.

Ἄ μεσάνυχτα κάθουμαι μέ τὸ
κεφάλι ἀκουμπισμένο στὸν ἀγ-
κῶνα. Κατέδα νὰ μοῦ κόψῃς
τὴ λύπη, — ἔλα νὰ μιλήσουμε.

Κάνε νὰ ταραχτῇ ὁ ἀγέρας,
πού θαραίνει ἀπὸ συφορά.

Ἐξή φτερά ἔχεις: Δυὸ φτε-
ροῦγες ἀγριοπεριστεριοῦ, ἀσ-
πρότερες ἀπ' τὸ λαιμό Σου, —

κι' ἄλλες δυὸ πλουμισμένες μέ κοκκινάδια, — κι' ἄλλο ἓνα
ζευγάρι πού σαλεύουν πάνου ἀπ' τὸ κεφάλι σου ὅπως τῆς
πεταλούδας.

Ὡραία τὰ μαλλιά σου, χρυσά, — κι' οὔτε μιὰ τριχίτσα
μετάξινι ταραῖζει τὴν ἀπλὴ ἀσπράδα τοῦ μετώπου.

Ἐλα! Τὰ χρυτόχρωμα φτερά σου ἤθελ' εἶναι γιὰ τὰ

θλιμμένα μου μάτια σάν άνθη πλουμιστό μέσα σέ βαθειά
ἔρημο.

Ἄγκάλιασέ με, τὸν ἀδερφό σου. — Καί δίπλωσέ με μέσ
στά φτερά σου, στά πούπουλά σου, πού ἔχεις ἐξ. Μὲ τὸ
δεξι σκέπασε τὴν καρδιά μου· καὶ τᾶλλα, — ἄστα ὅπως
κίνουν στὸν οὐρανό

Ἄδερφή μου ! Τί μπορεῖ νάναι σκληρότερο ἀπὸ τοῦτο ;
Νὰ σόησης μέσα στή φαντασία μου, σάν τὰ συννεφάκια
πὺρ τὰ ξαίνει ὁ μπάτης, σὲ τρόπο πὺρ δὲν ξέρεις ἂν πραγ-
ματικά ὑπῆρχαν !

Κ' εἶμαι κούφιος ἐγὼ τώρα. Εἶμαι οὐρανὸς πὺρ ἡ ἔρμια
τοῦ δὲν κόβεται ἀπὸ ἄτρω, οὔτε κἂν ἀπὸ φτεράκι πουλιοῦ
πὺρ περνᾷ ψηλά.

Σὲ ζητῶ στά μάτια ὄλων τῶν κοριτσιῶν, — μὰ εἶναι σκο-
τάδι ἐκεῖ μέσα.

Ἐσύ, σὲ μιὰ γαλάζια πέτρα καθισμένη, σόησεις πίσω
ἀπὸ μαδιὰ πέλαγα.

Πᾶς ! ἔσδησες ! Μιὰ φορὰ σὲ εἶδαν τὰ μάτια μου.

Périgueux 1918.

Ο ΚΟΥΚΟΣ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΝ Π. ΓΑΡΑΤΖΟΓΙΑΝΝΗ

Ο κούκος είναι ένα έρημικό πουλί. Τρουπώνει βαθειά μέσα στο δάσος, και λέει τὸ ἀπλό του τραγούδι, κούκου, κούκου, κούκου.

Δὲν τραγουδᾷ γιὰ νὰ τὸν ἀκούσει κανένας, γιὰτὶ γιὰ τὸν κούκο δὲν ὑπάρχει κανένας. Κι' ἔπειτα τὸ τραγούδι του εἶναι τίποτένιο, ἓνα τίποτα : Κούκου.

Μὰ ἄραγες δὲν ἔχει καρδιά ὁ κούκος ! κλαίγει, ἢ τραγουδᾷ, ἢ λέει τὸ Φῶς Ἰλαρὸν, τώρα τὸ θράδυ ;

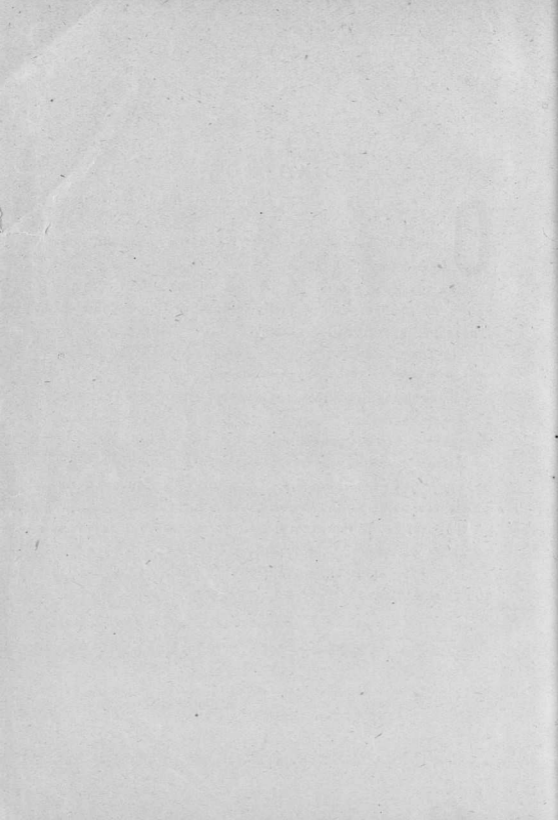
Ἐκατομμύρια κλαριά τὸν ζώνουν. Ὁ ἥλιος κρύφτηκε πίσω ἀπ' τὸ σκοτεινὸ βουνό· αὐτὸς ἔλο ἔλο πού ξέρει, εἶναι τοῦτο τὸ τίποτα : Κούκου.

Αὐτὸς δὲν εἶναι μῆτε ψάλτης, μῆτε βιολιτζῆς, μῆτε στρατηγός, μῆτε καρδοκύρης· ἔλα αὐτὰ τὰ ζούζουλα δὲν ξαίρει κιόλας πὼς ὑπάρχουν στὸν κόσμο.

Τὸ φτεράκι του ἀνατριχιάζει, τὰ πόδια του σφίγγουν τὸ κλαρί καὶ φωνάζει : Κούκου, κούκου !

Τὸ δάσος εἶναι ἔρημο· μᾶ ὁ Θεὸς χαϊδεύει τὸ σκουροῦ που τοῦ φτερό· ἀκούγει τὸ παράπονό του.

Σουρούπωμα μέσα σ' ἓνα ἔρημο δάσος
τοῦ Ἄθωνα—Μᾶη; 1923.

Σ Τ Ο Ν Ε Ρ Ω Τ Α

Τώρα, έλα κ' έσύ, πολυχαϊδεμένο παιδάκι του Όλύμπου· μιά μήν έρτης σάν αστροπελέκι, παρά ώρισε με τή γλυκύτη του ποταμιου της Αγάπης, που τρέχει πιό πάνω απ' τó φεγγάρι, κάτω απ' τά πόδια του Θεου.

Από κει πάρε νερό και πότισέ με: για ένα μονόχερο της βουδισμένης απαλάμης σου, ή Μοϊρά μου, με τά λίγα άνθη που θά μ' έρραϊνε νεκρόν, ως στολίση τ' ώρατο σου τó κεφάλι.

*Έλα, άρχοντόπουλο του ουρανού και της γης περιπόθητε.

Μήν παιδεύεις τούς ανθρώπους με τις σαΐτες σου, έσύ έχεις άγέραστα νειάτα, μιά τουτα τά χνουδάτα μάγουλα της κοπέλλας που κοκκινίζουν από ντροπή, δε θάν άργήσουν νά μαραθοϋν.

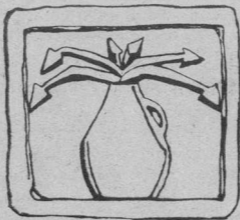
Θρηνώ τήν ανθρωπότητα, που τήν έχεις σκλάβα σου δίχως έλπίδα ξαγοράς· όλος ο κόσμος σε δέχεται σά Μοϊρα, και δεν κάνει άλλο, όξω απ' ό,τι του προστάξεις.

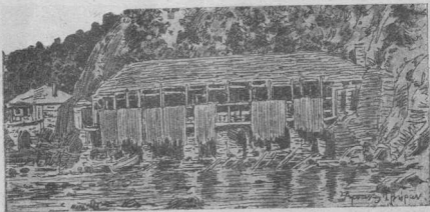
Μιά έγω δεν είμαι για ύποταχτικός σου, — κι' άν θές νά ώρίσης, έλα σά φίλος σε φίλο.

Άλλιως, ξέρω γώ κάστρα για νά σου στήσω μάχη, κι' άκατέλυτα μετερίζια για νά φράξω τήν άγνή καρδιά μου, προσμένοντάς σε με κοντάρι και σπαθί· κ' έχω κ' ένα σωρό

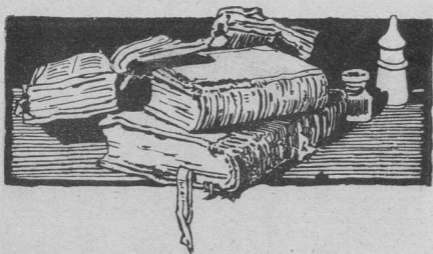
ἄγιους, ἀσκητὲς καὶ πολεμάρχους γιὰ νὰ μὲ σκεπάσουν, καὶ
παποῦδες π' ἀγιάσανε χώματα ἔρημα καὶ χέρσα, γιὰ νὰ
τοὺς μπιστευτῶ τὴν τιμὴ μου καὶ τὴ λευτεριά μου.

Τὸ ποίημα τοῦτο τὸ ἐμπνεύστηκε ἀπὸ μιὰ
Βυζαντινὴ ζωγραφιὰ, ἱστορημένη σ' ἓνα ρη-
μοκλήσι καμπάλαιο, μέσα στὸ σκοτεινὸ κι'
ὄγρὸ φαράγγι ποὺ κρύβεται πίσω ἀπ' τὸ ἀ-
γριοβοῦνι, ἀπάνου στὸ ὄποιο στέκεται ὁ ρε-
πικισμένος πύργος τῶν Ἀμαλφηνῶν, στὸν
Ἄθωνα, Μάης 1923.

ΣΠΙΤΙ ΨΑΡΑΔΩΝ ΜΕ ΑΠΛΩΜΕΝΑ
ΔΙΧΤΥΑ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΔΟΚΙΜΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΚΥΡΙΑ ΠΡΩ-
ΤΟΠΑΤΗ, ΜΕ ΒΑΘΥ ΣΕΒΑΣΜΟ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΗ ΕΧΤΙΜΗΣΗ.

Ι Ω Β

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΝ Δ. ΠΙΚΙΩΝΗ.

ΚΕΦ. Γ'. ΙΙΙ

αὐτὸ ὅτι ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ, ἀνοιξεν ὁ Ἰωβ τὸ στόμα του, καὶ καταράστηκε τὴ μέρα ποὺ γεννήθηκε· καὶ μίλησε ὁ Ἰωβ καὶ εἶπε· ὅς χαθῆ ἡ μέρα ποὺ γεννήθηκα καὶ ἡ νύχτα ἐποῦ εἶπαν· νά, εἶναι ἀρσενικό. Ἡ μέρα κείνη νάναι σκοτάδι, καὶ νὰ μὴ τὴ ζητήξῃ ὁ Κύριος ἀπὸ πάνου, μηδὲ νὰ τὴν ἔβρῃ ἀντιφεγγιά. Ἄλλὰ νὰ τὴ σκεπῶσῃ σκοτάδι καὶ σκιά θανάτου, καὶ νὰ τὴν πλακώσῃ πηχτὴ μαυρίλα. Καὶ νὰ γίνῃ ἀνου-κῆτου

κείνη ἢ μέρα, κ' ἢ νύχτα κείνη· σκοτάδι νὰ τὴν ἀφανίσῃ·
 νὰ μὴ βρέθῃ μέσα στις μέρες τῆς χρονιάς, μηδὲ νὰ μετρηθῇ
 στις μέρες τῶν μηνῶν. Ἄλλὰ ἢ νύχτα κείνη νὰναι βάσανο,
 νὰ μὴν τὴ βρῇ χαρά, μηδὲ εὐτυχία. Ἄλλὰ νὰ τὴν καταρα-
 στῇ ἐκεῖνος ποὺ καταριέται, κείνη τὴ μέρα· Νὰ σκοτινιά-
 σουν τὰ ἄστρα κείνης τῆς νύχτας· νὰ καρτερᾷ καὶ νὰ μὴ
 φτάξῃ νὰ ξημερώσῃ, μηδὲ νὰ δῇ τὸν ἑωσφόρο νὰ βγαίνει.
 Γιατὶ δὲν κλείδωσε τίς πόρτες στὴν κοιλιὰ τῆς μάνας μου·
 θὰ γλύτωνε τὰ μάτια μου ἀπ' τὴ θλίψη. Ἄχ! γιατί λοιπὸν
 δὲν πέθανα μέσα στὴν κοιλιὰ; γιατί βγήκα, καὶ δὲ χάθηκα
 εὐτός; Γιατί βρήκα γόνατα; καὶ γιατί βύξαξα τὰ βυζιά
 τῆς μητέρας μου; Τώρα θὰ κοιμώμουν καὶ θὰ σύχαζα, θὰ
 κοιμώμουν καὶ θὰ ἀναπαύομουν, μαζί μὲ βασιλιάδες καὶ
 δυνατοὺς τῆς γῆς, ποὺ καυχιότανε ἀπάνου στὰ σπαθιά τους,
 καὶ ἀντάμα μὲ ἄρχοντες, ποὺ ἀπόλαψαν περισσὸ χρυσάφι,
 ποὺ γιόμισαν τὰ σπίτια τους ἀσῆμι. Ἡ σὰν ἓνα ἀπόδαρμα
 ποὺ βγαίνει ἀπ' τὴν κοιλιὰ τῆς μάνας του, ἢ σὰν νεκρογέν-
 νημα ποὺ δὲν εἶδε φῶς. Ἐκεῖ οἱ ἀσεβεῖς ἔπαψαν πειὰ τὸ
 θυμὸ τους· ἐκεῖ ἀναπάψανε οἱ κουρασμένοι τὰ κορμιά τους·
 μαζί ἔλοι σύχασαν γιὰ πάντα, δὲν ξανάκουσαν πειὰ τὴ
 φωνὴ τοῦ φορολόγου. Μικρὸς καὶ μεγάλος ἐκεῖ βρίσκονται,
 κι' ὁ σκλάβος δὲ φοβάται πειὰ τὸν ἀφέντη του. Γιατὶ λοιπὸν
 δόθηκε στοὺς πικραμένους φῶς, καὶ ζωὴ στις βαρσανισμένες
 ψυχές; Ποὺ καλοῦν μέρα καὶ νύχτα τὸ χάρο, καὶ δὲν τὸν
 βρίσκουν, σκάφτοντας νὰ τὸν πετύχουν σὰ νάτανε θησαυ-
 ρός· καὶ θὰ γιόμιζε χαρὰ ἢ ψυχὴ τους, ἀν τὸν πετύχαιναν.
 Γιατὶ ὁ θάνατος εἶναι ἀνάπαψη στὸν ἄνθρωπο ποὺ κόπηκε
 ὁ δρόμος του· γιατί ὁ Θεὸς τὸν βάρεσε. Τὸ φαγὶ μου κα-

τεδαίνει μ' ἀναστεναγμό, καὶ κλαίγω πιασμένος ἀπὸ φόβο·
γιατὶ κεῖνα ποῦ φοδόμουν μοῦ ἤρθαν, καὶ κεῖνα ποῦ σκιά-
ζομουν μὲ συναπάντησαν. Μήτε εἰρήνεψα, μήτε σύχασα,
μήτε ξεκουράστηκα· μὲ βρῆκε ὀργή.

ΚΕΦ. ς' VI

Μὴν εἶναι πέτρα ἡ δύναμή μου; ἢ τὰ κρέατά μου
μπακῆρι; ἢ δὲν εἶχα τὴν ἐλπίδα μου σὲ κείνον; Βοήθεια
ἀπὸ πουθενὰ δὲ βλέπω· ἀπὸ πουθενὰ δὲ βρίσκω ἔλεος, καὶ
τὸ μάτι τοῦ Κυρίου μὲ καταφρόνεσε. Δὲ γύρισαν νὰ μὲ
δοῦν οἱ δικοὶ μου· ὡσὰν ξηροπόταμο, ὡσὰν κύματα, πέρα-
σαν ἀπὸ σιμά μου καὶ πᾶν κείνοι ποῦ μὲ σέβουνταν,
τώρα μὲ βρίζουν. Ὅπως τὸ χιόνι, ἢ τὸ παγωμένο κρούσταλ-
λό, καθὼς ἔταν λυώσῃ ἀπ' τὴ ζέστη, καὶ δὲ ξέρει πειὰ κα-
νένας ποῦ ἦταν καὶ ποῦ φάνηκε, ἔτσι καὶ γώ, μ' ἄφισαν
ἔλοι, χάθηκα, καὶ κείτουμαι δίχως σκέπη.

ΚΕΦ. θ.

Ξέρω πὼς ἔτσι εἶναι, στ' ἀλήθεια· γιατί πὼς θὰ βρῆ δί-
καιο θνητὸς μπροστά στὸν κύρια; Ἄν θελήσῃ νὰ κριθῆ μα-
ζί του, δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ ξεστομίσῃ ἀπάνου του, καὶ ν'
ἀποκριθῆ ἓνα στὰ χίλια λόγια του· γιατί εἶναι σοφὸς στὶς
βουλές του, καὶ δυνατὸς καὶ μεγάλος. Ποιὸς βάσταξε μπρο-
στά του, πηγαίνοντας ἐνάντια; Κεῖνος ποῦ παλιώνει τὰ
βουνά καὶ δὲν τὸ αἰστάνουνται, κείνος ποῦ τὰ γκρεμνίζει
στὴν ὀργή του. Κεῖνος ποῦ σαλεύει τὴ γῆς ἀπ' τὰ θεμέλια,
καὶ τρέμουν οἱ στύλοι της· κείνος ποῦ λέγει τοῦ ἡλίου νὰ
μὴν ἔβγῃ καὶ δὲ βγαίνει, καὶ σφραγίζει τὰ ἄστρα· Κεῖνος

πού τέντωσε μονάχος τὸν οὐρανό, καὶ περπατᾷ ἀπάνου στὴ θάλασσα, σὰν νᾶναι στεριά. Κεῖνος πού κάνει τὴν Πούλια, καὶ τὸν Ἑσπερο, καὶ τὸν Ἀρκτοῦρο, καὶ τὰ ταμεῖα τῆς νοτιᾶς.

Μήπως μὲ κάνει θρύμματα μέσα στὸ σκοτάδι! Δὲ μ' ἀφίνει ν' ἀνεσάνω· μὲ γιόμισε πίκρα.

ΚΕΦ. Α, XXX

Καὶ τώρα μὲ περιπαίζουνε οἱ πρόστυχοι· τώρα μὲ ὀρμηνεύουν κεῖνοι, πού μιὰ φορά ἔκανα σκουπίδι τοὺς πατέρες τους, κεῖνοι, πού δὲν τοὺς εἶχα ἀξιους μηδὲ γιὰ τις σκύλες μου. Ἄτιμοι καὶ ντροπιασμένοι, φουκαράδες, στερημένοι τὸ κάθε τι, κεῖνοι πού καὶ ρίζες καὶ ξύλα μάσαγαν ἀπ' τὴν πείνα. . . Καὶ τώρα, ἐγὼ εἶμαι ἡ κιθάρα τους καὶ μένα ἔχουνε τραγοῦδι.

Ἄνοιξε τὴ φαρέτρα του καὶ μὲ παιδεψε . . τὰ χνάρια μου σδῆσανε· μὲ ξέντυσαν τὴ στολή μου. Μὲ τίς σαῖτες του μὲ σημάδεψε· καὶ μὲ κάνει ὅ,τι βούλεται. Σπαράζω μέσα στοὺς πόνους, καὶ ὅλο μοῦ ξανάρχονται. Χάθηκε ἡ ἐλπίδα μου σὰν πνοή, καὶ σὰ σύννεφο ἡ σωτηρία μου πέρασε. Καὶ τώρα θὰ χυθῆ ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ μέσα μου. Περνώ μέρες βασανισμένες, τὴ νύχτα σπᾶνε τὰ κόκκαλά μου, καὶ τὰ νεῦρα μου ἔχουνε λυώσει. Μὲ πολλὴ δύναμη μ' ἄρπαξε ἀπ' τὴ στολή μου· σὰν θηλιὰ μὲ σφίγγει. Μ' ἔχει τὸ ἴδιο μὲ τὴ λάσπη· στὸ χῶμα καὶ στὴ στάχτη εἶναι ἡ μερίδα μου. Σοῦ φώναξα βοήθεια, καὶ δὲ μ' ἀκοῦς. Μὲ πάτησες δίχως ἔλεος, μὲ μαστίγωσες μὲ σκληρὸ χέρι. Μὲ ἔρριξες μέσα στὰ βάρσανα, καὶ μὲ κλώτσησες, νὰ χαθῶ, νὰ μὴ γλυτώσω. Γιατί ξέρω

πὼς ὁ θάνατος θὰ μὲ ἐκτρίψῃ· ἢ γῆς εἶναι μητέρα γιὰ κάθε θνητό... Ἄλλὰ ἐγὼ μαζί μὲ κάθε ἀναγκεμένον ἔκλαψα, καὶ ἀνεστέναξα βλέποντας ἄνθρωπο σὲ ἀνάγκη. Καὶ νά, μοῦ ἤρθανε κακὲς μέρες. Ἡ κοιλιὰ μου ζεματίστηκε, καὶ δὲ θὰ πάψῃ μὲ βρήκανε μέρες φτώχειας. Πηγαίνω ἀναστενάζοντας, δίχως νὰ θυμώσω· ἔγινα ἀδερφὸς τῶν σειρήνων, καὶ σύντροφος τῶν πουλιῶν. Τὸ πετσί μου καταμάδρισε, καὶ τὰ κόκαλά μου ἀπ' τῆ λαύρα καθουρντίστηκαν. Κατάντησε ἡ κινήρα μου πένθος, κ' ὁ ψαλμός μου κλάψιμο σὲ μένα.

ΚΕΦ. ΛΗ. XXX V III

Καὶ σὰν ἔπαψε ὁ Ἑλιοὺν νὰ μιλά, εἶπε ὁ Κύριος στὸν Ἰὼβ ἀπὸ μέσα ἀπὸ ἀνεμοταραχὴ καὶ σύννεφα: Ποιὸς εἶναι αὐτός, ποῦ μοῦ κρύβει τὴ βουλή του, ποῦ κρατᾶ τὰ λόγια του στὴν καρδιά του, καὶ νομίζει πὼς κρύβεται ἀπὸ μένα; Ζῶσε σὰν ἄντρας τὴ μέση σου· θὰ σὲ ρωτήξω, κ' ἐσὺ ἀποκρίσου μου. Ποῦ ἦσουν τότες ποῦ θεμέλιωνα τὴ γῆ; Πές μου, ἂν ἔχεις ἰδέα. Ποιὸς ἔδραλε τὰ μέτρα της, ἂν ξέρης; ἢ ποιὸς ἔσπειρε ἀπάνου της; Ποῦ ἔχουνε μπηχτῆ σὶ χαλκᾶδες ποῦ τὴν κρατᾶν; Καὶ ποιὸς εἶναι καΐνος ποῦ ἔβαλε τὴ γωνιακὴ πέτρα της; Ὅταν γεννήθηκαν τὰ ἄστρα, μὲ δόξασαν καὶ μὲ ὑμνησαν ὅλοι οἱ ἀγγέλοι μου. Ἐφραξα τὴ θάλασσα μὲ πύλες, ὅταν γεννιότανε καὶ ἔδβαινε ἀπ' τὴν κοιλιὰ της μητέρας της· τῆς ἔδωσα γιὰ στολὴ τὰ σύννεφα, καὶ τὴ φάσκισα μὲ ὀμίχλη· τῆς ἔδραλα σύνορα, τὴν ἔδρασα μὲ κλειδιά καὶ μὲ πύλες· καὶ τῆς εἶπα· ἕως ἐδῶ θὰν ἔρθης, καὶ δὲ θὰ

περάσης πέρα, ἀλλὰ μέσα σου θὰ σπάζουν τὰ κύματά σου.
 "Ἡ μαζὶ σου κανόνισα τὴ χαραυγὴ;

"Ὁ Ἐωσφόρος πάλι ξέρη τὴν τάξη του, νὰ ἀδράξῃ τὰ φτερὰ τῆς γῆς, καὶ νὰ τινάξῃ τοὺς ἀσβεῖς ἀπ' αὐτή. "Ἡ ἐσὺ πῆρες λάσπη καὶ ἔπλασες ζῶων; καὶ τὸ ἔθεσες ἀπάνου στὴ γῆς νὰ λαλῇ; Πῆρες ἀπ' τοὺς ἀμαρτωλοὺς τὸ φῶς τοὺς; καὶ τὸ χέρι τῶν φαντασμένων τὸ τσάκισες; "Ἡ τάχα ἦρθες ἀπάνου στὴ φλέβα τῆς θάλασσας; ἢ περπάτησες ἀπάνου στὰ χνάρια τῆς ἀδύσσου; Σοῦ ἀνοίγουνται ἀπὸ φόβο οἱ πύλες τοῦ θανάτου; κ' οἱ πυλωροὶ τοῦ "Ἄδῃ σ' εἶδανε καὶ ζάρωσαν; Εἶτε κατέχεις τὸ πλάτος τῆς γῆς ποῦναι κάτ' ἀπ' τὰ ἄστρα; πές μου λοιπὸν πόση νῆναι τάχα; Εἶτε σὲ ποιά γῆ αὐλιζέται τὸ φῶς; καὶ ποιὸς εἶναι ὁ τόπος ποῦ κἄθεται τὸ σκοτάδι; Μὴν θὰ μὲ πᾶς στὰ σύνορά τους; μὲ καὶ γνωρίζεις τοὺς δρόμους τους; Τὰ ξέρεις τάχα γιατί γεννήθηκαν τότες, κι' ὁ ἀριθμὸς τῶν χρόνων σου εἶναι πόλως; Ἦρθες πάλι ἐκεῖ ποῦ φυλάγεται τὸ χιόνι; εἶτε εἶδες τὸ θησαυρὸ τοῦ χαλαζιοῦ; Ἀπὸ ποῦ βγαίνει ἡ πάχνη; ἢ ἀπὸ ποῦ σκορπᾶ ἡ νοτιὰ κατ' ἀφ' τὸν οὐρανὸ; Ποιὸς πάλι κάνει νὰ πέφτῃ μὲ βουὴ ἢ νεροποντή; γιὰ νὰ βρέξῃ ἀπάνου σὲ γῆ ποῦ δὲ βρίσκεται ἄνθρωπος, σὲ ἐρημιὰ ποῦ δὲν εἶναι ψυχὴ ἀπάνου τῆς· νὰ χορτάσῃ γῆ ἀκατοίκητη καὶ νὰ θγάλλῃ χορτάρια. Ποιὸς εἶναι ὁ πατέρας τῆς βροχῆς; καὶ ποιὸς εἶναι κείνος ποῦ γέννησε τίς στάλες τῆς ὀροσιᾶς; Κι' ἀπὸ ποιοῦ κοιλιὰ βγαίνει τὸ κρούσταλλο; τὴν πάχνη πάλι στὸν οὐρανὸ ποιὸς τὴ γέννησε; Εἶρεις τὸ σύμπλεγμα τῆς Πούλιας; ἢ ἀνοίξες τὸ φράχτη τοῦ Ὁρίωνα; "Ἡ θὰν ἀνοίξῃς τὸ Μαζουρῶθ στὸν καιρὸ του; καὶ τὸν Ἐσπερο θὰ τὸν σύρῃς ἀπὸ τὰ

μαλλιά; Ξέρεις τάχα τὰ γυρίσματα τοῦ οὐρανοῦ, ἢ τὰ γινόμενα κάτω ἀπ' τὸν οὐρανό; Θὰ κράξῃς τὸ σύννεφο μὲ φωνή, καὶ θὰ σοῦ ὑπακούσῃ μὲ νερὸ ποῦ θὰ κατέβῃ μὲ βουή; Εἶτε θὰ στείλῃς ἀστροπελέκια καὶ θὰ πᾶν; καὶ θὰ σοῦ ποῦνε: τί ὀρίζεις; Ποιὸς ἔδωσε στὶς γυναῖκες σοφία στὸν ἀργαλειό, καὶ ποικιλικτὴν ἐπιστήμη στὰ χειροτεχνήματα; Καὶ ποιὸς εἶναι κείνος ποῦ μετᾶ μὲ σοφία τὰ σύννεφα, καὶ ποῦ γέρνει τὸν οὐρανὸ πρὸς τὴ γῆς; Ἡ θὰ κυνηγήσῃς θροφή γιὰ τὰ λιοντάρια, ἢ θὰ χορτάτῃς τίς ψυχὰς τῶν φιδιῶν; Σκιάζονται μέσα στὶς φωλιές τους, καὶ κρύβονται στὰ δάση γιὰ νὰ πιᾶσουν τὴ θροφή τους· καὶ ποιὸς ἐτοίμασε φαί γιὰ τὸ κοράκι; Τὰ μικρά του κράζουν τὸν Κύριο, καὶ ποῦ γυρίζουν νὰ βροῦνε θροφή.

ΚΕΦ. ΛΘ. XXXIX

Ἡ γνωρίζεις τὸν καιρὸ ποῦ γεννᾶνε τὰ λάφια τῆς πέτρας, καὶ φύλαξες τὰ ζαρκάδια ἀπ' τοὺς πόνους τῆς γέννας; Μὴ μέτρησες σωστοὺς τοὺς μῆνες τους ὡς νὰ γεννήσουν, καὶ ἔλυσες τοὺς πόνους τους; Εἶτε ἔθρεψες τὰ παιδιά τους δίχως φόβο, καὶ τὰ φύλαξες ἀπὸ κακό; Ἐλα θὰ θέσουνε κάτου τὰ μικρά τους, θὰ πληθύνουν γεννοβολώντας· θὰν ἔβγουν ἀπ' τὴ φωλιά καὶ θὰ ξαναγυρίσουν. Καὶ ποιὸς εἶναι κείνος ποῦ ἀμόλησε λεύτερο τὸ ἀγριο γαϊδούρι; Καὶ ποιὸς ἔλυσε τὰ δεσμά του; Τοῦ διώρισα νὰ βόσκη μέσα στὴν ἔρημο, καὶ νὰ κοιμᾶται στὴν ἀρμυρίθρα. Κοροῖδεύει τὸ βουητὸ τῆς πολιτείας, καὶ δὲ στήνει ἀπτὶ στή φωνὴ τοῦ φορολόγου. Σεριανίζει τὰ βουνὰ γιὰ βοσκὴ, καὶ γυρεύει τὴ θροφή του ἔπου καταλάβῃ πρασινάδα. Θὰ θελήσῃ νὰ σοῦ δου-

λέψη ὁ μονόκερος, ἢ νὰ κοιμηθῆ στο παχνί σου; Θὰ τὸν δέσης τάχα μὲ λουριά στο ζυγό σου; Ἡ θὰ σοῦ τραδήξῃ αὐλάκια στὸν κάμπο; Θὰ ξενοιαστῆς ἀπάνου του, γιατί εἶναι περισσὰ δυνατός; Καὶ θὰ τοῦ ἀφίσῃς ἕλες τίς δουλειές σου; Εἶσαι σίγουρος πῶς; θὰ σοῦ δώσῃ πίσω τὸν σπόρο, καὶ πῶς θὰ σοῦ ἀλωνίσῃ τὸν καρπό σου; (Τὸ καμηλοπούλι) λένε ὅτι ἀφήνει ἀπίνου στο χῶμα τὰ αὐγά του, γιὰ νὰ σκάσουν ἀπάνου στὸν ἄμμο. . καὶ ξεχνᾷ πῶς θὰ τὰ σκορπίσῃ κανένα ποδᾶρι, καὶ τὰ θηρία τοῦ βουνοῦ θὰ τὰ καταπατήσουν. Σκληρὴ εἶναι ἡ καρδιά του γιὰ τὰ μικρά, σὰν νὰ μὴν εἶναι δικά του· ἄδικα κοπίασε, δίχως νὰ νοιαστῆ· γιατί ὁ Θεὸς τὸ στέρησε ἀπὸ σοφία, καὶ δὲν τοῦ μοίρασε φρονιμάδα. Μὲ τὸν καιρό του θὰ ψηλώσῃ ὡς ἐκεῖ πάνου, θὰ περιπαίξῃ τὸ ἄλογο μαζί μὲ τὸν καβαλλάρη. Εἶτε ἐσύ ἔντυσες τὸ ἄλογο μὲ δύναμη, καὶ τίλυξες τὸ σβέρκο του μὲ φόβο; Ἡ τὸ στόλισες μὲ ἄρματωσιά, καὶ τὴ δόξα τῶν στηθιῶν του τὴν ἔζωσες μὲ τόλμη; Χλιμιντρᾶ μέσα στὸν κάμπο σκάφτοντας μὲ τὸ νύχι, καὶ χύνεται στὸν πόλεμο γεμάτο φωτιά· ἂν τὸ πετύχῃ σαῖτα, τὴν κοροῖδεύει, καὶ δὲ στρέφει πίσω μπρὸς σὲ σίδερο. Ἀπάνου του λυσᾶει ἢ σαῖτα καὶ τὸ φιλόμυτο σπαθί, καὶ θ' ἀφανίσει μὲ ὀργὴ τὴ γῆς. Καὶ δὲν πιστεύει, ὡς πῶ νὰ χτυπήσῃ ἢ σάλπιγγα· κι' ὅταν χτυπήσῃ ἢ σάλπιγγα, λέγει· μπράβο! Ἀπὸ μακρὰ μυρίζεται τὸν πόλεμο, καὶ πετιέται μὲ ἀλάλιασμα καὶ κράξιμο. Εἶτε πάλι ἀπὸ τὴ δική σου ἐπιστήμη πετᾷ τὸ γεράκι, τεντόνοντας τίς φτερούγες δίχως νὰ σαλέψῃ, κοιτώντας κατὰ τὴ νοτιά; Ἡ μὲ τὴ δική σου προσταγὴ παίρνει φτερό ὁ ἀητός; Εἶτε ὁ ἀγιούπας κάθεται ἀπάνου στὴ φωλιά του, μέσα στὰ κρυφὰ καὶ κρεμάμενα.

βράχια; ἀπὸ κει τοῦ κάθεται ζητᾷ τὴ τροφή του· ἀπὸ μα-
κρῶν σημαδεύουσε τὰ μάτια του. Καὶ τὰ πουλιά τοῦ πλένε
μέσ' τὸ αἷμα· ὅπου εἶναι ψοφίμια, εὐτὺς τὰ βρίσκουσε.

ΚΕΦ. Μ. ΧΛ.

Ἄκόμα ἀνοίγοντας τὸ στόμα του ὁ Κύριος, εἶπε στὸν
Ἰωβ ἀπὸ μεσ' ἀπ' τὸ σύννεφο· ὄχι, ἀλλὰ ζώσου σὰν ἄντρας
τῆ μέση σου· θὰ σὲ ρωτήξω καὶ σὺ ἀποκρίσου μου. Μὴν
εἶναι τὸ μπράτσο σου σὰν τοῦ Κυρίου, ἢ ἡ φωνή σου θρον-
τῆ ὅπως ἐκείνου.

Πᾶρε λοιπὸν ὕψος καὶ δύναμη· ντύσου δόξα καὶ τιμὴ.
Γιατὶ θὰ σοῦ μολογήσω πὼς τὸ χέρι σου μπορεῖ νὰ σὲ σώσῃ.
Ἄλλὰ νά, σιμά σου τὰ θηρία σὰν βώδια τρῶνε χορτάρια·
νά ἡ δύναμή του ἀπάνου στὴ μέση του, κ' ἡ ἀντρεία του
ἀπάνου στὸν ἀφαλὸ τῆς κοιλιᾶς του· στύλωσε τὴν οὐρά του
σὰν κυπαρίσσι καὶ τὰ νεῦρά του εἶναι μπλεμένα σὰν σκοι-
νιά. Τὰ πλευρά του σὰν πέτρες μπακιρένιες, καὶ ἡ ράχη
του σὰν τοῖχος σιδερένιος. Αὐτὸ εἶναι· ἡ ἀρχή, τὸ πρῶτο
πλάσμα τοῦ Κυρίου, φτιαγμένο νᾶναι παίγινο στοὺς ἀγγέ-
λους. Ἀνέβηκε ἀπάνου σὲ ἀπόκρημνο βουνό, καὶ στάθηκε
τὸ καύχημα ἀνάμεσα στὰ τετράποδα τοῦ κάμπου. Κοι-
μᾶται κάτου ἀπὸ λογιῶν λογιῶν δέντρα, σιμά στὸ καλάμι
καὶ στὸν πάπυρο καὶ στὸ βούτομο. Καὶ τὸ ἰσκιῶνου με-
γάλα δέντρα μαζί με ῥάδαμνα καὶ κλωνιά ἄγνου. Ἄν
γεῖνη πλημμύρα, δὲν θὰ πάρῃ εἰδηση, εἶναι σίγουρο πὼς
ὁ Ἰορδάνης θὰ τσακιστῇ ἀπάνου στὸ στόμα του. Ἡ τάχα
θὰ σύρῃς τὸν δράκοντα μὲ τ' ἀγκίστρι; ἢ θὰ τοῦ βάλῃς

χαδιά γύρω στη μύτη του ; ἢ παλοῦκι στο ρουθόυνι του ; θὰ τοῦ τρυπήσης με χαλκᾶ τ' ἀχέλι του ; εἶτε θὰ σοῦ λαλήση παρακάλια με μαλακὴ φωνή ; Μπὰς θὰ κάνη διαθήκη μαζή σου ; εἶτε θὰ τὸν πάρης δουλο για πάντα ; καὶ θὰ τὸν κοροϊδέψης σὰν ὄρνιο ; ἢ θὰ τὸν δέσης ἀπ' τὸ πόδι ὅπως τὸ σπουργίτη, για νὰ παίξη τὸ παιδί σου ; καὶ ὅλα τὰ πλεούμενα νὰ μαζευτοῦν δὲ θὰ ξεριζώσουν κἂν μιὰ τρίχα τῆς οὐρᾶς του, οὔτε τὰ κλίκια τῶν φαρᾶδων θὰ πάρουν τὸ κεφάλι του.

ΚΕΦ. ΜΑ'. ΧΛΙ

Ποιὸς θὰ ψάξη τὸ ντυσιμό του ; μέσα στη ζαρωματιά τοῦ θώρακά του ποιὸς θὰ ἔμπη ; Ποιὸς θὰν ἀνοίξη τίς πόρτες τοῦ προσώπου του ; γύρω ἀπ' τὰ δόντια του εἶναι φόβος. Τὰ ἔγκατά του σκουτάρια μπακιρένια, καὶ τὰ λέπια του σὰν στουρνάρια εἶναι κολλημένα τῶνα με τ' ἄλλο, καὶ δὲν περνᾷ πνοὴ ἀνάμεσά τους ὅπω ; ὁ ἄντρας κολνᾷ στὸν ἀδερφό του, ἔτσι κρατιοῦνται καὶ δὲ θὰ χωρίσουν. Ἄπ' τὸ στόμα του βγαίνουν λαμπάδες ἀναμένες, καὶ σκορπᾶν σκάρεις ἀπὸ φωτιά· ἀπ' τὰ ρουθόυνια του βγαίνει καπνός, σὰν καμίνι ποῦ καίει με κάρβουνα· ἢ ψυχὴ του εἶναι κάρβουνα· φλόγα ξεχειλίζει ἀπ' τὸ στόμα του. Στὸ σέεργο του κάθεταί δύναμη· μπροστά του τρέχει χαμός. Τὰ κρέατά του εἶναι κολλημένα γερὰ στὸ κορμί του· γκρεμνίζονται ἀπὸ ἀπάνου του, δὲ θὰ σαλέψη· ἢ καρδιά του ἔχει πήξη σὰν πέτρα, καὶ εἶναι στημένη σὰν ἀμμῶνι ἀκατέλυτο. Ἄμα ἔγυρίση, πέφτει φόβος στὰ τετράποδα θηρία ποῦ πηδᾶν ἀπάνου στη γῆ. Ἄν τὸ συναπαντήσουν λόγχεις, τίποτα δὲν θὰ τοῦ κάνουν, κοντᾶρι περήφανο καὶ θώρακας· γιατί ἔχει τὸ σίδηρο

σάν ἄχυρο, καὶ τ' ἀτσάλι σάν στουπί· δὲν τὸν λαβώνει
 σάββα σιδερένια· γιατί ἔχει τὸ πετροδόλο σάν χορτάρι, τὸ
 σφυρί σάν καλάμι τὸ λογαριάζει. Κοροϊδεύει τὸ σεισμό ποῦ
 φέρνει φωτιές. Ἡ στρώμα του εἶναι σοῦβλες μυτερές, ὅλο
 τὸ χρυσάφι τῆς θάλασσας ἀπὸ κάτω του σάν λάσπη ἀμέτρη-
 το. Ταράζει τὴν ἄβυσσο σάν χαλκουργεῖτο· ἔχει τὴν θάλασσα
 σάν τίποτε, καὶ τὴν τάρταρο τῆς ἀβύσσου σάν ἀ'χμάλωτο.
 Ἔχει τὴν ἄβυσσο σάν περίπατο· κάνει τὴ θάλασσα νὰ
 χοχλάζει σάν δεχεῖτο μυρεψοῦ. Δὲν εἶναι τίποτα ὅμοιο του
 ἀπάνου στὴ γῆς, φτιαγμένο νὰ περιπαίξεται ἀπ' τοὺς ἀγ-
 γέλους μου· βλέπει κάθε ἀψηλό, κι' αὐτὸς εἶναι βασιλις
 ἀπάνου σὲ ὅλα ποῦ ζοῦν μέσα στὰ νερά.

ΚΕΦ. ΜΒ'. XIII

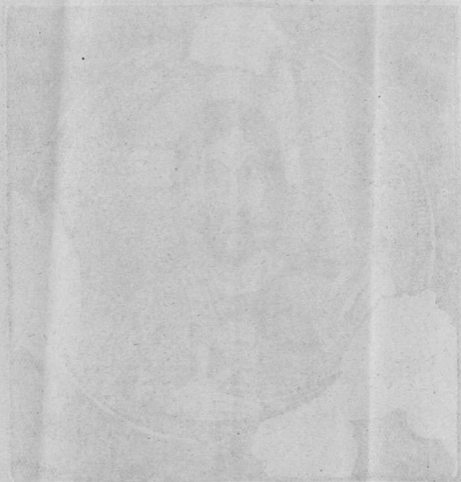
Ἀποκρίθηκε τότες ὁ Ἰῶβ καὶ λέγει στὸν Κύριο· γνωρί-
 ζω πὼς ὅλα τὰ δύνασαι, καὶ πὼς τίποτα δὲ σοῦ εἶναι ἀδύ-
 νατο. Ποιὸς εἶναι κείνος ποῦ σοῦ κρύβει τὴ βουλή του καὶ
 κρατᾷ τὰ λόγια του, καὶ θαρρεῖ πὼς κρύβεται ἀπὸ σένα ;
 Τώρα ἄκουσα κι' ἔμαθα κείνα ποῦ δὲ γνώριζα, μεγάλα καὶ
 θαυμαστά, ποῦ δὲν ἤξερα. Ὅμως ἄκουσέ με Κύριε, γιὰ νὰ
 μιλήσω κ' ἐγώ· θὰ σὲ ρωτήσω, κ' ἐσὺ διδάξέ με. Γιατί
 πρὶν σὲ ἄκουγα μὲ τὰ αὐτιά μου, τώρα ὅμως σὲ εἶδε τὸ
 μάτι μου· γι' αὐτὸ εἶπα μέσα μου πὼς εἶμαι ἓνα τίποτα,
 κι' ἔλυσα, καὶ ξέρω πὼς εἶμαι χῶμα καὶ στάχτη.

Κ' ἔδωσε ὁ Κύριος στὸν Ἰῶβ ὅλα διπλά, ὅσα εἶχε πρὶν·
 καὶ ἐλόγησε ὁ Κύριος τὰ ὑστερνὰ τοῦ Ἰῶβ περισσότερο παρὰ

τὰ περασμένα· κ' ἦτανε τὰ ζωντανά του, πρόβατα δέκα χιλιάδες καὶ τέσσερες χιλιάδες, καμήλες ἕξ χιλιάδες, χίλια ζευγάρια βόδια, γαϊδούρια θηλικὰ χίλια· καὶ τοῦ γεννήθηκαν ἑπτὰ γυοὶ καὶ τρεῖς θυγατέρες· καὶ βάπτισε τὴν πρώτη Ἡμέρα, τὴ δεύτερη Κασσία, καὶ τὴν τρίτη Ἀμαθελίας Κέρας· καὶ δὲ θρέθηκαν σὰν τίς κόρες τοῦ Ἰὼβ ὁμορφες κατ' ἀφ' τὸν οὐρανό. Κ' ἔζησεν ὁ Ἰὼβ ὑστερα ἀπ' τὴν πληγὴ χρόνια ἑκατὸν σαράντα. Κι' ἔλα μαζὴ τὰ χρόνια του διακόσια σαράντα ὀχτώ· κ' εἶδε ὁ Ἰὼβ τοὺς γιουὺς του, καὶ τοὺς γιουὺς τῶν παιδιῶν του, τέταρτη γενεά. Καὶ ξεκουράστηκεν ὁ Ἰὼβ γέρος γεμᾶτος μέρες· κ' εἶναι γραμμένο πὺς θὰν ἀναστήθῃ ἀντάμα μὲ κείνους ποὺ θὰν ἀναστήθῃ ὁ Κύριος. Τοῦτος στοριέται ἔτσι ἀπὸ τὸ Συριανὸ βιβλίον, πὺς κατοικοῦσε στὴν Αὐσίτιδα, στὰ σύνορα τῆς Ἰδουμαίας καὶ τῆς Ἀραπιάς· καὶ τὸ πρῶτον τοῦ τ' ὄνομα ἦτανε Ἰωθάβ. Κι' ἀφοῦ πῆρε γυναῖκα Ἀράπισσα, ἔκανε ἕναν γιού ποὺ τὸν ἔδωκεν Ἐννών. Καὶ πατέρας του στάθηκε ὁ Ζαρέθ, γιὸς ἐνοῦ ἀπ' τὰ παιδιὰ τοῦ Ἡταῦ, καὶ μητέρα του ἡ Βοσσόρα· ὥστε ἔρχεται πέμπτος ἀπ' τὸν Ἀβραάμ . . . Τοῦτος ἔτσι στοριέται μέσα στὸ Συριανὸ βιβλίον, πὺς κατοικοῦσε στὴν Αὐσίτιδα, ἀπάνου στὰ σύνορα τοῦ Εὐφράτη· καὶ πὺς τὸ πρῶτόν του τ' ὄνομα ἦτανε Ἰωθάβ. Καὶ πατέρας του ἦτανε ὁ Ζαρέθ, ἀπὸ κεῖ ποὺ βγαίνει ὁ ἥλιος.

Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ
ΨΗΦΙΔΩΜΑ ΤΟΥ ΔΑΦΝΙΟΥ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

ΔΑΥΙΔ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΗΡΗ ΨΥΧΗ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΝ-
ΤΟΓΛΟΥ, ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΜΟΥ, ΠΟΥ
ΜΠΡΟΣ ΜΟΥ ΕΧΩ ΠΑΝΤΟΤΕΙΝΑ ΤΗΝ
ΑΡΕΤΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΑ

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ.

ΨΑΛΜΟΣ ΡΓ. 103.

όξαζε, ψυχὴ μου, τὸν Κύριο. Θεὸς
μου, πολὺ μεγάλη εἶναι ἡ δόξα
σου.

Ντύθηκες μεγαλοπρέπεια, πέρ-
νοντας τὸ φῶς γιὰ ροδὸ σου.

Τεντώνεις τὸν οὐρανὸ σὰ νᾶναι
προβιά, σὰ παλάτια σου νερὰ ἔ-
χεις βάλει γιὰ σκεπή.

Καβαλλικεύεις ἀπάνου σὰ σύν-
νεφα, περπατᾶς ἀπάνου σὰ φτερὰ

τῶν ἀνέμων.

Κάνεις τοὺς ἀγγέλους σου πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουρ-
γοὺς σου φλόγα καὶ φωτιά.

Κεῖνος ποὺ θεμέλιωσε τὴ γῆς ἀπάνου στή βάση της,
καὶ δὲ θὰ γύρη σιτὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

Ἡ ἄβυσσος εἶναι τὸ φόρεμά του, ἀπάνου σὰ βουναὶ
πέτουνται νερά.

Μπρός στήν ὀργή σου φεύγουνε, στή φωνή τῆς βρον-
τῆς σου δειλιάζουν.

Ἄνεβαίνουνε ὄρη καί κατεβαίνουνε κάμποι στόν τόπο
πού τὰ θεμέλιωσες.

Ἔβαλες σύνορο, πού δὲ θὰ τὸ περάσουν, μήτε θὰ πέ-
σουνε γιὰ νὰ σκεπάσουν τὴ γῆς.

Κεῖνος πού στέλνει πηγές μέσα στὰ φαράγγια, ἀνάμεσα
στὰ βουνὰ περνοῦν νερά.

Ποτίζουνε ὄλα τὰ θηρία τοῦ κάμπου, δέχονται τὰ
ἄγρια γαϊδούρια πῶρχονται νὰ ξεδιψάσουν.

Σιμά τους θὰ φωλιάσουν τὰ πουλιὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀνά-
μεσα ἀπ' τίς πέτρες βγάζουνε φωνές.

Κεῖνος πού ποτίζει τὰ βουνὰ ἀπ' τὰ ὑπερῶά του, ἀπ'
τόν καρπὸ τῶν ἔργων του θὰ χορτάσῃ ἡ γῆς.

Κεῖνος πού βγάζει χορτάρι γιὰ τὰ ζωντανά, καί στά-
χια στὴ δουλειὰ τῶν ἀνθρώπων.

Γιὰ νὰ βγάλῃ ψωμί ἀπ' τὴ γῆς, καί τὸ κρασί φραίνει
τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Γιὰ νὰ γλυκάνῃ τὸ πρόσωπό του μὲ λάδι, καί τὸ ψωμί
στηρίζει τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Θὰ χορτάσουν τὰ ξύλα τοῦ κάμπου, τὰ κέδρα τοῦ Λι-
βάνου ὅπου φύτεψες.

Ἐκεῖ θὰ χτίσουν τὴ φωλιά τους οἱ σπουργίτες, τὸ σπί-
τι τοῦ ἐρωδιοῦ εἶναι τὸ πρῶτο μέσα στ' ἄλλα.

Τὰ ψηλὰ δουνὰ γιὰ τὰ λάφια, οἱ πέτρες καταφύγιο γιὰ
τοὺς λαγούς.

Ἐκανε τὸ φεγγάρι σὲ γυρίσματα· ὁ ἥλιος ξέρει τὴ
δύση του.

Χύνεις τὸ σκοτάδι καί γίνεται νύχτα, πού θὰν ἔδγουν
ἀπ' τίς φωλιές τους ὄλα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.

Λεονταρόπουλα πού μουγκρίζουν για ν' άρπάξουν, και ζητάνε άπ' τόν Θεόν τή θροφή τους.

Βγήκε ό ήλιος, και μαζεύονται και κοιτάζονται στις σπηλιές τους.

Θάν έδγγη ό άνθρωπος να πάη στη δουλειά του και στην εργασία του ως τόν βράδυ.

Πόσο μεγάλα είναι τα έργα σου, Κύριε! όλα με σοφία τα έπλασες.

Γιόμισε ή γης άπ' τα χτίσματά σου.

Νά, τούτη ή θάλασσα ή μεγάλη κ' ή ευρύχωρη: έκει μέσα σερπετά, πού δέν έχουνε μετρημό: ζωα μικρά άντάμα με μεγάλα.

Έκει πηγαινοέρχονται καράδια: αυτός ό δράκος, πού τόν έπλασες για να τήν περιπαίξη.

Όλα άπό σένα περιμένουν να τους δώσης τή θροφή τους στην ώρα τους: όταν τους τή δώσης θα τήν μαζέψουν.

Άνοίγεις τα χέρια σου και γιομίζουν όλα χαρά κ' ευτυχία: γυρίζεις τόν πρόσωπό σου, κι' όλα ταραάζονται.

Τους πέρνεις τόν πνευμά τους και χάνονται, και γυρίζουνε πίσω στο χώμα.

Τους στέλνεις τήν πνοή σου και χτίζονται, και ξανα-ιώνεις τόν πρόσωπο της γης.

Άς είναι ή δόξα του Κυρίου σ' τους αιώνες. Θα ευφρα-θής ό Κύριος για τα έργα του.

Κεϊνος πού ρίχνει μιá ματιά στη γης, και τήν κάνει να τρέμη: πού άγγίζει τα βουνά, και καπνίζουν.

Θά τραγουδών τόν Κύριο σ' όλη τή ζωή μου, θα ψέλνω τόν Θεό μου όσο ύπάρχω.

Θά γλυκαίνεται απ' αὐτὸν ὁ λογισμὸς μου, θά φραίνου-
μαι απ' τὸν Κύριο.

Ἄμποτε νὰ λείψουν οἱ ἁμαρτωλοὶ κ' οἱ ἄνομοι απ' τὸ
πρόσωπο τῆς γῆς, πού νὰ μὴ ξαναφανοῦν πιά ποτές. Δό-
ξαζε ψυχὴ του τὸν Κύριο.

Ὁ ἥλιος ξέρει τὴ δύστη του. Ἄπλωσες τὸ σκοτάδι, κ' ἔ-
γεινε νύχτα.

Πόσο μεγάλα εἶναι τὰ ἔργα σου, Κύριε· ὅλα μὲ σοφία
τὰ ἔπλασες.

ΨΑΛΜΟΣ Γ. 3

Κύριε γιατί πληθύνανε κεῖνοι πού μὲ πικραίνουν; ἕνα
σωρὸ σηκωθήκανε καταπάνω μου. Πολλοὶ λέγουνε κοι-
τῶντας με: Ὁ Θεὸς του σὲ τίποτα ἢ μπορεῖ νὰ τὸν συν-
τρέξῃ. Μά, ἐσύ, Κύριε, εἶσαι τὸ στήριγμά μου, ἐσύ εἶσαι
ἡ δόξα μου, κ' ἐσύ ἀνασηκώνεις τὸ κεφάλι μου πῶχει πέσει
ἀπάνου στὸ στήθος μου. Ἐκραξα μὲ τὴ φωνή μου τὸν
Κύριο καὶ μὲ ἄκουσε ἀπάνου απ' τὸ ἅγιο βουνό του. Ἐγὼ
ἀποκοιμήθηκα καὶ ξαπόστασα· σηκώθηκα τὸ πρωτὶ μὲ καρ-
διὰ εἰρηνεμένη, γιατί ξέρω πῶς ὁ Κύριος θά μὲ βοηθήσῃ.
Δὲ θά δειλιάσω μπρὸς σὲ χιλιάδες πλῆθος πού πέφτουν
ἀπάνω μου ἀπὸ κάθε μεριά. Σήκω, Κύριε, καὶ γλύτωσέ
με· γιατί ἐσύ τσάκισες κάθε ἕναν πού μὲ ὀχτρεύτηκε δίχως
αἰτία, ἔσπασες τὰ δόντια τῶν ἁμαρτωλῶν.

ΨΑΛΜΟΣ Σ. 6

Κύριε μὴ μὲ κρίνης μὲ τὸ θυμό σου, καὶ μὴ μὲ παιδέψῃς
μὲ τὴν ὀργή σου. Ἐλέησέ με, Κύριε, γιατί εἶμαι ἄρρωστος·
γιάνε με, γιατί τὰ κόκκαλά μου ξεκλειδώθηκαν· κ' ἡ ψυχὴ
μου ταραχτήκε φριχτά. Κ' ἐσύ, Κύριε, ὡς πότε; Ἐλα

Κύριε, γλύτωσε τή ψυχή μου, σῶσέ με ἐσὺ ποῦσαι τόσο σπλαχνικός. Γιατί κανένας δὲ σέ θυμᾶται σάν πεθαίνῃ· μέσ στον ἄδη ποιὸς θὰ σοῦ ξομολογηθῇ; *Ἐλυσσα μὲ τὸ ἄχ, κάθε βράδυ λούζω μὲ δάκρυα· τὸ κρεβάτι μου, τὰ μάτια μου μουσκέδουνε τὸ στρῶμά μου· τὸ φῶς μου θόλωσε ἀπ' τὸν πόνο, ἔγεινα μπαίγνιο στοὺς ὀρχρούς μου. Φευγάτε ἀπὸ κοντά μου ἔλοι ἐσεῖς ποὺ κάνετε κάθε ἁμαρτία, γιατί ὁ Κύριος ἔστησε αὐτὶ στὰ δάκρυά μου, ὁ Κύριος δέχτηκε τὴν προσευχή μου.

ΨΑΛΜΟΣ Η. 8

Κύριε τὸ ὄνομά σου εἶναι θαυμαστὸ ἀπάνου σ' ἔλη τῆ γῆς· γιατί ἀνέβηκε ἡ μεγαλοπρέπειά σου πειὸ ψηλά ἀπ' τὸν οὐρανό· Σὲ δοξολογοῦν μὲ τὸ στόμα τους τὰ νιογέννητα μωρὰ καὶ τὰ θυζασταρούδια· γιὰ νὰ ντροπιαστοῦν οἱ ὀχτροί σου, γιὰ νὰ λείψουνε οἱ ἀντίμαχοί σου. Γυρίζω καὶ κοιτάζω τὸν οὐρανό, ποὺ τὸν τεχνούργησαν τὰ δάχτυλά σου, τὸ φεγγάρι καὶ τὰ ἄστρα ποὺ ἐσὺ τὰ θεμέλιωσες. Τί εἶναι λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸν νοιάζεσαι; τί εἶναι ὁ γυιὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν συλλογιέσαι; τὸν ἔπλασες λίγο τι πειὸ κάτω ἀπ' τοὺς ἀγγέλους, τὸν στεφάνωσες μὲ δόξα καὶ μὲ τιμῆ, καὶ τὸν ἔβαλες ἀφέντη ἀπάνου στὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· ἔλα τὰ ὑπόταξες κάτω ἀπ' τὰ πόδια του, ἔλα τὰ πρόβατα κι' ἔλα τὰ βῶδια, κι' ἀκόμα καὶ τὰ ζωντανὰ τοῦ κάμπου, τὰ πουλιὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ψάρια τῆς θάλασσας, ποὺ τριγυρίζουνε μέσξ στὰ θαθειά νερά.

Κύριε τὸ ὄνομά σου εἶναι θαυμαστὸ ἀπάνου σ' ἔλη τῆ γῆς.

Σ' ἀγαπῶ, Κύριε, ἐσὺ εἶσαι ἡ δύναμή μου. Ὁ Κύριος
 εἶναι τὸ στήριγμά μου καὶ τὸ καταφύγιό μου κι' ὁ σωτή-
 ράς μου· ὁ Θεὸς εἶναι ὁ βοηθός μου, καὶ σὲ κείνον ἔχω τίς
 ἐλπίδες μου· κείνος εἶναι ὁ ὑπερασπιστής μου κι' ὁ προ-
 στατής μου. Θὰ δοξολογῶ παρακαλῶντας τὸν Κύριο, καὶ
 θὰ σωθῶ ἀπ' τοὺς ὀχτρούς μου. Μὲ ζώσανε οἱ πόνοι τοῦ
 θανάτου, μὲ ταραζάνανε ξεροπότμη ἀφρισμένα· μὲ περι-
 κυκλώσανε ἀγωνίες τοῦ Ἄδου, μὲ προφτάζανε παγίδες τοῦ
 χάρου. Καὶ στήν ἀπελπισιά μου φώναξα τὸν Κύριο νὰ μὲ
 συντρέξῃ, φώναξα τὸ θεό μου νὰ μὲ γλυτώσῃ. Ἄκουσε τὴ
 φωνή μου ἀπ' τὸν ἅγιον ναὸ του, ἡ φωνή μου ἔφταξε ὡς τ'
 αὐτί του. Καὶ σάλεψε ἡ γῆ καὶ τρόμαξε, καὶ τὰ θεμέλια
 τῶν βουνῶν σαλέψανε καὶ τρίζανε, γιατί ὁ Θεὸς τὰ ὠργί-
 στηκε. Ἀπ' τὸ θυμό του ἀνέβηκε καπνός, καὶ φωτιά
 φούντωσε μπρὸς στή ματιά του καὶ ξελόχισε. Κ' ἐγείρε
 τὸν οὐρανό, καὶ κατέβηκε, κι' ἀπλώθηκε πυχτὸ σκοτάδι
 κάτω ἀπ' τὰ πόδια του. Κι' ἀνέβηκε ἀπάνου σὲ χερουδίμ,
 πέταξε ἀπάνου στὶς φτεροῦγες τῶν ἀνέμων. Κι' ἀντάρα τὸν
 ἔκρουψε, ἓνα γύρω του τὸν σκέπασε ἡ σκιηή του, σκοτεινὸ
 νερό μέσα σὲ σύννεφα ποὺ κρέμονται στὸν ἀγέρα. Ἀπὸ μα-
 κρὰ εἶδανε τὴν ἀστραποβροντή του τὰ σύννεφα καὶ περά-
 σανε διαστικά, χαλάζι καὶ κατακόκκινες φωτιές. Καὶ βρόν-
 τηξε ἀπ' τὸν οὐρανὸ ὁ Κύριος, ὁ Ὑψιστος ἔκανε ν' ἀκουστῇ
 ἡ φωνή του· κ' ἔστειλε σαῖτες καὶ τοὺς σκόρπισε, καὶ μὲ
 πυκνὲς ἀστραπὲς τοὺς ἔλυσε τὰ ὕπατα. Καὶ φανήκανε οἱ
 πηγῆς τῶν νερῶν, καὶ ξεσκεπάστηκαν τὰ θεμέλια τῆς οἰκου-
 μένης ἀκούγοντας τὴ βροντερῇ φωνή σου, καὶ συγκλονίστη-

καν ἀπ' τὸ φοβερὸ φύσημα τῆς ὀργῆς σου. Ἐστειλε ἀπὸ ψηλὰ καὶ με πῆρε, με πῆρε μέσα ἀπὸ βαθεῖα νερά. Καὶ τῶρα θὰ με γλυτώσῃ ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ὀχτροὺς μου, γιατί περιφανεύτηκαν περισσά.

ΨΑΛΜΟΣ ΞΗ. 68

Σῶσε με, Κύριε, γιατί μπήκανε νερά ὡς μέσα στὴ ψυχὴ μου. Βούλιαξα μέσα σὲ δάλτο ἄπατον, καὶ δὲ γλυτώνω πειά. Κατέθηκα ὡς τὰ βάθη τῆς θάλασσας, καὶ με πόντισε ἡ φουρτοῦνα. Ἀπόκανα νὰ φωνάζω, βράχνιασε τὸ λαρυγγί μου, τὰ μάτια μου θολώσανε περιμένοντας νὰ ἔρτῃς σὲ βοήθειά μου. Πληθύνανε περσότερο ἀπ' τίς τρίχες τοῦ κεφαλιοῦ μου κεῖνοι ποὺ με ἔχτρεύονται ἀδικα. Γίνανε μεγάλοι καὶ τρανοὶ κεῖνοι ποὺ με διώχουν σὰ σκυλί· πλήρωσα σὰ νὰ χρωστοῦσα πράγματα ποὺ δὲν εἶχα πάρῃ. Θεέ μου, ἐσύ ξέρεις τὴν ἀμυαλοσύνη μου, καὶ τὰ σφάλματά μου δὲν εἶναι κρυφὰ σὲ σένα. Ἄς μὴ ντροπιαστοῦν στὸ πρόσωπό μου κεῖνοι ποὺ ἐλπίζουνε σὲ Σένα, Κύριε τῶν Δυνάμεων· ἄς μὴ ντροπιαστοῦν κεῖνοι ποὺ περιμένουν ἀπὸ σένα βοήθεια, Θεὸ τοῦ Ἰσραὴλ, γιατί γιὰ σένα ὑπόμεινα ἐξευτελισμοὺς κ' ἡ ντροπὴ σκέπασε τὸ πρόσωπό μου γιὰ σένα· κατάντησα νὰ μὴ θέλουν νὰ με ξέρουνε τ' ἀδέρφια μου, καὶ νᾶμαι ξένος στοὺς γυιοὺς τῆς μητέρας μου· γιατί θὰ με φάγῃ ἢ ἀγάπη τοῦ σπιτιοῦ σου, κ' οἱ ὄρισῆς κεινῶν ποὺ σὲ βρίζουν πέσανε ἀπάνω μου. Τσάκισα τὴ ψυχὴ μου με νῆστια, καὶ με περιπαίζανε· καὶ φόρεσα τσουβάλι γιὰ ροῦχο, καὶ κατάντησα ἢ παροιμία τους· γιὰ μένα κουτσομπολέδα-

νε οἱ χασομέρηδες πού καθότανε στήν καστρόπορτα, [καί
μένα τραγουδάγανε, κείνοι πού πίνανε κρασί. Μά ἐγώ πα-
ρηγοριέμαι μέ τήν προσευκή μου σέ Σένα, Κύριε· εἶναι
καιρός πειά νά μέ γλυτώσης, Θεέ μου.

ΨΑΛΜΟΣ ΠΖ. 77

Κύριε, Θεέ τῆς σωτηρίας μου, σέ κράζω μέρα καί
νύχτα· ὡς ἔρτη ὡς ἐσένα ἢ προσευκή μου, γύρε τ' αὐτί σου
στό παράπονό μου· γιατί γιόμισε πόνο ἢ ψυχή μου, κ' ἢ
ζωή μου ἄγγιξε στόν Ἄδη. Λογαριάστηκα μέ κείνους πού
κατεβαίνουν στό λάκκο, ἀπόμεινα σάν ἄνθρωπος ἀπροστά-
τευτος, ξεχασμένος μέσα στούς νεκρούς· σάν τοῦ; πληγια-
σμένους πού κοιμοῦνται μέσα στούς τάφους καί δέν τοῦ-
θυμᾶσαι πειά, πού τοῦς ξέγραψες ἀπ' τήν ἔννοια σου. Μὲ
θάλανε μέσα σέ βαθύτατο λάκκο, μέσα στό σκοτάδι καί στή
σκιά τοῦ θανάτου. Ἀπάνω μου ξεθύμανε ὁ θυμός σου, κι'
ἔλη τήν ὀργή σου ἀπάνω μου τήν ἄδαισες· ξεμάκρυνες ἀπό
κοντά μου τοῦς δικούς μου, κατάντησα γι' αὐτουνοῦς σίχα-
μα· παραδόθηκα καί δέν ἔφυγα· τὰ μάτια μου θολώσανε
ἀπ' τή φτώχεια. Φώναξα πρὸς ἐσένα, Κύριε, ἔλη τῆ
μέρα, ἀπλωσα πρὸς ἐσένα τὰ χέρια μου· μήπως θά κάνης
θαύματα στούς πεθαμένους; ἢ οἱ νεκροὶ θὰ ἀναστηθοῦνε
καί θά σέ δοξολογήσουν; μὴν τάχα θά διαλαλήση κανένας
μέσα στόν τάφο τῆ σπλαχνιά σου, καί τήν ἀλήθεια σου
μέσα στό χαμό; μήπως θά μαθευτοῦνε τὰ θάματά σου
μέσα στό σκοτάδι, καί ἢ δικαιοσύνη σου σέ γῆ ξεχασμένη;
κ' ἐγώ, Κύριε, φώναξα ἐσένα νά μέ συντρέξης, καί τὸ
πρωτὶ θά σέ προφτάξῃ ἢ προσευκή μου. Γιατί, Κύριε,

ἀμπώχνεις τὴ ψυχὴ μου, γιατί γυρίζεις τὸ προσωπό σου ἀπὸ μένα; ἐγὼ εἶμαι φτωχὸς καὶ μέσα στὰ βάσανα ἀπ' τὰ νιάτα μου, κι' ἀφοῦ ἀναδείχτηκα, πάλι ταπεινώθηκα κ' ἔγεινα ἓνα τίποτα· ἀπὸ πάνω μου περάσανε οἱ θυμοὶ σου, οἱ φοβέρες σου μὲ ταραζάχνε· μὲ τριγυρίσανε σὰ νῆτανε νερό ὅλη τὴ μέρα, καὶ πῆγανε νὰ μὲ πνίξουν. Ξεμάκρυνες ἀπὸ κοντά μου κάθε φίλο καὶ κάθε δικό μου.

ΨΑΛΜΟΣ ΠΗ. 78

Ὡς πότε, Κύριε, πότε θὰ ἔρτης σὲ δοθήθειά μου; μήπως θὰν ἀνάψη σὰ φωτιὰ ὁ θυμός σου; θυμήσου τί εἶναι ἡ ὕπαρξή μου· μήπως λοιπὸν μάταια ἔπλασες ἔλους τοῦς γυιοῦς τῶν ἀνθρώπων; ποιὸς εἶναι κεῖνος ὁ ἄνθρωπος ποῦ θὰ ζήση καὶ δὲ θὰ δῆ θάνατο; ποῦ θὰ γλυτώσῃ τὴ ψυχὴ του ἀπ' τὰ νύχια τοῦ Ἄδῃ;

ΨΑΛΜΟΣ ΠΘ. 79

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΩΨΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Κύριε, στάθηκες σ' ἐμᾶς καταφύγιο ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ· πρὶν νὰ γεννηθοῦνε τὰ βουνὰ καὶ πρὶν νὰ πλαστῆ ἡ γῆ καὶ ἡ οἰκουμένη, κι' ἀπὸ τὸν αἰῶνα ἕως τὸν αἰῶνα ἐσὺ ὑπάρχεις. Μὴν σκορπίσης τὸν ἄνθρωπο καὶ πῆς: Νά, εἶσαι ἓνα τίποτα· γιατί στὰ μάτια σου χίλια χρόνια εἶναι σὰν τὴ χτεσινὴ μέρα ποῦ πέρασε, καὶ σὰν μιὰ ὄρα μέσα στὴ νύχια. Ἡ ὕπαρξή τους θάνατι λίγα χρόνια, τὸ πρῶτ' σὰ χορτάρι θὰ περάσῃ· τὸ πρῶτ' θὰν ἀνθίσῃ καὶ θὰ περάσῃ, τὸ βράδυ θὰ πέσῃ τὸ λουλούδι, θὰ μεστῶσῃ καὶ θὰ ξεραθῆ.

γιατί χαθήκαμε μπρός στην ὀργή σου, καὶ μπρός στο θυμό σου ταραχτήκαμε· ἔβαλες μπρός σου τίς ἁμαρτίες μας, ἡ ζωὴ μας εἶναι φανερὴ στὰ μάτια σου· ὅλες οἱ μέρες μας χαθήκανε, καὶ μεῖς χαθήκαμε ἀπ' τὴν ὀργή σου· τὰ χρόνια μας σὰν ἀράχνη τὰ στοχάζομουν· οἱ μέρες μας εἶναι ἑβδομήντα χρόνια· τὸ πολὺ πολὺ, ὀγδόντα χρόνια, καὶ τὰ περισσότερα κόπος καὶ πόνος.

ΨΑΛΜΟΣ ΠΑ ΟΙ.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ ΣΑ ΘΑΝ ΑΠΑΥΔΗΣΗ ΚΑΙ ΒΓΑΖΕΙ ΑΠ' ΤΑ ΣΠΛΑΧΝΑ ΤΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΘΕΟ.

Ἄκουσε, Κύριε, τὴν προσευκὴ μου, κ' ἡ φωνή μου ὡς ἔρτη πρὸς ἐσένα· μὴν πάρῃς τὸ πρόσωπό σου ἀπὸ πάνω μου.

Τὴ μέρα ποῦμαι πικραμένον, γύρε τ' αὐτὴ σου πρὸς ἐμένα.

Τὴ μέρα ποῦ σὲ φωνάζω νὰ μὲ συντρέξῃς, γλήγορα ἄκουσέ με.

Γιατὶ οἱ μέρες μου χαθήκανε σὰν καπνός, καὶ τὰ κόκκαλά μου σὰ φρύγανο τσουρουφλιάστηκαν.

Τσακίστηκα σὰ χορτάρι καὶ ξεράθηκε ἡ καρδιά μου, γιατί ξέχασα νὰ φάω τὸ ψωμί μου.

Ἄπ' τὰναστενάγματα κόλλησε τὸ πετσί στὰ κόκκαλά μου.

Ἐγείνα ἴδιος μὲ ἐρημικὸ ψαροπούλι, κατάντησα σὰν κοράκι ποῦ φωλιάζῃ μέσα σὲ χάλασμα.

Ἐαγρύπνησα σὰν σπουργίτι ποῦ κάθεται μονάχο του ἀπάνου σὲ δῶμα.

Ὅλη τὴ μέρα μὲ βρίζανε οἱ ὀχτροὶ μου,
καὶ κεῖνοι ποῦ μὲ παινέδανε ὀρκιζόντανε καταπάνω μου,

Γιατὶ ἔφαγα στάχτη ἀντὶς ψωμί,
καὶ τὸ πιετό μου μ' ἀναστεναγμὸ τὸ κερνούσα

Μπρὸς στὴν ὀργή σου καὶ στὸ θυμὸ σου,

Γιατὶ ἀφοῦ μὲ δόξασες μὲ ξαναπάτησες.

Οἱ μέρες μου σὰ σκιά φύγανε,
κ' ἐγὼ ξεράθηκα σὰ χορτάρι.

Μὰ ἐσύ, Κύριε, μένεις στὸν αἰῶνα,
καὶ τὸ μνημόσυνό σου σὲ γενεὰ καὶ γενεά.

Ἐσὺ θὰ σηκωθῆς καὶ θὰ λυπηθῆς τὴ Σιών,
γιατὶ εἶναι καιρὸς νὰ τὴ λυπηθῆς, ἔφταξε ἡ ὥρα.

ΨΑΛΜΟΣ ΡΒ. 102

Δόξαζε ψυχὴ μου τὸν Κύριο,
κι' ὄλα τὰ σλάγχνα μου τὸνόμά του τᾶγισ'
δόξαζε ψυχὴ μου τὸν Κύριο,
καὶ μὴ ξεχνᾷς ὄλα τὰ ἀγαθὰ ποῦ σοῦδωσε·
κεῖνον ποῦ σχωρῶν ἔλεες τίς ἁμαρτίες σου,
κεῖνον ποῦ γιατρεύει ἔλεες τίς ἀρρώστιες σου,
κεῖνον ποῦ γλυτώνει ἀπ' τὸ χαμὸ τὴ ζωὴ σου,
κεῖνον ποῦ σὲ σπλαχνίζεται καὶ σὲ πονᾷ,
κεῖνον ποῦ γιομίζει μὲ ἀγαθὰ τὴν ἐπιθυμία σου,
θέλει ξαναγεννηθῆ ἡ νιότη σου ὅπως τοῦ ἀητοῦ.
Ὁ Κύριος ἔλεει τοὺς δίκηους, καὶ προστατεύει τοὺς ἀδικημένους.

Φανέρωσε τὸ δρόμο του στὸ Μωϋσῆ,
στὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραὴλ τὰ θελήματά του·

ὁ Κύριος εἶναι ψυχόπονος καὶ σπλαχνικός,
μακρόθυμὸς καὶ πολυέλεος.

δὲ θὰ θυμώσει ὡς τὸ τέλος, μήτε θὰν ὀργιστῆ ποτές·

δὲ μᾶς παίδειψε κατὰ τὰ ἔργα μας,

μήτε κατὰ τις ἁμαρτίες μας μᾶς πλήρωσε·

γιατὶ ὅσο εἶναι τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆ γῆς

ἔτσι ἀπέραντη εἶναι ἡ σπλαχνιά του γιὰ κείνους πῶχουν τὸ φόβο του·

ὅσο ἀπέχει ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου ἀπ' τὸ βασίλειμα,

τόσο ξεμάκρυνε ἀπὸ μᾶς τις ἁμαρτίες μας·

ὅπως σπλαχνίζεται ὁ πατέρας τοὺς γιουὺς του,

σπλαχνίστηκε ὁ Κύριος κείνους πῶχουν τὸ φόβο του,

γιατὶ ξέρει τὸ τίποτά μας,

θυμήθηκε πῶς εἴμαστε χῶμα καὶ γῆς.

Ὁ ἄνθρωπος, σὰν τὸ χορτάρι εἶναι οἱ μέρες του·

σὰν τὸ λουλουδί τοῦ ἀγροῦ, ἔτσι θὰν ἀνθίσει·

γιατὶ πέρασε ἀπὸ μέσθ του πνοή, καὶ θὰ σβύτη,

καὶ δὲν θὰ ξέρει πειὰ τὸν τόπο ποῦχε σταθεῖ·

μὰ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸν αἰῶνα καὶ ἔως τὸν αἰῶνα

ἀπάνου σ' ὅσους ἔχουνε τὸ φόβο του·

καὶ ἡ δικαιοσύνη του ἀπάνου σὲ ἐγγόνια ἐγγονιῶν·

ἀπάνου σ' ὅσους φυλάνε τῆ διαθήκη του,

καὶ σ' ὅσους θυμοῦνται καὶ κάνουν τῆς παραγγελιές του.

Ὁ Κύριος ἐτοίμασε στὸν οὐρανὸ τὸ θρόνο του,

καὶ ἡ βασιλεία του ἀπλώνει ἀπάνου σ' ὅλα τὰ πάντα.

Δοξολογατε τὸν Κύριο ὅλοι οἱ ἄγγέλοι του,

δυνατοὶ εἶναι κεῖνοι ποὺ ἀκοῦν καὶ κάνουν τὸ θέλημά του.

Δοξολογατε τὸν Κύριο, ὅλα τὰ φουσάτα του,

λειτουργοὶ εἶναι κείνοι ποὺ κάνουνε τὰ θελήματά του.

Δοξολογᾶτε τὸν Κύριο ὅλα τὰ ἔργα του
σὲ κάθε τόπο ποῦνε κείνος βασιλεὺς.

Δόξαζε ψυχὴ μου, τὸν Κύριο.

ΨΑΛΜΟΣ ΠΛΕ. 136

Σιμὰ στὸν ποταμὸ τῆς Βαβυλώνας, ἐκεῖ καθίσαμε καὶ
κλάψαμε, φέρνοντας στὸ νοῦ μας τὴ Σιών·
ἀπάνου στὶς ἰτιές, στὴ μέση τῆς πολιτείας, κρεμάσαμε τὰ
ὄργανά μας·

γιατὶ κείνοι ποὺ μᾶς σκλαβώσανε μᾶς ζητήσανε νὰ τοὺς
τραγουδήσουμε,
καὶ κείνοι ποὺ μᾶς σουργουνέβανε μᾶς εἶπανε: παῖξτε μας
ἀπ' τὰ τραγούδια τῆς Σιών.

Πῶς νὰ τραγουδήσουμε τὸν Ὑμνο τοῦ Κυρίου ἀπάνου
σὲ ξένη γῆς;
ἂν σὲ ξεχάσω, Ἱερουσαλήμ, νὰ μαραθῇ τὸ χέρι μου·
νὰ κολλήσῃ ἡ γλῶσσα μου στὸ λαρῦγγι μου, ἂν σὲ βγάλω
ἀπ' τὸ νοῦ μου.
ἂν δὲν πῶ τὸνομα τῆς Ἱερουσαλήμ
πρὶν ἀρχινήσω νὰ φραίνουμαι.

Μὴν τύχη καὶ τοὺς ξεχάσης Κύριε, τοὺς γιουοὺς τῆς
Ἰερουσαλήμ.
Μὴν τύχη καὶ ξεχάσης τὴ μαύρη μέρα τῆς Ἱερουσαλήμ,
ποὺ λέγανε Ἰαδεδάξτε, Ἰαδεδάξτε, ὡς ποὺ νὰ μείνουνε τὰ
θεμέλια τῆς.

Ἰαμοιρη κόρη τῆς Βαβυλώνας,

θᾶναι καλότυχος κείνος ποῦ θὰ σοῦ ξεπληρώσῃ τὴ σφοδρὰ·
ποῦ μᾶς ἔρριξες.

Θᾶναι βλογημένος κείνος ποῦ θὰ σπάσῃ τὰ κάστρα σου
καὶ θὰ χτυπήσῃ τὰ παιδιὰ σου ἀπάνου στὶς πέτρες.

ΨΑΛΜΟΣ ΡΜΒ. 142

ΨΑΛΜΟΣ ΤΟΥ ΔΑΥΪΔ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΤΟΝ ΚΥΝΗΓΗΣΕ

Ο ΓΥΙΟΣ ΤΟΥ.

Κύριε, ἄκουσε τὴν προσευκὴ μου,
στήσε τ' αὐτί σου στὰ παρακάλια μου,
ἄκουσέ με μὲ τὴ δικαιοσύνη σου·
καὶ μὴν ἔμπης σὲ κρίσῃ μὲ τὸν δοῦλό σου,
γιατὶ δὲ θὰ δικαιωθῇ ἀντίκρου σου κανένας θνητός.

Γιατὶ ὁ ὄχτρος κατάρτεξε τὴ ψυχὴ μου,
ταπείνωσε στὸ χῶμα τὴ ζωὴ μου.
μ' ἔβαλε στὰ κατασκότειδα σὰν τοὺς παμπάλαιους νεκρούς·
κ' ἡ ψυχὴ μου ταραχτήκε,
μέσα μου μάτωσε ἡ καρδοῦλά μου·
θυμήθηκα μέρες ἀρχαῖες,
μελέτησα ὅλα τὰ ἔργα σου,
τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν σου μελετοῦσα.
ἄπλωσα πρὸς ἐσένα τὰ χέρια μου,
ἡ ψυχὴ μου εἶναι μπρός σου σὰν ἔρημο διψασμένη.

Γλήγορα πρόφταζε, κύριε,
πάει, χάθηκε ἡ πνοή μου·
μὴν γυρίσῃς τὸ πρόσωπό σου ἀπὸ μένα,
καὶ κατκνήσω σὰν καὶ κείνους ποῦ κατεβαίνουνε στὸ
λάκκο.

κάνε με ν' ἀκούσω τὸ πρωτὸ τὸ ἔλεός σου,

γιατί σέ σένα ἔχω τις ἐλπίδες μου·
 δείξε μου, Κύριε, τί δρόμο πρέπει νά πάρω.
 γιατί σέ σένα ὕψωσα τή ψυχή μου.

Γλύτωσέ με ἀπ' τοὺς ὀχτρούς μου, Κύριε,
 γιατί σέ σένα κατάφυγα·
 διδάξέ με νά κάνω τὸ θέλημά σου, γιατί ἐσύ εἶσαι ὁ Θεός μου·

τὸ πνευμά σου τὸ ἅγιο θά με ὀδηγήσῃ σέ ἴσιο δρόμο
 γιὰ νά δοξαστῇ τὸνομά σου, Κύριε, θά μοῦ δώσης ζωή.

Μὲ τῇ δικαιοσύνῃ σου θά ἐγάλης ἀπ' τῆ θλίψῃ τῆ
 ψυχῇ μου·

καὶ μὲ τῇ σπλαχνιά σου θά ἐξολοθρέψῃς τοὺς ὀχτρούς μου,
 καὶ θὰν ἀφανίσῃς ὅσους θλίβουνε τὴ ψυχῇ μου·
 γιατί ἐγὼ εἶμαι δοῦλός σου.

ΨΑΛΜΟΣ ΠΝΕ. 145

ΑΛΛΗΛΟΥΪ'Α. ΑΓΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Δόξαζε ψυχῇ μου τὸν Κύριο·
 θά δοξολογῶ τὸν Κύριο σ' ὅλην τὴ ζωή μου,
 θά τραγουδῶ τὸ θεό μου ὅσο ὑπάρχω.

Μὴ δίνετε πίστιν σέ ἄρχοντες, σέ γυιοὺς ἀνθρώπων, ποὺ
 δὲν εἶναι νά γλυτώσουν.

θενάδωγῃ ἢ πνοή του
 καὶ θά γυρίσῃ πίσω στή γῆς·
 κείνη τῇ μέρα θά χαθοῦνε ὅλοι του οἱ λογισμοί.

Καλότυχος εἶναι κείνος ποὺ ἔχει βοηθό του τὸ Θεό
 τοῦ Ἰακώβ,

κ' ἔχει θέσει τὴν ἐλπίδα του στὸν Κύριο τὸ Θεό του·

σὲ κεῖνον ποῦ ἔκανε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ,
τὴ θάλασσα κι' ὅλα ὅσα εἶναι μέσα της.

Κεῖνον ποῦ εἶναι ἀληθινὸς στὸν αἰῶνα,
κεῖνον ποῦ δίνει παρηγοριὰ στοὺς ἀδικημένους
κεῖνον ποῦ δίνει θροφή στοὺς πεινασμένους.

Ὁ Κύριος λευτερώνει τοὺς ἀλυσσομένους·

Ὁ Κύριος δίνει σοφία στοὺς τυφλοὺς,

Ὁ Κύριος ὀρθοποδίζει τοὺς σακατεμένους,

Ὁ Κύριος ἀγαπᾷ τοὺς δίκηους,

Ὁ Κύριος φυλάγει τοὺς κατατρεγμένους.

Τ' ὄρφανὸ καὶ τὴ χήρα θὰ τὴν προστατέψῃ
καὶ θὰ σῶσῃ τὰ χνάρια τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπ' τὸ πρόσωπο
τῆς γῆς.

Θὰ βασιλέψῃ ὁ Κύριος στὸν αἰῶνα, ὁ Θεὸς σου, Σιών,
σὲ γενεὰ καὶ γενεά.

ΨΑΛΜΟΣ ΡΜΗ. 148

ΑΛΛΗΛΟΥΪ'Α ΑΓΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΙΟΥ.

Δοξολογᾶτε τὸν Κύριο ἀπ' τὰ οὐράνια,
δοξάζετε τον ἀπ' τὰ μεσοῦρανα·
δοξάζετε τον, ὅλοι οἱ ἀγγέλοι του·
δοξάζετε τον ὅλα τὰ φουσάτα του·
δοξάζετε τον ὁ ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι·
δοξάζετε τον ὅλα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
δοξάζετε τον οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν,
καὶ τὸ νερὸ ποῦναι πάνου ἀπ' τὸν οὐρανό.

Ἄς δοξάζουνε τὸνομα τοῦ Κυρίου·
γιατὶ κεῖνος εἶπε καὶ γεννηθήκανε·
κεῖνος πρόσταξε καὶ χτιστήκανε·

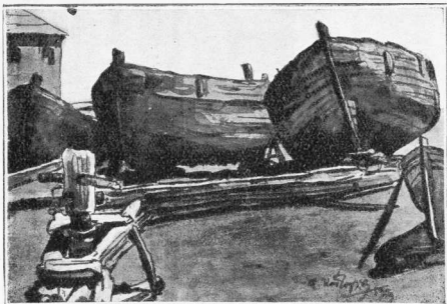
τὰ θεμέλιωσε στὸν αἰῶνα,
 καὶ στὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
 ἔδωσε προσταγή καὶ δὲ θὰ χαθεῖν ποτές·
 δοξάζετε τὸν Κύριο ἀπ' τῆ γῆς,
 οἱ δράκοντες κι' ὅλες οἱ ἄβυσσες·
 ἡ φωτιά, τὸ χαλάζι, τὸ χιόνι, τὸ κρούσταλλο, ἡ πνοή τῆς
 θύελλας,
 ποὺ ἐχτελοῦνε τὸ πρόσταγμά του,
 τὰ ὄρη κι' ἔλα τὰ ριζοβούνια.
 τὰ καρπερὰ ξύλα κι' ὅλα τὰ κέδρα·
 τὰ θηρία κι' ἔλα τὰ ἀγρίμια,
 τὰ σερπετὰ καὶ τὰ φτερωτὰ ὅπου πετοῦν·
 οἱ βασιλιάδες τῆς γῆς κι' ὅλα τὰ ἔθνη,
 οἱ ἄρχοντες κι' ὅλοι οἱ κριτὲς τῆς γῆς·
 παλληκαρόπουλα καὶ παρθένες,
 γέροι ἀντάμα μὲ νιούς·
 ὡς δοξάζουνε τὸνομα τοῦ Κυρίου,
 γιατί μονάχα τὸ δικό του τὸνομα εἶναι δοξασμένο·
 τὸν ὑμνολογᾷ ἡ γῆς καὶ ὁ οὐρανός·
 καὶ θὰ δοξάσῃ τὸ λαό του,
 τὰ παιδιὰ τοῦ Ἰσραήλ, ποὺ τὸν προσκυνᾶνε.

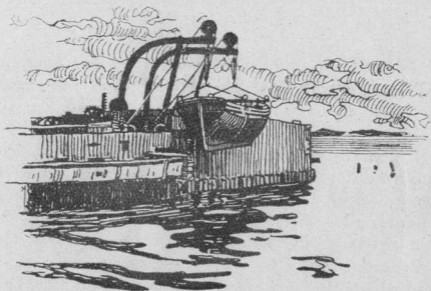
ΨΑΛΜΟΣ ΠΝ. 150

ΑΛΛΗΛΟΥΪΑ.

Δοξολογᾶτε τὸ Θεὸ στὸνομα τῶν ἁγίων του,
 δοξάζετε τον στὸνομα τῆς δυνάμεώς του,
 δοξάζετε τον γιὰ τὰ μεγαλεῖά του,
 δοξάζετε τον γιὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης του.

Δοξολογᾶτέ τον με ἦχο σάλπιγγας,
δοξολογᾶτέ τον με ψαλτήρι καὶ με κιθάρα·
δοξολογᾶτέ τον με τούμπανο καὶ με χορό·
δοξολογᾶτέ τον με κόρδες καὶ με ὄργανα.
δοξολογᾶτέ τον με γλυκόβουα κύμβαλα.
δοξολογᾶτέ τον με κύμβαλα ἀλαλαγμοῦ,
κάθε πνοῇ ὡς δοξάση τὸν Κύριο. ἀλληλοῦσα.

Ο ΡΟΜΠΙΝΣΟΝ ΚΡΟΥΣΟΣ

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ — ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Ἀφιερώνεται στὸν Μπαρμπαπόστολο τὸν Καψοκαλυβίτη, τὸ περίφημο γεροντάκι, πού'ναι ὁ Πρωτεύας τοῦ ἄγριου πελάγου τοῦ Ἄθωνα.

εννήθηκα στὸ 1632 στὴν πολιτεία τῆς Γιόρκης, ἀπὸ μιὰ καλὴ οἰκογένεια. Ὁ πατέρας μου, ντόπιος τῆς Μπρέμης, στὴν ἀρχὴ εἶτανε καταστημένος στὸ Χούλ, ἔπυ ἀπόχτησε μὲ τὸ ἐμπόριο πολὺ διός. Ὑστερῶτερα παράτησε τὴ δουλειά του, καὶ πῆγε νὰ συχάσῃ στὴ Γιόρκη, καὶ ἐκεῖ παντρεύτηκε μὲ τὴ μητέρα

μου ποὺ οἱ γοναὶς τῆς λεγότανε Robinson. Τὸ σπῆτι ἀπὸ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ τόπου, καὶ ἀπὸ κείνη κρατᾷ τὸνομά μου Robinson Kreuzsnaer· ἀλλὰ ὅπως στὴν

Ἄγγλια τὰ ὀνόματα παθαίνουν συχνὰ ἓνα σκιάτεμα, μᾶς κράζουσι σήμερα, ὅπως καὶ μετὰ αὐτοῖς μας ὑπογράφουμε Crusoe· οἱ σύντροφοί μου δὲ μοῦ δώκανε ποτὲς ἄλλο ὄνομα.

Εἶχα δυὸ ἀδερφοὺς μεγαλύτερους, ὅπου ὁ ἓνας, ἀξιωματικὸς στὸν Ἀγγλικὸ στρατὸ τῆς στεριάς, εἶτανε στὸ σύνταγμα πού τὸ κυβερνοῦσε μιὰ φορὰ ὁ ξακουστὸς συνταγματάρχης Lokart, καὶ σκοτώθηκε πολεμώντας μὲ τοὺς Ἑσπανιόλους στὴ Ντουγκέρκη. Ὅσο γιὰ τὸν ἄλλο ποτὲς δὲν ἔμαθα τί ἀπόγεινε, καὶ δὲν πληροφορήθηκα γιὰ τὴ μοῖρά του καλύτερα ἀπ' ὅσο οἱ γονεῖοί μου γιὰ τοῦ λόγου μου. Ὅπως εἶμωνα τὸ τρίτο ἀγόρι τῆς φαμελιάς, καὶ δὲ σπούδαξα καμμιά τέχνη, γλήγορα ἄρχισαν νὰ γυρίζουν μέσα στὸ κεφάλι μου ἓνα πλῆθος σκέδια. Ὁ πατέρας μου ποῦτανε πολὺ ἡλικιωμένος, μοῦ εἶχε δοσμένη τὴν καλύτερη ἀνατροφὴ πού μπόρεσε, εἶτε κἀνοντάς μου μάθημα μὲ τὸ στόμα του, αὐτὸς του, εἶτε στέλνοντάς με στὸ σχολεῖο. Ἡ βουλή του εἶτανε νὰ μὲ κἀνῃ ἀδοκᾶτο· ἐμὼς ἐγὼ, ποθοῦσα νὰ ταξειδέψω στὴ θάλασσα μὲ καράβι καὶ τίποτες ἄλλο δὲν ἤθελα νὰ ξέρω. Τούτῃ ἢ κλίσει ἔκανε νὰ μούρχεται ἔτσι κόντρα τὸ θέλημα τοῦ πατέρα μου ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, τόσο κουφὸ μὲ κατάντησε στὶς ὀρμήνειες καὶ στὶς συβουλὰς τῆς μητέρας μου καὶ τῶν δικῶν μου, πού ἀπὸ τότες λὲς ἔδλεπαν πὼς μιὰ κάποια κακὴ μοῖτρα μ' ἔσερνε νὰ μὲ ρίξῃ στὴ μεζέρια καὶ στὰ δάρσανα.

Ὁ πατέρας μου, σοβαρὸς καὶ γνωστικὸς ἄνθρωπος, μοῦ ἔδινε ἅγιες συβουλὰς γιὰ νὰ μὲ κἀνῃ ν' ἀρνηστῶ ἓνα σκέδιο πού μοῦχε καθίσει ἔτσι γερὰ στὸ κεφάλι. Ἐνα πρωτῶ

μέ φώναξε στήν κάμαρά του, και μοῦ μίλησε αὐστηρὰ ἀπά-
 νου σέ τοῦτο τὸ ζήτημα. Μὲ ρώτηξε τί αἰτία μ' ἔκανε, ἤ,
 καλύτερα, τί διάλογος μοῦ ἐμπήκε, νὰ θέλω ν' ἀφήσω τὸ πα-
 τρικό μου σπίτι καὶ τὴν πατρίδα μου, ὅπου μποροῦσα νὰ ἴχω
 ὑποστήριξη, κι' ὅπου ἔλπιζα νὰ γείνω κάτιτις μὲ τὴν πιδεξιω-
 σύνη καὶ μὲ τὴ δουλειά, καὶ νὰ περάσω μιὰ ζωὴ εὐχάριστη
 καὶ ἡσυχῆ. Μοῦ εἶπε πὼς ὑπάρχουν δυὸ λογίων ἄνθρωποι,
 κείνοι ποῦναι στερημένοι ἀπὸ κάθε μέσο καὶ κάθε εὐκολία,
 κι' οἱ ἄλλοι ποῦ στέκονται πιὸ ψηλὰ καὶ εἶναι ἀπὸ μεγάλα
 σπίτια, καὶ στοὺς ὁποίους ἀρμόζει νὰ σχεδιάζουν σπουδαῖα
 ἔργα καὶ νὰ γυρίζουν τὸν κόσμον ζητῶντας περιπέτειες,
 γιὰ νὰ κατασταθοῦν ξακουσμένοι ἀπ' ἓναν δρόμον λιγισύ-
 χναστο· καὶ πὼς τούτη ἡ παρτίδα στέκονταν πολὺ ἀπάνου
 εἶτε πολὺ κάτω ἀπὸ μένα· καὶ πὼς ἡ θέση μου εἶτανε στὸ
 ἀναμεταξύ, μὲ ἄλλα λόγια μποροῦσε τινὰς νὰ τὴν ὀνομάση
 πρῶτο πάτωμα τῆς καλῆς τάξης· καὶ πὼς μιὰ πολύχρονη
 πεῖρα τοῦ ἔδωσε νὰ ἐννοήση πὼς κείνη ἡ θέση εἶναι καλύ-
 τερη ἀπὸ ὅλες, ποῦ μπορεῖς νὰσαι εὐτυχησμένος εὐκολώτερα,
 γιὰτι ὄχι μονάχα εἶσαι προφυλαγμένος ἀπ' τὴ μιζέρια,
 ἀπ' τὰ θάρσανα καὶ ἀπ' τίς χοντρές δουλιές ποῦ τυραν-
 νιοῦνται οἱ τεχνίτες, ἀλλὰ ἀκόμα μακρὰ ἀπ' τὴ μανία
 τῆς πολυτέλειας, ἀπ' τὴ ζούλια καὶ ἀπὸ τὴ δίψα τῆς δόξας
 ποῦ βασανίζουν τοὺς μεγάλους.

Μόλις βγήκε τὸ καράβι ἀπὸ τὸ Humber, κι' ὁ ἄγέρας
 ἄρχισε νὰ φυσᾷ καὶ νὰ φουσκώνῃ τὴ θάλασσα μ' ἓναν
 ἄγριο τρόπο. Ὅπως ταξίδευα γιὰ πρώτη φορά, ὁ φόβος
 κ' ἡ ζαλάδα πλακώσανε μαζί τὴ ψυχὴ μου καὶ τὸ κορμί μου.

καί μ' ἔρριξαν σ' ἓναν ἀγῶνα πού μου στέκει δύσκολο νά τόν στορήσω. Τότες δά ἔπιασα νά συλλογίζουμαι καλά τὸ τί εἶχα πράξει, καί τῆ θεία δικαιοσύνη πού τιμωροῦσε ἔτσι ἓνα παιδί ἀνυπάκουο καί ἄμυαλο. "Ὅλες οἱ καλές ὀρμήνειες τῶν γονειῶν μου, τὰ δάκρυα τοῦ πατέρα μου καί τὰ παρακάλια τῆς μητέρας μου, παραστάθηκαν ζωηρὰ στό νοῦ μου· κ' ἡ συνείδησή μου, πού ἀκόμα δὲν εἶτανε σαστισμένη καί σκληρή, μὲ μάλωνε γιατί εἶχα παραβλέψη μαθήματα ἔτσι σωτήρια, καί φάνηκα ἀδιάφορος στό χρέος πού εἶχα στόν πατέρα μου καί στό Θεό.

Στις ἔξη μέρες τοῦ ταξειδιοῦ μας, μπήκαμε στό μπουγάζι τοῦ Γιάρμουτ. "Ὅπως εἶχαμε τὸν ἀγέρα λίγο κι' ἀπὸ τὴν πλώρη, κι' ὁ καιρός εἶτανε μπουνατσάτος, εἶχαμε κάνει τιποτένιο δρόμο ὕστερα ἀπ' τὴ φουρτούνα. Ἐκεῖ μέσα στενεφτήκαμε νά φουντάρουμε, καί ἐπειδῆς ὁ ἀγέρας εἶτανε πάντα ἐνάντιος, δηλαδή γαρμπῆς, καθήσαμε κεῖ ἔφτά κἂν ὀχτῶ μέρες, καί σ' αὐτὸ τὸ διάστημα πολλὰ παρτίδα τοῦ Νιοῦ-Κάστλε εἴρτανε καί φουντάρανε μέσα στό ἴδιο μπουγάζι, γιατί ἐκεῖ ποδίζουσε τὰ καράβια πού περιμένουν ἀγέρας γιὰ νά πιάσουν τὸν Τάμεση.

Δὲ θά κλεινόμαστε κεῖ μέσα τόσον καιρό, καί θά μπορούσαμε μὲ τὴ βοήθεια τῆς φουσκοθαλασιᾶς ν' ἀνεβούμε τὸ ποτάμι, ἀν ὁ ἀγέρας δὲν εἶτανε πλῆθος, κ' ἂν, στις τέσσερις κἂν στις πέντε μέρες πού εἶχαμε κεῖ πέρα, δὲ φρεσκάριζε στὰ γερά. Μολοντοῦτο, ἐπειδῆς τὸ μπουγάζι εἶτανε ἀπάνεμο σὰ λιμάνι, ἐπειδῆς ἡ ἄγκουρά μας εἶχε πιάσει καλά κ' οἱ καδένες μας εἶτανε πολὺ σίγουρες, οἱ ἄνθρωποι τοῦ καραβιοῦ μας εἶτανε ἡσυχοί, καί, δίχως κανένα φόβο περ-

νάγανε τὸν καιρὸ τους ξάπλα καὶ πίνοντας, ὅπως εἶνε συνήθειο στοὺς θαλασσινοὺς. Ἀλλὰ στὶς ὀχτὼ μέρες, ὁ ἀνεμος δυνάμωσε. Βάναμε ὅλοι μας χέρι στὴ δουλειά· μαϊνάρουμε τίς ἀντένες μας, καὶ στιγμάραμε καλὰ τὰ πανιά γιὰ νὰ πέρνη τὸ καράδι ὅσο μπορούσε λιγώτερο σκρότσο. Κατὰ τὸ μεσημέρι, ἡ θάλασσα ἔγεινε πολὺ χοντρή· τὸ μπαστουνί μας βούταγε, κ' ἡ πλώρη ἔμπαζε θάλασσες· ἀρπάξαμε κάμποσες, καὶ σὰ νὰ μοῦ φάνηκε ἓνα δυὸ φορές πῶς ἡ ἄγκουρά μας ὄργωνε. Ἀπάνω σ' αὐτὰ ὁ καπετάνιος ὀρδινάρισε νὰ φουντάρουμε τὴ σπεράντσα, καὶ σταθήκαμε ἀπάνου στὶς δύο, ἀφοῦ πρῶτα λασκάρουμε τίς καδένες μας μέχρι κόμπο.

Τώρα πειὰ μούγκριζε μιὰ φοβερὴ φουρτοῦνα, κι' ἄρχισα νὰ ξεχωρίζω τὸ φόβο ἀπάνου στὰ μοῦτρα καὶ τῶν ἀλλουνην. Ὁ καπετάνιος ξαγρυπνοῦσε δίχως νὰ ξεκουραστῆ μινουτο γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ χαμὸ τὸ καράδι, κι' ὅπως μπαινόβγαине στὴν καμπίνα του, καὶ περνοῦσε ἀπὸ δίπλα μου, τὸν ἄκουσα νὰ μασᾷ μέσα στοῦ στόμα του τοῦτα τὰ λόγια κι' ἄλλα τέτοια: «Εἶμαστε ὅλοι χαμένοι! Εἶμαστε ἔλοι πνιμένοι!...» Μέσα σὲ τούτῃ τὴν ἀνεκατοσοῦρα, εἶχα ἀπομωραθῆ, καὶ κοιτόμουνα μέσα στὴν καμπίνα μου, δίχως νὰ ἀίστάνουμε τὸν ἑαυτό μου. Εἶχα καταφέρει νὰ μὴ μουδιάζω πιά ἀπ' τὸ φόβο ὅπως τὴν πρώτη φορά· τώρα εἶχα πιά συνηθίσει, καὶ μοῦ ἐρχότανε δύσκολο νὰ μετανοιόσω ξανά γιὰ ὅ,τι ἔκανα, μιὰ πού εἶχα στείλει στοῦ διάλολο αὐτὸ τὸ μεταμέλημα. Συλλογίζομουν πῶς ὁ κίντυνος τοῦ πνιμοῦ εἶχε περάσει πιά, καὶ πῶς τούτῃ ἡ φουρτοῦνα δὲ θάτανε σὰν τὴν πρώτη. Μὰ σὰν πέρασέ ἀπὸ δίπλα μου, ὅπως ἔλεγα.

πρὸ μιᾶ στιγμῆ, ὁ καπετάνιος ἀτός του, καὶ τὸν ἄκουσα νὰ λέει: «εἶμαστε ὅλοι χαμένοι!» ὁ φόβος μοῦσφιξε τὸ λαρύγγι. Βγήκα ἀπ' τὴν καμπίνα μου, καὶ κοίταξα ὄξω. Ποτὲς δὲν εἶχανε δεῖ τὰ μάτια μου ἓνα τέτοιο πρᾶγμα: ὁ ὠκεανὸς σήκωνε κάτι σωστὰ δουνά, καὶ κάθε στιγμή χύμιζε ἀπάνου μας· τίς στιγμὲς ποὺ μποροῦσα νὰ ρίξω τὴ ματιά μου ἓνα γύρω, δὲν ἔδλεπα ἄλλο τίποτα παρὰ ἀπελπισία καὶ τρομάρα. Δυὸ καράβια παραφορτωμένα, ποὺ εἶχανε φουντάρει στὴν μπάντα μας, εἶχανε κόψει τὰ κατάρτια τους ἀπ' τὴ ρίζα, κ' οἱ ἀνθρώποι μας κράζανε πῶς ἓνα παρτίδο φουνταρισμένο ἓνα μίλλι ἀπὸ μᾶς, εἶχε βουλιάξει μέσα σὲ μιὰ στιγμή ἀπάνου στὶς ἄγκουρές του. Ἄλλα δυὸ καράβια, κόψανε τίς καδένες τους καὶ ξουριάσανε στὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ μέσα στὸ πέλαγο, δίχως πανὶ καὶ δίχως ἄλμπουρο. Κεῖνα ποῦ εἶτανε ξεφόρτωτα, ὅπως εἶτανε σφέλτα, δὲν τὴν εἶχανε τόσο ἄσκημα· δυὸ κᾶν τρία ἀπὸ δαῦτα περάσανε ἀπ' τὴν πλώρη μας, κατεδαίνοντας γεμάτα μονάχα μὲ τὸ φλόκο.

Πρὸς στὸ βράδυ, ὁ δεῦτερος κι' ὁ ναύκληρος παρακαλέσανε τὸν καπετάνιο νὰ τοὺς ἀφίσει νὰ κόψουνε τὸ μεγάλο κατάρτι, μὰ κεῖνος δὲν τὸ παραδέχτηκε· ἐπειδὴς ἔμως ὁ ναύκληρος τοῦ ἐπίμενε πῶς ἂν δὲν ἔκανε ὅ,τι τοῦ εἶπε, τὸ καράβι ἤθελε πάει στὸν πάτο, ἔστρεξε. Σὰν ἔπεσε τὸ μεγάλο, ὅπως ξεκουνήθηκε τὸ τουρκέτο κ' ἔπαιζε μέσα στὴ βάση του, τράνταζε ἔτσι τὸ παρτίδο, ποὺ βρεθήκαμε στὴν ἀνάγκη νὰ τὸ κόψουνε καὶ κεῖνο καὶ ν' ἀπομείνῃ ἡ κουβέρτα σκέτη. Μὰ ἀκόμα δὲν εἶχανε φτάξει τὰ χειρότερα: ἡ φουρτούνα θάσταξε μὲ τέτοια μανία ποὺ κ' οἱ θαλασσινοὶ ἀτοὶ τους μολογοῦσανε πῶς δὲν εἶχανε μεταδῆ χειρό-

τερη. Είχαμε ένα καλοδεμένο καράβι, μα εΐτανε ἔτσι πα-
τημένο κ' ἔκανε τόσα νερά, πὺ κάθε στιγμή οἱ ἄνθρωποι
μας φωνάζανε πὺς θὰ πήγαινε στὸν πάτο. Ἀπὸ ἓνα μέρος,
στάθηκε γιὰ καλὸ τὸ νὰ μὴ μπορῶ νὰ καταλάβω τὸ τί θέ-
λανε νὰ πούνε μ' αὐτὴ τὴν κουβέντα. Γιὰ νὰ χειροτερέψῃ ἡ
θέση μας, κατὰ μεσάνυχτα, ἓνας ἀπ' τοὺς ἄνθρώπους τοῦ
καραδιοῦ πὺ τὸν στείλανε νὰ βιζιτάρῃ τ' ἀμπάρι, φώναξε
πὺς εἶχε ἀνοίξει μιὰ τρύπα, κ' ἓνας ἄλλος εἶπε πὺς τ' ἀμ-
πάρι εἶχε τέσσερα ποδάρια νερό. Τότες φωνάζανε: ὄλα τὰ
χέρια στίς μπόμπες! Στὸν ἓναν αὐτὸν λόγο, λιγοθύμησα κ'
ἔπεσα ἀνάσκελος ἀπάνω στὴν κόχη τοῦ κρεβατιοῦ μου πὺ
ἔτυχε νάμαι καθισμένος κείνη τὴ στιγμή μέσα στὴ καμ-
πίνα μου. Ὅπως καὶ νάσαι, οἱ ναῦτες μὲ συνεφέρανε καὶ
μοῦπανε πὺς, ἀν ὡς τὰ τώρα στάθηκα ἀδιαφόρετος γιὰ κάθε
τι, τούτη τὴ στιγμή εἶμουν χρειζοῦμενος γιὰ τὴ μπόμπα,
ὅσο κι' ὁ κάθε ἄλλος. Σηκώθηκα καὶ πήγα στὴ μπόμπα καὶ
βάρθηκα στὴ δουλειὰ μ' ὄλη μου τὴν καρδιά. Σὲ τοῦτο τὸ
συναμεταξύ, ὁ καπετάνιος βλέποντας κάτι μικρὰ καρβουνο-
κάϊκα πὺ εἶτανε στενευμένα νὰ ξεγλυστρήσουν καὶ νὰ πιά-
σουν τὸ πέλαγο, μὴ μπορώντας νὰ πάνε κόντρα στὸν ἀγέρα,
ἔδωσε ὄρδινὰ νὰ τραβήξουνε μιὰ κανονιὰ γιὰ σινιάλο τοῦ
κίντυνου πὺ βρισκόμαστε. Ἐγὼ πὺ δὲν εἶξερα τί γίνεται,
τρόμαξα τόσο, πὺ νόμισα πὺς τσακίστηκε τὸ καράβι, εἶτε
πὺς μᾶς ἤρτε καμμιά ἀγιάτρευτη συφορά. Μ' ἓναν λόγο,
τρόμαξα τόσο πὺς ξεράθηκα. Ὅπως εἶτανε μιὰ στιγμή πὺ
ὁ καθένας νοιαζότανε γιὰ τὴ ζωὴ του, κανένας δὲν ἔδωσε
προσοχὴ σὲ μένα, οὔτε στὰ χάλια πὺ βρισκόμουν· μονά-
χα κάποιος ἄλλος πήρε τὴ θέτη μου στὴ μπόμπα, καὶ μὲ

σκούντηξε με τὸ ποδάρι παρὰ πέρα, με τὴν ἰδέα πῶς εἶχα κακαρώσει, καὶ χρειάστηκε πολλή ὥρα γιὰ νὰ συνέρτω.

Ἄλλὰ ἡ μαύρη μοῖρα μου μ' ἔσερνε στὸν κατήφορο, καὶ μ' ὄλο πού τὸ λογικὸ κ' ἡ κρίση μου φωνάζανε νὰ γυρίσω στὸ σπίτι μου, δὲν εἶχα τὴ δύναμη νὰ τὸ πράξω.

Ὁ φίλος μου, πού στὴν ἀρχὴ εἶχε θάνει τὰ δυνατά του γιὰ νὰ με πλανέσει, καὶ πού ἦτανε γυιὸς τοῦ καπετάνιου, εἶχε τώρα θαργεστήσει πιὸ πολὺ κ' ἀπὸ μένα. Τὴν πρώτη φορὰ πού μοῦ μίλησε στὸ Γιάρμουτ, μ' ἄλλα λόγια ὕστερ' ἀπὸ δυὸ κἄν τρεῖς μέρες, γιὰτὶ καθόμαστε στίς δυὸ ἄκρες τῆς πολιτείας, τὴν πρώτη φορὰ, λέω, πού με ρώτηξε πῶς τὰ περνῶ, οἱ κουδέντες του μοῦ φανήκανε διαφορετικές. Με ρώτηξε μ' ἕναν μελαχολικὸ τρόπο, κουνώντας τὸ κεφάλι του, πῶς τὰ πήγαίνα, κ' εἶπε στὸ πατέρα του ποιὸς ἦμουνα καὶ πῶς εἶχα κάνει αὐτὸ τὸ ταξίδι μόνο γιὰ δοκιμὴ, με τὸ σκέδιο νὰ καταπιάσθω ἄλλα πιὸ μακρυνά. Τότες κείνος γύρισε πρὸς ἐμένα, καὶ με φωνὴ σοβαρὴ καὶ πονετικά: «Παληκάρη, μοῦπε, δὲν πρέπει νὰ ξανάμπης ἀκόμα μιὰ φορὰ στὴ θάλασσα· αὐτὸ τὸ κάζο πρέπει νὰ τὸ λογαριάσεις ὡς μιὰ ἀπόδειξη σίγουρη καὶ φανερὴ πῶς δὲν εἶσαι γεννημένος γιὰ θαλασσινός.—Γιατὶ κύριε; Μήπως ἐσεῖς δὲ θὰ μπήτε πιά σὲ θάλασσα;—Ἡ ὑπόθεσις εἶναι πολὺ διαφορετικὴ, εἶπε κείνος. Ἐμένα εἶναι ἡ δουλειά μου καὶ τὸ χρέος μου. Ἐνῶ ἐσύ ἔκανες ἀπὸ τὸ ταξίδι γιὰ δοκιμὴ. Ποιὸς εἶσαι, σὲ παρακαλῶ, καὶ γιὰ ποιά αἰτία μπήκες στὸ καράδι;» Τοῦ εἶπα μὲ δυὸ λόγια τὴν ἱστορία μου. Στὸ τέλος, μοῦκοψε τὴ κουδέντα καὶ μοῦ φέρθηκε μ' ἕναν παράξενο τρόπο.

«Τι ἔκανα μαθές, φώναξε, γιὰ ν' ἀξιωθῶ νὰ πάρω μέσα στοῦ καράβι ἕναν τέτοιο γουρσουζή· καὶ γιὰ χίλιες στερλίνες δὲ θὰ δέχομαι νὰ δάνω ποδᾶρι ἀπάνου στοῦ ἴδιο καράβι μαζί σου!» Αὐτὰ τᾶλεγε, στ' ἀλήθεια, ὅπως τὰ λέω, γιὰτὶ ἦτανε ἀκόμα ἄνω-κατω τὰ μυαλά του ἀπ' τὴν πίκρα του ποὺ εἶχε χάσει ὅλο τὸ ἔχει του καὶ ποὺ τὸν ἔκανε ἔξω φρενῶν. Ὡστόσο, ὑστερώτερα μοῦ μίλησε πολὺ σοβαρά, ξεορκίζοντάς με νὰ γυρίσω στοῦ σπίτι μου.

Θέλησα λοιπὸν τότες νὰ γίνω ἔμπορος στὴ Γκουϊνέα, καὶ, γιὰ τὴν κακὴ μου τύχη, ἐπειδὴς ὁ φίλος μου πέθανε λίγο διάστημα ὕστερα ἀπ' τὸν ἐρχομὸ του, ἀποφάσισα νὰ καταπιασθῶ ἀκόμα ἕνα ταξειῖδι, καὶ μπαρκαρῆσα στοῦ ἴδιο καράβι, ποὺ τὴν ἄρχει ὁ κυβερνοῦσε κεῖνος ὅπου τὴν πρώτη φορὰ ποὺ ταξειδεῖσα εἶτανε δεῦτερος καπετάνιος. Ποτὲς δὲν γίνηκε ταξειῖδι πιὸ ἄτιμοι γιὰτὶ, μ' ὅλο ποὺ δὲν ἐπῆρα μαζί μου σωστὲς ἑκατὸ λίρες ἀπὸ τὴν καινούργια μου περιουσία, ἀφίνοντας ἄλλες διακόσιες λίρες ποὺ τίς ἐμπιστεύτηκα στὴ χήρα τοῦ φίλου μου ὅπου στάθηκε πολὺ πιστὴ, δὲν ἔπαθα νὰ πέφτω σὲ τρομερὲς ἀτυχίες. Τὸ καράβι μας, ἐνῶ ἀρμένιζε κατὰ τίς Κανάριες, ἢ καλύτερα ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ νησιά καὶ στὴ στεργιά τῆς Ἀφρικῆς, ἔπεσε, πρὸς τὴν αὐγή, ἀπάνου σ' ἕναν κουρσάρο Τούρκο τοῦ Σαλέ, ὁ ὁποῖος μᾶς κυνήγησε μὲ ὅλα τὰ ἄρμενα ποὺ μποροῦσε νὰ κάνει· γιὰ νὰ τὸν περάσουμε, βαρθηθήκαμε καὶ μετὶς ν' ἀνοίξουμε ὅσα πανιά μπορούσανε νὰ πάρουν οἱ ἀντένες μας καὶ νὰ σηκώσουν τ' ἄλμπουρά μας· μὰ βλέποντας πὼς ὁ κουρσάρος κέρ-

διζε δρόμο ολόενα, και πώς σε λίγο θα μᾶς πρόφτανε, ετοιμαστήκαμε νά τόν χτυπήσουμε· τὸ καρᾶδι μας εἶχε δώδεκα κανόνια και κείνος εἶχε δεκαοχτώ.

Κατὰ τὶς τρεῖς, ἀπάνου-κάτου, τὸ ἀπομεισίμερο, μπήκε στὰ νερά μας και μᾶς χτύπησε, ἀπὸ τὴν μπάντα, ἐπειδὴς δὲν τὰ κατάφερε νά πέσει ἀπάνω μας ἀπ' τὴ μπρύμη, ὅπως ἤθελε. Ρεγουλάρουμε ὀχτῶ ἀπ' τὰ κανόνια μας και τοῦ στείλαμε μιὰ φωτιά πού τόν ἔκανε νά τραδηχτεῖ, ἀφοῦ ἀπάντησε στὰ κανόνια μας κι' ἔρριξε μιὰ μπαταριά ἀπὸ διακόσια μουςκέτα πάνω κάτου πούχε στὴν κουβέρτα του. Μ' ὄλον τοῦτο, ὅπως εἶχαμε πιάσει μετερίζι ὄλοι μας, ἕνας κᾶν ἀπ' τοὺς δικούς μας δὲν ἔπαθε. Ἐτοιμάστηκε νά μᾶς χτυπήσει ξανά, και μετε ξανά νά φυλαχτοῦμε· ἀλλὰ τούτη τὴ φορά πέφτοντας δίπλα μας ἀπ' τὴν ἄλλη μπάντα, ἔρριξε ἑξήντα νομάτους ἀπάνω στὴν κουβέρτα μας, πού εὐτὺς κόψανε και λασκάρανε τὰ ξάρτια μας. Τοὺς πέσαμε μὲ τὴν λόγχη, μὲ τὰ μουςκέτα και μὲ τὶς μπόμπες μὲ μιὰ τέτοια μανία, πού τοὺς διώξαμε δυὸ φορές ἀπ' τὴν κουβέρτα μας. Στὸ τέλος, γιὰ νά συντομέψω αὐτὸ τὸ λυπηρὸ μέρος τῆς ἱστορίας μας, ἔπεσε τὸ καρᾶδι μας στὰ χέρια τους, κι' ἀφοῦ σκοτώθηκαν ἀπ' τοὺς δικούς μας τρεῖς και λαβώθηκαν ὀχτῶ, στενευτήκαμε νά παραδοθοῦμε, και μᾶς φέρανε ὄλους δεμένους στὸ Σαλέ, λιμάνι πού τὸ κρατοῦσαν οἱ Μαῦροι.

Δὲν μὲ τραδήξανε μέσα στὴ στεριά, στὰ παλάτια τοῦ Σουλτάνου, ὅπως κάνανε γιὰ τοὺς ρέστους τοῦ καραβιοῦ μας· ἐμένανε μὲ κράτησε ὁ καπετάνιος τους στὸ μετρικό του, κι' ὅπως εἶμουνα πηληκᾶρι, σβέλτος, κι' ὅπως πιθυμοῦσε, μ' ἔκανε σκλάβο του.

Ὁ καινούριος ἀφεντικός μου ἢ ἀφέντης μου, μ' εἶχε πάρει μέσα στὸ σπίτι του. Ἐλπίζα μάλιστα πὼς θὰ μ' ἔπερνε μαζί του σὰν θὰ ἔπιανε ξανά τὸ πέλαγο, καὶ πὼς ἀργά-γλήγορα τὸ τέλος του θάτανε νὰ πιαστεῖ ἀπὸ κανένα βασιλικὸ καράδι ἔσπανιόλιχο εἴτε πορτουγέζικο, καὶ πὼς τότες ἤθελα ξανακερδίσει τὴ λευτεριά μου· μὰ ἡ ἐλπίδα τούτη ἔσδωσε σὲ λίγο, γιατί ὅσες φορές ἔκανε πανιὰ γιὰ κυνήγι, μ' ἄφηνε στὴ στεριά γιὰ νὰ σκαλίζω τὸ μικρὸ περβόλι του καὶ γιὰ νὰ κάνω τὶς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ, ὅπως συνηθίζουσε οἱ σκλάβοι· καὶ σὰν γύριζ' ἀπ' τὸ ταξίδι, μοῦδινε διαταγὴ νὰ κοιμᾶμαι μέσα στὴ καμπίνα του γιὰ νὰ φυλάγω τὸ καράδι.

Ἐκεῖ μέσα, συλλογίζομουν ἀδιάκοπα μὲ τὴ τρόπο νὰ τὸ σκάσω, καὶ τί μέσο μπορούσα νὰ μεταχειριστῶ γιὰ νὰ τὸ καταφέρω· ἀλλὰ δὲν εὑρίσκα τίποτα ποῦ νὰ μοῦ δώσει κάποια ἐλπίδα, τίποτα ποῦ νὰ μὲ κάνει νὰ τὸ ἐπιχειριστῶ· γιατί δὲν εἶχα κανέναν ποῦ νὰ τοῦ ξεμυστηρεῦτῶ γιὰ νὰ μ' ἀπαρτάρει μαζί μου, μήτε κανέναν σύντροφο στὴ σκλαβιά, εἴτε Ἑγγλέζο, εἴτε Ἰρλανδό, εἴτε Σκωτσέζο. Ἔτσι, πού ἐπὶ δυὸ χρόνια, μ' ὅλο ποῦ ὀλοένα μὲ γαργάλιζε τούτη ἡ σκέψη, δὲ βρῆκα ὡς τόσο ποτές τὴν παραμικρότερη εὐκαιρία νὰ τὴ θέσω σὲ ἐνέργεια.

Ἐἶχε περάσει ἀπάνου-κάτου ἓνα τόσο διάστημα, ἐποῦ μοῦ ἦρτε μιὰ εὐκαιρία ποῦ μοῦ ξανάβαλε στὸ κεφάλι τὸ πολιό μου σκέδιο νὰ δοκιμάσω μπᾶς καὶ ξανακερδίσω τὴ λευτεριά μου. Ὁ ἀφέντης μου, ἐπειδὴς κεῖνο τὸ διάστημα εἶχε γιὰ κάμποσο καιρὸ ξαριμάτωτο τὸ καράδι του, γιατί τοῦλειπαν, ὅπως ἔμαθα, τὰ χρειαζούμενα λεφτὰ, συνήθιζε, ταχτικὰ,

δυό και τρεῖς φορές τῆ ἑβδομάδα, και καμμιά φορά πιό-
 συχνά ἂν εἶτανε καλὸς καιρὸς, νὰ παίρνει τῆ φελοῦκα τοῦ
 καραβιοῦ και νὰ πηγαίνει στοῦ ψάρεμα μέσα στοῦ λιμάνι.
 Μ' ἔπερνε πάντα μαζί του για νὰ τοῦ τραβῶ κουπί, κι' ἀκόμα
 ἕναν μικρὸ Μορίσκο. (*) Ὁ ἀφέντης μου εἶτανε πολὺ εὐχα-
 ριστημένος ἀπ' τῆ δουλειά μου γιατί εἶχα μεγάλη πιδεξω-
 σύνη στοῦ ψάρεμα: τόσο, ποὺ μ' ἔστελνε πολλὲς φορές μαζί
 μ' ἕνα συγγενῆ του Μαῦρο και μὲ τὸ μικρὸ παιδί, τὸν
 Μορίσκο, ὅπως τὸν λέγανε, νὰ τοῦ πιάσουμε καμμιά μαγε-
 ρειά ψάρι.

Μιά φορά, καί ποὺ ψαρεύαμε ἕνα πρωὶ μὲ μιὰ μπου-
 νίτσα γυαλί, σηκώθηκε ἕνα τέτοιο ποῦσι, ποὺ χάσαμε ἀπ'
 τὰ μάτια μας τὸ κατάγυαλο, μ' ἔλο ποὺ δὲν εἶχαμε ξεμα-
 κρύνει περισσότερο ἀπὸ ἕνα μίλι. Πηγαίναμε στὴν τύχη, τρα-
 βῶντας κουπί ὀλάκερη τῆ μέρα κι' ὀλάκερη τῆ νύχτα· και
 σὰ ξημέρωσε, εἶδαμε πὼς εἶχαμε τραβήξει ἀνοιχτὰ στοῦ πέ-
 λαγο, ἀντί νὰ σιμώσουμε στὴ στεριά, ἀπ' τὴν ὁποία βρι-
 σκόμαστε σὲ μίαν ἀπόσταση περισσότερο ἀπὸ τέσσερα μίλια.
 Ὡς τόσο, πιάσαμε γυαλὸ ὄχι δίχως κόπο και δίχως κίντυνο,
 γιατί μὲ τὸν ἥλιο ὁ ἀγέρας ἄρχισε νὰ φυσᾷ στὰ καλά, κ'
 εἰμάστε ψόφιοι ἀπ' τὴν πείνα.

Ἀπὸ κείνη τῆ μέρα, ὁ ἀφέντης μας, λαβαίνοντας μάθημα
 ἀπὸ τοῦτο τὸ ἐπίσῳδειο, ἀποφάσισε νὰ προσέχει περισσότερο
 ἀπὸ δω και μπρός. Ὅπως εἶχε στὴν κατοχὴ του τὴν σκαμ-
 παδία τοῦ Ἑγγλέζικου καραβιοῦ μας ποῦχε σκλαβώσει,

* Στὰ ἰσπανιόλικα λέγανε Moriscos, τοὺς μαῦρους ποὺ διατί-
 στηκαν χριστιανοί, τότες ποὺ λευτερώθηκε ἡ Ἰσπανία:

ἔκανε τὴ σκέψη νὰ μὴν πάει πειὰ στὸ ψάρεμα δίχως μπού-
 σουλα καὶ δίχως μιὰ κᾶποια κουμπάνια ἀπὸ θροφέι, καὶ
 πρόσταξε τὸ μαραγκὸ τοῦ καρδιοῦ του, ποῦ ἦτανε κι' αὐτὸς
 ἕνας Ἑγγλέζος σκλάβος, νὰ κάνει στὴ μέση τῆς θάρκας
 ἕνα κιόσκι, νὰ ποῦμε, γιᾶ μιὰ καμπίνα, ὅπως κεῖνες ποῦ
 κάνουν στὶς πάσαρες τῆς διασκέδασης, ἀφίνοντας ἀπὸ πίσω
 ἄρκετὸ μέρος γιὰ νὰ δουλεύει τὸ τιμόνι καὶ νὰ δένεται
 ἢ σκότα, κι' ἄρκετὸ μέρος ἀπὸ μπρὸς ὥστε νὰ μπορεῖ ἕνας
 ἢ δυὸ νομάτοι νὰ σιάρουνε τὸ πανί. Τούτῃ ἢ σκαμπαθία
 ἀρμένιζε μ' ἕνα εἶδος πανί ποῦ τὸ λένε π λ ἄ τ η τ' ἄ ρ-
 ν ι ο ὖ, καὶ τὸ σιάριζαν ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴν καμπίνα, ποῦ
 ἦτανε μπάσσα καὶ στενή, κ' εἶχε μιὰ κάμαρα ποῦ κοιμώτανε
 ὁ ἀφέντης μ' ἕνα δυὸ σκλάβους, ἕνα τραπέζι γιὰ νὰ τρῶνε,
 κ' ἕνα δυὸ θέσες γιὰ νὰ δάζουνε τίποτα μποτίλιες μ' ὄ,τι
 πιωτὸ ἀγαποῦσε, καὶ προπάντων τὸ ψωμί τους, τὸ ρίζι τους
 καὶ τὸν καφέ τους.

Μὲ τούτῃ τὴ βάρκα πηγαίναμε συχνὰ στὸ ψάρεμα. Κι'
 ὅπως εἶμουνα πολὺ ἐπιτήδειος γιὰ μιὰ τέτοια δουλειά, ποτὲς
 δὲν πήγαινε δίχως ἐμένα.

Ἔλα, ἔλα, μιὰ μέρα, σκοπεύοντας νὰ κάνει ἕναν περι-
 πατο μὲ τὴ βάρκα μαζί μὲ δυὸ κᾶν τρεῖς μαύρους ποῦ εἶ-
 χανε κᾶποιο μεγάλο ἀξίωμα σ' αὐτὸν τὸν τόπο, ἔκανε με-
 γάλες ἐτοιμασίες, καὶ γιὰ τοῦτο, ἀποβραδύς, ἔστειλε στὸ
 καῖκι περισσότερες κουμπάνιες ἀπ' ὄ,τι συνήθιζε, καὶ μοῦ
 παράγγειλε νὰ δολέψω τρεῖς τουφέκια μὲ μπαροῦτι καὶ μὲ
 σκάγια ποῦ βρισκότανε στὸ καράδι του, γιατί σκοπεύανε νὰ
 διασκεδάσουνε ὄχι μόνο ψαρέβοντας, μὰ καὶ κυνηγῶντας.

Ἐτοίμασα τὸ κάθε τι ὅπως ὄρισε, καὶ σὴν αὔριο τὸ

πρωτῶ, περίμενα μέσα σιῆ σκαμπαβία, λουσμῆνος, στολισμῆνος καὶ μυρισμῆνος, γιὰ νὰ ὑποδεχτῶ τοὺς μουσαφιρέους ὅπως ἄξιζε.

Ὅπου, ἄξαφνα, δέχομαι τὸν ἀφέντη μου μονάχον, καὶ μοῦ λέει πῶς οἱ προσκαλεμῆνοι του ἀφήσανε γιὰ ἄλλη φορὰ τῆ διασκέδαση, ἐξ' οἷτίας ἐνοῦς κάτι τις ποῦ τοὺς ἔτυχε. Μοῦ εἶπε κατόπι, ὅπως συνήθιζε, νὰ πάω μὲ τῆ βάρκα μαζὶ μὲ τὸν μαῦρο καὶ μὲ τὸ παιδί νὰ φαρέψω λίγα ψάρια, γιὰτὶ οἱ φίλοι του μελετοῦτανε νὰ φᾶνε σπῆτι του, δίνοντάς μου παραγγελιὰ νὰ γυρίσω πίσω στὸ σπῆτι μόλις θάκανα μιὰ καλὴ καλάδα. Βάρθηκα γλήγορα νὰ κάνω ὅπως μοῦ παράγγειλε.

Τούτη ἡ εὐκαιρία ξύπνησε μέσα μου τίς πρωτινῆς ἰδέες μου γιὰ νὰ λευτερωθῶ, γιὰτὶ εἶχανε ἔρτει τὰ πράμματα ἔτσι, ποῦ εἶχα στὰ χέρια μου καὶ στῆ διάθεση μου ἕνα καῖκι. Ἄφου ἔφυγε ὁ ἀφέντης μου, ἄρχισα νὰ προμηθεύομαι ὄχι χρειαζόμενα τῆς ψαρικῆς, μὰ παχοτίλιες καὶ θροφῆς γιὰ ταξεῖδι, μ' ὅλο ποῦ δὲν ἤξερα, μήτε λογάριαζα, πρὸς ποιά μεριά νὰ τραβήξω γιὰ νὰ ἔδω αὐτὸ ὅσα τὰ μέρη, ἀφου κάθε δρόμος μοῦ φαινότανε καλός.

Ἡ πρώτη ἔγνοια μου εἶτανε νὰ ἔβρω μιὰ πρόφαση, γιὰ νὰ καταφέρω τὸ μαῦρο νὰ κουβαλήσῃ στῆ βάρκα κάτιτις γιὰ θροφή. Τοῦπα πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ φᾶμε τὸ ψωμί τοῦ ἀφέντη μας. «Αὐτὸ εἶναι σωστό», μοῦ ἀπάντησε. Κ' ἔφερε ἕνα μεγάλο κοφίνι ῥοῦσικ, δηλαδὴ γαλέττα κανωμένη μὲ τὸν δικὸν τους τρόπο, καὶ τρία μικρὰ βαρέλια γλυκὸ νερό. Ἐγὼ ἤξερα ποῦ εἶχε βαλμῆνο ὁ ἀφέντης μας τὸ κασσόνι μὲ τὰ πιστά, τὸ ὅποιο, (αὐτὸ ἦτανε φανερό ἀπ' τὸ φτιά-

ξιμό του) ἔπρεπε νὰ τῶχε βουτήξη ἀπὸ κανένα ἐγγλέζικο καράβι. Κουβάλησα τὶς μποτίλιες μέσα στὴ σακαμβαδία, τὴν ὥρα ποὺ ὁ μαῦρος ἦτανε στὴ στεριά, σὰν νάτανε βαλμένες ἐκειπέρα ἀπὸ πρὶν γιὰ τὸν ἀφέντη. Κουβάλησα ἀκόμα ἓνα μεγάλο κομμάτι κερί καθαρό, ποὺ θὰ ζύγιζε ἀπάνου κάτου μισὴ ὀκά, κ' ἓνα κουδάρι σπάγκο, ἓναν μπαλτά, ἓνα πριόνι κι' ἓνα σφυρί, ποὺ μοῦ χρειάστηκαν πολὺ, ὕστερῶτερα, προπάντων τὸ νομμάτι τὸ κερί γιὰ νὰ κάνω λαμπάδες· κατόπι δοκίμασα νὰ ξεγελάσω τὸν μαῦρο ἄλλη μιὰ φορά, καὶ τὸ κατάφερα ξανά μιὰ μορφιά, δίχως νὰ πάρῃ κάβο. Τὸνομά του ἦτανε Ἰσμαήλ, ποὺ οἱ μαῦροι τὸ κάνουν Μουλὺ ἢ Μολέϋ. Ἔτσι τὸν φώναξα καὶ τώρα: «Μολέϋ, τὰ μουσκέτα τοῦ ἀφέντη μας εἶναι μέσα στὴ σακαμβαδία· δὲ μπορεῖς νὰ μᾶς κοινομήσης μιὰ σταλιά μπαροῦτι καὶ μολῶδι, γιὰ νὰ χτυπήσουμε γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας κανένα ἀ λ κ α μ λ (πουλι ὁμοιο μὲ τὴ δική μας γυαλοπούλα).—Ναί, μοῦπε, θὰ φέρω λίγο». Καὶ τῶνόντις, μοῦφερε ἓνα μεγάλο πέτσινο σακκοῦλι ποὺ ζύγιζε μιὰμιση λίβρα, πεῖο πολὺ παρὰ λιγώτερο, κ' ἓνα σακκοῦλι γιομάτο σκάγια καὶ μπάλλες, ποὺ τραβοῦσε ἀπάνου κάτου ἔξη λίβρες, καὶ τᾶβαλε ὄλα τοῦτα μέσα στὴ σακαμβαδία. Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα εἶχα θρῆ μέσα στὴ μεγάλη καμπίνα τοῦ ἀφέντη λίγο μπαροῦτι, καὶ γιόμισα μιὰ μεγάλη μποτίλια ποὺ τὴ θρῆκα σκεδὸν ἄδεια μέσα στὴ σεντίνα, ἀφοῦ μετᾶδιασα τὸ λίγο πιοτὸ ποῦχε μέσα. Ἀφοῦ ἔκανα τὴν πακοτίλια μου ἀπὸ κάθε τι ποὺ μποροῦσε νὰ μᾶς χρειαστῆ, βγήκαμε ὄξω ἀπ' τὸ λιμάνι γιὰ νὰ πάμε στὸ ψάρεμα. Στὸ κάστρο, ποὺ ἦτανε στὸ μπάσιμο τοῦ πόρτου, ξαίρανε ποιοὶ εἴμαστε, καὶ δὲ θὰ μᾶς στήσανε προσοχή. Σὰ

βρεθήκαμε σ' ένα μίλλι ανοιχτά, ανοίξαμε τὸ πανί μας καὶ καθήσαμε στὸν μπάγκο νὰ ψαρέψουμε. Ὁ ἀγέρας φυσοῦσε γραῖος, πρᾶμμα ποὺ ἐρχότανε κόντρα σὲ κείνο ποὺ πιθυμοῦσα: γιατί, ἂν φύσαγε νοτιά, μποροῦσα νάμαι σίγουρος πὼς θᾶπιανα τὴ στερεὰ τῆς Ἰσπανίας, ἢ τὸ κάτω κάτω τὸν κόρφο τοῦ Κάντιξ· μὰ γὼ ἤμουνα ἀποφασισμένος, ὅ,τι διάολος κι' ἂν φύσαγε, νὰ ἔβγω ἀπὸ τοῦτον τὸν καταραμένον τόπο, καὶ ν' ἀφήσω στὴν τύχη τὰ ρέστα.

Ἐφοῦ ψαρέψαμε κάμποσες ὥρες, καὶ δὲν πιάσαμε τίποτα, γιατί ὅταν εἶχα κανένα ψάρι στ' ἀγγίστρι μου δὲν τὸ τράβαγα ὄξω, γιὰ νὰ μὴν τὸ δοῦνε: «Δὲν κάνουμε τίποτα, λέω τοῦ μαύρου»· ὁ ἀφέντης μας δὲ θέλει μείνει εὐχαριστημένος μὲ μιὰ τέτοια δουλειά· πρέπει ν' ἀνοίξουμε περσότερο στὸ πέλαγο». Κεῖνος, μὴν ἔχοντας καμμιά ὑποψία, παραδέχτηκε, κ' ἐπειδὴς καθότανε στὴν πλώρη, σιάρισε τὸ πανί. Ὅπως βαστοῦσα γὼ τὸ διάκι, ἔδωσα δρόμο στὴ βάρκα, ὡς ποὺ πήγαμε ἕνα μίλλι πειὸ πέρα. Τότες στάθηκα ἀλακάπα, σὰν νᾶθελα νὰ ψαρέψω, καὶ δίνοντας στὸ παιδί νὰ κοατᾶ τὸ τιμάνι, πήγα στὴν πλώρη κοντὰ στὸ μαῦρο, καὶ κάνοντας πὼς σκύδω γιὰ νὰ μαζέψω κάτι τις ἀποπίσω του, τὸν ἄρπαξα ἄξαφνα ἀπ' τὰ ποδάρια καὶ τὸν φουντάρησα στὴ θάλασσα. Ἀνέβηκε στὸν ἀφρὸ εὐτύς, γιατί κολυμποῦσε σὰν δερφίни, καὶ μὲ παρακαλοῦσε, κράζοντάς με μὲ τὸνομά μου, νὰ τὸν πάρω πίσω ἀπάνου στὴ βάρκα, καὶ μοῦ ὀρκιζότανε πὼς θὰ πήγαινε ὡς τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου μαζί μου. Ὅπως κολυμποῦσε μὲ μεγάλη χύξη πίσω ἀπ' τὴ σκαμπαβία, καὶ φύσαγε κείνη τὴν ὥρα λίγος ἀγέρας, θὰ μὲ πρόφτανε πολὺ γλήγορα.

Ἄπάνου σ' αὐτὰ μπῆκα στήν καμπίνα, καί πέρνοθας ἕνα ἀρκεμπούζι τοῦ κυνηγιοῦ, τὸ πλάγιασα στοῦ μάγουλο καί τοῦ λέω: «Δὲ σὲ κακοποίησα, κι' ἂν δὲν ἐπιμένῃς σώνει καί καλά, δὲ θὰ σὲ πειράξω. Μὰ ἂν τυχὸν σιμῶσεις στή βάρκα, σοῦ τραβῶ μιὰ μπάλλα στοῦ κεφάλι, γιατί εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ κερδίσω τὴ λευτεριά μου». Τότες ἔστριψε κολυμπῶντας κατὰ τὴ στεργιά. Δὲν ἔχω καμμιά ἀμφιβολία πὼς τὴν ἔφταξε εὐκολα, γιατί ἦτανε ἕνας περίφημος κολυμπιστής. Ἦθελε εἶμαι περσότερο ἱκανοποιημένος ἂν κράταγα τὸν μαῦρο κ' ἔπνιγα τὸ παιδί: μὰ δὲ θὰ μπορούσα νὰ ἐμπιστευτῶ διόλου σ' αὐτόν. Σὰ ξεμάκρυνε, γύρισα στοῦ παιδί, ποῦ τὸ λέγανε Ξουρή, καί τοῦ λέω: «Ξουρή, ἂν θέλῃς νὰ μοῦ φανῆς πιστός, θὰ σὲ κάνω ἄνθρωπο: ἀλλὰ ἂν δὲ μοῦ βάλῃς τὸ χέρι ἀπάνου στοῦ πρόσωπό σου πὼς θὰ φανῆς πιστός σὲ μένα, (πρᾶμμα ποῦναι ὄρκος στόνομα τοῦ Μουχαμέτ καί στὰ γένεια τοῦ πατέρα σου), πρέπει νὰ σὲ ρίξω στή θάλασσα». Τὸ καῦμένο τὸ παιδί μοῦ χαμογέλασε, καί μοῦ μίλησε μὲ τόση ἀθωότη, ποῦ δὲ θὰ μπορούσα νὰ μὴν τὸ λυπηθῶ. Ὑστερα ὠρκίστηκε πὼς θὰ μοῦ εἶναι πιστός, καί πὼς θὰ μὲ ἀκλουθήσῃ ὅπου πάω.

Ὅσο ἤμουν μέσα στή ματιὰ τοῦ μαῦρου ποῦ κολυμποῦσε, τραβοῦσα ἴσα στοῦ πέλαγο, προκρίνοντας νὰ λάμνω σιγὰ σιγὰ, γιὰ νὰ τοῦ περάσῃ ἡ ἰδέα πὼς πῆγαίνα κατὰ τὸ μπουγάζι, (*) ὅπως θὰ πῆστευε κανένας γιὰ κάθε ἄνθρωπο ποῦ ἔχει λίγο μυαλό: γιατί δὲ θὰ μπορούσε βέβαια νὰ βάλῃ μὲ τὸ νοῦ του πὼς θὰ τραβούσαμε κατὰ τὴ νοτιὰ,

* Μιλᾷ γιὰ τὸ Γιβραλτᾶρ.

σὲ κατάγυαλα δάρβαρα, ὅπου ἦτανε σίγουρο πὼς ὅλες οἱ φυλὲς τῶν ἀραπάδων θὲ μᾶς τριγυρίζανε μὲ τίς κουρίτες τους καὶ θὰ μᾶς πολεμοῦσανε, ὅπου δὲ θὰ μπορούσαμε νᾶβγουμε στὴ στεριά δίχως νὰ μᾶς φᾶνε τᾶγρια θηρία, εἴτε οἱ πειὸ αἰμοβόροι ἄγριανθρώποι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Μόλις ὅμως σκοτίνιασε, ἄλλαξα δρόμο, καὶ τιμόνησα κατὰ τὴ νοτιὰ, ὀρτσάροντας λίγο κατὰ τὴν ἀνατολή, γιὰ νὰ μὴ ξεμακρύνω ἀπ' τὴ στεριά· κι' ὅπως βρῆκα ἕναν εὐνοϊκὸν ἀγέρα κ' ἡ θάλασσα ἦτανε ἤσυχη, ἔκανα τόσο δρόμο, πὸ τὴν ἄλλη μέρα, στίς τρεῖς ὕστερ' ἀπ' τὸ μεσημέρι, σὰν ξεχώρισα γιὰ πρώτη φορὰ τὴ στεριά, ἔπρεπε νᾶμουν, τὸ λίγο λίγο, ἕκατὸ πενήντα μίλλια νοτινὰ ἀπ' τὸ Σαλέ, ὀλότελα ὄξω ἀπ' τὸ βασίλειο τοῦ Σουλτάνου τοῦ Μαρόκου, κι' ἀκόμα καὶ κάθε ἄλλου βασιλιᾶ πούχανε κεῖνα τὰ μέρη, γιὰτὶ δὲν εἶδαμὲ κανέναν.

Ὡστόσο εἶχα πάρει τέτοιο φόβο ἀπ' τοὺς μαύρους, καὶ τρόμαζα τόσο μὴν τυχὸν πέσω στὰ χέρια τους, πὸ δὲ θέλησα μὴτε νὰ σταθῶ, μὴτε νὰ ἔβγω στὴ στεριά, μὴτε νὰ φουντάρω. Ὁ ἀγέρας ἦτανε πάντα πρῶμος, καὶ τράβηξε ἔτσι πέντε μέρες συνέχεια· μὰ σὰν τὸν ἔστριψε στὴ νοτιὰ, ἔκανα τὴ σκέψη πὼς ἂν τυχὸν κανένα καράβι μ' εἶχε πάρη ἀποπίσω, ἔπρεπε νὰ σταμάτησε καὶ νὰ γύρισε στὸ Σαλέ. Πῆγα λοιπὸν γυαλό, κ' ἔρριξα τὴν ἄγκουρά μου στὸ μπάσιμο ἔνοους μικροῦ ποταμιοῦ, δὲ ξέρω τίνος, δὲ ξέρω ποῦ, μὴτε σὲ τί πλάτος τῆς χάρτας, σὲ ποιά χώρα εἴτε σὲ ποιοὺ βασίλειοι· δὲν εἶδα κι' οὔτε πιθυμοῦσα νὰ δῶ κανέναν ἀνθρώπο· κεῖνο πὸ μου χρειάζότανε ἦτανε τὸ γλυκὸ νερό. Κατὰ τὸ δράδυ

μπήκαμε λίγο παραμέσα σὲ κείνο τὸ ποτάμι, σκοπεύοντας νὰ ἔβγουμε στὴ στεριά κολυμπώντας, σὰ θὰ σκοτίνιαζε, γιὰ νὰ δοῦμε σὲ τί μεριά βρισκόμαστε· ἀλλὰ, μόλις νύχτωσε, ἀκούσαμε κάτι τέτοια γαυγίσματα, τέτοια οὐρλιατὰ καὶ μουγκρητὰ ὅπου θγάζανε ἓνα σωρὸ ἄγρια θηρία ὅπου δὲν ξαίραμε τί λογῆς ἦτανε, ποὺ τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί κόντεψε νὰ πεθάνῃ ἀπ' τὸ φόβο του, καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ μὴ θῆγω· ἀλλὰ ἴσως, σὰ ξημερώση, δοῦμε ἀνθρώπους ποὺ θὰνε πεῖο κακοὶ παρὰ τὰ λιοντάρια.

— Τότες ἐμεῖς τραβήξῃ ἓνα μουσκέτο, μοῦ λέει γελώντας ὁ Ξουρῆς, κείνοι φύγουνε μακρὰ». Τέτοια εἶτανε τὰ ἐγγλέζικα ποῦχε μάθει ὁ Ξουρῆς ἀνάμεσα σὲ μᾶς τοὺς ἄλλους σκλάβους· Μολαταῦτα, φχαριστήθηκα ποὺ εἶδα αὐτὸ τὸ παιδί τόσο ἀποφασιστικό, καὶ τοῦδωσα, γιὰ νὰ πάρῃ κουράγιο, μιὰ γουλιὰ πιοτὸ ἀπὸ μιὰ μποτίλια τοῦ ἀφέντη μας. Τὸ κάτω κάτω, ἡ ἰδέα τοῦ Ξουρῆ ἦτανε καλὴ, καὶ τὴν παραδέχτηκα. Ρίξαμε τὴ μικρὴ μας ἄγκουρα, καὶ μείναμε ἤσυχοι ὅλη τὴ νύχτα· λέω ἤσυχοι, γιὰτὶ δὲν κοιμηθήκαμε, ἐπειδὴς ἐπὶ δυὸ κἂν τρεῖς ὥρες ξεχωρίζαμε κάτι πλάσματα πολὺ μεγαλόσωμα καὶ λογίων λογίων, σὰ ὅποια δὲ ξέραμε τί ὄνομα νὰ δώσουμε, νὰ κατεβαίνουν πρὸς τὴν ὄχτη, καὶ νὰ πέφτουν στὸ νερό, τσαλαβουτώντας καὶ κολυμπώντας γιὰ νὰ δροσιστοῦν· ἔβγαζαν κάτι οὐρλιατὰ καὶ κάτι βελάσματα τόσο τρομαχτικά, ποὺ ποτές μου, μὰ τὴν ἀλήθεια, δὲν ἄκουσα τίποτα ὅμοιο.

Ὁ Ξουρῆς τὰ χρειάστηκε, καὶ γιὰ νὰ μὴν πῶ ψέμματα, κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο, μὰ κ' οἱ δυὸ μας τὰ χρειαστήκαμε ἀκόμα

πειὸ πολὺ σὰν καταλάβαμε πὼς ἐρχότανε κολυμπῶντας κατὰ τὴ δάρκα μας ἓνα ἀπὸ κείνα τὰ μεγαλόσωμα πλάσματα. Δὲ μπορούσαμε νὰ τὸ δοῦμε, μὰ τὸ ἀκούγαμε πὼς ξεφυσούσε, κ' ἔπρεπε νάτανε κανένα θηριὸ πολὺ μεγάλο καὶ πολὺ ἄγριο. Ὁ Ξουρῆς ἔλεγε πὼς ἦτανε λιοντάρι: μπορούσε πολὺ σωστά νάτανε κανένα λιοντάρι· κείνο ποῦ ξέρω εἶνε, πὼς τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί μοῦπε νὰ σαλπάρουμε τὴν ἄγκουρα καὶ νὰ πιάσουμε τὰ κουπιά. «Ὁχι, Ξουρῆ, τοῦ ἀποκρίθηκα· καλύτερα νὰ ρίξουμε τὸ σκοινὶ τῆς ἄγκουρας μὲ μιὰ σαμαντοῦρα καὶ ν' ἀλαργάrouμε στὴ θάλασσα, γιατί δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς ἀκλουθήσῃ πολὺ μακριά». Δὲν εἶχα τελειώσῃ τὴν κουδέντα μου κ' εἶδα αὐτὸ τὸ ζῶο, ὅ,τι κι' ἂν ἦτανε, σὲ τρεῖς τέσσερες ὀργιές ἀπ' τὸ κουπί, πρᾶμμα ποῦ μὲ ξάφνισε λιγάκι. Ὡστόσο, μπῆκα εὐτὺς μέσα στὴν καμπίνα, πῆρα τὸ μουσκέτο μου κ' ἔρριξα ἀπάνου του. Μὲ τὴν τουφεκιά, ἔστριψε καὶ γύρισε κολυμπῶντας κατὰ τὴν ὄχτη.

«Ὁ,τι κι' ἂν ἔγεινε, ἤμαστε στενεμένοι νὰ πᾶμε κάπου νὰ βροῦμε νερὸ γιὰ πιετό: δὲν μᾶς εἶχε μείνη πιά μέσα στὴ δάρκα μήτε μιὰ γουλιὰ νερό· μὰ πότε; ποῦ; νὰ ὁ κόμπος· Ὁ Ξουρῆς μοῦπε πὼς ἂν ἤθελα νὰ τὸν ἀφήσω νὰ πάῃ στὴ στεριά μὲ ἓνα ἀπ' τὰ βαρελάκια, ἤθελε εὖρη ἂν εἶχε νερὸ ἐκεῖ κοντά, καὶ θᾶφερνε στὴ βάρκα. Τὸν ρώτηξα γιατί ἤθελε νὰ πάῃ ἐκεῖνος, καὶ γιατί δὲν καθότανε στὴ βάρκα καὶ νὰ πάω ἐγὼ γιὰ νερό; Αὐτὸ τὸ παιδί μοῦ ἀποκρίθηκε μὲ τόση ἀγάπη, ποῦ ἀπὸ τότες τὸ πόνεσα γιὰ ἔλη μου τὴ ζωὴ. Μοῦπε: «Ἄν ἄγριο ἄνθρωπος ἐμένα φάγει, ἐσὺ φύγει.— Καλά, Ξουρῆ, φώναξα, θὰ πᾶμε κ' οἱ

δυό μας, κι' ἂν ἔρθουνε οἱ ἀγριανθρώποι, θὰ τοὺς σκοτώσουμε· δὲ θὰ φᾶνε μήτε τὸν ἕνα μας μήτε τὸν ἄλλο». Τοῦθωσα τότες τοῦ Ξουρῆ ἕνα κομμάτι γαλέτα καὶ μιὰ γουλιὰ πιοτὸ ἀπ' τὸ κασσόνι τοῦ ἀφέντη, ποὺ ἀνάφερα πρωτύτερα· κατόπι, λεβάροντας τῆ σκαμπαβία ὅσο γυαλὸ κρίναμε πρέπο, βγήκαμε στὴ στεριά, μὴν ἔχοντας μαζὶ μας, παρὰ μόνο τὰ τουφέκια μας καὶ δυὸ βαρέλια γιὰ νερό.

Φυλάχτηκα νὰ μὴ χάσω ἀπ' τὸ μάτι μου τὴ θάρκα, ἐπειδὴ φοβόμουν μὴ λάχῃ καὶ κατέδουν τίποτα ἄγριοι μὲ τὶς κουρίτες τους ἀπ' τὸ ποτάμι· μὰ τὸ παιδί, βλέποντας ἕνα μπάσσο μέρος σ' ἕνα μίλλι ἀπάνου κάτου πρὸς τὰ μέσα τῆς στεριάς, ἔτρεξε κατὰ κεῖ, καὶ σὲ λίγο τῶδα νὰ γυρίζῃ πρὸς τὸ μέρος μου. Μοῦ πέρασε ἡ ἰδέα πὼς τὸ κυνηγοῦσε κανένα ἀγρίμι ἢ κανένας ἀγριάνθρωπος, κ' ἔτρεξα νὰ τὸ βοηθήσω· μὰ σὰν πῆγα κοντά του, ξεχώρισα κάποιον πρᾶμμα ποὺ κρεμώτανε ἀπ' τὸν ὦμο του· ἦτανε ἕνα ζῶο ἀπάνου στὸ ὅποιο εἶχε τραβήξῃ, καὶ ποὺ εἶχε κάποιον μισίδι μὲ τὸ λαγὸ, μὰ ἕνα χρῶμα διαφορετικὸ καὶ μακρύτερα πόδια. Ὅπως καὶ νᾶναι, ἔμετς τὸ πήραμε μεγάλη χαρά, ἐπειδὴς εἶχε ἐξαίρετο φαγί· μὰ γιὰ κεῖνο ποὺ καταχάρηκε ὁ Ξουρῆς, ἦτανε τὸ μαντάτο πὼς εἶχε θρῆ καλὸ νερό, δίχως νὰ τύχῃ τίποτα ἀγριανθρώπους.

Ἐσπερώτερα εἶδαμε πὼς δὲν ἦτανε ἀνάγκη νὰ μποῦμε σὲ τόσον κόπο γιὰ νερό, γιατί· λίγο παραπάνου ἀπ' τὸ μέρος ποὺ εἶχαμε ἀραμμένη τῆ θάρκα μας, θρήκαμε γλυκὸ νερό.

Ἔτσι γιομίσαμε τὰ βαρέλια μας, γευτήκαμε τὸ λαγὸ ποὺ εἶχαμε σκοτώσῃ, καὶ τοιμαστήκαμε νὰ τραβήξουμε

πάλι τὸ δρόμο μας, δίχως νὰ δοῦμε ἀνθρώπινη πατημασιά σ' αὐτὸ τὸ μέρος τῆς στεριάς.

Ἵστερα ἀπὸ τοῦτο τὸ ἄλτ, ταξιδέψαμε κατὰ τὴ νοτιὰ ἓνα διάστημα δέκα κἂν δώδεκα μερόνυχτα, κάνοντας μὲ μεγάλη οἰκονομία χρεία τῆς κουμπάνιας μας, πού ἄρχισε νὰ λιγοστεύῃ στὰ καλά, καὶ μὴ θγαίνοντας στὴ στεριά παρὰ μόνο γιὰ νὰ πάρουμε νερό. Τὸ σκέδιό μου ἦτανε τότες νὰ φτάξουμε στὸ ποτάμι τῆς Γκαμπίας, ἢ στὸ ποτάμι τῆς Σενεγάλης, μ' ἄλλα λόγια στὰ κατατόπια τοῦ Πράσινου Κάβου, ὅπου ὄλπιζα νὰ πέσω ἀπάνου σὲ κανένα εὐρωπαϊκὸ καράδι. Σὲ ἐνάντια περίστασι, δὲν ἤξερα πιά, ποιὸν δρόμο νὰ πιάσω, παρὰ τὸ κάτω κάτω νὰ πασκίσω νᾶβρω τὰ νησιὰ, ἢ νὰ πάω νὰ χαθῶ μέσα στοὺς νέγκρους.

Μιά μέρα πού ἤμουνα πολὺ συλλογισμένος μ' αὐτὰ τὰ μπερδέματα, μπῆκα μέσα στὴν καμπίνα καὶ ξάπλωσα λιγάκι, ἀφίνοντας τὸ διάκι στὸ Ξουρή· ὅπου, ἄξαφνα, τὸ παιδί ἔμπηξε μιὰ φωνή: «Ἀφεντικό! Ἀφεντικό! Ἐνα καράδι μ' ἓνα πανί!» Ὁ φόβος τῶχε κάνει ὄξω φρενῶ αὐτὸ τὸ ἀπλὸ μωρό, γιὰτὶ νόμιζε πὼς δίχως ἄλλο κείνο τὸ καράδι ἦτανε τοῦ ἀφέντη του, σταλμένο νὰ μᾶς κυνηγήσῃ, ἐνῶ ἔμετε ἤμαστε πιά, καθὼς ἤξερα, ὄξω ἀπ' τὴν μπούκα τοῦ Πετάχτηκα ὄξ' ἀπ' τὴν καμπίνα μου, κι' ὄχι μόνο εἶδα μὲ μίαν τὸ καράδι, μὰ τὸ γνώρισα κι' ὄλας πὼς ἦτανε Πορτουγέζικο. Στὴν ἀρχὴ τὸ πῆρα γιὰ δουλεμπορικὸ, ἀπὸ κείνα πού κάνουνε τὴν τράμπα τῶν ἀράπηδων στὴ Γκουϊνέα· μὰ, σὰν ἔδωσα προσοχὴ στὸ δρόμο πού βαστοῦσε, κατάλαβα σὲ λίγο πὼς εἶχε κάθε ἄλλο δρομολόγιο, καὶ πὼς ὁ σκοπὸς του δὲν ἦτανε νὰ πέσῃ γυαλό. Τότες ἔβαλα πλώρη κατὰ τὸ πέλαγο,

κ' ἄφισα ὄξω σκότα, ἀποφασισμένος νὰ τὸ χουγιάξω ἂν μπορούσα.

Μ' ὄλα τὰ πανιὰ ποῦ μπορούσα νὰ κάνω, εἶδα πὼς δὲν θάμπαινα ποτὲς στὰ νερά του, καὶ πὼς θὰ περνοῦσε πρὶν νὰ μπορέσω νὰ τοῦ κάνω σινιάλο. Ἀλλά, ἀφοῦ καργάρησα τὰ κουπιὰ ὡς που νὰ τὰ τσακίσω, στή στιγμή ποῦ πήγαινα νὰ χάσω κάθε ἐλπίδα, μὲ εἶδε δίχως ἄλλο μὲ τὸ κιάλι του· καὶ ἐπειδὴς ξεχώρισε μιὰ βάρκα εὐρωπαϊκὴ, ποῦ συμπέρανε πὼς ἦτανε κανενοῦς καραβιοῦ ποῦχε πάθη, λιγότεφε τὰ πανιὰ του, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σιμώσω. Αὐτὸ μοῦδωσε κουράγιο, κι' ὅπως εἶχα μέσα στή βάρκα τὴ σημαία τοῦ ἀφέντη μου, τὴ σιάρισα γιὰ σινιάλο πὼς ζητοῦσα βοήθεια, καὶ τράδηξα μιὰ μουσκειτιά. Αὐτὰ τὰ δυὸ πράγματα τᾶδανε, ἐπειδὴς ἔμαθα ὑστερώτερα πὼς εἶδανε τὸν καπνὸ, μ' ὄλο ποῦ δὲν ἀκούσανε τὸ θρόντο. Σὰν εἶδε αὐτὰ τὰ σινιάλα, τὸ καράδι στάθηκε μὲ πολλὴ εὐγένεια ἀλακάπα. Μέσα σὲ τρεῖς ὥρες ἀπάνω κάτω, τὸ σίμωσα. Μὲ ρωτήσανε πορτοῦγέζικα, ὕστερα ἰσπανιόλικά, ὕστερα φράγκικα, ποιὸς ἦμουνα· μὰ δὲν καταλάβαινα καμμιά ἀπ' αὐτὲς τίς γλώσσες. Στὸ τέλος, ἓνας ναύτης Σκωτσέζος, ποῦ βρισκότανε στὸ καράδι, μοῦ φώναξε, καὶ τοῦ ἀπάντησα πὼς ἦμουνα ἐγγλέζος, καὶ πὼς εἶχα ξεφύγη ἀπ' εἶδος μαύρους ποῦ μ' εἶχανε σκλάβο στὸ Σαλέ. Τότες μὲ κράξανε ν' ἀνέβω στὸ καράδι, καὶ μὲ δεχτήκανε μὲ πολὺ εὐγένεια, μ' ὄλα μου τὰ μπαγκάζια.

Ὅσο γιὰ τὴ βάρκα μου, ἐπειδὴς ἦτανε πολὺ καλὴ, ὁ καπετάνιος μ' ἔκανε πρόταση νὰ τὴν ἀγοράσῃ γιὰ τὸ καράδι του, καὶ μὲ ρώτηξε τί θάθελα γιὰ νὰ τοῦ τὴ δώσω. Τοῦ εἶπα πὼς στάθηκε γιὰ μένα πολὺ παλληκάρι γιὰ τὸ κάθε τι, καὶ

τοῦ ζήτηξα νὰ μοῦ στρέξῃ νὰ μὴ τοῦ πῶ καμμιά τιμὴ, καὶ πὼς τὸν ἄφηγα στὴν κρίση του: ἔπου, μοῦ λέει, πὼς θὰ μοῦ κάνει, μὲ τὸ χέρι του, ἓνα μπιλιέτο τῶν ὀγδόντα ὀχτόλιρω, πληρωτέων στὴν Μπραζιλία, καὶ πὼς, ἂν, φτάνοντας ἐκεῖ, μοῦδινε κανένας πιὸ πολλά, θὰ μοῦ μέτραγε καὶ τὸ παραπάνου. Ἐξ ἄλλου, μοῦ πρότεινε ἐξήντα ὀχτόλιρα γιὰ τὸ παιδί μου, τὸν Ξουρῆ. Δίσταζα νὰ τὶς δεχτῶ, ὄχι γιατί δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἀφήσω στὸν καπετάνιο, μὰ γιατί δὲν ἤθελα νὰ πουλήσω τὴ λευτεριά αὐτουνοῦ τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ποῦ μ' εἶχε βοηθήσῃ τόσο πιστὰ γιὰ ν' ἀποχτήσω τὴ δική μου. Ὡστόσο, ὅταν εἶπα τοῦ καπετάνιου τὴν αἰτία, παραδέχτηκε πὼς ἦτανε σωστή, καὶ μοῦ πρότεινε, γιὰ νὰ σάξουμε, νὰ δώσῃ στὸ παιδί μιὰ γραφτὴ ὑποχρέωση πὼς θὰ τοῦ χαρίσῃ τὴ λευτεριά του ἅμα περάσουγ δέκα χρόνια, ἂν ἤθελε νὰ γείνη χριστιανός. Ὅπου, ἐπειδὴς παραδέχτηκε ὁ Ξουρῆς νὰ τὸν ἀκλουθήσῃ, τὸν ἄφησα στὸν καπετάνιο.

Δὲ θὰ μπορούσα νὰ παινέσω ὅσο πρέπει τὸ φέριμο ποῦ μοῦκανε ὁ καπετάνιος. Δὲ θέλησέ νὰ πάρῃ τίποτα γιὰ ναῦλο· μοῦ παράδωσε ἓνα ἓνα ὅ,τι εἶχα δικό μου μέσα στὸ καράδι του, κι' ὅ,τι εἶχα διάθεση νὰ τὸ πουλήσω μοῦ τ' ἀγόρασε, ὅπως τὸ κασσόνι μὲ τὶς μποτίλλες, δυὸ μουσκέτα μου, κ' ἓνα κομμάτι ποῦ ἀπόμεινε ἀπ' τὸ καθαρὸ κερὶ ποῦχα κάνει τὶς λαμπάδες· μ' ἓναν λόγο, ἔπιασα ἀπάνω-κάτω διακόσα εἴκοσι ὀχτόλιρα ἀπ' ὅλο τὸ πρᾶμμα ποῦ εἶχα, καὶ μ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιο πάτησα πόδι στὸ χῶμα τῆς Μπραζιλίας. Ἐκεῖ πέρα, ὕστερ' ἀπὸ λίγο διάστημα, ὁ καπετάνιος μὲ σύστησε στὸ σπῆτι ἐνοῦς πολὺ τίμιου ἀθρώπου, ὅπως ἦτανε κι' ἀτός του, ποῦ εἶχε, ὅπως λένε, ἓνα ἐπι-

gendo, μ' ἄλλα λόγια μιὰ φυτεία κ' ἕναν ζαχαροκαλαμιώνα. Ἐξῆσα κάμποσο καιρὸ στὸ σπίτι του, καὶ μ' αὐτὸ τὸ μέσο ἔμαθα τὸν τρόπο ποὺ φυτεύουν καὶ ποὺ βγάζουν ζάχαρη. Βλέποντας τὴν καλὴ ζωὴ ποὺ περνούσανε κεῖνοι ποῦχανε τὶς φυτείες, καὶ τὸ πόσο γρήγορα ἐπλούτιζαν, ἀποφάσισα, ἂν μποροῦσα νὰ καταφέρω νὰ μοῦ δώσουνε ἄδεια, νὰ ἐγκατασταθῶ ἀνέμεσά τους καὶ νὰ γείνω κ' ἐγὼ φυτευτῆς, ἔχοντας σκοπὸ μαζί νὰ δρῶ κανένα μέσο γιὰ νὰ πάρω στὰ χέρια μου τὸ χρῆμα ποῦχα ἀφήσει στὴ Λόντρα. Μ' αὐτὸ τὸ σκέδιο, ἀφοῦ κατάφερα νὰ πάρω κάποιον χαρτὶ ἰθαγένειας, ἀγόρασα ὅση χέρσα γῆς μπόρεσα μὲ τὸ χρῆμα ποὺ εἶχα, κ' ἔκανα ἕνα σκέδιο γιὰ τὴ φυτεία μου καὶ τὴν ἐγκατάστασή μου, σύμφωνα μὲ τὸ ποσὸ ποὺ ἔλπιζα νὰ πάρω ἀπ' τὴ Λόντρα.

Εἶχα ἕναν γείτονα, ἕναν Πορτουέζο ἀπ' τὴ Λισμπόνα, μὰ ἀπὸ γονεῖους Ἑγγλέζους. Τὸν λέγανε Wells, καὶ βρισκότανε καὶ κεῖνος ἀπάνω κάτου στὴν ἴδια θέσση ποὺ βρίσκουμουν κ' ἐγὼ. Τὸν λέγω γείτονα, γιὰτὶ ἡ φυτεία του ἦτανε κοντὰ στὴν δική μου, καὶ γιὰτὶ ζούσαμε φιλικὰ· τὸ ἔχει μου ἦτανε λιγοστό, ὅπως καὶ τὸ δικό του, καὶ γιὰ δυὸ χρόνια πάνω-κάτου καλλιεργήσαμε σκεδὸν μονάχα γιὰ τὸ φωμὶ μας. Μολοταῦτα, εἶχαμε ἀρχίσει νὰ πηγαίνουμε μπρός, καὶ τὰ χωράφια μας πιάσανε νὰ καρπίζουσι τόσο, ποὺ τὴν τρίτη χρονιά μαζώξαμε καπνὸ, καὶ τοιμάσαμε κι' ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος ἀπὸνα μεγάλο μέρος γῆς, γιὰ νὰ φυτέψουμε ζαχαροκάλαμο τὴν ἐρχόμενη χρονιά. Μὰ κ' οἱ δυὸ μας εἶχαμε ἀνάγκη ἀπὸ βοήθεια· τότες κατάλαβα, πε-

ρισσότερο από κάθε άλλη φορά, πόσο άσχημα έκανα να χωριστώ τὸ παιδί μου, τὸν Ξουρή.

Τὰ περνούσα ὅπως ὅπως, καὶ ρεγουλάριζα τὴ ζήση μου σύμφωνα μὲ τὴν προκοπὴ τῆς φυτείας μου, ὡς ποὺ γύρισε πίσω ὁ λαμπρὸς μου φίλος ὁ καπετάνιος, ποὺ μ' εἶχε περιμαζέψει ἀπὸ τὴ θάλασσα: γιατί τὸ καράβι του ἔμεινε σκεδὸν τρεῖς μῆνες γιὰ νὰ φορτώσῃ καὶ νὰ τοιμαστῇ γιὰ ταξειδί. Σὰν τοῦ μίλησα γιὰ τὸ μικρὸ κεφάλαιο ποῦχα ἀφίσει πίσω μου στὴ Λόντρα, μοῦδωσε τούτῃ τὴ φιλικὴ καὶ εὐκρινὴ συμβουλή: Σενιὸρ Ἰγκλέζ, μού εἶπε (γιατί πάντα ἔτσι μέλεγε), ἂν θέλετε νὰ δώσετε μιὰ προμήθεια γιὰ μένα, καὶ γιὰ τὸ πρόσωπο ποῦ φυλάγῃ τὸ χρέμα σας, στὴ Λόντρα, γράμμα καὶ παραγγελία νὰ στείλῃ τὰ λεφτά σας στὴ Λιζμπόννα, στὸ τάδε πρόσωπο ποῦ θὰ σᾶς πῶ, καὶ στὸ τάδε καὶ τάδε ἔμπόρεμα ποῦ ἔχει περάσῃ σὲ κείνο τὸ μέρος, θὰ σᾶς τὰ φέρω στὸ γυρισμό μου· ἀλλά, ἐπειδὴ οἱ ἀνθρώπινες ὑπόθεσες εἶνε ὑποκείμενες σὲ ἀναποδογυρίσματα καὶ σὲ καταστροφές, καλὰ θὰ κάνετε νὰ μοῦ δώσετε ἐπιστολὴ γιὰ καμμιά κατοστὴ λίρες, ποῦ λέτε πῶς εἶνε τὸ μισὸ κεφάλαιό σας, κ' ἔτσι πρῶτα-πρῶτα δοκιμάζετε τὴ τύχη σας μόνο γιὰ τοῦτο: ἔτσι, ποῦ ἂ φτάξῃ κείνο σὲ καλὸ λιμάνι, νὰ μπορέσετε νὰ κανονίσετε καὶ γιὰ τὸ ρέστο μὲ τὸν ἴδιο τρόπο· μὰ ὅμως ἂν πάθῃ τίποτα, νὰ μπορέσετε στὴν ἀνάγκη νὰ κάνετε τὴ δουλειά σας μὲ τὰ ἄλλα μισά.»

Τούτῃ ἡ συμβουλή ἦταν φρόνιμη καὶ γιομάτῃ ἀπὸ φιλικὸ ἐνδιαφέρο· παραδέχτηκα πῶς ἦταν τὸ καλύτερο ποῦ εἶχα νὰ κάνω, καὶ γι' αὐτὸ ἔτοιμασα τὰ γράμματα γιὰ τὴν

κυρία πού είχα έμπιστευτή τὸ χρῆμα μου, καὶ μιὰ προμήθεια γιὰ τὸν καπετάνιο, ὅπως τὸ θέλησε.

Ἐγραφα στὴ χήρα τοῦ ἐγγλέζου καπετάνιου καὶ ξιστοροῦσα ὄλα μου τὰ παθήματα, τὸ πῶς σκλαδῶθηκα, τὸ πῶς ξέφυγα, τὸ πῶς ἀπαντήθηκα στὸ πέλαγο μὲ τὸν Πορτουγέζο καπετάνιο, τὸ φιλόφθιμο φέριμό του καὶ τὴν κατάστασι πού βρισκόμουν τότες, μ' ὄλες τίς ὁδηγίες πού χρειαζόντουσαν γιὰ νὰ μοῦ γυρίσῃ τὰ λεφτά μου· κι' ὅταν αὐτὸς ὁ τίμιος καπετάνιος ἔφταξε στὴ Λιζμπόννα, ἐβρόχη μέσο, μέσον ἑνοῦς ἀπ' τοὺς Ἐγγλέζους πού ἐμπορεύονται σὲ τούτη τὴν πολιτεία, νὰ στείλῃ ὄχι μόνο τὴ παραγγελία μου, ἀλλὰ καὶ μιὰ σωστὴ ξιστόρησι τῶν ὅσω πέρασα, σ' ἕναν ἔμπορα τῆς Λόντρας, πού ἐνήργησε τόσο καλὰ στὴ χήρα, πού ὄχι μόνο τοῦ παράδωσε τὰ λεφτά, ἀλλὰ κι' ἀπ' τὸ δικό της κομπόδεμα ἔστειλε στὸν Πορτουγέζο καπετάνιο ἕνα πλοῦσιο ρεγάλο γιὰ τὴ σπλαχνία του καὶ γιὰ τὴ βοήθεια πού μοῦ ὄδωσε.

Ὁ ἔμπορας τῆς Λόντρας, τίς ἑκατὸ λίρες τίς ἔκανε ἐγγλέζικα ἐμπορεύματα, ὅπως τοῦ τῶχε γράψῃ ὁ καπετάνιος, καὶ τοῦ τᾶστειλε κατευθεὶα στὴ Λιζμπόννα, κι' ἀποκεῖ τᾶφερε στὴν Μπραζιλία, ὄλα σὲ καλὴν κατάστασι. Ἄναμεσα σ' αὐτά, δίχως νὰ τοῦ παραγγείλω, (γιατὶ ἤμουν πολὺ ἀρχάριος νὰ τὸ σκεφτῶ), φρόντισε νὰ δάλλῃ σύνεργα κάθε λογῆς, σιδερικὰ καὶ χρειαζόμενα πού είχα ἀνάγκη γιὰ τὴ φυτεία μου, καὶ πού μὲ εὐκόλυναν πάρα πολὺ.

Καταχάρηκα σὰν ἔφταξε τούτη ἡ πρᾶμμάτεια, καὶ πιστεψα πῶς ἔκανα πειὰ τὴν τύχη μου. Ὁ καλὸς μου φροντιστής, ὁ καπετάνιος, εἶχε ξοδέψῃ τίς πέντε λίρες πού τοῦχε

στείλη για ρεγάλο ή φιλενάδα μου, για να μου μιστώσει για έξι χρόνια έναν υπηρέτη, που μου τον έφερε, και δε θέλησε να δεχτή τίποτα με κανέναν τρόπο, όσο από λίγον καπνό, που τον υποχρέωσα να τον πάρη γιατί ήτανε απ' τή δική μου τή σοδειά.

Δέν ήτανε μονάχα τοῦτο: ὅπως τὰ ἐμπορέματά μου ήτανε ὅλα ἐγγλέζικη μανιφατούρα, δηλαδή κασμίρια, στόρφες, φανέλλες καὶ ἄλλα πράγματα που εἶχανε μιὰν ιδιαίτερη πέραση στὸν τόπο, βρήκα τὸ μέσο νὰ τίς πουλήσω μὲ πολὺ ὄφελος: τόσο, που μπορῶ νὰ πῶ πὼς ἔπιασα τετρά-διπλα τὸ κόστος τους, καὶ πρόκοψα πολὺ περισσότερο ἀπ' τὸ φτωχὸ γείτονα, ὅσο για τὴν φυτεία μου, γιατί τὸ πρῶτο πράμμα που ἔκανα, ήτανε νὰ αγοράσω ἕναν σκλάβο ἀράπη, καὶ νὰ μιστώσω ἕναν παραγουιὸ εὐρωπαῖον· ἕναν ἄλλον θέλω νὰ πῶ, ἔξον ἀπὸ κεῖνον που μ' εἶχε φέρε: ὁ καπετάνιος ἀπ' τὴ Λιζμπόννα.

Μὰ ἡ κακὴ χρῆσι τοῦ πλούτου εἶναι συχνὰ ἡ πραγμα-
τικὴ αἰτία στὶς πιὸ μεγάλες μας ἀτυχίες: ἔτσι ἔγινε καὶ μὲ μένα. Τὴν ἄλλη χρονιά εἶχα μιὰ μεγάλη ἐπιτυχία στὴ φυτεία μου: πήρα μεσ' ἀπ' τὸ δικὸ μου χῶμα πενήντα μεγάλες μπάλλες καπνό, χωρὶς νὰ λογαριάσω κεῖνον που, για τίς ἀνάγκες μου, τὸν εἶχα κάνει τράμπα μὲ τοὺς γειτό-
νους μου, κι' αὐτὲς τίς πενήντα μπάλλες, που ζύγιζαν ἢ κά-
θε μιὰ πάνω κάτω ἑκατὸ λίβρες, τίς βόλεψα καλὰ καὶ τίς ἔ-
βαλα σὲ θέση, ὡς που νὰ γυρίση ἡ ἀρμάδα ἀπ' τὴ Λιζμπόν-
να. Τότες, ὅπως οἱ δουλειές μου καὶ τὰ πλούτη μου πλῆ-
θαιναν, τὸ κεφάλι μου ἄρχισε νὰ γιομίζη ἀπὸ ἐπιχειρήσεις
ὅξω ἀπ' τίς δυνάμεις μου, ἐπὶ κεῖνες που φέρνουν συχνὰ

στήν καταστροφή τούς πειο ἔμπειρους ἐπιχειρηματίες. Για νὰ ἔρτω τώρα σιγά-σιγά στὰ καθέκαστα αὐτηνῆς τῆς μεριάς στήν ἱστορία μου, πρέπει νὰ φανταστήτε πῶς, ἔχοντας ζῆση τότες ἀπάνου-κάτου τέσσερα χρόνια στήν Μπραξιλία, κι' ἀρχίζοντας νὰ εὐτυγῶ καί νὰ πλουτίζω μέ τή φυτεία μου, ὄχι μόνον εἶχα μάθει τὰ πορτουγέζικα, μὰ κ' ἔδεσα φιλία μέ τούς συναδέρφους μου τούς φυτευτές, ὅπως καί μέ τούς ἔμπορους τοῦ Σάν Σαλβατόρ, ποῦτανε τὸ πόρτο μας. Στίς κουβέντες ποῦ κάναμε μαζί, εἶχα κάνει πολλές φορές λόγο γιά τὰ δυὸ ταξείδια μου στὰ μέρη τῆς Γκουϊνέας μέ σκοπό νὰ ἔρτω σέ δοσοληψία μέ τούς ἀράπηδες, καί γιά τήν εὐκολία μέ τήν ὁποία ἀγοράζει κανένας δίνοντας παιχνίδια καί ζούζουλα, δηλαδή χάντρες, ψήφες, σουγιάδες, φαλίδια, μπαλτάδες, κομμάτια καθρέφτη, κι' ἄλλα τέτοια πράγματα, ὄχι μόνο μαλαματόσκονη, σπυριά ἀπό χρυσάφι τῆς Γκουϊνέας, ἔλεφαντόδοντο, κλπ., ἀλλά καί ἀράπηδες γιά τίς δουλειές τῆς Μπραξιλίας, καί σέ μεγάλο ποσό.

Ἀκούγανε πάντα μέ πολλή προσοχή αὐτές τίς κουβέντες μου ἀπάνου σέ τοῦτο τὸ κεφάλαιο, μὰ ἰδιαιτέρως τῆ μεριά ποῦ μιλοῦσα γιά τὸ ἐμπόριο τῶν ἀράπηδων, ἐμπόριο, ποῦ ὄχι μονάχα ἦτανε πολὺ πίσω σέ κείνη τήν ἐποχή, μὰ ποῦ, στή θέση ποῦ βρισκότανε, δέν γίνονταν παρὰ μονάχα μέ τὰ *asientos*, ἤγουν ἄδειες πῶδιναν οἱ βασιλιάδες τῆς Ἰσπανίας καί τῆς Πορτουγαλλίας, ποῦ εἶχανε τὸ μονοπώλιο: καί γι' αὐτὸ ἀγοραζόντανε λίγοι ἀράπηδες, κ' ἦτανε πολὺ ἀκριβοί.

Ἔτυχε μιὰ φορά, βρισκόμενος σέ παρέα μέ ἔμπορους

καί φυτευτές τῆς γνωριμιᾶς μου, κ' ἔκανα κουδέντα γιά ἔλα τοῦτα μὲ μεγάλη θέρμη· τρεῖς ἀπ' αὐτουνοὺς ἔρχονται τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῒ στὸ σπίτι μου, καί μοῦ λένε πὼς εἶχανε σκεφτῆ πολὺ ἀπάνου σὲ κεῖνα ποῦχαμε πῆ· μεταξὺ μας ψὲς τὸ βράδυ, καί πὼς ἐρχόντανε νὰ μοῦ κάνουν μιὰ μυστικὴ πρόταση.

Μοῦ ξεμυστηρεύτηκαν, ἀφοῦ μοῦ ζητήσανε νὰ τὸ κρατήσω μυστικό, πὼς εἶχανε κάνει τὸ σκέδιο νὰ ἀρματώσουνε ἓνα καράβι γιά τὰ μέρη τῆς Γκουϊνέας: «Ἐχομε ἔλοιμας, ὅπως κ' ἐσύ, φυτεῖς, πρόστεσαν, καί δὲ μᾶς χρειάζεται τίποτα τόσο, ὅσο μᾶς χρειάζονται σκλάβοι· μὰ ἐπειδὴς δὲ μπορούμε νὰ καταπιαστοῦμε αὐτὸ τὸ ἐμπόριο, μιὰ πού δὲ μπορεῖ κανένας νὰ πουλᾷ τοὺς ἀράπηδες στὸ παζάρι, σὰν τοὺς ξεμπαρκάρη, θέλουμε νὰ κάνουμε μονάχα ἓνα ταξεῖδι γιά νὰ φέρουμε κρυφὰ ἀράπηδες καί νὰ τοὺς σκορπίσουμε μέσα στὶς φυτεῖς μας». Μ' ἓναν λόγο, τὸ ρῶτημα ἦτανε πὼς ἂν ἤθελα νὰ μπαρκάρω ὡσὰν παρτσινέβελος, γιά νὰ κουμαντάρω τὴν δοσοληψία στὴ Γκουϊνέα. Θάχα τὸ ἀνάλογό μου ἀπάνου στοὺς ἀράπηδες, δίχως νὰ δώσω τὸ μερτικό μου σὲ μετρητά.

Ὅπως ἤμουνα γεννημένος γιά νὰμαι ἀτός μου ἢ καταστροφή μου, ἔτσι καί τώρα, μοῦ στάθηκε ἀδύνατο ν' ἀντισταθῶ σ' αὐτὸν τὸν πειρασμό, ὅπως δὲ μπορούσα ν' ἀντισταθῶ στὶς πρῶτες τρελλὲς ἰδέες πού κάπνιζε τὸ κεφάλι μου, τότες πού οἱ καλὲς συμβουλὲς τοῦ πατέρα μου δὲ δρίσκανε κανένα αὐτὶ ἀπὸ μέρος μου. Μὲ λίγα λόγια, τοὺς εἶπα πὼς πήγαινα μ' ὅλη τὴ καρδιά μου, ἂν παραδεχόντανε νὰ ἀναλάβουν τὸ κουμάντο τῆς φυτείας μου στὸ διάστημα

πού θά λείψω, καί νά βολέψουν τὸ ἔχει μου ὅπως θά τοὺς παράγγελα, ἂν τυχὸν πάθαινα στὴ θάλασσα. Μοῦ τὸ ὑποσκέθησαν, καί ὑπογράψανε στὸ χαρτί; ἀφοῦ τοὺς ἔκανα μιὰ ταχτική διαθήκη, ἔπου κανόνιζα τὰ καθέκαστα γιὰ τὴ φυτεία μου καί γιὰ τίς ἄλλες δουλειές μου σὲ περίσταση θάνατου, καί κάνοντας γενικὸ κληρονόμο μου τὸν καπετάνου μου ἔγλυτώσει τὴ ζωὴ, ὅπως τῶχω διηγηθῆ παραπάνου, ὑποχρεώνοντάς τον ὅμως νά κανόνισῃ τὴ μοιρασιά τοῦ ἔχει μου σύμφωνα μὲ ὅ,τι ἔγραφα μέσα στὴ διαθήκη μου, δηλαδή πὼς θά κράταγε γιὰ λόγου του τὸ ἓνα μισὸ τῆς σοδειᾶς, καί πὼς τὸ ἄλλο μισὸ θά τὸ μπαρκάριζε γιὰ τὴν Ἑγγλία.

Σύντομα, πῆρα ὅλα τὰ μέτρα πού χρειαζόντουσαν γιὰ νά ξασφαλίσω τὰ καλά μου καί γιὰ νά διατηρήσω τὴ φυτεία μου ἄν εἶχα δεῖξει τὴ μισή προνοητικότητα γιὰ τὸν ἑαυτό μου, καί γιὰ νά κρίνω τί ἔπρεπε καί τί δὲν ἔπρεπε νά κάνω, σίγουρα δὲν ἤθελα ξεμακρύνει ἀπὸ μιὰ ἐπιχείρηση ἀνθηρῆ: δὲν ἤθελα ἀφήσει στὰ καλά καθούμενα τόσες σίγουρες ἐλπίδες πούχα νά πλουτίσω, γιὰ ἓνα ταξεῖδι σὲ θάλασσα, ἔπου θά ἔρριχνα τὸν ἑαυτό μου σ' ὅλες τίς ἰδιοτροπίες τῆς τύχης· γιὰ νά μὴν πῶ τίποτα γιὰ τίς ὑποψίες πού εἶχα πὼς μὲ περιμένουν προσωπικὲς συμφορές.

Μὰ εἶχα πάρη πειὰ τὸν κατήφορο, καί ὑπάκουσα τυφλὰ σὲ ὅ,τι μοῦλεγε τὸ γοῦστο μου παρὰ τὸ λογικὸ μου. Ἄφοῦ ἀρματώθηκε τὸ καράβι ὅπως ἔπρεπε, κ' ἔγεινε τὸ φόρτωμα καί κάθε πράγμα ὅπως ἦτανε οἱ συμφωνίες μας μὲ τοὺς συντρόφους μου σ' αὐτὸ τὸ ταξεῖδι, μπαρκάρησα, τὴν καταραμένη 1ῃ Σεπτεμβρίου, ὀχτὼ χρόνια, μέρα μὲ μέρα,

ὕστερ' ἀπὸ τὸ φευγιό μου ἀπὸ τὸ Hull μέσα ἀπ' τὴν ἀγκαλιά τοῦ πατέρα μου καὶ τῆς μητέρας μου, γιὰ νὰ φανῶ ἀνυπάκουος στὸ θέλημά τους, καὶ ἄμυαλος ὅσο γιὰ τὸ δικό μου καλό.

Τὸ καράδι μας ἦτανε ἀπάνου-κάτου 120 τοννῶ, κ' εἶχε ἔξη κανόνια καὶ δεκατέσσερες ἄντρες, ὅξ' ἀπ' τὸν καπετάνιο, τὸν ὑπηρέτη του καὶ μένα. Καλὰ καλὰ δὲν εἶχαμε ἄλλο φορτιό ἀπὸ τὰ ἐμπορέματα ποὺ χρειαζόντουσαν γιὰ τὴ δοσοληψία μας μὲ τοὺς ἀράπηδες, μ' ἄλλα λόγια χάντρες γυαλιά, κοχίλια, παιχνίδια, προπάντων μικρὰ κηθρεφτάκια, μαχαίρια ψαλιδία, μπαλτάδες, κι' ἄλλα τέτοια.

Τὴν ἴδια μέρα ποὺ πῆγα ἀπάνου στὸ καράδι, κάναμε πανιά, τραβῶντας κατὰ τὸ βορρῆα, καὶ βαστώντας δίπλα στὴ στεριά μας, μὲ τὸ σκέδιο νὰ δάνουμε πλώρη κατὰ τὴν Ἀφρικὴ σὰ θὰ φτάναμε σὲ δέκα κἂν ἔντεκα γράδα νοτινὸ πλάτος: ἔτσι συνέθιζαν, ὅπως φαίνεται, νὰ κρατᾶνε ρότα κείνη τὴν ἔποχή. Μᾶς ἔκανε πολὺ καλὸν καιρὸ, μὰ πολὺ ζέστη, σ' ὅλο τὸ μᾶκρος τῆς στερηᾶς μας, ἴσαμε ποὺ ψηλώσαμε στὸν κάδο τοῦ San Agostino, ἔπου, πιάνοντας τὸ πέλαγο, ἀφήσαμε τὴ στερηᾶ καὶ δάλαμε πλώρη σὰν νᾶμαστε φορτωμένοι γιὰ τὸ νησί τοῦ Fernando-Noronha· ἀλλὰ, βαστώντας τὸ δρομολόγιό μας βορειοανατολικά κάρτο βοριά, ἀφήσαμε πρὸς τὰ ἀνατολικά κι' αὐτὸ τὸ νησί καὶ τᾶλλα ποῦναι μαζί του. Ὑστερα ἀπὸ δώδεκα μερόνυχτα δρόμο ἀπάνου-κάτου, καβατζάραμε τὴ γραμμὴ, καὶ βρισκόμαστε, σύφωνα μὲ τὸν τελευταῖο μας λογαριασμό, σὲ ἑπτὰ γράδα κ' εἰκοσιδυὸ μينوῦτα βορεινὸ πλάτος, ἔπου ἓνας δυνατὸς σίφουνας εἶτε ἓνα μπουρίνι, μᾶς ἔκανε νὰ χά-

σουμε όλότελα τό δρόμο μας. Ἄρχισε ἀπ' τὰ νοτιανατολικά, ἔστριψε σχεδόν κατά βοριοδυτικά, καί τέλος στερέωσε στά βορειανατολικά, ἀπ' ὅπου ξαπολύθηκε μ' ἕναν τρόπο τόσο τρομερό, πού ἐπὶ δώδεκα μερόνυχτα χωρίς ἀνάπαψη δέν κάναμε ἄλλο παρά νά σερνόμαστε κυνηγημένοι ἀπό τή φουρτουόνα, κι' ἀφίνοντας νά μᾶς πάη ἔπου μᾶς σπρώχνανε ἡ τύχη κ' ἡ μανία τῶν ἀνέμων. Σ' αὐτό τό διάστημα, δώδεκα μερόνυχτα, δέν εἶναι ἀνάγκη νά πῶ πῶς περίμενα σέ κάλλε στιγμῇ νά πᾶμε στόν πάτο· καί στά σωστά, κανένας μέσα στό καράβι δέν ἔλπιζε νά σώση τή ζωη του.

Μέσα σέ τούτη τήν ἀπελπισία, ὄξω ἀπ' τή φρίκη τῆς φουρτουόνας, πέθανε κ' ἕνας ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους μας ἀπό σκαρλατίνα, κ' ἕνας ναύτης κι' ὁ ὑπηρέτης σαρώθηκαν ἀπό μιὰ θάλασσα. Στίς δώδεκα μέρες ὁ ἀγέρας λασκάρισε λίγο, κι' ὁ καπετάνιος πῆρε σημάδι ἀπάνου στή χάρτα ὅσο μπόρεσε καλύτερα, καί λογάριασε πῶς βρισκόμαστε ἀπάνωκάτου σέ ἔντεκα γράδα βόρειο πλάτος, μὰ πῶς εἶχε μέ τόν κάβο τοῦ San Aguostino εἰκοσιδυό γράδα διαφορά σέ δυτικό μήκος: μ' ἄλλα λόγια, βρῆκε πῶς εἶχαμε πιάση τή στερεῆ τῆς Γκουγιάνας, ἤγγουν τό νοτικό μέρος τῆς Μπραζιλίας, πέρα ἀπ' τό ποτάμι τῶν Ἀμαζώνων, κατά τό μέρος τοῦ Ὁρενόκου, τό Μεγάλο Ποτάμι: ὅπως συνεθίζου νά τό λένε. Τότες μοῦ ζήτηξε τή γνώμη μου ἀπάνω στό δρόμο πού ἔπρεπε νά πάρη, γιατί· τό καράβι ἔκανε νερά ἀπό πολλές μεριές, κ' ἦτανε βλαμένο σέ μεγάλο βαθμό. Κεῖνος ἦτανε τῆς ιδέας νά στρίψουμε πίσω κατά τή στερεῆ τῆς Μπραζιλίας. Ἐγὼ ἤμουνα όλότελα τῆς ἐνάντιας γνώμης. Ἀφοῦ μελετήσαμε καλά κ' οἱ δυό μας τίς χάρτες

της Ἀμερικῆς, φτάξαμε στὸ συμπέρασμα πὼς δὲν ὑπῆρχε καμμιά χώρα κατοικημένη ὅπου θὰ μπορούσαμε νὰ ποδίσουμε, πρὶν νὰ πιάσουμε τὸ ἀρχιπέλαγο τῶν Καραΐβων. Ἀποφασίσαμε λοιπὸν νὰ κάνουμε πανιά κατὰ τὴν Μπαρμπάδα, ὅπου ὀλπίζαμε, βασιτῶντας ἀνοιχτὰ, γιὰ νὰ φυλαχτοῦμε ἀπ' τὸ μπάσιμο τοῦ κόρφου τῆς Μέξικας, νὰ μπορέσουμε νὰ φτάξουμε μέσα σὲ δεκαπέντε μέρες, ἀφοῦ μᾶς ἔσπευκε ἀδύνατο νὰ κάνουμε τὸ ταξεῖδι μας στὴν Ἀφρική, διχως τὴ βοήθεια ποῦχε ἀνάγκη τὸ καράβι μᾶς κ' ἑμεῖς.

Σὲ τοῦτο τὸ ἀναμεταξύ, ὁ ἀγέρας φυσοῦσε στὰ γερά διχως νὰ κόψη, καὶ κατὰ τὰ χαράματα, ἕνας ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους μας φώναξε: «Στερηὰ»! Ἀκόμα δὲν εἶχαμε προφτάξῃ νὰ πεταχτοῦμε ἔξω ἀπ' τὴν καμπίνα, γιὰ νὰ δοῦμε σὲ ποιά χώρα τοῦ κόσμου βρισκόμαστε, καὶ τὸ καράβι μας βρῆκε ἀπάνου στὸν ἄμμο. Ὅπως κόπηκε ἔτσι μανομῖας ἢ φόρα του, ἡ θάλασσα χύθηκε ἀπάνω του μὲ τέτοιο τρόπο ποῦ περιμέναμε ὄλοι μας νὰ χαθοῦμε στὸ μينوῦτο, καὶ καταφύγαμε στὴν πρύμη, γιὰ νὰ φυλαχτοῦμε ἀπ' τὴς θάλασσες ποῦ σκάζανε καὶ ποντίζανε ὄλη τὴν κουβέρτα.

Θάταν δύσκολο, γιὰ ἕναν ἄνθρωπο ποῦ δὲ βρέθηκε σὲ σὲ μιὰ παρόμοια θέση, νὰ περιγράψῃ εἴτε νὰ φανταστῇ τὴν ἀπελπισία ποῦ βρίσκειται κανένας σὲ τέτοιες περιστάσεις· δὲ ξέραμε μῆτε ποῦ ἤμαστε μῆτε ποιά ἦτανε ἡ στερηὰ ποῦ εἶχαμε σιδιρτάρη, μῆτε ἂν ἦτανε νησὶ ἢ μεγάλη στερηὰ, μῆτε ἂν ἦτανε κατοικημένη γιὰ ἔρημη. Καὶ ἐπειδὴς ἡ μανία τοῦ ἀγέρα ἦτανε μεγάλη ἀκόμα, μ' ὄλο ποῦ ἔσπασε ἕνα κατιτίς, δὲ μπορούσαμε μῆτε νὰ πιάσουμε τὴν ἐλπίδα πὼς τὸ καράβι θάστεκε λίγα μينوῦτα διχως νὰ

κομματιαστῆ, ἐχτὸς ἂν ὁ καιρὸς μὲ κανένα θάμμα ἀλλάζε
ξαφνικά. Μ' ἓναν λόγον, βλέπαμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, περιμέ-
νοντας τὸ χάρο ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή, καὶ ἐτοιμαζόμενοι
ἔλοι μας γιὰ ἓναν ἄλλον κόσμον, γιατί δὲν μᾶς ἔμνησκε τί-
ποτα ἢ λίγα πράγματα νὰ κάνουμε σὲ τοῦτον ἐδῶ.

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΤΙΜΩΝ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΣΚΗΝΗ ΙΙΙ

ΕΝΑ ΔΑΣΟΣ

ΜΠΑΙΝΕΙ Ο ΤΙΜΩΝΑΣ

Τ' ΑΦΙΕΡΩΩ ΣΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ — ΤΟ
ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟ ΠΑΛΙ ΣΤΟ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟ.

Τίμωνα

ἦλιε ποῦ δίνεις ζωὴ στὸ κάθε τι,
σήκωσε ἀπ' τῆ γῆς τὰ σαπισμένα
δρωμόνερα! Φαρμάκωσε τὸν ἀγέρα
ποῦναι κάτου ἀπ' τὸ γῦρο τοῦ φεγ-
γαριοῦ! Πᾶρε δυὸ ἀδέρφια δίδυμα ποῦ
ὀγγήκανε ἀπ' τὴν ἴδια κοιλιὰ, ποῦ
πιάστηκαν, ἐγκυμονήθηκαν καὶ γεν-
νηθήκανε στὸ ἴδιο διάστημα· δός τους
δυὸ διαφορετικὲς τύχες· ὁ μεγαλύτε-
ρος θὰ περιφρονήσῃ τὸν μικρότερο.

Ἡ ἀνθρώπινη φύση ποῦναι ὑποκείμενη σὲ τόσα ἀτυχήματα,
δὲ μπορεῖ νὰ χαρῆ τὴν εὐτυχία της παρὰ περιφρονῶντας

τὸν ὁμοιὸ τῆς. Ἀνάδειξέ μου τοῦτον τὸν ζητιάνο, φτώχεφέ μου κείνον τὸν πλούσιο, ὁ ἄρχοντας θὰ πάρῃ μαζί του στὸν τάφο τὴν περιφρόνηση, κι' ὁ ζητιάνος τιμὲς καὶ δόξες, ποὺ λὲς καὶ τίς εἶχε ἀπ' τῆ γεννηὰ του. Τὰ ξύγκια χοντραίνουν κ' ἡ νήστεια ἀδυνατίζει· ποιὸς θὰν ἀναποκοτήσῃ νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι μέσα στὴν ἀγνότῃ τῆς ψυχῆς του καὶ νὰ πῆ: αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι κόλακας; Ἄν εἶναι τέτοιος κι' ὁ καθέννας εἶναι, γιατί τὸ κάθε σκαλοπάτι τῆς τύχῆς κολακεύεται ἀπὸ κεινὸς ποῦναι παρακάτου. Σοφὴ καράφλα ὑποκλίνεται μπροστὰ σὲ χρυσοπλούμιστο δλάκα. Ὅλα εἶναι ζαβὰ· τίποτα δὲν εἶναι ἴσο μέσα στὴν ἀφορεσμένη φύση μας, ὅξω ἀπ' τὸ ὀλόγισο μονοπάτι τῆς παληαθρωπιᾶς.

Λοιπὸν, νὰ πᾶνε στὸ διάολο τὰ ξεφαντώματα, τὰ συντροφιάσματα, τὰ συμβούλια ποὺ κάνουνε οἱ ἀνθρώποι! Μισεῖ τοὺς ὁμοίους του, ὅπως τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του ὁ Τίμωνας. (Σκάβοντας). Γῆ, δόσε μου ρίζες, Ἄν τυχὸν κανένας σοῦ ζητᾷ περισσότερα, χῦσε του μέσα στὸ λαρρυγι τὸ πειδὸ ἀψὺ φαρμάκι σου. Ἦ εἶναι τοῦτο δῶ; χρυσάφι, κίτρινο, ἀσπρο-φερό, ἀτίμητο χρυσάφι; Ὅχι, Θεοί μου, δὲν εἶμαι τόσο ἄμυαλος. Ρίζες δόσε μου, οὐρανὸ καταγάλανε! Αὐτὸ τὸ χρυσάφι λοιπὸν θᾶφτανε γιὰ νὰ κἀνῃ ἄσπρο τὸν μαῦρο, ὁμορφο τὸν ἄσχημο, δίκιο τὸν ἄδικο, εὐγενικὸ τὸ χωριάτη, νεῖο τὸ γέρο, ἀντρεῖο τὸ φοδιτσιάρη; Γιατί νὰ γίνεταί ἔτσι, Θεοί μου; Τοῦτο τὸ πρᾶμμα μπορεῖ νὰ ξεμακρύνῃ ἀπὸ σιμά σας τοὺς παπάδες καὶ τοὺς ὑπηρέτες σας; Μπορεῖ νὰ τραδήξῃ τὸ προσκέφαλο, ποὺ ἀπάνου του ξεκουράζεται

τὸ κεφάλι τοῦ ἄρρωστου. Αὐτὸς ὁ κίτρινος σκλάβος λοιπὸν κάνει βλοφημένον τὸν καταραμένο· κάνει εὐχάριστον ὡς κι' αὐτὴ τῆ λέπρα· βάζει κλέφτες νὰ καθίσουν πλάϊ σὲ γερουσιαστές, δίνοντάς τους τίτλους, τιμὲς καὶ δόξες; Ξαναπαντρεύει τὴ χήρα πῶχει καταντήσῃ ἴδιο σκιάχτρο; Τῆ γυναῖκα ὁποῦνε γιομάτῃ πληγῆς ποῦ κάνουνε νὰ ξερνᾶ ὀλάκερο τὸ νοσοκομεῖο, τῆ μπαλασμώνει, τῆ μοσκομυρίζει καὶ τῆ φέρνει στὴν πρώτη τῆς ἀνοιξῆ. Καταραμένο μέταλλο, πόρνη τῆς ἀνθρωπότητος, ποῦ κάνεις νὰ μετοχώνονται τὰ ἔθνη, πῆγαινε πίσω στὴ γῆς, ἐκεῖ ποῦ σ' ὤρισε ἡ φύση.

ΠΡΑΞΗ IV

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Τίμωνας. — Πῶς γίνεται λοιπὸν, ἓνας ἄνθρωπος ποῦ τὸν κατάντησε ἄρρωστον ἢ ἀνθρώπινη ἀχαριστία, νὰ πεινᾷ ἀκόμᾳ! (Σκάθει) Μητέρα τοῦ κάθετι, ποῦ ἡ ἀπέραντη κοιλιὰ σου γεννᾷ ὅλα τὰ πάντα, ποῦ ἡ ἀτελειώτῃ ἐπιφάνειά σου θρέφει τὸ κάθε τι· ἐσύ ὅπου μὲ τὰ ἴδια συστατικά ἀλλάζεις τὸ ἀκατακάθιστο παιδί σὲ περήφανο παλληκάρι, ἐσύ ποῦ γεννᾷς τὴ μαδιὰ ὀχιά, τὴ χρυσὴ νυφίτσα καὶ τὸ φαρμακερὸ σερπετὸ ποῦ δὲν ἔχει μάτια· ἐσύ ποῦ δίνεις ζωὴ σ' ὅλα ὅσα βρίσκονται κάτω ἀπ' τὸ θόλο τοῦρανοῦ, ποῦ μέσα του φεγγοβολᾷ ἡ φλόγα τοῦ ζωογόνου Ἰπερίωνα, ὅσοε μιὰ φτωχὴ ρίζα μέσ' ἀπ' τὸν καρπερὸ κόρφο σου, σὲ κεῖνον ποῦ μισεῖ τοὺς ἀνθρώπους, τὰ παιδιὰ σου! Στράγγιξε τὴ γόνιμη μήτρα σου, ὥστε νὰ μὴ γεννᾷ πιά τὸν ἀχάριστον ἄνθρωπο! Γεννοδόλα μονάχα τίγρεις, δράκοντες, λύκους, ἀρκοῦδες. Γεννοδόλα καινούρια τέρατα,

τέρατα ποῦ δὲν τὰδε ποτὲς ἢ μαρμαρένια καμάρα τοῦρανοῦ!
 Ἄ! μιὰ ρίζα! Σὰς ψχαριστῶ, Θεοί μου! Ξέρανε τίς φλέ-
 βες σου, τίς ὀργωμένες πλαγιές σου, τ' ἀμπέλια σου, ἀπ' τὰ
 ὅποια ὁ ἀχάριστος ἄνθρωπος φτιάνει σπιρτόζα πιστά, φα-
 γιὰ βαροστόμαχα, ποῦ ἀποχτηνῶνουνε τὸ μυαλό του καὶ
 τοῦ πέρνουνε κάθε του ξυπνάδα.

Μπαίνει ὁ Ἀπῆμαντος

Κι' ἄλλος ἓνας ἄνθρωπος; Στὸ διάλογο! Στὸ διάλογο!

ΠΡΑΞΗ IV

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Αὐο Κ λ έ φ τ η ς.—Ποῦ νὰ τὸ βρῆχε αὐτὸ τὸ χρυ-
 σάφι; Σίγουρα θάνατι ὁ,τι τοῦ ἀπόμεινε! Λίγα ἀπολειψά-
 δεια τοῦ βιοῦ του. Ἡ ἀνέχεια καὶ τὸ νὰ δῆ τοὺς φίλους του
 νὰ ξεμακρύνουνε, τὸν κάνανε τόσο μελγχολικό.

Βο ς Κ λ έ φ τ η ς.—Ἄκουσα νὰ λένε, πῶς ἔχει ἀρί-
 φνητο θησαυρό.

Γο ς Κ λ έ φ τ η ς.—Ἄς δοκιμάσουμε· ἂν δὲ νοιάζε-
 πιά γιὰ λεφτά, θὰ μᾶς τὰ δώσῃ εὐκολα. Ἄν ὅμως θέλῃ
 νὰ τὰ φυλάξῃ μὲ τί τρόπο θὰ τὰ πάρουμε;

Βο ς Κ λ έ φ τ η ς.—Ἀλήθεια δὲν τᾶχει ἀπάνω του.
 Τᾶχει κρυμμένα.

Αὐο Κ λ έ φ τ η ς.—Κεῖνος δὲν εἶναι;

Κ λ έ φ τ η ς.—Ποῦ;

Βο ς Κ λ έ φ τ η ς.—Εἶναι ὅπως μᾶς τὸν παραστήσανε.

Γο ς Κ λ έ φ τ η ς.—Κεῖνος εἶναι, τὸν γνωρίζω.

Κ λ έ φ τ η ς.—Γειά σου. Τί μωνα!

Τί μ ω ν α ς.—Τί; κλέφτες!

Κλέφτες.— Στρατιώτες, ὄχι κλέφτες.

Τίμωνα.— Εἴσατε καὶ τὰ δυὸ, καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ γεννήματα γυναίκας.

Κλέφτες.— Δὲν εἴμαστε κλέφτες, εἴμαστε ἀνθρώποι ποὺ δρῖσκονται σὲ ἀνάγκη.

Τίμωνα.— Ἡ μεγαλύτερη ἀνάγκη πῶχετε εἶναι νὰ φάτε. Γιατί νὰ στερούσαστε; Για κутτάξετε, πῶς δίνει τροφή ἢ γῆς. Μέσα σ' ἓνα μίλλι ἀναβρῦζουν ἓνα σωρὸ πηγές. Ἡ βαλανιδιῆς κἀνουνε θαλάνια, καὶ τὰ βάτα μοῦρα. Ἡ φύση σὰν καλὴ νοικοκυρά, δίνει στὸ κάθε χαμόδεντρο τὴ τροφή του μ' ἀνοιχτοχεριά. Δὲν ἔχετε νὰ φάτε; ἄμ γιατί νὰ μὴν ἔχετε;

Ἄος Κλέφτης.— Δὲ μπορούμε μεῖς νὰ ζήσουμε μὲ χορτάρια, μὲ βιτόμουρα, καὶ μὲ νερό, σὰν τ' ἀγρίμια, σὰν τὰ πουλιὰ καὶ σὰν τὰ ψάρια.

Τίμωνα.— Μὰ καὶ μήτε μὲ ζᾶ, μὲ πουλιὰ καὶ μὲ ψάρια. Πρέπει νὰ τρῶτε ἀνθρώπους, ἔ! Καὶ, μολαταῦτα, ἐγὼ σὰς χρωστῶ πάλι κάποια χάρη, γιατί κάνετε τὴ δουλιὰ τοῦ κλέφτη, δίχως βεβερέντζες καὶ δίχως καλπιές. Γιατί κι' ἀνάμεσα σὲ κείνους ποὺ φαίνεται πῶς τὸ ἐπάγγελμά τους εἶναι τίμιο, ὑπάρχουν ἀμέτρητοι κλέφτες. Ἄμμετε, βυζάξετε τὸ φένο ζουμι τοῦ σταφυλιοῦ, ὡς ποὺ κἀνῆ ὁ πυρετός νὰ βράσῃ τὸ αἷμα σας καὶ νὰ γλυτῶστε ἀπ' τὴν κρεμάλα. Μὴ δίνετε καμμιάν ἐμπιστοσύνη στὸ γιατρό, γιατί τὰ γιατροσόφια του εἶναι φαρμάκια, καὶ σκοτώνουνε πλιό πολλούς, παρὰ ὅσους κλέβετε ἐσεῖς. Κλέβετε, καὶ σκοτώνετε μαζὶ κιόλας. Κάνετε σκωτομούς καὶ κακουργήματα,

ἀφοῦ ἀτοί σας μολογαῖτε πῶς τούτη εἶναι ἡ δουλειά σας. Μπορῶ νὰ σᾶς δείξω κ' ἓνα σωρὸ ἄλλους κλέφτες. Τὸ φεγγάρι εἶναι ἀδιάντροπος κλέφτης, γιατί κλέβει ἀπ' τὸν ἥλιο τὸ χλωμὸ φῶς του. Κλέφτρα εἶναι κ' ἡ θάλασσα, ποὺ λυώνει μὲ τὰ κύματά της τὸ φεγγάρι σὲ ἄρμυρὰ δάκρυα. Ἡ γῆς εἶναι καὶ τούτη κλέφτρα, γιατί μόνο σὰ ρουφήξῃ λογιῶ-λογιῶ βρῶμες θρέφεται καὶ καρπίζει. Κάθε πρᾶμμα εἶναι κλέφτης. Κ' οἱ ἴδιοι οἱ νόμοι ἀκόμα, ποῦναι τὸ χαλινάρι σας καὶ τὸ καμτσίκι σας, καταντοῦνε κι' αὐτοὶ κλέφτες ποὺ δὲ φοβοῦνται νὰ ξεσκεπαστοῦν, γιατί εἶναι σὰν παντοδύναμοι τύραννοι. Μὴν ἀγαπιέστε συναμεταξύ σας· φευγαῖτε καὶ κλέβετε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο σας. Νά, πᾶρτε κι' ἄλλο χρυσάφι. Κόβετε λαρύγγια· ὅσους τυχαίνετε ἀπάνου στὸ δρόμο σας, ὅλοι εἶναι κλέφτες. Ἀμέτε στὴν Ἀθήνα, τσακίστε τὶς πόρτες, πατήστε τὰ μαγαζιά, ὅ,τι κι' ἂν κλέψετε τὸ κλέβετε ἀπὸ κλέφτες.

Ἄμποτε νὰ μὴ μپοδίσῃ τις κλειψιές σας τὸ χρυσάφι ποὺ σᾶς δίνω, μὰ νὰ σᾶς ξεπατώσῃ. Ἀμήν.

Α Μ Λ Ε Τ

Τ' ΑΦΙΕΡΩΝΩ, ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΧΡΕΩΣΤΩ, ΣΤΟ ΒΕΛΜΟ,
ΣΤΟ ΓΥΙΟ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΙΙΙ ΠΡΑΞΗ

Ἄ μ λ ε τ (μονάχος)

ἄναι στὸν κόσμον κανένας γιὰ νὰ
μὴν εἶναι ! Νὰ, τὸ ρώτημα. Εἶναι
ἄραγε περισσότερο πρέπον νὰ
ὑπομονεύῃ κανένας ὑποφέροντας
τὰ χτυπήματα καὶ τίς ἰδιοτρο-
πίες τῆς ἀκατάστατης μοίρας, ἢ
ν' ἀρπάξῃ τ' ἄρματα καταπάνου
σ' ἓναν ὠκεανὸ ταραγμένο, καὶ
νὰ τὸν σταματήσῃ μὲ τὰ στή-
θια του ; Νὰ πεθάνῃ ! . . . Νὰ

κοιμηθῇ ! . . . Ξεμπερδέψῃ ! Ὁ ὕπνος δίνει τέλος στοὺς πό-
νους τῆς καρδιάς καὶ στ' ἀμέτρητα δάσκανα ποῦναι ὑποκει-
μενο τὸ κορμί ! Ἐνα τέτοιο τέλος πρέπει κανένας νὰ τὸ πο-
θεῖ ὀλόψυχα. Νὰ πεθάνῃ ! . . . Νὰ κοιμηθῇ ! . . . Νὰ κοι-
μηθῇ ! . . . Νὰ νειρευέται, ἴσως ! Νά, ἐδῶ εἶναι ὁ κόμπος.
Μέσα στὸν ὕπνο τοῦ θανάτου, τί ὄνειρα ἄραγε μποροῦν νὰ
μᾶς ταραξοῦν, ἀφοῦ θάχομε πειὰ ξεμπερδέψῃ ἀπ' τὰ δά-
σανα τῆς ζωῆς ; Νά, τί πρέπει νὰ ξεδιαλυθῇ. Νά, ἡ σκέψη,
ποῦ γίνεται αἰτία νὰ πηγαίνῃ σὲ μάκρος ἢ κακομοιριά
μιας ζωῆς τόσο μακρόχρονης. Ποῖος ἤθελε ὑποφέρει τίς

σφαλιάρες και τήν καταφρόνια του κόσμου, τις άδικίες των τυράννων, τα καπρίτσια του περήφανου, τα βασανιστήρια του έρωτα που δε βρίσκει θέση σε μιá καρδιά που αγαπά, τις μικρολογίες του νόμου, τήν άοπλαχιά των άφεντάδων, και τα πατσαβουριάσματα που τραβά ή κρυμμένη αξία από μέρος της προστυχίας, αν μπορούσε να πιτύχει το πασαπόρτι του με μιάν άπλή κεντιά ; Ποιος θα ήθελε να σηκώνη στις πλάτες του τόσα φορτιά, να γκογκύζει σαν ένα γουρουνι, και να δρώνη κάτω άπ' τα δάρατα της ζωής, αν δεν τον τρόμαζε καιτις πέρα άπ' τον τάφο, από μιá χώρα ανεξερεύνητη, που άπ' τα σύνορά της δε γύρισε κανένας οδοιπόρος ;

Τούτη ή τρομάρα είναι που παράλυνει τη θέληση και μας κάνει να κλίνουμε περισσότερο στο να υπομονεύουμε στις συμφορές που τραβούμε εδώ, παρά να τρέχουμε σε άλλες, που δεν τις ξέρουμε. Η συνείδηση μας κάνει φοβισιάρηδες ή θαρρετή άποφασιστικότητα, πώχουμε φυσικά μέσα μας, ξεθωριάζει κάτω άπ' τη χλωμή αντιφεγγιά της σκέψης, που κόβει στη μέση τα πλέον εύγενικά τολμήματα, τα πλέον πρεπούμενα, και μας καταδικάζει να μένουμε αναποφάσιστοι.

ΠΡΑΞΗ V

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΝΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ

Μπαίνουν νεκροθάφτες με ἀξίνες

Α'. Νεκροθάφτης

ίνεται μαθές, νά τή θάψουνε στό χῶμα
πού θάβουνε τοὺς χριστιανοὺς, αὐτή-
να πού κολάστηκε δίνοντας στὸν ἑαυ-
τό της ἓνα τέτοιο τέλος;

Β'. Νεκροθάφτης.—Σοῦ λέω ναί.
Σκάβε λοιπὸν σύντομα. Ὁ νεκροσκό-
πος ἔκανε μιὰν ἀναφορὰ καὶ τοῦγινε
ἡ χάρη νά τήνε θάψουν σὲ χριστια-

νικό μνημόρι.

Α'. Νεκροθάφτης.—Πῶς μπορεῖ νά γείνη ἓνα
τέτοιο πρᾶμα, ἐξὸν ἂν πνίγηκε ἀθελά της;

Β'. Νεκρ.—Τέτοια ἀπόφαση βγάλανε.

Α'. Νεκρ.—Ἐ, αὐτό, σίγουρα πρέπει νὰναι offen-
dento' ἀλλιῶς! Νά τι τρέχει. Ἐν πνιγῶ θεληματικά, αὐτὸ
μαρτυρᾷ μιὰ πράξη. Κ' ἡ κάθε πράξη ἔχει τρία κλωνιά: μ'
ἄλλα λόγια: τὸ νά ἀποφασίσῃς, νά πράξῃς καὶ νά ἐχτελέ-
σῃς. Ὡστε λοιπὸν, τούτη πνίγηκε ἀτή της πέφτοντας στό
νερό.

Β'. Νεκρ.—Μὰ ἄκουσε, κύρ σκαφτιά.

Α'. Νεκρ.—Ἄσε με νά τελειώσω τήν κουβέντα μου.
Νά, ἐδῶ νά ποῦμε, τρέχει τὸ νερό. Πάει καλά. Ἐκεῖ χά-
μου στέκεται ὁ ἄνθρωπος. Ἔτσι. Ἐν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς
πέση μέσα στό νερό καὶ πνιγῇ, ἔπως νά τὸ πῆς, αὐτὸς εἴ-
ναι πού πῆγε στό νερό. Μὰ ἂν τὸ νερό πάη κείνο καὶ τὸν

πνίξη, τότες δὲν πνίγηκε θεληματικά. "Ὡστε λοιπόν, κείνος ποὺ δὲν εἶναι ὑπεύθυνος ἀτός του γιὰ τὸ θάνατό του, δὲν ἔκανε καὶ τὴν ἁμαρτία.

Β'. Νε κ ρ.—Μὰ ἔτσι λέει ὁ νόμος;

Α'. Ναῖσαι, αὐτὸ εἶναι.

Β'. Νε κ ρ.—Θεὸς νὰ μάθης τὴν ἀλήθεια, ἀπάνου σὲ τοῦτο τὸ ζήτημα; "Ἄν δὲν ἦτανε ἀρχοντοπούλα δὲ θὰ τὴ θάδανε σὲ χριστιανικὸ μνημόρι.

Α'. Νε κ ρ.—"Ἄ τῶδες! Τὸ κακὸ εἶναι, πὲς μου καλύτερα, πὼς οἱ ἀρχοντάδες ἔχουνε τὸ δικαίωμα σὲ τοῦτον τὸν κόσμον νὰ πνίγουνται καὶ νὰ κρεμιοῦνται μὲ τὰ χέρια τους, περσότερο παρὰ οἱ ἄλλοι χριστιανοί, τ' ἀδέρφια τους. Μπρός, ἀξίνα μου. Δὲν ὑπάρχουνε στὸν κόσμον πιὸ παλιοὶ ἀφεντάδες ἀπ' τοὺς περβολάρηδες, ἀπ' τοὺς σκαφτιάδες κι' ἀπ' τοὺς νεκροθάφτες. Κάνουνε τὴ δουλειὰ ποῦκανε κι' ὁ Ἄδάμ.

Β'. Νε κ ρ.—"Ἦτανε ἀπὸ βασιλικὸ αἷμα;

Α'. Νε κ ρ.—"Ἦτανε ὁ πρῶτος ἀνθρώπος ποὺ ζώστηκε ἄρματα.

Β'. Νε κ ρ.—Πῶς γίνεται αὐτό; Κεῖνος δὲν εἶχε τέτοια πράματα.

Α'. Νε κ ρ.—Τί ἔκανε λέει; Μπὰς κ' εἶσαι ἀλλόφυλος; πὼς τὴν πέρνεις τὴν Ἁγία Γραφή; Στὰ χωρατά; Ἡ Ἁγία Γραφή λέει: ὁ Ἄδάμ ἔσκαβε. Μποροῦσε νὰ σκάβῃ δίχως σύνεργα;

Θὰ σοῦ κάνω ἓνα ἄλλο ῥώτημα, κι' ἂν δὲ δώσης ἀπόκριση, τότε θὰ σέ

Β'. Νε κ ρ.—Λέγε.

Α'. Νε κ ρ.—Ποιός είναι κείνος πού ἔχτισε τὸν πειὸ γερὸ τοῦχο, πού σκάρωσε τὸ πιὸ καλὸ καρᾶδι, κ' ἦτανε κι' ὁ πιὸ σπουδαῖος μαραγκός ;

Β'. Νε κ ρ.—Κεῖνος πού ἔκανε τὴν κρεμάλα. Γιατὶ ἡ κρεμάλα εἶναι ἓνα χτίριο πού ζῆ περισσότερο ἀπὸ χιλιάδες ἀφεντιάδες.

Α'. Μὰ τὴν πίστη μου, κάτι πᾶ νὰ πῆς. Ἡ κρεμάλα κάνει καλὸ. Μὰ πῶς τάχα κάνει καλὸ ; Εἶναι καλὴ γιὰ κεινοὺς πού κάνουνε κακό. Μολαταῦτα, μιᾶς ἄσκημα λέγοντας πῶς οἱ καρμανιόλες κ' οἱ κρεμάλες εἶναι πιὸ σίγουρα θεμελιωμένες παρὰ ἡ θρησκεία. Γιὰ τοῦτο, ἡ κρεμάλα θὰ σοῦ πῆγγαινε μιὰ χαρά. Τώρα γύρισε στὴν κουδέντα μας. Τί λέγαμε ;.....

Β'. Νε κ ρ.—Ποιός δούλεψε πιὸ σίγουρα στὸ χτίσιμο, σ τὸ σκάρωμα καὶ στὸ πλάνισμα.

Α'. Νε κ ρ.—Λέγε το καὶ τράβα.

Β'. Νε κ ρ.—Μπορῶ νὰ στὸ πῶ στὴ στιγμή.

Α'. Νε κ ρ.—Γιὰ, νὰ δοῦμε.

Β'. Νε κ ρ.—Μὰ τὸ σταυρὸ δὲ μπορῶ !.....

Ἔρχονται ἀπὸ μακριὰ ὁ Ἄμλετ κι' ὁ Ὁράτιος.

Α'. Νε κ ρ.—Μὴ σκάνεις τὸ κάκαρό σου πιὸ πολὺ. Χάνει κανένας τὸν καιρὸ του δέρνοντας ἓναν γαῖδαρο τεμπέλη. Ἄν λάχει λοιπὸν νὰ σοῦ κάνει κανένας καμμιὰ φορὰ ἓνα τέτοιο ρώτημα, ἀποχρίσου του, πῶς εἶναι: ὁ νεκροθάφτης. Τὰ σπίτια πού χτίζει βαστοῦνε ὡς τὴ δεύτερη παρουσία ! Ἄιντε, ἄμε φέρε μου μιὰ μποτίλια ροῦμι.

Ἄ Β'. Νεκροθάφτης βγαίνει. Ὁ Α'. τραγουδῶντάς.

Σᾶν ἦμιον νιὸς καὶ παλλικάρη
τὸ κόρτε γιά δουλειὰ ἄχα πάρει·
μὰ σαν τοῦ ξέφυγα γερός,
βρῆκα πὼς χάνετ' ὁ καιρός (*).

* **Α μ λ ε τ.** — Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν αἰστάνεται τί φριχτὴ δουλειὰ κάνει· τραγουδᾷ, καὶ ποῦ σκάθει ἕναν λάκκο.

Ὁ ρ ά τ ι ο ς. — Ἡ συνήθεια τὸν συφιλίωσε μὲ τὸ ἐπάγγελμα του.

* **Α μ λ ε τ.** — Συχνὰ συβαίνει ὅπως λές· τὸ χέρι ποῦ δὲ δουλεύει πολὺ, ἔχει πιὸ φίνα τὴν ἀφή.

Α' Ν ε κ ρ.

Τὰ χρόνια νά, καὶ νά, κουδάρη
κι' ὁ νιὸς μὲ τὸ πολὺ καμάρι
ζεῖ μὲ τὸ χῶμα σά νεκρός.
καὶ νά, πὼς χάνετ' ὁ καιρός.

Ρίχνει βξω ἀπ' τὸ λάκκο ἕνα καύκαλο

* **Α μ λ ε τ.** — Αὐτὸ τὸ κρανίον εἶχε κάποτε γλῶσσα καὶ μπορούσε νὰ τραγουδᾷ. Κοίτα πῶς τὸ σαβουρντίζει ἀπάνου στὰ χῶματα τοῦτος ὁ παλιῆς ἄνθρωπος! Λές κ' εἶτανε ἡ μάσελα τοῦ Κάιν, πῶκανε τὸ πρῶτο φονικό! Τοῦτο τὸ πρᾶμμα ποῦ τὸ παραπετᾶ ἔτσι αὐτὸς ὁ γάϊδαρος, ἦτανε ἴσως ἡ κόκα ἐνοῦς διπλωμάτη ποῦ πάσκιζε νὰ ἀνεβῆ πιὸ ψηλὰ κι' ἀπ' τὸ Θεό! Γιατὶ ὄχι;

Ὁ ρ ά τ ι ο ς. — Τῶντίς, πρίγκηπά μου.

* Οἱ στίχοι εἶναι τοῦ Βέλμου.

*Α μ λ ε τ.— Εἶτε ἐνοῦς κουταβιοῦ τοῦ παλατιοῦ, ποῦ ἤξερε νὰ λέει : « Καλημέρα σας, τιμημένη μου λόρδε. Πῶς ἔχει ἡ ὑγεία σας, καλέ μου ἄρχοντα ; ».

Εἶτε κιόλας ἐνοῦς τάδε μεγαλουσιάνου, ποῦ ἐξυμνοῦσε τὶς χάρες ποῦχε τᾶλογο ἐνοῦς κάποιου τάδε, γιατί τὸ καψορεγότανε. Δὲ μπορεῖ νᾶναι κι' ἔτσι ;

Ὁ ρ ά τ ι ο ς.— Γιατί ὄχι, πρίγκηπά μου.

*Α μ λ ε τ.— Καὶ τώρα, τοῦτο τὸ κάχαρο εἶναι τῆς Mi-lady Σκουλίνας. Εἶναι ξαρμάτωτο· ἡ μασέλα του ἔχει πάθει νίλες ἀπ' τὴν ἀξίνα ἐνοῦς νεκροθάφτη. Νά, κατάντια μιὰ φορὰ, γιὰ ὅποιον ἔχει μᾶτια γιὰ νὰ βλέπη. Αὐτὰ τὰ κόκκαλα κοστίσανε τόσο γιὰ νὰ θραφτοῦνε ! καὶ νὰ παίξουνε τὶς ἀμάδες μὲ δαῦτα ! Τὰ δικά μου μοῦ πονᾶνε, μόνο ποῦ τὸ συλλογιέμαι.

Α'. Ν ε κ ρ.— Τραγουδῶντας.

Μὲ τσάπα τώρα καὶ μὲ φτυάρι
σπιτάκια ἀνοίγω, καὶ μὲ χάρη
τοὺς ξένους δέχουμαι λερὸς
καὶ νὰ, πῶς χάνετ' ὁ καιρὸς.

Ρίχνει ὄξω ἓνα κρανίο.

*Α μ λ ε τ.— Νὰ κι' ἀκόμα ἓνα. Γιατί ὄχι ἓνα καύκαλο κάποιου δικηγόρου ; Ποῦ εἶναι τώρα τὰ διαφορούμενά του, οἱ ῥητορίες του, οἱ ἀποφάσεις του, τὰ ἐπιχειρήματά του, τὰ ἐπιτήδεια στριφογυρίσματά του πάνω στὴ συζήτηση ; Πῶς δὲ δγάζει κίχ, τώρα ποῦ τὸν βαρᾶ κατακέφαλα τοῦτος ὁ χοντράθρωπος μὲ τὴ λασπωμένη ἀξίνα του, καὶ δὲν τὸν ἐνάγει ἐπὶ τραυματισμῶ ; Χμ! Αὐτὸς ἐδῶ ὁ παλ-

ληκαρᾶς ἦτανε ἴσως, μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ, ἕνας μεγάλος γαιοχτήμονας μὲ τοὺς τίτλους τῆς ἰδιοκτησίας του, μὲ τὰ κοντράτα του, μὲ τὰ ὁμολογὰ του, μὲ τις ἐγγυήσεις του καὶ μὲ τις ἐξοφλήσεις του. Μπᾶς κ' εἶναι ἡ ἐγγυήσεις τῶν ἐγγυήσεων, κ' ἡ ἐξοφλήσι τῶν ἐξοφλήσεων, νάχη τὴν ὥραία του κολοκύθα γιομάτη ἀπὸ δοῦροκο πρώτης ποιότητας; Οἱ ἐγγυήσεις του καὶ οἱ ξεεγγυήσεις του δὲν τοῦ ξασφαλίσαν μῆτε μιὰ τρύπα ποῦ νάναί φαρδιὰ καὶ μακρὰ σὰ δυὸ κοντράτα. Οἱ τίτλοι τῆς ἰδιοκτησίας του μόλις καὶ μὲ βία θὰ χωρούσανε μέσα στὴ νεκρόκασσά του· κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος ποῦ τάχε, φαντάσου νὰ μὴν ἔχει μῆτε πιθαμὴ περισσότερο. Ἔ!

Ὁ ρ ἄ τ ι ο ς.— Μῆτε μιὰ τρίχα παραπάνου, ἀφέντη.

Ἄ μ λ ε τ.— Τὴ μεμβράνα δὲν, τὴν φτιάνουνε ἀπὸ ἀρνίσιο πετσὶ;

Ὁ ρ ἄ τ ι ο ς.— Ναί, ἀφέντη μου, κι' ἀπὸ μοσκαρίσιο ἀκόμα.

Ἄ μ λ ε τ.— Ἔ! λοιπόν, εἶναι πρόβατα καὶ δώδια κείνοι ποῦ ξασφαλίζονται μ' αὐτὲς τις μεμβράνες! Θέλω νὰ μιλήσω μὲ τοῦτον τὸν νταῆ: Τίνος εἶν' αὐτὸς ὁ λάκκος;

Ἀ'. Ν ε κ ρ.— Δικός μου κύριε.

Τραγουδοῦντας.

Τοὺς ξένους δέχουμαι λερὸς
καὶ νὰ, πῶς χάνετ' ὁ καιρὸς.

Ἄ μ λ ε τ.— Στ' ἀλήθεια, τὸ συμπέρανα πῶς εἶναι ὁ δικός σου, ἀφοῦ εἶσαι μέσα. (*)

*) Ἐδῶ παράλειπω, γιατί δὲ μπορῶ νὰ μεταφέρω στὰ Ἑλληνικὰ τὰ λογοπαίγνια τοῦ πρωτότυπου.

Α'. Νε κ ρ.—Θάξερα πολὺ καλὰ νὰ σὰς δώσω τὴν ἀπάντησιν.

*Α μ λ ε τ.—Γιὰ ποιὸν σκάβεις ἐκεῖ χάμου;

Α'. Νε κ ρ.—Δὲν εἶναι γιὰ ἄντρα.

*Α μ λ ε τ.—Γιὰ ποιά γυναῖκα τότες;

Α'. Νε κ ρ.—Δὲν εἶναι μήτε γιὰ γυναῖκα.

*Α μ λ ε τ.—Τί εἶναι γιὰ νὰ θάψουν ἀφτοῦ μέσα;

Α'. Νε κ ρ.—Κάποιον ποὺ εἶτανε γυναῖκα. Θεὸς σχωρέστηνε! πέθανε.

*Α μ λ ε τ.—Τοῦτος ὁ ἠλίθιος, τὰ λέει μὲ τὸ νῆ καὶ μὲ τὸ σίγμα. Πρέπει νὰ τοῦ μιᾶς μὲ τὸ διβλίον στὸ χέρι, γιατί χάθηκες μὲ τὰ καλαμπούρια του. Μὰ τὸ Θεό, Ὁράτιε, εἶναι τώρα τρία χρόνια ποὺ ἔκανα τὴν παρατήρησιν, πὼς ἡ ἀδιαντροπιὰ τοῦ κόσμου ἀφτουνουὺ πληθαίνει ἀπὸ μέρα σὲ μέρα. Ὁ χωριάτης πατὰ τὸ ποδάρι τοῦ αὐλικοῦ καὶ τοῦ ματώνει τίς χιονίστρες.... Πόσος καιρὸς εἶναι, πούσαι νεκροθάφτης;

Α'. Νε κ ρ.—Ἄνάμεσα σ' ἔλες τίς μέρες τῆς χρονιάς, ἄρχισα τὴ δουλειὰ τούτη κείνη τὴ μέρα ποὺ ὁ βασιλεὺς μας Ἄμλετ νίκησε τὸν Φορντιμπράς.

*Α μ λ ε τ.—Πόσος καιρὸς εἶναι ἀπὸ τότες;

Α'. Νε κ ρ.—Δὲν τὸ ξέρετε; Μὰ κι' ὁ κάθε δλάκας τὸ ξέρει. Ἦτανε ἡ μέρα ποὺ γεννήθηκε ὁ μικρὸς Ἄμλετ, κείνος ποὺ τρελλάθηκε καὶ τὸν στείλανε στὴν Ἀγγλία.

*Α μ λ ε τ.—Καὶ γιατί τὸν στείλανε στὴν Ἀγγλία;

Α'. Νε κ ρ.—Γιατί; Γιατί εἶναι τρελλός. Ἐκεῖ θὰ ξεστρίψουνε οἱ βίβες του. Κι' ἂ δὲ ξεστρίψουνε, δὲν εἶναι δὰ καὶ μεγάλη ἡ ζημιὰ!

*Α μ λ ε τ.—Γιατί ;

Α'. Ν ε κ ρ.—Στήν Ἀγγλία δὲ θὰ πολυφαίνεται. Ἐκεῖ πέρα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὅλοι παλαβοὶ σὰν καὶ κεῖνον.

*Α μ λ ε τ.—Πῶς ἔτυχε καὶ τρελλάθηκε ;

Α'. Ν ε κ ρ.—Νά, τρελλάθηκε χάνοντας τὰ μυαλά του.

*Α μ λ ε τ.—Ποῦ ;

Α'. Ν ε κ ρ.—Ἐδῶ, στή Δανιμαρκία. Ἐδῶ χάμου γέφυρα μέσα σὲ τούτη τή δουλειά, τριάντα χρόνια τώρα.

*Α μ λ ε τ.—Πόσον καιρὸ μπορεῖ νὰ μείνη ἓνας ἄνθρωπος μέσα στὸ χῶμα χωρὶς νὰ σαπίσῃ ;

Α'. Ν ε κ ρ.—Γιὰ νὰ μιᾶμε λεύτερα, ἂν δὲν εἶναι σάπιος πρὶν πεθάνῃ, (ἔδῶ ἔχουμε ἓνα σωρὸ ὀλογιασμένους ποὺ πέφτουνε τὰ κρεάτα τους, καὶ ποὺ τοὺς θάβουμε), μπορεῖ νὰ σᾶς βιστάξῃ κι' ὀχτῶ κ' ἔννια χρόνια. Ἐνας ταμπάκης μπορεῖ νὰ βιστάξῃ κ' ἔννια χρόνια.

*Α μ λ ε τ.—Γιατί αὐτὸς περσότερο παρὰ ἓνας ἄλλος ;

Α'. Ν ε κ ρ.—Ἐπειδὴς, κύριε, τὸ περσί του εἶναι ἔτσι καλὰ ἀργασμένο, ἐξ αἰτίας τῆς δουλειᾶς του, ποὺ γιὰ πολὺν καιρὸ δὲν τὸ περνᾷ τὸ νερό. Καὶ τὸ νερὸ εἶναι κεῖνο ποὺ λιώνει τὸ ξύγκι τοῦ πεθαμένου ἀνθρώπου. Νὰ ἓνα καύκαλο ποὺ ἔχει μείνει μέσα στὸ χῶμα εἰκοσιτρία χρόνια.

*Α μ λ ε τ.—Τίνος ἦτανε ;

Α'. Ν ε κ ρ.—Ἐνοῦς θεότρελλου μπαγάσα. Ποιὸς λέτε ἦτανε ;

*Α μ λ ε τ.—Δὲ ξέρω.

Α'. Ν ε κ ρ.—Ὡ ! ποὺ νὰ βγάλουμε πανοῦχλα τὰ κόκ-

καλά του. Μιά φορά μου πάσαρε στο κεφάλι ένα μπουκάλι κρασί του Ρήνου. Αυτό το καύκαλο ποῦ βλέπετε, κύριε, ἦτανε τοῦ Γιόρικ, τοῦ τζουτζέ τοῦ Βασιλέα.

Ἄ μ λ ε τ. — Πέρνοντες στά χέρια του τό κρανίο. Τοῦτο δῶ;
 Ἀ. Ν ε κ ρ. — Ὅλο κι' ὄλο.

Ἄ μ λ ε τ. — Ὁϊμέ, καῦμένε Γιόρικ! Τόν ἤξερα, Ὁρά-
 τιε! Ἐνα παιδί μ' ἀστείρευτο κέφι, μὲ μιὰ σπάνια φαν-
 τασία! Μὲ σήκωσε περισσότερο ἀπὸ χίλιες φορές στὸν ὦμο
 του. Καί τώρα μου τρομάζει τὰ φρένα μου! Ἡ καρδιά μου
 ματώνει! Ἐδῶ ἀπάνου ἦτανε κολλημένα τὰ χεῖλια, ποῦ
 κ' ἐγὼ δὲ ξέρω πόσες φορές τὰ φίλησα; Ποῦ εἶναι τὰ χω-
 ρατὰ σου; οἱ τρέλλες σου; τὰ τραγούδια σου; οἱ παντο-
 μίμες σου ποῦ κάνανε νὰ σκᾶνε στά γέλια ὄλοι οἱ καλε-
 σμένοι; Δὲ μπορεῖς πιά νὰ χοροῦδέψῃς μήτε καί τὸν ἑαυτό
 σου τὸν ἴδιο μὲ τὴ γκριμάτσα σου. Μασέλα ποῦ κρέμεται
 ξεκλειδωτῆ! Τώρα, αἴντε, πήγαινε νὰ βρῆς τὴν κυρά, καί
 πές της πὼς κ' ἔνα δάχτυλο πασάλειμμα νὰ θάλῃ στά μά-
 γουλά της, σὲ τοῦτα τὰ χάλια θὰ καταντήσῃ. Κάντηνε νὰ
 γελάσῃ μὲ δαῦτο. Σὲ παρακαλῶ, Ὁράτιε, πές μου ἕνα
 πρᾶμμα.

Ὁ ρά τ ι ο ς. — Τί, πρίγκηπά μου;

Ἄ μ λ ε τ. — Ἐχεις τὴν ἰδέα πὼς κι' ὁ Μεγαλέξαντρος
 εἶχε τούτη τὴ φιγοῦρα μέσα στοῦ χῶμα.

Ὁ ρά τ ι ο ς. — Δίχως ἄλλο.

Ἄ μ λ ε τ. — Κι' αὐτὴ τὴ θόχα; πετώντας τὸ καύκαλο.
 Πούφ!

Ὁ ρά τ ι ο ς. — Ἴδια κι' ἀπαράλλαχτα, ἀφέντη.

Ἄ μ λ ε τ. — Τί συχαμερὴ μεταλλαγὴ μᾶς περιμένει,

Ὅρατε ! Γιατί τάχα δὲν μπορεῖ ἡ φαντασία νὰ παρακολουθήσῃ τὴν εὐγενικιά σκόνῃ τοῦ Μεγαλέξαντρου, ὡς ποῦ νὰ τὴ θρῆ στούπωμα σὲ καμμιά βαρέλλα ;

Ὁ ρ ἄ τ ι ο ς. — Θᾶπρεπε νὰ πάῃ κανένας πολὺ μακρὰ γυρεύοντας.

Ἄ μ λ ε τ. — Ὅχι, μὰ τὴν πίστη μου. Κάθε ἄλλο φτάνει νὰ τὴν παρακολουθήσῃ ὡς ἐκεῖ, καὶ νὰ πάῃ ὡς τὸ τέλος προσέχοντας νὰ θρῆσκῃ πράγματα πιθανά. Ἔτσι, μιὰ φορὰ πεθαμμένος ὁ Ἀλέξαντρος, θάφτηκε κ' ἔγινε σκόνῃ ἡ σκόνῃ εἶναι χῶμα. Μὲ τὸ χῶμα κᾶνουμε λογιῶν λογιῶν κανάτια κι' ἄλλα πράγματα. Γιατί τάχα μ' αὐτὸ τὸ χῶμα, ποῦ μεταμορφώθηκε μ' ἓναν τέτοιο τρόπο, δὲ θὰ μπορούσαμε νὰ στουπώσουμε ἓνα βουτσὶ μπῶρα ;

Τὸν Καίσαρα ποῦ τάραξε τὴν οἰκουμένη
δὲς τονε τί θρωμότροπα σοῦχει φραμένη.

Πέθανε κ' ἔγινε πηλός,
καὶ γιὰ σουδάντισμα χυλός.

Σιγά ! σιγά ! Πᾶμε. Βλέπω κ' ἔρχεται ὁ Βασιληᾶς.

ΟΠΩΣ ΑΓΑΠΑΤΕ

Τ' ΑΦΙΕΡΩΝΩ ΣΤΑ ΚΑΛΟΚΑΡΔΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ.

ΠΡΑΞΗ II

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Στὸ δάσος τῶν Ἀρβεννῶν.

Ἐπκίνουνα ὁ γέρο Δούκας, ὁ Ἄμιενς κι' ἄλλοι ἀρχοντάνθρωποι ντομένοι σὰ θουνίσιοι.

Δούκας

οιπόν, φίλοι μου κι' ἀδέρφια μου στην ἐξορία, ἡ συνήθεια δὲν ἔκανε τὴ ζωὴ μας πιὸ εὐχάριστη, παρὰ κείνη πού περνᾶ κανένας μέσα σὲ μιὰ ψεύτικη λαμπρότητα; Τὰ δάση τοῦτα δὲν κλείνουνε μαθὲς λιγώτερα κίντυνα, παρὰ τὸ Παλάτι πού τὸ τρώει ὁ φτόνος; Ἐδῶ τὸ πολὺ πολὺ ἔχουμε νὰ περάσουμε τὴ φτώχεια πούχε κι' ὁ Ἀδάμ: τίς μεταλ-

λαγές τοῦ καιροῦ ποῦ φέρνει ἢ κάθε ἐποχὴ τῆς χρονιάς. Τὸ χειμωνιάτικο ἀγριοδόρι σὰν μὲ ματώνει μὲ τὸ παγωμένο νῦχι του, κ' ἢ ὀργισμένη πνοή του σὰν μὲ δαγκάνει καὶ τουρτουρίζω, χαμογελῶ καὶ λέω : αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου κολακεία· ἔχω νὰ κάνω μ' ἕναν ἀληθινὸ συμβουλάτορα, ποῦ μοῦ θυμίζει νέτα σκέτα ποιὸς εἶμαι. Ἡ ἀτυχία ἔχει τοὺς γλυκοὺς καρπούς της· εἶναι σὰν τὸν συχαμερὸ καὶ φαρμακερὸ φρῦνο, ποῦ ἔχει ὅμως ἀπάνου στὸ κεφάλι του ἕνα ἀτίμητο διαμάντι (*). Ὅπως ζοῦμε τώρα, μακριὰ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους κι' ἀπ' τίς ἔγνοιες τῆς πολιτείας, ξεχωρίζουμε φωνὴ μέσα στὸ κάθε δέντρο· τὰ ρυάκια ποῦ γαργαρίζουν καταντοῦν σὰν βιδλία· κ' οἱ πέτρες ἀκόμα ἔχουνε λόγια γλυκὰ νὰ μᾶς ποῦνε : ἔπου κι' ἀν στρίψης, παντοῦ βρίσκεις εὐτυχία καὶ παρηγοριά.

* Ἦτανε ἕνας μῦθος στὰ χρόνια τοῦ Σαίξπηρ, ποῦ ἔλεγε πὼς μέσα στὸ κεφάλι τοῦ γεροφρύνου βρίσκονται πετράδια καὶ μαργαριτάρια θαματουργά.

BERNARDIN DE SAINT PIERRE

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

(Δίνω ἔδω ἓνα δυό σελίδες τῆς πλεθρῆς τέχνης, τίς προσφέρνω ὡς μεταφραστῆς στοὺς Ἕλληνας, ἀγκαλιὰ ξέρω πῶς τοῦτοι δὴ δὲ χωνεύουνε πειὰ τέτοια καλιὰ καὶ ἄθωα πράμματα. Γραφίματα σὰν κι' αὐτὰ, τὰ λογαριάζουν οἱ περισσότεροὶ σὰν προλήψεις, νὰ ποῦμε, τοῦ παρασμένου καιροῦ, καὶ δὲ στρέγουν νὰ τὰ προσέξουν. Ζητᾶνε τὴ σύγχρονη πνοή.

Ὡστόσο, ἐπειδὴ ἐγὼ ἔχω τὴν ιδέα, πῶς ἡ σύγχρονη τέχνη, στὸ μέρος μας δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ κοινὸν εἶναι τῶν συνειθισμένων ἀνθρώπων, καὶ ὅ,τι ὅ,τι μοῦ ἀπομένει μέσα στὸ κεφάλι ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴ ξόδεψη τοῦ χαρτιοῦ, εἶνε πῶς ὅλοι ἓνα γύρω μου ἔχουνε δοθῆ σ' ἓνα παραλήρημα ὑστερικό, εἶτε σ' ἓνα ἔρωτισμὸ ποῦνε ἀνυπόφορος ἀκόμα καὶ στὴ ζωὴ, γι' ἀπτό σημειῶνω ἔδω πῶς δὲν ἔφερα στὴ μέση τὸν ἀγαπητό μου Ἅγιο-Πέτρο, παρὰ μονάχα γιὰ τοὺς λίγους, τοὺς ἔγκυ-δύο-τρεῖς ποὺ στέκει ἡ καρδιά τους, σ' ἀφτές τίς μέρες τῆς ἀναιλικρινείας, γ ε ν ν α ί α. Ἡ γενναία καὶ δυνατὴ καρδιά τους, καί, Θεοῦλη μου, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γιγχιτῆ ἀπ' ἀπτό ποῦναι καληθὸ καὶ ξεχωρισμένο καὶ ἀνάξιο τιμῆς γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ ἀλκολικοῦ αἵθων, ποὺ περνοῦμε. Ἄν δὲν εἶνε συνειθισμένος ἄνθρωπος ὁ Μπερναρδίνος, δὲν εἶνε ὅμως, ἀπτό εἶνε ἀλήθεια, τίποτα πρωτότυπος ἄνθρωπος, οὔτε μὲ δυνατὸ φάδι τῆς ψυχῆς Ἄλλὰ ἔχει καρδιά θερμὴ καὶ γεμάτη ἀπὸ τὰ σπάνιχ λουλούδια τοῦ παραδείσου. Ἡ πρωτοτυπία του εἶνε ἡ ἀρετὴ του, καὶ ἀπὸ τούτη τὴ μεριὰ εἶνε μιὰ ἐξαιρέση μέσα στὸν αἵθωνα του. Κ' ἐγὼ, ταπεινὸς μεταφραστῆς ἑνοῦς ταπεινοῦ καὶ καλοῦ συγγραφέα, βλέπω πῶς ἀπτός ὁ συνειθισμένος ἄνθρωπος εἶνε

καλλιτέχνης, γιατί έχει πλούσια κείνο που μάς λείπει εμάς, τῆς νέας γενεᾶς: τὴν Πίστη!... Ἡ παντοδύναμη! "Αχ ναί, δύναται νὰ κάνει: νὰ μετατοπίζονται τὰ ὄρη...")
Φ. Κόντογλου.

*
**

Οἱ πλούσιοι κ' οἱ δυνατοὶ ἔχουν τὴν ἰδέα πὺς εἶνε κα-
νένας δυστυχισμένος καὶ ὄξω ἀπ' τὸν κόσμον, ὅταν δὲ
ζῆ ὅπως ζοῦν ἐκεῖνοι· ἀλλὰ, αὐτοὶ εἶνε ποῦ, ζῶντας
μακριὰ ἀπ' τὴ φύση, ζοῦν ὄξω ἀπ' τὸν κόσμον. Θὰ σὲ βρῆ-
σκανε, ὦ αἰώνια νιότη, πάντα παλιὰ καὶ πάντα νέα, ὦ ζωὴ
ἀγνή καὶ φτωχισμένη ἐκεινῶν ποῦ ζοῦνε ἀληθινά, ἂν σὲ
ζήτησαν μονάχα μέσα τους! "Ἄν ἦσουν ἕνας ἄγονος βῶλος
μαλαμα, ἢ ἕνας βασιλιάς; νικητῆς, ποῦ δὲ θὰ ζήση αὔριο, ἢ
κάποια γυναίκα τσαχπίνα καὶ πρόστυχη, θὰ σὲ ξεχώριζαν
καὶ θὰ σοῦ ἔδιναν τὴ δύναμη νὰ τοὺς χαρίσης κάποια φχα-
ρίστηση. "Ἡθελες εἶσαι ἕνα κάτι τίς, ἀνάλογο μὲ τίς σκέ-
ψεις τους τίς φοδισμένες καὶ σερνάμενες. Ἄλλὰ ἐπειδὴς
εἶσαι πολὺ θαθεῖα μέσα τους, ποῦ ποτὲς δὲ μπαίνοῦν, καὶ
πολὺ μεγαλόπρεπη ὄξω, ποῦ εἶσαι ἀπλωμένη στὸ ἄπειρο,
τοὺς εἶσαι ἕνας θεὸς κρυμμένος. Σὲ χάσανε, ὄντας χαμμέ-
νοι ἀτοί τους.

Ἄκόμα ἢ τάξη καὶ ἢ ὁμορφιά, ποῦ μοίρασες σ' ἔλα σου
τὰ δημιουργήματα, σὰ σκαλοπάτια γιὰ ν' ἀνεβάσης τὸν ἄν-
θρωπο ὡς ἐμένα, εἶναι οἱ σκέπες ποῦ σὲ κρύβουν ἀπ' τ' ἄρ-
ρωστα μάτια τους. Δὲν τοὺς μένουν πιά μάτια, παρὰ ὅσο
γιὰ νὰ βλέπουν σκιές: τὸ φῶς τοὺς θαμπώνει. Κεῖνο ποῦ
εἶνε τίποτα, εἶνε τὸ πᾶν γι' ἄρτρουούς· κεῖνο ποῦ εἶναι τὸ

πᾶν τοὺς μοιάζει σὰν τίποτα. Ὡστόσο, κείνος ποὺ δὲ Σὲ
 βλέπει δὲν εἶδε τίποτα· κείνος ποὺ δὲ Σὲ αἰστάνθηκε, τί-
 ποτα δὲν αἰστάνθηκε ποτέσ του· εἶναι σὰν νὰ μὴν ὑπάρχει, κ'
 ἡ ζωὴ του ὀλάκερη δὲν εἶναι παρά ἓνα ὄνειρο συφοριασμένο.
 Ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὦ Θεέ μου! Πλανημένος ἀπὸ μιὰν ἀπατηλὴ
 σπουδῆ, ζήτηξα μάταιη εὐτυχία στὰ συστήματα τῶν ἐπι-
 στημῶν, στὰ ὄπλα, στὴν εὐνοια τῶν μεγάλων, μερικὲς φο-
 ρὲς στὶς πρόστυχες καὶ ρέζιγκες ἡδονές. Μέσα σὲ ὅλες ἀφτές
 τίς φασαρίες ἔτρεχα πίσω ἀπ' τὴ δυστυχία, ἐνῶ ἡ εὐτυ-
 χία ὄρισκότανε σιμά μου. Ὅταν ἤμουνα μακριὰ ἀπ' τὴν πα-
 τρίδα μου, ἀνασιένειζα γιὰ τὰ καλὰ ποῦχα χάσει· καὶ ὅμως
 μ' ἔκανες νὰ γνωρίσω τὰ ἀμέτρητα ἀγαθὰ ποῦ ἔχεις σκορ-
 πῖσει ἀπάνω σὲ ὅλη τὴ γῆς, ποῦ εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ ἀνθρώ-
 πινου γένους. Στενοχωριόμουν κι' ἀνησυχούσα ποῦ δὲν κρα-
 τιόμουν σὲ κανέναν μεγάλον· καὶ μολαταῦτα μὲ προστάτε-
 ψες σὲ χίλια κίντυνα, ποῦ ἀφτοὶ δὲ θὰ μπορούσαν τίποτα νὰ
 κάνουν. Θλίδομουν ποῦ ζούσα μονάχος καὶ δίχως νὰ λογα-
 ριάζομαι· καὶ μοῦ ἔμαθες πὼς ἡ μοναξιὰ ἀξίζει πιότερο ἀπ'
 τὰ μεγαλεῖα. Πικραίνομουν ποῦ δὲ ὄρηκα μιὰ γυναίκα νὰ
 μοῦ εἶνε συντροφιά στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἀντικείμενο τῆς ἀγά-
 πης μου. Καὶ ἡ σοφία Σου μὲ καλοῦσε νὰ θαδίσω πρὸς αὐ-
 τή, καὶ μοῦ ἔδειχνε μέσα στὸ καθένα ἀπ' τὰ ἔργα τῆς μιὰν
 ἀθάνατη Ἀφροδίτη. Δὲν ἔπαψα νάμαι εὐτυχής, παρά μο-
 νάχα ὅταν ἔπαψα νὰ μπιστέδομαι σὲ Σένα. Ὡ Θεέ μου·
 δόσε σ' ἀφτὴ τὴ δουλιὰ ἐνοῦς ἀνθρώπου δὲ λέγω τὴ διάρ-
 κεια τῆς πνοῆς τῆς ζωῆς, ἀλλὰ τὴ φρεσκάδα τοῦ πιὸ ἐλά-
 χιστου ἀπ' τὰ ἔργα Σου! Ἄς περάσῃ μέτρη στὸ γράψιμό

μου ἢ χάρη Σου, κι' ἄς ξεναφέρῃ τὸν αἰῶνά μου σὲ Σένα.
 Ὅπως ἔφερε κι' ἐμένα τὸν ἴδιο! Καταπάνω Σου κάθε δύναμη,
 εἶνε ἀδυναμία· ἀντάμα σου κάθε ἀδυναμία καταντᾷ δύναμη.
 Ὅταν οἱ σκληρὲς μπουρράσκες κάνουν ἄνω κάτω τὴ γῆς,
 κράζεις τὸν πετὸ ἀπαλὸν ἀπ' τοὺς ἀνέμους σου· στή φωνή
 Σου ὁ Ζέφυρος φυσᾷ, ἡ πρασινάδα ξεναγεννιέται, κ' οἱ συμ-
 πθητικὲς πριμαδέρες κ' οἱ ταπεινὲς βιολλέτες στολίζου-
 με χρυσάφι καὶ με πορφύρα τὰ μαῦρα θράχια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τ' ΑΦΙΕΡΩΝΩ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΓΙ' ΑΝ
ΠΟΥΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΓΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Με τή δοθήθεια του Θεού αξιώνουμαι να παραδώσω ένα δεύτερο βιβλίο στα χέρια σου, αναγνώστη μου. Λέω με τή δοθήθεια του Θεού, γιατί, καθόσο νομίζω εγώ τουλάχιστο, είναι πολύ μεγάλο κατόρθωμα, μ' όλο που στα χρόνια μας τώχουνε σαν ένα φτέρνισμα. Και κει που λέω αυτά, στοχάζουμαι και πως όσο λυπηρό και επικίνδυνο είναι να παραδώσης ένα κάστρο, άλλο τόσο επικίνδυνο είναι να παραδώση: κ' ένα βιβλίο. Γιατί, όπως εκείνος που άνοιξε στον όχτρο τις πόρτες της πολιτείας που διαφέντευε, κλαίγει ή ψυχή του, δε μπορεί όμως να κάνει αλλιώς, επειδής ή ανάγκη των πραγμάτων τον δίασε, τό ίδιο κι' ο συγγραφέας, ο (άληθινός συγγραφέας), μ' όλο που ήθελε να κρατήση μυστικά τα όσα έγραψε, και συνεπώς μέσα του αισθάνεται μια κ' ποια λύπη. μολαταύτα δε βλέπει κανέναν τρόπο να ξεφύγη απ' τό νόμο που του όρίζει να δώση στον άλλον τό γέννημα των σπλάγχθων του. Κι' ό κίντυνος, που είπα παραπάνου είναι και στα δυό παραδείγματά μου ό ίδιος: γιατί, όπως ό φρούραρχος που παραδίνεται, τρέχει τον κίντυνο να πομπευτή, να σφαχτή και, με δυό λόγια, να πεθάνη με παιδέματα λογίων λογίων, άπαράλλαχτα κι' ό ποιητής, τρέχει έξω αυτά τά κίντυνα, στο άναλόγό του, ήγουν να δη τήν καρδιά του να γίνεται μπαίγνιο στα χέρια του ένοους και άλλουνοδ μυρμιγκοφάγου.

Ὁ κόσμος, ὅπως εἶναι συνειθισμένος νὰ πορεύεται μὲ τὰ ἔργα τῆς φαντασίας καὶ τῆς καρδιάς, εἶναι χειρότερος γιὰ τὸν ποιητὴ, ἀφ' ὅ,τι ὁ ὀχτρός ποῦ τοῦ παραδίδει τὰ κλειδιά ὁ ἀντίμαχος του· ἔχουμε παραδείγματα, ποῦ πολλοὶ πολιορκημένοι τύχανε μεγάλου ψυχους νικητές, οἱ ὅποιοι κράτησαν σέβας στὸν ἀντικρυνό τους, μιὰ ποῦ ἡ μοῖρα τὸν καταδίκασε. Μὰ ἐσύ, ἀναγνώστη, ποῦ ὅποιος καὶ νάσαι ἔπρεπε νάχῃς εὐγένεια ψυχῆς, ἀφοῦ κρατᾷς βιβλίον καὶ διαβάσεις, ἴσως ἴσως εἶσαι ὁ πιὸ διαστρεμμένος διάλογος, καὶ μὲ πέρνεις στὰ χέρια σου γιὰ νὰ κοιτάξῃς ἂν ἔχω ψεγάδια στὸ γράψιμό μου, ἂν μοιάζω κανενὸς ποῦ ἔτυχε νὰ πῆ πρὶν ἀπὸ μένα ὅ,τι λέω κ' ἐγώ, ἢ ἂν τὸ μυαλό μου εἶναι ὅσο χρειάζεται νάχῃ κανέναν γιὰ νὰ λάβῃ τὸ δικαίωμα νὰ γράψῃ. Σπάνια θὰ τύχῃ νάσαι ἀπὸ κείνους τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου ζητᾶνε νὰ βροῦνε μέσα στὰ καλὰ βιβλία μιὰν ἀγνή χαρὰ ποῦ μᾶς ἀρνιέται ἢ ἀχάριστη ζωὴ, μιὰ παρηγοριὰ στὶς πίκρες τοῦ κόσμου, ἕνα ξαλάφρωμα στὶς πληγὰς τῆς καρδιάς, μιὰ πόρτα γιὰ νὰ ἔμπῃς στὰ θαυμαστά θεάματα τῆς φύσης, ἕναν τρόπο γιὰ νὰ συνεννοηθῇς μ' ἕναν ἀδερφό σου, μ' ἕναν λόγο νὰ δώσης αἰ σ τ ἡ μ α τ α σ τ ἡ μ α τ α.

Δὲ σὲ ξέρω. Δὲ σὲ ἀποπέρνω· μπορεῖ νάσαι τέτοιος ποῦ θέλω, καὶ καλύτερος. Ἄμποτε! Μὰ μιλῶ γιὰ κείνους ποῦ μ' ἔκανε δύσκολον ἢ κακὴ διάθεσή τους, ἢ μικροψυχία τους, κ' ἢ τσιγγουνιὰ τῆς καρδιάς τους. Ἡ πείρα τοῦ κόσμου εἶνε τὸ πλέον καταραμένο πρᾶγμα ἀπ' ὅσα μᾶς δίνει ὁ καιρός, γιατί, δείχνοντάς μας κάθε στιγμὴ πὼς σφάλουμε στὴν ἐχτίμησιν τῶν ὁμοίων μας, μᾶς κατανατᾷ δύσπιστους

ἐνῷ γεννιούμαστε μὲ τὴν καλὴ διάθεσιν ποῦ ἔχουμε οἱ ἀγγέ-
λοι, νὰ θαρροῦνε τὴν κάθε ψυχὴ ἄξια γιὰ τὸν παράδεισον.

Μὰ, μ' ἔλο ποῦ ξέρει τί λογιῆς εἶνε ὁ κόσμος στὸ περσο-
τερό του μέρος ὁ ποιητής, φέρνεται καὶ αἰστάνεται, καὶ κα-
τόπι ἀπ' τὴν πικρὴ ἀπογοήτευσιν τῆς πείρας, ὅπως καὶ στὰ
χρόνια τῆς ἀγγελικῆς του πλάνης. Κι' ἂν ἀκόμα ἤξερε πῶς
ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα εἶναι μιὰ φαρμακερὴ ὀχιά, κείνος θὰ
τῆς ἀποτεινότανε σὰ σὲ μητέρα φιλόστοργη, σὲ ἀδερφὸ καὶ
σὲ παιδί του. Γιατί ὁ ποιητής δὲ μιᾶ παρά στὸν ἑαυτὸ
του, καὶ γιὰ τοῦτο, μονάχα ὅποιος βρίσκεται στὴν ἴδια
ἀγνότητα μὲ κείνον, μπορεῖ νὰ ἔβρῃ μιὰν ἀνταπόκρισιν στὰ
ὅσα αἰστάνεται.

«Τὶ κι' ἂν περνοῦνε τὰ χρόνια δίχως νὰ ξεκουραστῇ
μιὰ γενναία καρδιὰ κάτου ἀπ' τὴ σκεπὴ μου ; Γιὰ νὰ τρα-
γουδῶ, τάχα, πρέπει νὰ δῶ τὴν καλοσύνην τοῦ ἀλλουνοῦ,
ἀφοῦ μπορῶ νὰ χαίρουμαι τὴ δική μου ;».

Ἄν λοιπόν, ἐσύ, ποῦ εἶσαι ἕνας ἀπλὸς ἀναγνώστης, ἤ-
θελε λάβῃς καταδίκην βαρεῖα, ἂν ὑπῆρχε, νὰ ποῦμε, κανέναν
κριτὴν τῆς Ποίησης, τί κρεμάλα νὰ περιμένῃ ἄραγε κει-
νοὺς ποῦ θέλουνε νὰ τοὺς ὀνομάζουνε ποιητές, ἐνῷ ζοῦνε
σὰν τοὺς πλέον ἀσκημοὺς ἀνθρώπους ; Κρατᾶνε στὸνα χέρι
τὸν Ὅμηρον, τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ντάντην, καὶ μὲ τᾶλλο
κάνουνε τίς πλέον αἰσχρὲς χειρονομίες. Ἄπονοι στὴ δυ-
στυχία καὶ στὴ φτώχεια τῶν ὁμοίων τους, γράφουνε ποιή-
ματα συμπόνιας. Ὑπουργοὶ, μικρολόγοι, τσιγκούνιδες σὲ λε-
φτὰ καὶ σὲ αἰσθήματα, χωρὶς ντροπὴ διαφεντεύουν τὸ ὄ-
νομα τοῦ ποιητῆ, σὰν νὰ μπορούσε νὰ γείνη ποίημα
δίχως ἀγνή ζωὴ. Κάνουνε ἄνω κάτου τὸν κόσμον γιὰ μα-

ταιοδοξίες ανάξιες και για μωρά. Για να πιστέψουν πως είναι ποιητές, (ώ μωρία), κάνουν το πᾶν για να τους ποῦν πως είναι ποιητές ἄλλοι ψευτες, ὅπως ἕνας ξοχάρης θᾶβαζε πράσινα ματογυάλια, για να δῆ τὰ χυράκια του πράτινα και να παρηγορηθῆ πως τὰ σπαρτά του προκόβουν. Μαλώνουνε για λεφτά, για ἀηδέστατα βρωμογύναικα, για ὅ,τι τέλος μαλώνουνε οἱ βασιτάζοι κι' οἱ τελευταῖοι ἀνθρώποι. Προσπέφτουν στοὺς μεγάλους. Παρ' ὅσα λένε, ἐχτιμοῦν και δοξάζουν τοὺς πλούσιους, και περιφρονᾶνε τοὺς τίμιους και τοὺς φτωχοὺς. Ἐνῶ θὰ εἶχανε χρέες, ἀν ἦτανε ποιητές, να χαίρουνται για κάθε τι γενναῖο και ὁμορφο ποῦ βλέπουν, να ἐνθουσιάζονται για κάθε ὠραία πνοή ποῦ ἔρχεται ὡς ἐκεινοῦς, αὐτοὶ τὴν πολεμᾶνε, τὴν πνίγουνε. Παραγιομίζουν τὸ κεφάλι τους με εἰδῶν εἰδῶν φιλοσοφίες ποῦ τις γράψανε κᾶτι βρωμαθρῶποι κρατῶντας στὰ χέρια τους νυστέρια και βρωμονέρια, και δὲ ξέρουν πως ἡ ψυχὴ δὲ θρέφεται με τέτοια ἄχυρα, μήτε ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ κουτὴ γνώση. Καὶ ὅμως, αὐτοὶ στέκουνται μπροστὰ σου με μιὰν ἀδιαντροπιὰ ἰδιαίτερη ποῦ δανερίζουν οἱ τέτοιες φιλοσοφίες, σὰ να ἔλυταν τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς και τοῦ κόσμου, και δάξουνε με χάρη τὰ χέρια τους στὰ λαγόνια τους. Καὶ βέβαια! Ὁ βρωμομπούρμπουλας, ὅταν κὺλᾷ τὸ ἄθλιο τόπι του, μπορεῖ μιὰ χαρὰ νᾶχη τὴν ἰδέα πως ἀναποδογυρίζει τὴν ὑδρόγειο σφαῖρα.

Ὅχι μόνο ξεγελοῦνται πως λευτερώθηκαν ἀπὸ τους, παρὰ θέλουνε να δώσουν λευτεριά και σὲ ἄλλες ψυχές, και δὲ βλέπουν πως εἶναι σκληροὶ μ' ἕνα σωρὸ χαρχαλίκι και καθένες στὰ χέρια και στὰ ποδιά. Λευτερώθηκαν, τάχα, γι-

ατι πετάξανε, ὅπως δὰ λένε, λογιῶν λογιῶν προλήψεις πῶ-
 χουνε οἱ ἀπλοῖκοι ἀνθρώποι. Κ' οἱ προλήψεις αὐτὲς εἶναι ἡ
 αὐστηρότητα κι' ὁ ἠθικὸς νόμος στή ζωή,
 ἡ ἀρετὴ κι' ἡ σπλαχνιά. Συφορά σας! Τὰ πετά-
 ξατε γιατί ἡ διατήρησή του εἶναι δύσκολη, καί γυρίσατε
 τόχα τὴν ἀδυναμία τῆς θέλησῆς σας σὲ δύναμη, σὰν μερικὰ
 συχαμένα κουτογύναικα, ποὺ κάθε σφάλμα τοῦ κορμιοῦ τους
 τὸ γυρίζουνε σὲ σκέρτσο τῆς περπατησᾶς. Οἱ προλήψεις αὐ-
 τὲς εἶναι τὰ ἱερά πράγματα ποὺ εἶπα παραπάνου, κι' ἀκόμη
 ἡ σεμνότη, ἡ ἀπλή καρδιά, τὸ σέβας
 στοὺς γέροντες καί στήν παράδοση, μ' ἄλλα
 λόγια οἱ αἰώνιες βάσεις τῆς ἀνθρώπινης εὐτυχίας
 καί λευτεριᾶς. Μία μία σβύνουνε ἀπ' τὴ γλώσσα
 μας λέξεις μεγάλες, ὅπως ἡ τιμὴ, ἡ ἀξιοπρέπεια,
 ἡ ἀγνοῖα, ἡ ἀρετὴ, ἡ φιλία. Δὲν εἶμαστε πειὰ
 σὲ θέση νὰ φέρνουμε στὰ χεῖλια μας μιὰ ἀπ' αὐτὲς, δὲν
 ἔχουμε τὸ δικαίωμα· γιατί πρέπει νὰναι κανένας ἄξιος γιὰ
 ἓνα τέτοιο δικαίωμα. Κ' ἔμετε, ὄχι μοναχὰ δὲ λυπούμαστε
 γιὰ τὸν ξεπεσμό τοῦ ἀνθρώπου, παρὰ ρεμπευόμαστε στή
 ψευτολευτεριά μας, καί κράζουμε μὲ ὄλη μας τὴ φωνή, δια-
 λαλώντας τὴ νίκη μας καταπάνου στοῦ θεϊκοῦ μας μέρος,
 σὰν κανένας κόκκορας νικητῆς τῆς Φλάντρας. Δὲν αἰστα-
 νόμαστε πῶς τὸ νὰ λείπουνε ἀπ' τὸ στόμα μας οἱ τέτοιες
 λέξεις, σημαίνει πῶς σήσανε ἀπομέσα μας οἱ εὐγενέστερες
 φλέβες τοῦ ἀνθρώπινου μεγαλείου.

Τὰ ἔργα τῆς ποιήσεως λείπουνε ἀπ' τὴν ἐποχὴ μας.
 Πῶς μπορούσε νὰ γείνη ἄλλιως; Μὴν ἡ ποίηση μπορεῖ νὰ
 θραφῆ ἀπὸ βρωμα;

Τὸ λεξιλόγιο μιᾶς ἐποχῆς δείχνει τὰ αἰσθημάτά της. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ λεξιλόγιο μας, ἑμᾶς, δείχνει τὴν καταντιὰ μας. Ἡ ἐποχὴ μας δὲν ἔχει δυνατὴ ἔκφραση, δηλαδὴ Τέχνη, γιατί δὲν ἔχει πίστη. Ἡ πίστη δείχνει τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παλιοῦ καιροῦ, ἀνσταθοῦν σιμά μας, λιοντάρια πλάγι σὲ ποντίκια. Ἐμεῖς εἴμαστε σασισμῆνοι, μουδιασμῆνοι, χαμῆνοι. Καὶ κατ' ἀναλογία καὶ ἡ ἔκφραση ἡ μᾶς λείπει ὁλότελα, ἢ εἶναι σασισμῆνη καὶ ἀνάξια νὰ τὴ γράψῃ κανένας στὰ βιβλία. Τὰ αἰσθημάτά μας εἶναι ξεθυμασμῆνα, οἷ σκέψεις μας ἄτονες.

Ἐκεῖνοι λέγανε : «Τοῦτος ὁ ἀνθρώπος ἔχει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα», «Τοῦτος ἔχει τὰ δαιμόνια μέσα του». Ὁ Θεὸς ἀνεκατωνότανε καθημερινῶς στὴ ζωὴ τους. Τώρα, σὲ ἀνάλογες περιστάσεις ἑμεῖς λέμε λόγια φοβισμῆνα, νυστασμῆνα. Σὲ περίσταση ποῦ ἐκεῖνοι, θλέποντας ἓνα μεγάλον ἀνθρώπο, λέγανε νέτα σκέτα : Ἐχει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα», ἑμεῖς ἐκφράζουμε τὴν ἐχτίμησή μας μὲ μικρὰ λόγια, γυναικίσινα λόγια. Ἀνάλογα πορευόμαστε κι' ὅταν ἔχουμε μπρὸς μας μιὰ κακὴ ψυχὴ.

Βάλτε τίς δικές μας ἐκφράσεις κοντὰ στὰ σύντομα λόγια ἐκεῖνων : Τί καθαρὴ μέρα, τί φλογερὸς ἥλιος, μπρὸς σὲ σκιῆς καὶ σὲ φαντάσματα ! Ἐκφραση !

Ἵστερα ἀπὸ τοῦτα, εἶναι εὐκολο νὰ καταλάβῃ κανένας γιατί τέτοια ἀδυνατισμῆνα καὶ κοντόφωτα μάτια καὶ τέτοια μουδιασμῆνα αὐτιά, δὲ θλέπουνε καὶ δὲν ἀκοῦν τὸ Θεὸ καὶ τίς ἀόρατες δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς νεκρούς.

Κοιτάξτε γύρω μας : Ἡ φίλια ἔχει λείψει, ὁ ἔρωτας κατάντησε ἢ ἐγωῖστικὴ αἰμομιξία τοῦ κοπαδιοῦ· δὲν ὑπάρχει

πιὰ τὸ ἄτομο στὸν ἔρωτα, παρὰ ὑπάρχει γενικὰ θη-
λυκὸ γιὰ τ' ἀρσενικό, κι' ἀρσενικό γιὰ τὸ
θηλυκὸ. Ἡ ἀνθρώπινη φύση πατσαβουριάστικε. Δὲν
ἔχουμε πειὰ καμμιά σημασία ἐνῷ ἄλλη φορά στεκόντανε
σὰν πύργοι οἱ ἄνθρωποι, σὰν μνημεῖα οἱ πράξεις τους καὶ
γεγονότα τὰ λόγια τους.

Κ' ἔρχουμαι τῶρα σὲ κείνους ποὺ ἀνεδήκανε, κατὰ τὴν
ἰδέα τους, στὰ Ἰμαλάγια τῆς ἠθικῆς λευτεριάς, κεινοὺς
ποὺ σκοτώσανε τὸ Θεό. Μὲ τέτοιο καμάρι μιᾶνε γιὰ τοῦτο
τὸ κατόρθωμα, ποὺ λὲς καὶ καθίσανε πειὰ ἀτοίτους στὸ
θρονί τοῦ Θεοῦ ποὺ ξεθρονίσανε. Τούτη εἶναι ἡ πιὸ μαύρη
λέπρα τῆς καρδιάς. Μὲ μιὰ φιλοσοφία (μὲ τὸν σκεπτι-
κισμὸ, ὅπως τὸν λένε), ποὺ εἶναι ἡ εὐκολὴ καὶ πρόχειρη
δουλειὰ κάθε μυαλοῦ ποὺ δουλεύει σὰν καφεδόμυλος, ρίχ-
νουνται μὲ σπαθί καὶ μὲ κουτάρι ἀπάνου στὸ Θεό, καὶ γυ-
ρίζουν ἐνδοξοὶ σὰν τὸν τρελλὸν Αἴαντα πῶσφαξε τραγιά
γιὰ ἀνθρώπους.

Εἶναι πολὺ παράξενο πῶς, ὅλοι τοῦτοι οἱ παλληκαρά-
δες δάξονται νὰ δγάλουνε ἀπ' τὴ μέση τὸ Θεὸ μ' ἓνα γινά-
τι καὶ μὲ μιὰ κακία ἀνεξήγητη, σὰν νὰ τοὺςμποδίζει ἡ βα-
σιλεία τοῦ Θεοῦ σὲ τίποτα μεγάλο, ποὺ γίνονται τάχα,
σὰν τὸν ξεθρονίσουν.

Σὲ ρωτῶ λοιπὸν, κακομοίρη, σὲ τί τάχα μπορεῖ νὰ σὲ
βλάβῃ ὁ Θεός; Σὲ ρωτῶ: οἱ πιὸ γενναῖες ψυχὲς χάνουνε
διόλου ἀπ' τὴ λευτεριά τους, μὲ τὸ νὰ τὸν λατρεύουνε; Ὁ
νόμος λοιπὸν δεσμεύει τὴ λευτεριά, ἢ εἶναι ἡ ἴδια ἡ λευτε-
τεριά; Μόνο ὅσοι εἶναι ἀνάξιοι τῆς ἐνοχλιοῦνται ἀπ' τὸ
νόμο. Ὁ ἄνθρωπος βλέποντας τὸ Θεὸ μέσα στὸ κάθε τι

τοῦ κόσμου, βρίσκει κάθε στιγμή ἀφορμὴ ν' ἀνεβῆ πρὸς
 ἡλὸς ἀπὸ κεῖ ποῦ στέκεται μὲ τὴν ἀστεία του ἀνεξαρτησία,
 τέτοια ποῦ τὴν ἐννοεῖς ἐσὺ. Ἄν ἡ θρησκεία βρίσκεται στὴν
 κατάντια ποῦ εἶναι, αὐτὸ ἴσα ἴσα μαρτυρᾷ πόσο ξεπέσαμε,
 ἔμετς, μπρὸς σ' ἓνα πρᾶγμα αἰώνιο κι' ἀθάνατο. Ὁ ἄνθρω-
 πος μέσα στὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ξεχωρίζει τὴ δική του ἀθά-
 νατὴ φλέβα. Ἡ εὐτυχία του εἶναι νὰ μιλᾷ μαζί Του, κι' ἡ
 παρηγοριά του γιὰ τὴν τιποτένια του ὑπαρξὴ εἶναι νὰ βλέπῃ
 τὴν αἰώνια κι' ἀμετάλλαχτη βασιλεία Του. Ἡ δύναμή του
 ἰσχύεται ἀπ' τὴν ἀπειρῆ παντοδυναμία τῆς μεγάλης Πνοῆς
 τοῦ Θεοῦ, κι' ἡ συμπόνια του τονώνεται ἀπ' τὸ ἀνιστόρητο
 σπλάχνος ποῦ ξεχωρίζει μέσα στὴ μοῖρα τοῦ πρὸ ἐλάχι-
 στοῦ πλάσματος. Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἀκένωτο ταμεῖο ἀπ' τὸ
 ὅποιο τραβᾷ ὁ ἐφήμερος ἄνθρωπος κάθε χαρὰ, κάθε παρη-
 γοριά καὶ κάθε ἐλπίδα. Ἐκεῖνος εἶναι τὸ σύμβολο τοῦ κάθε
 τι πῶχει σὲ τιποτένια δόση μέσα του ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἀ-
 δάμ. Γι' αὐτὸ καὶ βάση τῆς Ποίησης εἶναι ἡ φύση, κι' ὁ
 Ἕμνος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ὑψηλότερη νότα ποῦ δίνει ἡ λύρα
 τῆς καρδιάς. Ὅσο κι' ἂν ξεγελιέται ὁ ἄνθρωπος, μένει
 πάντα μὲ σέβας μπρὸς σὲ Κ ε ἰ ν ο ν ποῦ τὸν ἀρνιοῦνται τὰ
 χεῖλια του, τὴ στιγμή ποῦ ἡ καρδιά του χτυπᾷ γι' Αὐτόν,
 κι' εἶναι θερμὴ ἀπὸ πίστη. Ὁ Λουκρήτιος καταπιάνεται νὰ
 λυσιτερωθῇ ἀπ' τὴ γλυκεῖα καὶ πατρικὴ τούτη κηδεμονία·
 μὰ ἐνῶ τὸ στόμα του μιλᾷ σὰν ἄπιστο, ἡ καρδιά του ὕμνει
 μὲ πάθος Κεῖνον ἴσα ἴσα ποῦ θέλησε νὰ προδώσῃ. Ἀλοῦ-
 ριμο! ὁ ἐγωῖσμός κάνει τὸν ἄνθρωπο συχνὰ τόσο ἀσυνόριστο·
 ἀλλάζοντας τ' ὄνομα σὲ κατιτί, ἔχει τὴν ἰδέα πῶς τὸ ἐ-
 σῆσε καὶ πῶς τὸ ἐξόντωσε

*Ερχομαι τώρα σ' ένα άλλο κεφάλαιο : *Εκρινα πώς δὲ θᾶτανε μάταιος κόπος νὰ πῶ δυὸ λόγια, κατὰ δύναμη, ἀπάνω στὸ πῶς παίρνω τὴν Τέχνη· στὸ πῶς μὲ κινᾷ ἡ φύση κ' ἡ ζωὴ, δίνοντάς μου τὴν ποιητικὴ συγκίνησιν, καὶ στὸ πῶς ρεγουλάρω τὰ μέσα μου γιὰ νὰ δᾶνω μέσα σὲ λόγια αὐτὸ τὸ αἶσθημα. Τὸ κάνω αὐτό, γιατί ἔχω πικρὴ πείρα ἀπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων, ποὺ συχνὰ οἱ αὐθαιρεσίες τῆς καὶ οἱ μωρολογίες τῆς εἶναι τέτοιες, ποὺ ἀπελπίζεται κανένας ἂν πρέπει νὰ λογαριάξῃ, γράφοντας κάτι, ἀπάνου σὲ ἀναγνώστες ποὺ θὰ τὸν αἰστανθοῦν, ὅσο λίγους κι' ἂν τοὺς θέλει.

Δὲ θὰ κάνω θεωρίες καὶ κοσμογονίες. Μήτε θέλω, μὰ μήτε τὰ καταφέρνω σὲ τέτοια : Θὰ πῶ μὲ ἀπλᾶ λόγια, ὅπως εἶναι τὸ φυσικὸ μου, δυὸ πράγματα, γιὰ νὰ φανῇ πιὸ καθαρά ἡ ἔννοιά τῆς δουλειᾶς μου :

Πρῶτα πρῶτα ἔχω τὴν ἰδέα πῶς ὁ ποιητὴς ὄχι μόνον ρήτορας δὲν εἶναι, παρὰ καὶ δυσκολεύεται στὸ λέγειν του. Ρήτορας μπορεῖ νάναί μονάχα κείνος ποὺ ἔχει νὰ κάνῃ μὲ πράγματα ὅπου βρίσκονται ὀλάκερα μέσα στὴν ἐκφραστικὴ μας δύναμη, κι' ἀκόμα πιὸ κάτω ἀπὸ κεῖ ποὺ φτάνει τούτη—κ' ἔτσι, μὲ τὸ παραπάνου τῆς γλώσσας κάνει διάφορα τερτίπια καὶ παιγνίδια τοῦ αὐτιοῦ. Ἐνῶ ὁ ποιητὴς ἔχει νὰ παλαίψῃ μὲ νοήματα καὶ αἰσθήματα ποὺ εἶναι στὸ μεγαλειότερο μέρος τοὺς ἀνέκφραστα, καὶ γι' αὐτὸ τοῦ χρειάζεται ὅλη ἡ ἐκφραστικότητά τῆς ἀνθρώπινης γλώσσας, κι' ἀκόμα παραπάνου· κι' ὅπως τὸ παραπάνου εἶναι πειὰ μέσα στὴ σιωπὴ, εἶναι διασμένος νὰ ξοικονομήσῃ τὰ πράμ-

ματα με δε, τι υπάρχει, μ' άλλα λόγια βρίσκοντας καινούριες εκφράσεις, κάνοντας ζουγραφίες και σοφιζόμενος επιτήδεια νέες έντυπώσεις με γνωστά και τριμμένα μέσα. "Ωστε λοιπόν, τι λογιής ρητορική μπορεί νάχη ένας που βρίσκεται σε ανεπάρκεια και σε άεναη άμηχανία :

'Από τούτο, δγαίνει μονάχο τὸ νόημα, πὼς ὁ ποιητὴς δὲ μπορεί νάναι ρήτορας καὶ φαμφαρόνος, ἀλλὰ μετρημένος, αὐστηρὸς καὶ μάστορας δεινὸς τῆς γλώσσας. Ὁ ρήτορας παίζει μετὴ γλώσσα σὰ νάναι ἐρωμένη του, ἐνῶ ὁ ποιητὴς τὴ σέβεται γιατί εἶναι ἡ τιμή του.

'Ἡ μαστοριά στή γλώσσα εἶναι σοφὸ αἶσθημα. "Ὅχι σοφία, μήτε γνώση. Γι' αὐτὸ κ' ἡ μαστοριά τούτη δὲ γίνεται ποτὲς σὲ δᾶρος τῆς οὐσίας τοῦ ἔργου, ἐπειδὴς ἔχει δάσκαλο τὴν καρδιά κ' ὄχι τὸ μυαλό.

'Ὁ τεχνίτης ἔχει ὕφος. Ὅσο μπορεί νὰ γείνη χτίριο δίχως ρυθμό, ἄλλο τόσο μπορεί νὰ γείνη ἔργο λόγου δίχως ὕφος. Τὸ ὕφος δὲν εἶναι ἀπὸ κεῖνα τὰ πράγματα ποὺ φτιάχνονται· γιατί, μιὰ φορά ποὺ πολὺ σωστά εἶπε ἕνας σοφὸς γάλλος πὼς : τὸ ὕφος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, μονάχο του δγαίνει τὸ συμπέρασμα πὼς τὸ ὕφος δὲ γίνεται, γιατί κ' ὁ ἄνθρωπος δὲ γίνεται, παρὰ υπάρχει τέτοιος ἢ τέτοιος. Ὅσοι δὲν ἔχουνε ὕφος δὲν ὑπάρχουν. Ὅ,τι ὑπάρχει στὸν νόσμο, ὑπάρχει μέσον τοῦ ὕφους. Ὁξω ἀπ' αὐτὸ, τίποτα δὲν ὑπάρχει : « Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν ». Τὸ ὕφος κάνει στή ζωὴ κείνους ποὺ λέμε Τύπους (ἢ παρηγοριά μας μέσα στή ξηρὴ ἀνθρώπινη ὁμοιομορφία), καὶ στήν Τέχνη τοὺς Τεχνίτες. Ὅστε ὁ τεχνίτης στανικά πρέπει νάναι Τύπος. Καὶ

πάλι ὥστε: ὁ τεχνίτης πρέπει νάχη πίστη, γιατί ἄλλιῶς θά ζῆ μέ ξένες ἀντιλήψεις. "Οπου βλέπουμε στό τέλος πῶς τὸ ὕφος θγαίνει ἀπ' τήν Πίστη.

* Δέ μπορεί νά λέγεται λογοτέχνης ἕνας πού γράφει μέ παραμελημένη γλώσσα. Γι' αὐτό λέγεται καί "λογοτέχνης. Είναι σά νά λέμε πῶς ὁ γλύπτης μπορεί νά παραρρίξει τὸ μάρμαρο, εἴτε ὁ ζωγράφος τὸ χρῶμα καί τὸ σκέδιο. Πῶς μπορεί νά γείνη αὐτό, ἀφοῦ τὸ Μέσον πού ἔχει ὁ καθένας τους, κάνει καί τήν τέχνη του ζωγραφική, γλυπτική ἢ μουσική. Ἄλλιῶς ἔχουμε ἐντυπώσεις πού μπορεί νά μᾶς τίς δώσει κ' ἡ ζωή, δίχως νά μεσολαβήσῃ μέσον, δηλαδή Τέχνη. Γιὰ τοῦτο, ἀπ' τήν Τέχνη περιμένουμε καί δεχόμαστε συγκίνηση ἄλλου ποιοῦ, παρά τή συγκίνηση πού μπορεί νά μᾶς δώσει ἡ ζωή. Πολλοί συγγραφεῖς γράφουνε ἔργα πού δέν ἔχουνε νά μᾶς δώσουνε παρά τή συγκίνηση πού δίνει κ' ἡ ζωή, μονάχα σέ μεγαλύτερη ἔνταση καί ρεγουλαρισμένη ἀπάνου σέ σκοπὸ καί σέ κατεύθυνση: Αὐτὸ γιὰ μένα δέν εἶναι τέχνη.

Ζητώντας ἀπ' τὸν ποιητὴ μαστοριά στή γλώσσα, δέ θέλω νά πῶ πῶς πρέπει νάται περίτεχνος. Τ' ἀνάποδο. Ἡ μαστοριά τῆς γλώσσας στήν ποίηση δέν εἶναι μιάν ἐπιτηδειότητα πού τήν ἀποχτᾶ κανένας μέ σπουδή: ἡ τέλεια ἔκφραση ἐνοῦς πράγματος εἶναι κατιτὶ πού λές καί γεννιέται πρὶν νά εἰπωθῆ καί πρὶν νά γραφτῆ, τήν ἴδια στιγμή πού πῆρε μέσα μας τήν τέλειά του ὑπόστασι. Κάθε τι πού τὸ ἀισθανθήκαμε ἐντελῶς, μέχρι στήν τελευταία του ἴνα, ἔγεινε κιόλας ἔκφραση πού δέ δέχεται πειά τίποτα ἀπάνου τῆς ὄλο τοῦτο, (οὐσία καί ἔκφραση), γεννιέται ἄρτιο, ὅπως

τὸ μωρὸ μὲ ψυχὴ καὶ μὲ κορμί. Τόσο, ποῦ θάλεγε κανέναν πὼς πολλὰ αἰσθήματα φανερῶνουνται μέσα μας σὲ τρόπο, ποῦ δὲν ξέρεις ἂν τᾶπιασες ὡσὰν λόγια ἢ ὡσὰν ἔννοια. Τὰ βαθεῖα πράγματα δὲ λαβαίνουν ποτὲς μέσα μας ὑπόσταση σὰν γυμνοὶ πρωτόπλαστοι ποῦ τοὺς ντύνει ἡ τέχνη μας, παρὰ ξεπετιδῶνται στολισμένα μὲ τὴ λαμπρὴ στολὴ τους.

Γιὰ τοῦτο, ἂν σοῦ ἔρθη κάποια ὥραία ἰδέα, μὴν διαστής νὰ τὴ σημειώσης, ἢ, μὴν πικραθῆς (ὅπως κάνουνε πολλοὶ). γιατί σοῦ ξέφυγε, καὶ τὴν κλαῖς γιὰ χαμένη. Ἄστηνε. Κεῖνη βστερ' ἀπὸ καιρὸ θὰ γυρίσῃ πίσω νὰ σ' εὔρη, σὲ στιγμή ποῦ δὲ τὴν προσμένεις, καὶ τοῦτη τὴ φορὰ δὲ θάναι πιά μωρὸ ἀσκημάτιστο καὶ γυμνὸ, παρὰ κοπέλλα γιομάτη κάλλη καὶ στολισμένη γιὰ τὸ γάμο της.

* Κεῖνοι ποῦ λένε ρε α λ ι σ μ ὸ δὲ μπορεῖ νάναι τέχνη, κατὰ τὴ γνώμη μου, ὄφρω, ὅπως εἶπα, ἡ τέχνη πρέπει νὰ συγκινᾷ μὲ ἄλλον τρόπο παρὰ ἡ ζωὴ. Μ' ἄλλα λόγια, ὁ ρεαλισμὸς εἶνε στερημένος ἀπὸ ρυθμὸ, ἐνῶ τὸ κᾶθε ἔργο τῆς ἀληθινῆς τέχνης ἔχει πάντα κᾶποιου εἶδους ρυθμὸ. Ὁ ρεαλισμὸς δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ παρασταῖν τὰ πράγματα ὅπως εἶναι στὴν ἀντίληψη τοῦ ἀνθρώπου πῶχει τὰ συνειθισμένα αἰσθητήρια. Δὲν μπάζει τὸ κᾶθετι μέσα στὸν ἄνοιχτὸ κύκλο του, δὲν τὸ τοποθετεῖ μέσα στὸ ἄπειρο τῶν ὄντων, δὲν τὸ δένει μὲ τίς πειρὸ ἀπόμακρες δυνάμεις καὶ ἔννοιες τοῦ κόσμου μέσα στὸ διάστημα καὶ στὸν καιρὸ, δὲ βρίσκει τίς ἀνταποκρίσεις, τίς μυστικὲς καὶ αἰώνιες, ποῦ ἔχουνε ἔλα συναμεταξὺ τους. Παρὰ σταματᾷ καὶ κολνᾷ στὴν ἐντύπωση

πού πιάνει τὸ στενὸ καὶ ἄβραθο μάτι ἢ αὐτὴ. Ἀκίνητε! Ὁλη του ἢ δουλειά εἶναι νὰ δώσῃ στὸν ἄνθρωπο ὅ,τι παίρνει πού παίρνει μέσον τῶν αἰσθήσεων του, δίχως νὰ ἔμπη ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ στὰ πράματα τοῦτος ὁ δραγουμάνος. Ὁ ρεαλισμὸς σφαντάζει σ' ὅσους εἶναι μακριὰ ἀπ' τὴν ἀγνή τέχνη, καὶ τοὺς δίνει τὴν ἰδέα πὼς εἶναι τέχνη, γιατί μιά κάποικ μαστοριά τοὺς ξανάδωσε, μὲ ἀ ν θ ρ ῶ π ι ν α μέσα, κείνο πού δὲν κάνει ἐντύπωση ἀν δὲν μεσολαβήσῃ δεῦτερος ἄνθρωπος, κ' ἔτσι τοὺς φαίνεται σὰ θ η μ ι ο υ ρ γ ι α. Αὐτὸ γίνεται, καὶ τίποτ' ἄλλο, Τούτη ἢ μαστοριά ξεγελά πὼς εἶναι κάποιο ἀνώτερο πρᾶμμα, μόνο καὶ μόνο γιατί εἶναι φυσικὸ νὰ μᾶς φαίνεται πιὸ ἔντονο παρὰ στὴ φύση, κατιτίς πού μᾶς τὸ ὑπόβαλε ἀ ν θ ρ ῶ π ο ς, ἔστω κι' ἀπαράλλαχτα ὅπως εἶναι στὴ ζωὴ καὶ στὴ φύση, δίχως ν' ἀλλάξῃ ἔτσι πού νὰ φαίνεται πὼς πέρασε μέσ' ἀπὸ μιὰ ψυχὴ. Γι' αὐτὸ περνοῦνε γιὰ μαῦρο χαδιάρι ζωγράφοι, πού κάνουν μὲ τὸ κοντύλι ὅ,τι μπορεῖ νὰ κάνη κ' ἕνα μηχανήμα μ' ἕναν φακό. Οἱ τέτοιοι τεχνίτες δὲν ἀξίζουσι βέβαια νὰ λογαριάζουσι, ἀφοῦ κάνουν τὴ δουλειὰ μιᾶς λούπας, μ' ἄλλα λόγια ἐνοῦς νεκροῦ ματιοῦ. Τὸ ἴδιο εἶναι κι' ὅποιος θέλει νὰ λέγεται ποιητής ἐπειδὴς δίνει στὸ χαρτί κείνο πούναι κι' ὅξω ἀπ' τὸ χαρτί. Ἴσως νὰ μπορῇ νὰ ὀνομαστῇ ἐπιστήμονας ἢ τίποτα ἄλλο. Μὰ ποιητής δὲν εἶναι, γιὰ ὅλους τοὺς μαύρους διαόλους.

* Ὁ ποιητής εἶναι ἀνάγκη δίχως ἄλλο, νᾶχη χαρίσματα ζωγράφου. Δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω πὼς βρίσκονται ἄνθρωποι πού δὲν τῶχουν ἐννοήσῃ. Στὴν τέχνη τοῦ συγγραφέα χρειάζεται νὰ γείνη ζωγραφιὰ τὸ κάθετι, εἴτε αἰσθημα

είναι, είτε σκέψη. Για τούτο και τὰ πρῶτα ἔργα τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ γενικὰ τὰ μεγαλύτερα, εἶναι γιομᾶτα παρομοιώσεις.

* Δὲν εἶναι ποιητὲς κείνοι ποὺ περιώρισαν τὴ συγκίνησή τους στὸ ὅ,τι δίνει ἡ κοινωνία, καὶ κλείσανε τὰ μάτια τους στὴν ἀπέραντη φύση καὶ στὴ ψυχὴ. Πῶς μπορεῖς νὰ παραβλέψεις ἕνα ἀγέραστο Ἄπειρο, γιὰ νὰ ἀφοσιωθῆς στὸ νὰ σπουδάξης τίς φαρούτικες ρόδες μιᾶς σκουριασμένης μηχανῆς, πέτσιια ποῦναι ἡ Κοινωνία, καὶ προπάντων στίς μέρες μας; Ὅποιος ζῆ μακριὰ ἀπ' τὴ φύση, εἶναι ντροπὴ νὰ λέγεται κι' ἄνθρωπος ἀκόμα. Μὰ ἂν, ζώντας ὄξου ἀπ' τὴ φύση, θέλει νὰ λέγεται καὶ Ποιητῆς, τότες πιά εἶναι γιὰ μουσκέτο· γιατί ἀμαρτάνει ἀπάνου στὸ Ἅγιο Σῶμα τοῦ Κυρίου.

* Εἶναι ὀλότελα ὄξου ἀπ' τίς δυνάμεις τοῦ ποιητῆ νὰ δημιουργήσῃ μέσα σὲ μιὰ ψυχὴ κάτιτις, ποὺ δὲν ὑπάρχει ἀπὸ πρὶν μέσα σὲ τούτη τὴν ψυχὴ. Ἀπλᾶ, ἡ τέχνη δίνει ἀφορμὴ γιὰ νὰ ξυπνήσουνε πράγματα ποὺ κοιμοῦνται μέσα μας, καὶ ποὺ ὁ Θεὸς ξαίρει μονάχα ἀπὸ ποῦ κρατᾶν.

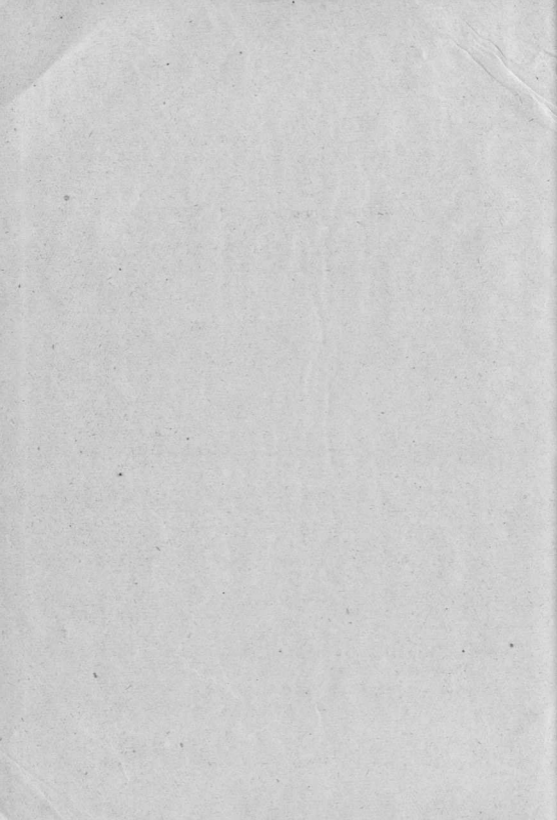
Ὅστε, ἀγαπητὲ ἀναγνώστη, πρέπει νάχῃς λεφτύνει κ' ἐσὺ τὴν ψυχὴ σου στὸ ἀνάλογο, γιατί ἀλλιῶς καὶ τὰ ὑψηλότερα ἔργα δὲ θέλουν εὖρη μέσα σου κανέναν ἀντίλαλο. Ὁ ποιητῆς δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ὁ Κλειδοκράτορας τοῦ κοινοῦ θησαυροῦ ὅλων τῶν ὁμοίων του, καὶ ἡ Γλῶσσα ἑλῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ, ἂν εἶναι δουδῆ, ὅμως μέσα στὰ σπλάχνα τῆς ἀνταρεῦονται ὅλοι οἱ πόνοι, καὶ μέσα στὴ φαντασίᾳ τῆς χλυκοχαράζουν καὶ φέγγουν μυστικὰ ἕνα σωρὸ μετέωρα, ποὺ θέλουν νὰ ἔβγουν ἀπ' τὰ μέτωπα καὶ νὰ

διασταυρώσουν τις άχτίδες τους. Έκείνος μονάχα κατέχει
τόν τρόπο, πού μέσο του θα μπορέσουν νά ξαλαφρώσουν
τά βίασινα κάθε καρδιάς, νά συνεννοηθοῦνε συναμεταξύ τους
όλοι οί άνθρωποι, και νά λευτερωθῆῖ κάθε μιὰ άπ' τις άμέ-
τρητες ψυχές πού άγρυπνοῦν μέσα στόν άπέραντον κόσμο.

*Έχε γειά

Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥΣ

*Έγγραφα στό Μοναστήρι του Καραάλλου,
8 Μαΐου 1923,

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Ἄλακία = σάστιαμικῶ τὸ κινάβι μ' ἀνοιχτὰ πανιά, στὸ πέλαγο, βάζονται πλώρη ἀπάνου στὸν ἀγέρα. — Ἀπολειψάδι = ἀπομεινάρι. — Ἀρμενα = πανιά τοῦ κραβιοῦ. — Ἀλμπούρο ἢ ἄρμπορο = κατάρτι. — Ἀπατος = δίχως πῆλο, ἄδυστο. — Ἀλυσάχνη = τὸ ἀλάτι ποῦ πασπαλίζεται ἀτίνο στὶς ξερὰς πέτρες τῆς ἀκρογυαλιᾶς, φιλόσαν ἀλεῦρι. — Ἀμμῶνι = τὸ σίδηρο ἀπάνου στὸ ὅποιο δουλεύουνε μὲ τὴ δουρεὶά ἢ μὲ τὸ σφυρί οἱ γύφτοι (ἄκμων). — Ἀγιοῦπα = γύπας, ὄρνιο.

Βασάντα = ἡ ἀνοιξη στὰ Σιντακριτικά.

Γραμμῆ = Ὁ Ἰσημερινός ἔτσι τὸν λένε οἱ ναυτικοὶ τοῦ Ὀκεανοῦ. — Γυαλό = σιμὰ στὴ στερεή, στὴν ἀκροθαλασσιά. (Πάω γυαλό). — Γαρμπῆς = νοτιοδυτικός.

Διάκι = ἡ μπάρα ποῦ μέσο τῆς στοίβει τὸ τιμόνι στὰ καράδια. (λαγουδέρα). — Δῶμα = ἡ ταράτσα ποῦναί στὰ ἀνατολίτικα σπῆτια στὴ θέτη τῶν κεραμιδιῶν. — Δεύτερος = ὁ ὑποπλοίαρχος.

Ζούζουλα = ζῶβρια (ζούπατρα, ζωντόβουλα).

Ἰπποκάμπι = ἓνα παράξενο ζῶνιο τῆς θάλασσας, ποῦ τὸ λένε σὲ πολλὰ μέρη καὶ καμῖλα τῆς θάλασσας.

Κουβέρτα = κατάστρωμα. — Κουμπάνια = οἱ θροφές ποῦ μπάζει τὸ καράβι ἀπ' τὸ λιμάνι γιὰ νὰ συντηρηθῆ στὸ ταξίδι. — Καλάδα = ἐπιτυχία. (ἔκανα τὴν καλάδα μου). — Κάβος = ἀκρωτήρι. — Κάβος = καρδόσκοινο. (Πέρνω κάβο = πέρνω εἶδηση, καταλαβαίνω). Κουρίτα = μονόξυλο, σκάφη, ψαροκάϊκο μὲ ἴσιον πάτο γιὰ νὰ τραβᾷ λίγα νερά. — Καργάρω κουπιὰ = τραβῶ κουπιὰ μ' ὄλα μου τὰ δυνατά. — Καθατζάρω = στρίβω, παρακάμπω. (καθατζάρω ἓναν κάβο). — Κουμαντάρω = διοικῶ, διευθύνω, δίνω παραγγελία. —

Κρεπάρω = σπάνω, κόβουμαι. (Τὸ σκοινὶ κρεπάρισε).

Κολλίγας = φίλος, σύντροφος (collega).

Λασκάρω = μποσκάρω (ἀπίνω μπόστικο), ξεσφίγγω. (λασκάρω ἓνα σκοινί. Ὁ ἀγέρας λασκάρισε = ἔκοψε λίγο, μαλάκωσε). — Λεβάρω = Τραβῶ, σέρνω.

Μπιντένι = ἔπαλξι (τοῦ κάστρου). — Μπόρα = νεροποντή, ὄμβρος. — Μουράγιο = μῶλος, προκουμαία. — Μανάρω = κατεδάζω, μαζεύω (τὰ πανιά). — Μπαστοῦνι = τὸ κατάρτι ποῦνε στὴ μύτη τοῦ карабиоῦ (μπομπρέσο). — Μπόμπα = τροῦμπα.

Ξεροπόταμο = χείμαρρος. — Ξοχάρης = ἄνθρωπος τῆς ἐξοχῆς, γεωργός. — Ξουριάζει (τὸ καράβι) = τὸ σπρώχνει ὁ ἀγέρας δίχως νὰ δουλεύῃ τὸ τιμόνι.

Ὅρτσάρω = στρίδω ἀπάνου στὸν ἀγέρα. (Τὸ καράβι ὄρτσάρισε. Ὅρτσα!) — Ὅκι = τροῦπα ποῦ περνᾷ ἢ καδένα τῆς ἄγκουρας. — Ὅρμήνεια = συβουλή (ἐρμηνεύω). — Ὅργώνει (ἢ ἄγκουρα) = τὴ σέρνει τὸ καράβι (ξεσέρνει). — Ὅρδινά = διαταγή (ordre).

Ποῦσι = ὀμίχλη. — Πάσαρα = δάρκx στενόμακρη γιὰ σεργιάνι. — Παρτσινέβελοσ = συνέταιρος σὲ ναυτικὴ ἐπιχείρηση. — Ποδίζω = μαϊνάρω τὰ πανιά, ρίχνω τὴν ἄγκουρα καὶ περιμένω εὐνοϊκὸν καιρό. — Πάξα = σκίζα, γωνιά ἀπὸ ξηρὸ ψωμί. (παξιμάδι). — Πάσπαλη = ψιλὴ σκόνη. — Πασκίζω = δάζω τὰ δυνατά μου. — Πικέττο = λόγχη. — Πέρδικα (τῆς θάλασσης) = ἓνα μικρὸ πετρόψαρο με ὠρατὰ χρώματα. — Πατημένο (τὸ καράβι) = βαρυφορτωμένο.

Ρεγουλάρω = κανονίζω. — Ρεμπεύομαι = κορδώνουμαι.

Σκαμπαβία = ἡ μεγάλη βάρκα τοῦ карабиоῦ, (ἄκατος). — Σκοτά = τὸ σκοινὶ ποῦ μέσο του δένεται τὸ πανὶ πίσω, στὴν πρύμη. — Σιάρω = ἀνεδάξω σημαία ἀπάνω σὲ κατάρτι. — Σεντίνά = Τὸ μέρος τῆς δάρκx ποῦ συνάζονται τὰ νερά τοῦ ἀμπαριоῦ. — Σαλπάρω =

τραβῶ ἀπάνου τὴν ἄγκουρα.— Σ α μ α ν τ ο ὕ ρ α ἢ σ η μ α δ ο ὕ ρ α = ἓνα χυτρὸ κομμάτι ξύλο ἢ θαρέλι ταπωμένο, ποῦ τὸ δένουν ἀπάνου σὲ φουνταρισμένη ἄγκουρα εἴτε σὲ σκοινί ποῦ πατάρουν, γιὰ νὰ μὴ δουλιάζῃ καὶ χαθῇ (γιὰ νὰ σημαδεύῃ γι' αὐτὸ καὶ σηματοῦρα).— Σ ι δ ι ρ τ ἄ ρ ω = ναυαγῶ, πέφτω ὄξω.— Σ κ ο υ τ ἄ ρ ι — α' Ἀσπίδα. β'. οἱ τάβλες ποῦ εἶχανε οἱ ἀφεντάδες τοῦ παλίου καιροῦ, πλουμισμένες μὲ λογιῶν λογιῶν ξόμπλια καὶ ἐπιγραφές. (θυρεός, Blason).— Σ ο υ ρ γ ο υ ν ε ὑ ὠ = κάνω σουργοῦνι, πομπεύω, ξορίζω, τραβῶ ὀῶ καὶ κεῖ ἓναν σκλάβο.— Σ τ ι γ χ ἄ ρ ω = μαζεύω τὰ πανιά τοῦ καραβιοῦ.— Σ κ ρ ὅ τ σ ο ἢ σ κ ὀ ρ τ σ ο = τράνταγμα.— Σ β ἔ λ τ ο ς = εὐκίνητος (svelte).

Τ ρ α κ ἄ ρ ω = τσουγκρίζω, χτυπῶ. (Τὰ καράδια τρακάρανε τῶνα μὲ τᾶλλο).— Τ ο ὕ φ α = πυκνὸ χαμοδέντρι.— Τ ο υ ρ κ ἔ τ ο = τὸ κατάρτι τῆς πλώρης ὁ (ἀκάτιος ἰστός).— Τ σ ὄ φ λ ι ο = φλοῦδι.— Τ ρ ι ξ α λ λ ῖ δ α (ἢ) = τριζόνι, γρολλος.

Φ ε λ ο ὕ κ α = μικρὴ καὶ φαρδύα δάρκα.— Φ ε ρ μ ἄ ρ ω = παραφυλάγω, παραμονεύω.— Φ ο υ σ ἄ τ ο = στράτευμα (παληὰ λέξι).— Φ ρ ε σ κ ἄ ρ ε ι (ὁ ἀγέρας) = δυναμώνει, φουρτουιάζει.

Χ α δ ι ἄ = θελιά ποῦ δάζουν στὰ ἀνήμερα ἄτια καὶ ποῦ τοὺς σφίγγει τὴ γλῶσσα μαζὶ μὲ τὸ σαγόνι.